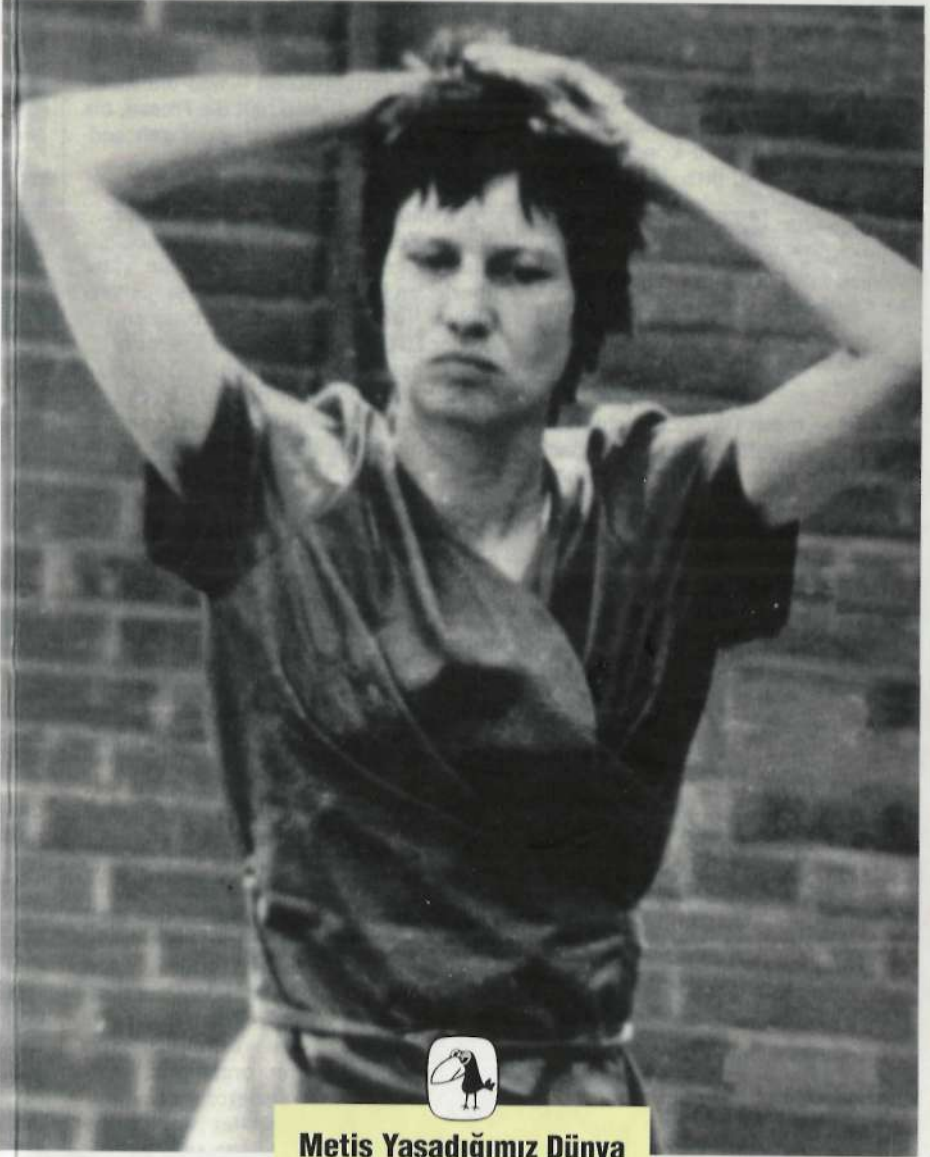

Kızıl Ordu Fraksiyonu

ANNE STEINER
LOİC DEBRAY

*Avrupa'da Gerilla
Mücadelesi*

Metis Yaşadığımız Dünya

Metis Yayınları
ipek Sokak 9, 80060 Beyoğlu, istanbul

Yaşadığımız Dünya 28
KIZIL ORDU FRAKSİYONU
Batı Avrupa'da Şehir Gerillası
Anne Steiner, Loïc Debray

Yapıtın orijinali Centre National des Lettres ile
Nanterre-Paris X Üniversitesi'nin işbirliğiyle yayımlanmıştır.
© Librairie des Meridiens, Klincksieck et Cie, 1987
Fransızca Basım: Eylül 1987

©Metis Yayınları, 1996
Türkçe İlk Basım: Eylül 2000

Yayıma Hazırlayanlar: Kaya Şahin, Haldun Bayrı
Kapak Tasarımı: Semih Sökmen
Kapak Fotoğrafı: Ulrike Meinhof

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Sedat Ateş
Kapak ve iç Baskı: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Cilt: Sistem Mücellithanesi

ISBN 975-342-283-0

Anne Steiner ve Loic Debray

Kızıl Ordu Fraksiyonu

Batı Avrupa 'da Şehir Gerillası

Çeviren:
RUŞEN ÇAKIR

METİS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Giriş 7

I. NE OLMUŞTU? OLAYLAR DİZİSİNİ YENİDEN KURMAK

- 1 Radikal Muhalefetten Yaygın ve Dağınık Bir Şiddete 13
- 2 İlk Saldırı Aşaması: Suikastler 23
- 3 "Sonderbehandlung"-Özel Muamele ve Cezaevi Direnişi 31
- 4 Devlet Aygıtına Yönelik Saldırı 44

II. ÇAKIŞAN GÜZERGÂHLAR: RAF

- 5 Tek Bir RAF mı Söz Konusu, Yoksa İki Farklı Örgüt mü? 61
- 6 İkinci Militan Dalgası 79

III. GRUBUN YAPILANMASI, İŞLEVİŞİ VE SINIRI

- 7 RAF'ın Yapılanması 89
- 8 Gruptan Kopmanın Yolları: Bırakma, Görüş Ayrılığı ve İhanet 99
- 9 RAF ile Alman Aşırı Solu Arasındaki İlişkiler 115
- 10 RAF ile Diğer Gerilla Örgütleri Arasındaki İlişkiler 118

IV. YENİ BİR DEVRİMCİ ÖZNE

- 11 Emperyalist Sistem ve Devrimci Kimlik 133
- 12 Devrimci Özne ve Strateji 147
- 13 RAF Marksist mi, Anarşist mi? Etkilenmeler ve Referanslar 162
- 14 RAF ve Terörizm Üzerine 172

Sonuç 179

Kronoloji 185

Kaynakça 193

Filmografi 201

Kısaltmalar 202

scanned by darkmalt1

Helene Parent'in anısına,

Giriş

1966'DAN İTİBAREN ABD, Japonya ve Batı Avrupa'da gelişen öğrenci hareketleriyle birlikte sanayileşmiş ülkelerde devrimci şiddet yeniden ortaya çıkar. Protestolar kendini kitle gösterileri, fabrika işgalleri ve sokak çatışmaları şeklinde gösterir. Önce Amerikan, ardından Alman öğrenci hareketlerinin içinde en baştan beri kültürel sistemdeki yeni bir boyut-sanayi toplumunun ve bütün tahakküm biçimlerinin radikal olarak sorgulanması- bulunsa da, protestoların aldığı biçim, tarihsel bir devrim modelinin hâlâ varlığını sürdürdüğünün kanıtı olmuştur.

Öğrenci hareketlerinin ardından kendini gösteren gerilla gruplarıysa 19. yüzyıl sonu anarşistlerini çağrıştıran pratikleriyle tüm "geleneksel" devrimci şemaları bir kenara itmişlerdir. Böylece metropol ülkelerdeki "toplumsal barış"ın kırılganlığını gözler önüne serip, mevcut siyasal oyunu altüst ederler. Medya, kamuoyu ve hükümetler, belli anlarda, geri kalan tüm siyasal ve toplumsal sorunları arka plana itip bu olguyu gündemlerinin birinci maddesi yapmak durumunda kalmışlardır.

Konuyla ilgili olarak çeşitli niteliklerde çok sayıda metin kaleme alınmıştır. Ancak bu metinlerin neredeyse hepsi, tüm bu hareketleri bir bütün gibi ele almakla, onlara basitçe göz atmakla yetinip, terimin ne anlamda kullanıldığını bile tartışmadan tümünü "terörizm" gibi muğlak bir terimle değerlendirmekte mutabıktırlar. Bu metinler sıklıkla, olayların arkasında kimi zaman Batılı, kimi zaman Doğulu gizli servislerin, hatta kimi sağcı partilerin; veya Batılı değerlerin krizine bağlı olarak "gençlik krizi"nin parmağını aramışlardır. İçlerinden bazıları silahlı mücadele gruplarının ortaya çıkışını toplumsal hareketlerin düşmesine ya da zayıflamasına bağlamıştır.¹ Bu başlangıç varsayımları çoğu du-

1. Alain Touraine şöyle diyor: "Terörizm, askeri, hukuki ve ideolojik baskı karşısında toplumsal mücadele imkânsız olduğunda boy verir." (*L'après socialisme*, Grasset, s. 71.) Öte yandan M. Wicviora da şu tespiti yapıyor: "Birçok ülkede, silahlı mücadele olgusu

rumda veri seçimini yönlendiren bir perde işlevi görmüş, veriler başlangıç önermelerini doğrulayacak biçimde yorumlanmıştır.

Üstelik, kullanılan malzemeler nadir olarak birinci eldendir. Silahlı mücadele gruplarının teorik görüşlerini tahlil ederken, onların metinlerine değil de bu metinler üzerine yapılmış yorumlara başvurulur. Basının ve resmi kayıtların eksiksiz ve titiz bir biçimde taranmasının yerini gerilla örgütlerinin tarihlerini aktarma iddiasındaki bazı kitap ve makalelerin okunması almıştır. Tek tek gruplar hakkında çok az derinlemesine çalışma yapılmıştır. Bunun yerine "terörizm", daha çok "liberal demokrasiler"deki patolojik bir tezahür olarak kabul edilmiştir. Bunlarda da anlamaya çalışmak yerine o şeytan kovma anlayışı söz konusudur.

Avrupalı silahlı mücadele grupları içerisinde, Avrupa radikal aşırı solunun bir kesimi ile bazı aydın ve sanatçılar nezdinde en fazla cazibe uyandırmış olanı RAF'tır. RAF, hakkında en çok konuşulmuş ve garip bir biçimde en az bilinen, bir diğer deyişle en fazla yakıştırmaya maruz kalmış gruptur. RAF geliştirilmiş ve tutarlı bir söyleme sahip olmasına rağmen, daha baştan onun hiçbir siyasi yönünün olmadığına hükmedilmiştir. Gruba hemen hemen her seferinde "Baader çetesi" ya da "Baader-Meinhof grubu" adlandırmaları uygun görülmüş, "RAF" ismi çoğunlukla kaale alınmamış ve çok ender olarak kullanılmıştır. Aksiyomatik dili iletişim diline cephe alan tehditkâr bir dil olarak gören Barthes *Çağdaş Söyienler'de* şöyle der: "(Haydutlar, asiler ya da adli suçlular) çetesi sözcüğü tek başına aksiyomatik bir dile örnek teşkil etmektedir. Söздаğarcığının değersizleştirilmesi, burada savaş halini yoksaymaya, muhatap kavramını ortadan kaldırmaya yaramaktadır." "Kızıl Tugaylar" için "Curcio Çetesi", "Doğrudan Eylem" için de "Rouillan Çetesi" dendiği vâki değildir.

RAF militanları ilgi ve sempati uyandırmanın dışında, aynı zamanda, belki de diğer militanlara oranla daha büyük bir öfke ve ölümlerinden sonra bile kendini gösteren belli bir nefret uyandırmıştır. Bu, grubun Alman olmasıyla kuşkusuz ilintilidir. Zaten Almanya'yla ilgili herhangi bir konuda tepkiler, özellikle Fransa'da çeşitli duygusallıklarla yüklüdür. Bazılarına göre Alman kamuoyu onlardan bu kadar nefret ettiğine göre RAF militanları herhalde iyi insanlardır; hatta "tek iyi Alman" onlardır. Kimilerine göre de onlar kötüdür, şeytani karakterdedir; bunun

tam da bir toplumsal hareketin tarihsel olarak düşüşe geçtiği, başka hareketlerin ise ilk mücadelelerini vermeye başladıkları anda ortaya çıkar." (*Sociologie du travail*, sayı 28, Nisan 1986, s. 445.)

nedeni de Alman olmalarıdır.

Bu çalışma, diğer önyargılarla aynı safta yer almamak için, tek bir belirleyici neden aramaktan ziyade ekonomik olarak gelişmiş ve demokratik kurumlara sahip bir ülkede, belirli bir anda bir silahlı mücadele grubunun nasıl oluşabildiğini göstermeye gayret edecektir. RAF nasıl bir zemine oturmaktadır? Alman öğrenci hareketiyle ve daha genel olarak 60'lı yılların dünya çapındaki protesto hareketiyle devamlılık içinde midir, yoksa onlardan kopmuş mudur? Federal Almanya'nın toplumsal, siyasal ve ekonomik ortamında böylesi bir pratiğin doğuşuna yol açan şey nedir?

Bu çalışma için 1968-1977 arasındaki Alman basını² eksiksiz bir şekilde taradık, Jan-Carl Raspe, Andreas Baader, Ulrike Meinhof ve Gudrun Ensslin aleyhine açılan Stammheim Davası dosyasını titiz bir şekilde okuduk ve RAF militanları tarafından 1970-1984 arasında kaleme alınmış metinlerin tümünü inceledik. Grubun eski üyeleriyle, RAF'ın ilk militanlarının yakınlarıyla, avukatlarıyla ve sempatizanlarıyla yapılan görüşmeler de bu malzemeye eklendi.³

RAF'la ilintili olgu ve olayları bir arada tahlil ederek grubun ne gibi mekanizmalar yoluyla oluştuğunu ortaya çıkarabildik; onun ritmini, aşamalarını, gelişim süreci içindeki muhtemel aksamaları belirleyebildik; nihayet grubun sürekliliğini ya da yeniden üretimini sağlayan sürecin altını çizebildik.

İncelenen dönem 1968-1977 arasını, yaklaşık on yılı kapsıyor. Kuşkusuz, bir silahlı mücadele grubunu tahlil etmek için gereken temel süreçleri belirlemek açısından hayli uzun bir zaman aralığıdır bu. İncelemimizde 2 Nisan 1968'in, RAF'ın birçok müstakbel militanının yollarının kesiştiği tarih olduğunu saptadık. Aynı kişilerin bir gerilla grubu halinde örgütlenmeleri ise bundan iki yıl sonradır. Ama militanların karşılaşmalarının altını çizmemiz ve onların dönüşümünü izleme kaygısı bizi bu tarihi seçmeye itmiştir. Çalışmamız, RAF'ın önde gelen üyelerinin hapisanede ölü bulunduğu Ekim 1977'de sona ermektedir.

Grup üyelerinin kimi özelliklerinin ve örnek teşkil eden kimi güzergâhların tahlili, öğrenci hareketi ile RAF arasında bir devamlılık olup olmadığını saptamakta yardımcı olacaktır. Her bir güzergâha özgü ko-

2. Bu amaçla iki günlük gazete, *Frankfurter Rundschau* ile *Frankfurter Allgemeine Zeitung* ve haftalık *Der Spiegel* ile aylık *Konkret*'in tüm sayıları tarandı. Springer grubuna ait *Illud* ile *Süddeutsche Zeitung* gibi günlük gazetelerle haftalık *Stern* dergisinden de yararlanıldı. Amerikan ve Fransız basınına ise bazı olaylarla ilgili olarak başvuruldu.

3. Bu görüşmeler 1982 ile 1984 arasında gerçekleştirildi.

puslar, grubun oluşumuna vesile olan her bir karşılaşma ve ilmek özel olarak değerlendirilmiştir. Bu güzergâhların tipolojisini çıkarmak, muhtemel militan dalgalarını birbirinden ayırmaya ve bir dalgadan diğerine geçişleri tahlil etmeye yardımcı olacaktır.

Devamlılık ve yeniden üretim mekanizmaları ise grubun yapılanması ile işleyişinin ve bunlara ek olarak legal aşırı sol ve diğer silahlı mücadele gruplarıyla ilişkilerinin incelenmesiyle aydınlatılacaktır. Bu yolla grup içinde yaşanan bölünme, bazı başka örgütlerle birleşme, hatta başkalarını bünyesinde eritme olguları da ortaya konacaktır.

Bu çalışmada RAF'ın yazılarına ve hedeflerine özel önem verdik. Grubun teorik görüşleri pratiğini aydınlatmakta mıdır yoksa bu görüşler, grup tarafından, kendisini önceden ya da sonradan meşrulaştırma amacıyla mı geliştirilmiştir? Bu görüşler yalnızca militanlar üzerinde mi etkili olmuştur, yoksa grup dışında birtakım yansımaları yol açmış mıdır? RAF'ın etik ufkı nedir? "Mücadele etmek gerekir" önkabülü nereden doğmuştur? RAF ne gibi etkilenmelerle, referanslarla oluşmuştur?

Bu çalışmanın amaçlarından biri RAF'ın tekilliğini, kendisine atfedilen çeşitli amaçların hangilerini değiştirmiş, hangilerini aşmış olduğunu ortaya çıkarmaktır. "Tüm toplumsal hareketleri tanımlayan şu üç temel boyutun; yani kimlik, muhalefet ve bütünsellik ilkeleri"nin⁴ RAF'ta ne halde olduklarını göreceğiz. Grup hangi toplumsal varlık adına konuşma iddiasındadır? Teorisinde proletarya ve kitlelerin yeri nedir? RAF hangi hasma karşı mücadele etmektedir? Grubun geleceğe yönelik bir toplum projesi var mıdır?

RAF'ın tarihi yeniden temellük etmeye mi çalıştığını, yoksa tarihin dışına çıkmaya mı kalkıştığını göreceğiz. Kümülatif zaman yerini fırsatlar zamanına bırakmıştır. Bu zaman da, iç/dış, çevre/merkez, zayıf noktalar/kuvvetli noktalar gibi ayrımları daha baştan belirlemeyi imkânsız kılan, karmaşık sınırlara sahip bir mekân kavramıyla ilintilidir. Berlin Almanya'nın merkezinde midir, yoksa çevresinde mi? Batı'da mıdır, Doğu'da mı? İşte RAF'ın stratejisi bu mekân-zaman'da faaliyete geçecektir.

4. Alain TOURAINE'e ait bu kavramlar, sözünü ettiğimiz "Toplumsal şiddet ve terörizm" adlı makalede M. VVIEVIORKA tarafından kullanılmıştır.

I

NE OLMUŞTU?
OLAYLAR DİZİSİNİ YENİDEN KURMAK

Radikal Muhalefetten Yaygın ve Dağınık Bir Şiddete

"ALMAN YENİ SOLU"

1970'TE BATI ALMAN topraklarında ilk kez silahlı mücadeleyi savunan bir grup ortaya çıktı. Bu grubun, Alman öğrenci hareketi içindeki yeri neydi? Bu hareket ve Alman Yeni Solu içinde, radikal muhalefetten yaygın ve dağınık bir şiddete, oradan da şehir gerillasına kaymayı kamçılayan unsurlar nelerdi?

1960'lı yılların başında, parlamento dışı (APO)⁵ bir sol hareketin oluşmasında kutup işlevi gören Alman Sosyalist Öğrenciler Federasyonu (Sozialistischer Deutscher Studentenbund - SDS), Alman öğrenci hareketinin gelişmesinin de itici gücü olur. 1946'da Müttefik Güçler Komutanlığının kararıyla kurulan SDS, 1960'a kadar Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) öğrenci örgütü olarak kalmıştır. Dolayısıyla temel işlevi yeni üniversiteli kuşaklardan parti aygıtına kadro devşirmektir. Ne var ki SPD'nin, 1959 Kasım ayında "Bad-Godesberg Programı"⁶ ile sonuçlanan aleni reformist bir çizgiye kaymasına rağmen SDS sosyalist yönelimini korur ve Almanya'nın yeniden silahlanmasına ve atom bombasına karşı kampanyalar yürütür. Zamanla parti içi tartışmalara ve kliklerin oluşmasına izin vermeyen "parti bürokrasisi" ile genç entelektüeller arasındaki çelişki derinleşir. Nihayet 1961 'de SDS, SPD'den çıkarılır.

Bir parti aygıtının dayatmalarını kendine dert edinmekten kurtulmuş olan öğrenci örgütü, bundan böyle Federal Almanya'da yeni bir sosyalist siyasetin imkânı üzerine özerk düşüncelerin geliştirilmesine yönelebil-

5. APO: *Ausserparlamentarisch Oppositon* (Parlamento Dışı Muhalefet).

6. SPD'deki bu yönetim değişikliğinin en önemli sonucu, "Bad-Godesbergi"den bir yıl sonra, partinin dış politikasının gözden geçirilmesi ve F. Almanya'nın Batı blokuna, yani Avrupa ve NATO'ya entegrasyonunun benimsenmesi oldu.

me fırsatına kavuşacaktır. Marksist, ama Wilhelm Reich'in, Frankfurt Okulu düşünürlerinin, özellikle Marcuse'nin kuramlarına ve Sartre'in felsefesine ağırlıklı yer verdiği için anti-dogmatik olan bu "Yeni Sol"un, Alman öğrenci hareketinin ideolojik yöneliminde belirleyici bir etkisi olacaktır. SDS, belirli konularda kafa yoran çalışma grupları yoluyla örgütlenmektedir. Üçüncü Dünya ile metropol ülkeler arasındaki ilişkileri sorgulayan ve çok sayıda Latin Amerikalı'nın da katıldığı bu çalışma gruplarından biri, öğrenci örgütlenmesinin gelecekteki siyasal yöneliminde belirgin bir öneme sahip olacaktır. Bu seminer militanlığı aşamasının geçilmesi ve Üçüncü Dünya'daki direniş mücadeleleriyle dayanışma eylemlerinin başlaması üzerine SDS de devletle şiddetli bir cepheleşme içine girmiştir. 1964 Aralık ayında SDS, Kongo Başbakanı Moïse Tchombé'nin Berlin ziyaretine karşı bir gösteri düzenler. Kısa süre sonra ABD'nin Vietnam'a müdahalesine karşı, 4 Şubat 1966'da Berlin ve Münih'te afişlemelerle başlayıp ertesi gün dev gösterilerle süren bir teşhir kampanyası yürütür. Bu eylemler sırasında polisin baskıcı tutumu ve başta Springer Grubu⁷ olmak üzere basının bir kısmının ihbarcı yaklaşımı SDS'yi daha da radikalleştirir. "Vietnam ve Üçüncü Dünya Ülkeleri Hakkında Bilgi" başlıklı bir broşürde öğrenci örgütü şöyle demektedir: "Taleplerimiz, Alman protesto hareketinin ezilenlerle dayanışma adına bugüne kadar sergilediği sulu gözlü, dolayısıyla etkisiz üslubun dışına çıktığı ölçüde yankı bulacaktır. Taleplerimiz, düşen her Amerikan uçağı, yakılan her celp kağıdıyla, muzaffer halklarla dayanışma içinde daha da güç kazanacaktır. Bugüne dek ihmal ettiğimiz ve artık yapmamız gereken husus şudur: emperyalizmin mahkûm ettiği ve kendilerini başarıyla savunan insanları kendimiz gibi görmek."⁸

Öğrencilerin SDS çatısı altında Berlin'de düzenlediği gösteriler 1967'de Almanya'nın dört bir tarafından binlerce kişiyi bu şehirde bir araya getirir. 2 Haziran 1967'de İran Şahı'nın Batı Berlin'i ziyaretine karşı düzenlenen bir gösteri sırasında Behno Ohnesorg adlı bir öğrenci polis tarafından vurulur. Yetkililer, tıpkı basının büyük kısmı gibi, şiddetin tırmanmasından öğrencileri sorumlu tutarlar. Bu olayın ertesi günü üniversite kapatılır, SDS kapatılmakla tehdit edilir ve Batı Berlin'de her tür gösteri yasaklanır. Bunun üzerine protesto hareketi yayılır ve izleyen

7. Springer Grubu çok sayıda gazeteye sahiptir ve Alman basının büyük bölümünü kontrol eder. Bunların başında milyonu aşkın tirajıyla günlük *Bild-Zeitung* gelir.

8. Aktaran Philippe NAHOUN, *Allemdgne anti-autoritaire*, La Tete de Feuille, 1971, s. 25.

haftalarda F. Almanya'nın birçok üniversitesinde SDS'nin kolları kurulur. Liseliler, çıraklar ve genç işçiler öğrencilere katılır. Behno Ohnesorg'un katili polis memuru Kurras için takipsizlik kararı verilirken gözaltına alınan çok sayıda gösterici yargılanır.

YASALLIKTAN İLK KOPUŞ

Şubat 1968'de, tüm F. Almanya'dan, hatta başka ülkelerden gelen binlerce kişi Vietnam'la ilgili bir kongre için Berlin'de toplanır. Kongrenin gündemi enternasyonalizmin hayata nasıl geçirilebileceğinin tanımlanmasıdır: savaşçılara para, silah, ilaç yollanması, F. Almanya'daki Amerikan askerlerinin firara teşvik edilmesi, sabotaj eylemlerinin düzenlenmesi... Yetkililerin önce yasaklayıp sonra geri çekilerek toplantıya izin vermesi, bu bir araya gelişin taşıdığı önem, parlamento dışı muhalefetin kendine güvenini artırır.

Bu bağlamda, bir kısmı SDS'ye yakın bazı öğrenciler, öğrenci örgütlenmesinin şiarlarındaki radikalliği ciddiye alıp doğrudan eyleme girişerek bu şiarları hayata geçirmeye karar verir. 2 Nisan 1968'de Frankfurt'un iki büyük mağazası, Kaufhof ve Schneider'da patlayan el yapımı iki bomba yangına yol açar. Saldırı gece, kimseye zarar vermeyecek tarzda gerçekleştirilmiştir, yaklaşık hasar 280 bin Alman markıdır. İki gün sonra kundakçılar tutuklanır: Münih'te bir deneysel tiyatro topluluğunda çalışan 28 yaşındaki Horst Sohlein, 29 yaşındaki Thoward Proll, Berlin'de plastik sanatlar okuyan 25 yaşındaki Andreas Baader ve edebiyat ve İngilizce öğrencisi, Voltaire Yayınları'nın kurucularından 28 yaşındaki Gudrun Ensslin.

Parlamento dışı sol, genel olarak bu eylemi ve eylemin amatörce düzenlenmiş olmasını (nitekim eylemciler 48 saat içinde tutuklanmıştır) eleştirir. Tabii bazıları bu eylemi, mücadelenin alışlageldik çerçevesinin dışına çıkmaya yönelik önemli bir girişim olarak görür. Onlara göre bu saldırı, eylemlilik içinde bir öncü gücün oluşturulması açısından değerlendirilmelidir. *Konkret* adlı aşırı sol gazetenin başyazarı olan Ulrike Meinhof bu konuda bir makale kaleme alır. Bu eylemin ilerici yönü-

9. *KonkreV*. Ekim 1957'de Alman Komünist Partisi üyesi ve komünist eğilimli öğrenci dergisi *Studenten Kurier*'in yayım yönelmeni Klaus-Rainer Röhl tarafından kurulan aylık gazete. İlk sayısından itibaren 20 bin salan *Konkret*'m Berlin, Hamburg ve Münih'te bölge basımları vardı. Ulrike Meinhof, 1959-68 arasında bu gazetenin başyazarıydı. Nisan 1969'da gazeteden ayrıldığını resmen ilan etti.

nün birkaç malı tahrip etmesinde değil, yasallıktan kopuşu ifade eden biçiminde yattığını söyler. Alman öğrenci hareketinin liderlerinden, "2 Haziran Hareketi"nin müstakbel üyelerinden Fritz Teufel de bu vesileyle "Büyük bir mağazayı kundaklamak daima onu yönetmekten evladır" der.

Ekim 1968'de yargılanan sanıklar, Vietnam'daki "yeni soykırım"a karşı genel kayıtsızlığa ve tüketim toplumunun kinizmine karşı çıkmak amacıyla bir meşale tutuşturmak istediklerini ifade etmişlerdir. Halkın potansiyel olarak devrimci olan bölümünü sarsmak için "eylemle propaganda" anlayışını savunduklarını söylerler. 31 Ekim 1968'de üçer yıl la mahkûm olurlar. 14 ay yattıktan sonra temyiz mahkemesinin kararı na kadar şartlı tahliye edilirler. Sanıklar hapisten çıktıktan sonra adalet sorununa daha fazla kafa yoralar: Yetiştirme yurtlarındaki gençlerin (yetim ve öksüzler, mağdurlar ve genellikle küçük yaştaki sabıkahıl arın) yaşam koşullarıyla ilgilenirler. O günlerde bu yurtlardaki koşullar çok ağırdır ve gençler başkaldırmanın eşiğindedir. Böylelikle yirmiy e yakın öğrencinin katıldığı bir proje başlatılır. Bu öğrenciler yurtlardaki gençler için daireler kiralarlar ve kendi başlarına örgütlenmeleri için onlara yardımcı olmaya çalışırlar. Onları marjinalliğin çıkmazından kurtarmak ve durumlarını siyasal açıdan kavramalarını sağlamak istemektedirler.

darkmalt

Proje zamanla genişler, yüze yakın genç çalışmaya dahil olur ve Frankfurt'taki "Gençliği Koruma Servisi"nden mali destek görür. Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Thovvard Proll bu girişimin başlatıcıl arındandır. Onların gözünde, yurtlardaki proleter kökenli bu genç asiler, düzenle fazlasıyla bütünleştiği için Alman işçi sınıfının artık temsil etmez olduğu bir devrimci potansiyele sahiptirler. Thoward'ın kız kardeşi, üç arkadaş hapisteyken sık sık onları ziyaret eden Astrid Proll da bu projeye dahil olur. Hapishanede ziyaretlerine gelen bir başkası, Ulrike Meinhof da kendileriyle yeniden temas kurar. Bu sırada *Stern* dergisi için yetiştirme yurtlarındaki isyan ve Frankfurt deneyimi üzerine bir yazı hazırlamaktadır.

Fakat Kasım 1969'da temyiz mahkemesi cezaları onaylar ve dört sanığın cezaevine dönmesi gerekir. Sanıklar altı aylık şartlı tahliyenin ardından bu kararın çıkmasını haksız ve aptalca bulurlar, kabul etmezler.

10. "2 Haziran Hareketi" bu adı, Behno Ohnesorg adlı öğrencinin Kurras adlı polis tarafından öldürüldüğü tarih olan 2 Haziran 1967'nin anısına almıştı. Grup, Peter Lorenz'in kaçırılması ve yargıç von Drenckmann'ın öldürülmesi gibi eylemleri üstlendi.

İçlerinden yalnızca Horst Sohlein, o da Şubat 1970'te, adli makamlara teslim olur. Diğer üçü Almanya'yı terk edip geçici olarak önce Paris'e, ardından İtalya'ya sığınır. 1970 başlarında birbirlerinden ayrılırlar. Thoward Proll Londra'ya gider, Kasım ayında da Alman makamlarına teslim olur. Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve onlara kaçışlarının başından beri eşlik eden Astrid Proll, her ne kadar öğrenci hareketi geri çekilmiş olsa da, belli bir protesto dinamiğinin varlığını sürdürdüğü Berlin'e geçerler.

Berlin'de Ulrike Meinhof ve kundaklama davasında Andreas Baader'in savunmasını üstlenen Horst Mahler ile buluşurlar. SDS üyesi olan Horst Mahler "Berlin Sosyalist Avukatlar Kolektifi"ni kurmuş ve yalnızca kovuşturmayla uğrayan öğrencilerin savunmasıyla uğraşabilmek için medeni hukuk davalarından vazgeçmiştir. Ulrike Meinhof ve Petra Schelm, Ingrid Schubert gibi müstakbel RAF militanları ile birlikte, Berlin'in kuzeyinde yeni kurulmuş olan "Märkisches Viertel" adlı semtte faaliyet gösteren bir eylem grubunun üyesidir. Bu semtin gençleriyle birlikte, eğlence alanları ve herkes için sosyal tesisler (ticaret ve sağlık merkezleri, okullar, kültür evleri) talebinde bulunmaktadır.

Berlin'de o dönemde, öğrenci hareketinin içinden çıkan sol, dünya çapındaki büyük siyasi davalardan sıkılmıştır ve gündelik yaşam alanında mücadele yürütmek, toplumsal ilişkilerin hemen, şimdi dönüştürülmesi için çaba sarfetmek arzusundadır. Bu nedenle ev işgalleri, genç suçlulara ve çıraklara yönelik eğitim çalışmaları gibi belirli noktalardan hareketle geliştirilen çeşitli faaliyetler söz konusudur. Yayıncılar, sanatçılar, avukatlar, doktorlar "Sosyalist Çalışma Kolektifi"nde bir araya gelmektedir. Ev komünleri, otorite karşıtı kreşler, tüketim kooperatifleri kurulmaktadır. Berlin sistemden kopmanın, yeni yaşama, konuşma ve eyleme tarzlarının denendiği bir laboratuvar haline gelmiştir.

SPRINGER'E KARŞI

Protestocu eylemliliğin toplumsal alana taşınması devrimci problematiğin tümüyle rafa kaldırılması anlamına gelmemektedir. Berlin solunun hatırı sayılır büyüklükteki gruplarında ciddi olarak şiddet konusu tartışılmaktadır; kitle eylemlerinin her geçen gün daha azgın bir şiddetle bastırılıyor olması onları yeni eylem biçimleri tasarlamaya sevk etmektedir. Alman öğrenci hareketinin yürüttüğü direnişin somut örneği olan SDS lideri Rudi Dutschke'ye yönelik 11 Nisan tarihli suikast girişiminin¹¹ ardından bu arayışlar daha fazla önem kazanır.

Ulrike Meinhof, *Konkret*'te şöyle yazar: "Rudi'ye sıkılan kurşunlar şiddet karşıtlığı düşünüyü sona erdirdi. Silahlanmayan ölür, ölmeyenlerse canlı canlı cezaevlerine, işlahevlerine, toplu konutların kasvetli betonlarına gömülür."¹² Daha suikast girişiminin akşamında Almanya'nın tüm şehirlerinde şiddetin en uç noktalara kadar vardığı gösteriler düzenlenir. Göstericiler özellikle, Rudi'ye sıkılan kurşunlarla ilk kez somut ürününü veren, öğrencilere karşı oluşturulmuş kin atmosferinden birinci derecede sorumlu tuttıkları Springer basın grubuna saldırır; "Springer'i kamulaştırın" sloganlarıyla yürüyen öğrenciler tarafından birçok ilde *Bild* gazetesinin dağıtımı engellenir, dağıtım kamyonları kundaklanır. Mayıs 1968'e kadar gösteriler birbirini izler ve tahrip eylemlerine katılmış olsun olmasın göstericiler hakkında adli kovuşturmalar yürütülür. Horst Mahler de, Springer'e karşı düzenlenen en şiddetli gösteriye katıldığı gerekçesiyle 10 ay hapse mahkûm olur, cezası tecil edilir.¹³

Yüzlerce kişi mahkemeye çıkarılır ve Haziran ayında Meclis, savaş ya da iç karışıklık halinde hükümete olağanüstü yetkiler veren *Notstandgesetz*, olağanüstü kanunlar hakkındaki kararnameyi onaylar. Gösteriler ve gösterilerin bastırılması giderek anlamsız bir hal almaya başlamıştır; belli bir tıkanma sezilenmekte, cesaret kırıklığı ve tevekkül güç kazanmaktadır. Mücadele döneminin keyfini tatmış ve dünya ölçeğinde devrimci bir sürece iştirak ettikleri duygusunu yaşamış olanların çoğu toplumsal atmosferin hızla normalleşmesini içlerine sindirememektedir. Devlet baskısındaki sertliğin bir sonucu olarak görülen bu güçsüzlük duygusuna karşı mücadele etmek için, sistemin sanıldığı kadar güçlü olmadığını, aslında ne denli kırılğan olduğunu gösterecek somut eylemler tasarlanmaktadır.

Parlamento dışı solun hayli geniş çevrelerinde, metropollerde şehir gerillası eylemlerinin mümkün olup olmadığı tartışılmaktadır. Kısa zaman içinde, bu tartışmayı teorik çerçevede sınırlamayan gruplar oluşur. Kasım 1968'den Ocak 1970'e kadar Berlin dört kundaklama ve dört bombalı saldırıya sahne olur. Hedefler adalet mekanizmasının önde

11. 11 Nisan 1968'de Berlin'in ana caddelerinden birinde bisikletiyle giden Rudi Dutschke başından kurşunla yaralandı. Yaşamla ölüm arasında gitti geldi, hiçbir zaman tam olarak iyileşmedi ve 1980'de bir beyin rahatsızlığından öldü. Dutschke'yi vuran kişi genç bir işçiydi.

12. *Konkret*, Mayıs 1968.

13. Bu ceza neticesinde avukatlık yapması yasaklandı, ancak Horst Mahler 1970'deki aften yararlandı.

gelen temsilcilerinin evleri, polis binaları ve mahkemelerdir. Daha çok simgesel önem taşıyan bu eylemler, Marksist-Leninist ve Troçkist örgütlere muhalif olanların oluşturduğu "Hasch Asileri" akımının çevresinde ortaya çıkan informel ve süreksiz grupçukların işidir. "Hasch Asileri" gösteriler sırası nda şiddet eylemleri düzenlemekte, polise pusu kurmakta, lümpen-proletaryayı siyasi olarak örgütlemeye çalışmaktadır.

GRUBUN KURULUŞ EYLEMİ

Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ulrike Meinhof, Horst Mahler ve öğrenci hareketinin içinden çıkan yeni solun bir düzine militanı Urugay'daki Tupamarolar örneğinden hareketle şehir gerillası grubu olarak örgütlenmeye işte bu dönemde karar vermişlerdir. Henüz hiçbir yasadışı eyleme girişmeden bile devletin grup üzerindeki baskısı hissedilmektedir, zira Gudrun Ensslin ve Andreas Baader kaçaktır, haklarındaki arama ilanları çoktan karakollara asılmıştır.

4 Nisan 1970'te, bir trafik kontrolü sırasında polis tarafından teşhis edilen Andreas Baader tutuklanıp hapsedilir. 14 Mayıs 1970'te, Klaus Wagenbach Yayınevi'nin hazırladığı "Marjinal Gençliğin Örgütlenmesi Üzerine" adlı kitap için araştırmalar yapmak amacıyla Berlin'deki Dahlem Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde çalışmasına izin verilir. Baader'e polis eşlik etmektedir, okuma salonu istisnai olarak halka kapatılmıştır, bir tek çalışmasında yardımcı olabilmesi için Ulrike Meinhof'un içeri girmesine izin verilmiştir, tki kadın ve bir erkekten oluşan silahlı bir tim Enstitü binasına sızar ve silah tehdidiyle Andreas Baader'i kurtarır. Olayda bir kütüphane görevlisi ağır yaralanır. Andreas Baader, Ulrike Meinhof ve timdeki diğer üç kişi kaçmayı başarırlar.

Sekiz gün sonra, 22 Mayıs 1970'te, Berlin'de *Agit 883* adlı anarşist eğilimli bir yeraltı gazetesinde üstlenilir eylem. "Kızıl Ordunun İnşası" başlıklı bildiri metninde, silahlı direniş olmaksızın sınıf mücadelesinin ve proletaryanın yeniden örgütlenmesinin mümkün olamayacağı ifade edilmektedir. Söz konusu yazı, çok genel, sloganlarla dolu bir dille yazılmış, kesin bir siyasal program içermeyen bir metindir; metni kaleme alanlar Alman anti-emperyalist hareketinin içinde silahlı bir fraksiyon olarak örgütlenmek istediklerini beyan etmektedirler. RAF kısaltması ve "Rote Armee Fraktion" (Kızıl Ordu Fraksiyonu) adı ilk kez burada kullanılmıştır.

Basın "Baader-Meinhof" grubundan ya da "Baader çetesi"nden söz etmeye başlar. Kaufhof ve Schneider yangınının küçük bir militan gru-

bun gerçekleştirdiği ilk sabotaj eylemi olması gibi, 14 Mayıs baskını da ilk kez bir militan eylemde silah kullanılmış olması bakımından dikkat çekici olmuştur: artık şiddette bir üst aşamaya geçilmiştir. Öğrenci hareketinin içinden çıkan sol tarafından bu eyleme çok sayıda eleştiri yöneltilir, fakat tümüyle inkârdan başlayıp sempatiye kadar uzanan tam bir tepki çeşitliliği söz konusudur.

Eyleme katılanların çoğu polis tarafından hemen teşhis edilir. Eylemciler yeraltına geçince legal aşırı soldan tam anlamıyla koparlar ve belli bir tecrite uğrarlar. Onlar için dönüşü olmayan nokta anlamına gelen bu eylem, sonuçta grubu gerçekten kuran eylem olur. Andreas Baader'in cezasının bitmesine iki yıl vardır ve dönemin tek siyasi mahkûmu da o değildir; ayrıca affın kapsamının genişletilmesine yönelik yasal eylemler yürütülmektedir. Ancak Baader'i kurtarma eylemi, faillerinden her birinin belli bir yaşanmışlıktan kopma ve bütün gemilerini yakma arzularının ifadesi olarak değerlendirilebilir. O andan itibaren her biri kendini, tek tek hepsini bir diğerine bağlayan geri döndürülemez, kolektif bir sürecin içinde bulmuştur.

Bu eylemin hangi saiklerle gerçekleştirildiğini en iyi, Ulrike Meinhof'un 13 Eylül 1974'te Berlin-Moabit Mahkemesinde Andreas Baader' in kaçırılmasına neden katıldığı sorusuna verdiği cevap aydınlatır: "... 14 Mayıs 1970 eylemimiz, metropollerdeki gerilla eylemine emsal teşkil etmiştir ve hâlâ öyledir. Bu eylem, emperyalizme karşı silahlı mücadele stratejisinin tüm unsurlarını o zamandan içeriyordu ve şimdi de içermektedir. Hedef, bir mahkûmu devlet aygıtının pençelerinden kurtarmaktır. Bu bir gerilla eylemiydi, söz konusu eylemi gerçekleştirmeye karar vermesiyle siyasi-askeri bir çekirdek olarak örgütlenen bir grubun işiydi."¹⁴

Eylemle "devlet aygıtının pençelerinden bir mahkûm" kurtarılır, ama baskının daha önemli bir sonucu olmuştur: Eyleme katılanlar illegaliteye geçmişlerdir. O güne kadar kurumsallaşmamış olan ve dönemin Berlin'indeki nice grup gibi geçici olabilecek olan bu grup, bu eyleme karar verip hayata geçirerek sahici bir gerilla örgütü haline gelmiştir. RAF'tan 1974'te ayrılan Horst Mahler bir söyleşide,¹⁵ Andreas Baader'in kaçırılmasına kendisinin karşı çıkmış olduğunu açıklamıştır. Ona

14. Ulrike MEINHOF, 13 Eylül 1974'te Berlin-Moabit'deki ifadesi, *Textes des prisonniers de la Fraction Armée Rouge*, MaspeVo, 1977, s. 36.

15. Horst MAHLER, "Look Back on Terror", Sylvere Lotringer'in yaptığı söyleşi, *Semiotext*: "The German Issue", Columbia University, 1982, s. 100-6.

göre bu eylem, sonuçları itibarıyla başlangıçta tespit edilmiş olan stratejik çizginin terk edilmesini zorunlu kılacaktır. Bu çizgi, belli bir şiddet düzeyinin altında yer alan yasadışı eylemlerle yasal siyasi çalışmayı desteklemeyi öngörüyordur. Böyle bir eylem sonucunda grup üyeleri toplum sahnesiyle kurulan tüm ilişkileri koparmak zorunda kalacak, bunun sonucunda da kendilerini devlet ve emperyalizme karşı soyut bir savaş içinde bulacaklardır.

Bu eylemin ardından Batı Berlin benzeri görülmemiş bir polis operasyonuna sahne olur: 110 ev basılır, arananların resimleri televizyonlarda gösterilir, yakalanmalarını sağlayacak her türlü ihbarda bulunanlara 10 bin mark ödül vadeden arama ilanları kamuya açık mekânlara asılır. Daha baştan "bir numaralı halk düşmanı" ilan edilen bu kişilere karşı mücadelesinde halkın polisle işbirliği yapması her yoldan özendirilir.

Haziran 1970'te kaçakların Ortadoğu'da olduğu ileri sürülür, Interpol Beyrut ve Şam'a teleks mesajları yollar. Avrupa'da öğrenci hareketinin içinden çıkan solun Filistin davasıyla giderek daha fazla ilgilendiği günlerdir. Örneğin Fransa'da "Vietnam Taban Komiteleri"nin yerini "Filistin Komiteleri" almaya başlamıştır. Bu eğilim Almanya'da da kendini göstermektedir. 1969 ve 70'te SDS militanları Filistin davası hakkında bilgilenecek için Filistin kamplarının yolunu tutmaktadırlar. Horst Mahler'e göre¹⁶, grup üyelerine Filistinliler tarafından Ürdün'deki bir El Fetih kampında eğitim görme fırsatı tanınmıştır. Grup üyeleri kendi amaçları ile orada eğitim görmek arasında bir çelişki görmeyip teklifi kabul etmişlerdir; Filistin davasının niteliği de bu kararı verme nedenlerinden biridir. RAF metinlerinde konuyla ilgili en ufak bir imayla bile karşılaşmamaktadır. Bu noktada yegâne yazılı tanıklık Peter Homann'ın *Spiegel'e*¹⁷ anlattıkları ve Gudrun Ensslin'in eski erkek arkadaşı Benvvard Vesper'e yazdığı, onun da otobiyografik denemesi *Le Voyage* (Yolculuk) adlı kitapta¹⁸ aynen alıntılanmış bir mektuptur. Bu mektupta Gudrun Ensslin uzun uzun askeri olmayan faaliyetlerinden (bir su deposu, bir havuz ve bir tavuk çiftliği inşa etmek) söz eder ve kamp yaşantısından her yönüyle büyük bir keyif aldığını gizlemez. Pe-

16. Horst MAHLER ile Philippe GARNIER-RAYMOND'un söyleşi, *Le Monde Diplomatique*, 1980.

17. 22.1.1971 ve 23.10.1972'de *Der Spiegel*'de yayımlanan iki ayrı söyleşi.

18. Bernward VESPER, *Le Voyage*, Hachette, Coll. POL, Bibi. Allemand, 1981, s. 345.

ter Homann ise çok az şey anlatır; örneğin Filistinliler, grubu siyasal açıdan hayli zayıf bulmakta ve eleştirmektey misler.

Ürdün günleri iki aydan az sürer ve 1970 Ağustos ayında sona erer. Filistinlilerle Almanlar arasında uyumsuzluk olduğu söylenmiştir, fakat muhtemelen Ürdün askerleriyle Filistinli fedailer arasındaki gerilimin tırmanması üzerine kamp sorumluları eğitimi kısa kesmeye ve güvenliklerini sağlayamayacakları Batılı gençleri evlerine yollamaya karar vermiş olmalılar. Bu kamp deneyiminin en büyük etkisi, kısmi bir askeri bilgilendirilmenin yanında grup üyeleri arasındaki bağların daha da güçlenmesi olur. Grubun gerçek varoluşunun da, ancak Alman gerçekliğinden birkaç haftalığına uzaklaşmanın ardından oluştuğu söylenebilir.

Berlin'e döndüklerinde, tamamen yasadışı olan ve sert bir baskıyla karşı karşıya kalan RAF militanlarının, eylemlerini yasal mücadelenin eylemleriyle irtibatlandırmaları imkânsızdır. Başlangıçtaki şehir gerillası anlayışlarını terk etmek zorunda kalarak ulusal bağlama ve yerel mücadelelere dair her tür referansı giderek daha fazla ihmal edecekler, düşman ile Amerikan Emperyalizmi'nin birbirine karıştığı uluslararası bir çerçeveye yerleşeceklerdir.

İlk Saldırı Aşaması: Suikastler

ALMAN DEVLETİNİN baskı politikalarının devrimci şiddet yanlılarının radikalleşmesinde ve RAF çevresinde toplanmalarındaki rolü neydi? Grubun ilk eylemleri öğrenci hareketinin gelişiminin bir uzantısı sayılabilir mi, bu hareketin içinden çıkmış farklı mücadelelerle uygunluk arz eder mi?

BİR ALTYAPININ KURULMASI

Eylül 1970'te, Ürdün'den döndüklerinde RAF üyelerinin sayısı yirmiye yakındır. Bu çekirdeği muhtemelen, grubun hayatını onlarsız sürdüremeyeceği bir sempatizan çemberi kuşatıyordu; çünkü öğrenci hareketinden beri polisiye önlemlerin önemli düzeyde arttığı Berlin'de saklanmak gitgide zorlaşmaktadır.

Silahlı mücadeleye yönelik bir örgütlenmeye gitme amacıyla Almanya'ya dönen RAF militanları önce lojistik altyapıyı kurmakla meşgul olurlar. Bir ev ve araba şebekesi kurmaları, sahte kimlik, silah ve özellikle de para temin etmeleri gerekmektedir. Örgütlenmelerini finanse etmek için Latin Amerikalı şehir gerillası grupları tarafından yeniden hayata geçirilen ve Haziran 1970'te Almanca'ya çevrilen "Şehir Gerillasının El Kitabı"nda¹⁹ Carlos Marighella tarafından göklere çıkarılan o eski anarşist usule, banka soygunlarına başvurulur. 29 Eylül'de Batı Berlin'de küçük gerilla timleri sahte plakalı çalıntı arabalarla üç bankayı basar. RAF bu üç soygunu üstlenmez, ama kısa süre sonra tutuklanan bazı grup üyeleri failin RAF olduğunu açıklar. Birkaç gün sonra, 8 Ekim 1970'te Ingrid Schubert, irene Georgens ve Horst Mahler ile

19. Carlos MARIGHELLA'nın "Şehir Gerillasının El Kitabı", Berlin "Otto Sohr" Enstitüsü tarafından çıkarılan *Sozialistische Politik (SOPÖ)* dergisinde 1970 Haziranı'nda yayımlanmıştı.

öğrenci Brigitte Asdonck ve genç avukat Monika Berberich polisin gözetlediği bir dairede yakalanırlar.

Bu tutuklamalardan sonra grubun üyeleri Berlin'den Federal Almanya'ya geçer. Bu üç soygundan 220 bin mark elde etmişlerdir, bu da daire kiralamaları ve bir süre geçinmeleri için yeterlidir. Kasım 1970'te resmi mühür ve kimlik kartları temin etmek için Lang Göngs ve Neustadt belediyelerini soyarlar. 1970 sonunda polis bu kez üç grup üyesini tutuklar: Heinrich Jansen, grup için arabalarda değişiklikler yapan 34 yaşındaki Berlinli tamirci Eric Grusdat ve onun yardımcısı Karl-Heinz Ruhland.

Batı Berlin ve Federal Almanya'da gözle görülür bir emniyetsizlik ve genel kuşku atmosferi hâkim olmaktadır: Polis şüphelileri, sözde sempatanları gözaltına alır, yollarda büyük çevirmeler yapar, çok sayıda daireyi basar.

İLK ÖLÜMLER

2 Mart 1971 'de Horst Mahler davası başladığında, olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştır: İzleyici ve gazetecilerin üstleri aranır, sanıklar mahkemeye elleri kelepçeli çıkmak zorundadır. Kısa süre içinde de ilk ölümler gelir. RAF militanı olduğu iddia edilen 20 yaşındaki Petra Schelm 15 Temmuz 1971'de Hamburg'da vurulur. Kısa süre sonra, 22 Ekim'de, yine Hamburg'da polis ile RAF militanı oldukları iddia edilen kişiler arasında yeni bir çatışma çıkar; 1971 yılının başından bu yana dördüncü çatışmadır bu. İlk kez bir polis ağır yaralanır.²⁰ Birkaç hafta sonra, 4 Aralık'ta genç bir anarşist olan Georg von Rauch, Berlin'de polis tarafından vurulur. Von Rauch 24 yaşında bir sosyoloji öğrencisidir ve Kiel Üniversitesi'nde ders veren bir tarihinin oğludur. Aile dava açar, Berlin ve Federal Almanya'da polisin yöntemlerini protesto etmek için gösteriler düzenlenir. "Georg von Rauch'un Katli" başlıklı bir kitap yayımlayan yayıncı Klaus Wagenbach güvenlik güçlerine hakaretten mahkemeye verilir.

Bu arada, Karl-Heinz Ruhland tarafından Ulrike Meinhof a yardım etmekle suçlanan Peter Brückner'in Hannover Üniversitesi'ndeki psikoloji öğretim üyeliği görevine son verilir. Öğrenciler Brückner'in göreve iadesi için gösteriler düzenler. Ortalıkta öyle bir atmosfer hüküm sürü-

20. Polisin adı Norbert Schmidt'ti. Manfred Grashof tarafından ağır bir şekilde yaralandı, çatışmadan birkaç saat sonra da öldü.

yordur ki liberal şahsiyetler bile medyanın çılgınlığına ve polisin yarattığı ortama karşı isyan ederler. Yazar Heinrich Böll, 10 Ocak 1972 tarihli *Spiegel*'de şöyle sormaktadır: "Bizi, altı kişinin 60 milyon Alman'ı tehdit ettiğine nasıl inandırabilirler?" "Freies Geleit für Ulrike Meinhof" (Ulrike Meinhofa İzin Belgesi) başlıklı bu yazıda Springer grubunun *Bild* gazetesini linç tahrikçiliğiyle suçlar Böll. Grup üyelerine, özel olarak da Ulrike Meinhofa, yeniden yasal mücadeleye dönme, henüz vakit varken geri adım atma imkânı tanınmasını önerir. Bu makale Alman basınında aylarca sürececek bir polemik başlatır. Böll, destek verenlerin imzasız, tehdit edenlerinse imzalı olarak gönderdikleri yüzlerce mektup aldığını açıklar. 4 Şubat 1972'de şiddet üzerine yaptığı bir televizyon konuşmasında Şansölye Willy Brandt, hükümetin terörizmi altıtmek için tüm yollara başvurmaya kararlı olduğunun altını çizerken, halktan sükûnetini korumasını ister.

1972 başlarında grubun bilançosunda üç gasp, birkaç araba ve resmi evrak hırsızlığı bulunmaktadır. 1970 Kasım-1972 Mayıs arasında RAF diye bir örgütün varlığına delil teşkil eden tek şey, bu örgütün militanı olduğu iddia edilen kişilerle polis arasındaki silahlı çatışmalar ve bazı tutuklamalardır. Alman hükümetinin uygulamaya soktuğu muazzam polisiye tertibat yalnızca RAF'la ilgili de değildir - eğer böyle olsaydı, bu tertibatın varlığını açıklamak hayli zor olurdu zaten; tertibatın işlevi kendisini şehir gerillasına yakın hissedenden herkesi caydırmaktır. Çünkü bütün bu dönem boyunca, RAF'ın sesi pek çıkmasa da, onun övdüğü türden eylemlere elverişli bir hareketlilik ve alan mevcuttur. Mütevazı yollarla (acemi işi bombalar, molotof kokteylleri) gerçekleştirilmiş olsalar da bir dizi saldırı ve yine "siyasiler" tarafından yapıldığı neredeyse kesin olan birkaç gasp olayı bunun kanıtıdır.

İlk tutuklamalar grubu muhtemelen belli bir şaşkınlığa sevk etmiş olmalı; Mayıs 1972'ye kadar süren bekleme evresi ancak böyle açıklanabilir. İlk çekirdeğin üyeleri devletin böyle bir tepki göstereceğini tahmin etmiyordu ve belki de başka bir pratiğe dönme niyetleri vardır, fakat 1971'den itibaren, içlerinden bazılarının uğruna hayatını verdiği bir siyasi anlayışa sadakat duygusu da onları silahlı mücadeleye bağlamaya başlar. Bu ricat dönemi belli bir altyapıyı yeniden oluşturmak için de gereklidir, zira Berlin'dekinin aksine Federal Almanya'da bel bağlanabilecek bir siyasal ortam da pek yoktur. Nihayet bu ricat, grubun siyasal çizgisini berraklaştırmasını, bir strateji belirlemesini ve bu stratejiyi dışa, özellikle öğrenci hareketinin içinden çıkan legal sola açıklamasını sağlar.

Örneğin Haziran ve Temmuz 1971'de RAF, önce Berlin'de bir yeraltı yayınevi tarafından basılıp hemen toplatılan, ardından Ekim ayında Klaus Wagenbach'ın yayınevi tarafından yeniden basılıp tekrar el konulan iki metin yayımlar. "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine" başlıklı birinci metinde RAF esas olarak basının kendisi hakkındaki karalamalarını cevaplandırır; henüz bir yıllık bir pratiğinin bile olmadığını belirterek solu grup hakkında çok çabuk yargıda bulunmaması konusunda uyarır. RAF, köklerinin, "Marksizm-Leninizm'i sınıf mücadelesinin silahı olarak yeniden tanımlayan ve metropol ülkelerdeki devrimci mücadelenin uluslararası bağlamını ortaya çıkaran"²¹ öğrenci hareketinde olduğunu kabul eder ve önceliğin pratikte olduğunu belirtir: "Doğru olan, eğer mümkünse silahlı direnişi örgütlemektir ve bunun mümkün olup olmadığı ancak pratikte anlaşılır."²² Son olarak RAF, hiç kuşkusuz sistemin her yerde hazır ve nazır olduğu, yıkılamayacağı mitosunu sona erdirmek istediğini söylemektedir. Grubun temel anlayışı ise, şehir gerillasıyla tabandaki siyasi çalışmanın irtibatlandırılması, böylece her üyenin mahallelerde, fabrikalarda, yasal siyasi gruplarda mücadeleyi sürdürebilmesi olarak tanımlanmaktadır. Fakat aşırı polisiye önlemlerin bu anlayışın pratiğe geçirilmesini engellediği belirtilir. Dolayısıyla RAF illegale tercihini savunmaktadır: "Burjuva yaşantısına dönüşü imkânsız kılarak, devrimi askıya almak istemeden, alamadan hareket etmek gerek."²³ Ve metin Eldridge Cleaver'dan, pratiğin önceliğini onaylayan bir alıntıyla sona erer: "Ben şahsen bu ülkede yaşanan şeylerin çoğunun öyle uzun boylu tahliller gerektirmediğine kani oldum."²⁴ "Batı Avrupa'da Silahlı Mücadele" başlıklı ikinci metin ise daha ayrıntılıdır. Genel grev mitosunu eleştirilir ve yalnızca devlet aygıtına karşı silahlı mücadelelerin toplu ayaklanmaya yol açabileceği ifade edilir burada. Sanayi proletaryasının artık devrimci mücadelenin öncüsü olmaktan çıktığı belirtilmektedir. Metin, şehir gerillasının kitlesel siyasi ve ekonomik mücadelelerle bağlantılı olması gerektiğinin altını çizerek. Bu iki metinde RAF, pratiğini mahalleler, fabrikalar ve üniversitelerdeki siyasi çalışmalara eklemlenmek istediğini yinelemektedir.

Ancak metinlerde Amerikan emperyalizmine ve Amerikan ordusunun Federal Almanya'daki varlığına dair herhangi bir atıf yoktur. Bu iki metnin yayımlanmasından yaklaşık bir yıl sonra RAF'ın gerçekleştirdi-

21. "Sur la conception de la gueùlla urbaine". *La "Bande à Baader" ou la violence révolutionnaire* içinde, Champ Libre, 1972, s. 109.

22. *A.g.e.*, s. 112. 23. *A.g.e.*, s. 116. 24. *A.g.e.*, s. 116.

ği ilk gerilla eylemlerinin temel hedefinin F. Almanya topraklarındaki Amerikan askeri üsleri olduğu bilindiğinde şaşırtıcı bir durumdur bu. Grup, bir yıl içinde perspektifini epey değiştirmişe benzemektedir.

MAYIS 1972: İLK SALDIRILAR

11 Mayıs 1972'de Frankfurt'taki Amerikan karargâhında patlayan üç bomba bir Amerikalı subayın ölümüne, 14 kişinin de yaralanmasına yol açar. 12 Mayıs'ta Augsburg Emniyet Müdürlüğünde ve Münih'teki polis binasının park yerinde 16 kişinin yaralanmasına, yüz arabanın tahrip olmasına neden olan bombalar patlar. 15 Mayıs'ta Buddenberg adında, çok sayıda RAF militanı hakkında soruşturma yürüten Karlsruhe'de bir yargıç silahlı saldırı sonucu hayatını kaybeder, karısı ağır yaralanır. 19 Mayıs'ta Springer Basımevinde patlayan bomba 19'u ağır 34 işçiyi yaralar. Son olarak 24 Mayıs'ta Heidelberg'deki Amerikan karargâhına düzenlenen bombalı saldırı sonucu üç asker ölür ve büyük maddi hasar meydana gelir: Amerikan ordusunun Vietnam'daki faaliyetlerine önemli lojistik destek sağlayan dev bir bilgisayar tahrip olmuştur.

Tüm bu saldırılar RAF tarafından üstlenilir. Frankfurt ve Heidelberg'deki Amerikan ordu karargâhlarına yönelik 11 Mayıs ve 24 Mayıs eylemleriyle ilgili bildiriler "Petra Schelm Müfrezesi" ve "15 Temmuz Müfrezesi" imzalarını taşımaktadır. (RAF militanı Petra Schelm, 15 Temmuz 1971'de Hamburg'ta polis tarafından öldürülmüştür.)

RAF, Vietnam'daki bombardımanların yoğunlaştırılmasına karşılık vermek ve Federal Alman Cumhuriyeti ile Batı Berlin'in "imha stratejisi uzmanları"na üs olarak sunulmasına karşı koymak istediğini açıklar. Yargıç Buddenberg'in infazından sorumlu olan "Manfred Grashof Müfrezesinin" bildirisinde, RAF'lı tutukluların haklarına saygı gösterilene kadar yargıç ve savcılara yönelik her türlü sindirme yoluna başvurulacağı söylenmektedir. "Thomas Weisbecker Müfrezesi" tarafından üstlenilen, Münih ve Augsburg'daki emniyet müdürlüklerine yönelik eylemler ise 12 Mart 1972'de Augsburg'da RAF militanı Thomas Weisbecker'in öldürülmesine misilleme olarak sunulur. Son olarak, 3000 işçinin çalıştığı Springer binasına yönelik eylem ise eylemden bir gün sonra "2 Haziran Müfrezesi" tarafından yayımlanan bir bildiriyle üstlenilir. Bu bildiride Springer, üst üste yapılan bomba ihbarlarını ciddiye almayıp binayı boşaltmamakla, böylece yanlış bir alarm nedeniyle zaman kaybetmektense işçilerin yaralanmasını tercih etmekle suçlanır. Kuşkusuz bu eylem grubun imajını epey olumsuz yönde etkilemiştir. Bomba-

nın patladığı anda binada memur ve işçi olarak 3 bin kişi çalışmaktadır. O dönemde birbirlerinden bağımsız hücreler şeklinde faaliyet yürüten grup içinde de bu bombalama ciddi tartışmalara yol açar, çünkü grup sivillerin zarar görmeleri ihtimali bulunan eylemler tasarlamama kuralını benimsemiştir.²⁵ Saldırını gerçekleştirenler eylemden beş gün sonra bir radyo istasyonuna mektup yollayarak yaralı işçilerden özür dilerler. İkisi bina yöneticilerine, sonuncusu da doğrudan polise olmak üzere üç kez bomba ihbarında bulunduklarını bildirirler. Springer ise tek bir uyarının yapıldığını, o telefonun da patlamadan altı dakika önce polise geldiğini, dolayısıyla binanın tahliyesi için çok geç olduğunu söyler.

Bu açıklamalardan hangisine itibar edilirse edilsin, Springer'i hep faşist diye nitelemiş olan (saldırını üstlenen bildiride de Springer tröstüne bağlı gazeteler ırkçılık ve anti-komünizm tahrikçiliğiyle suçlanmıştı) RAF'ın, binanın tahliye edilmesine yanaşmaması olasılığını hesaba katmamış olması şaşırtıcıdır.

Kullanılan tüm bombalar el yapımıdır. RAF'ın kullandığı ve daha sonra polis tarafından ortaya çıkartılan birçok dairede, patlayıcı yapımında kullanılan kimyasal madde, fünye, fitil gibi maddelere ek olarak teknik bilgi içeren belgelerde ele geçirilmiştir.

İNSAN AVI

Bu saldırılardan sonra halk, elinde benzeri görülmemiş araçlar bulunan polisle o güne kadar rastlanmamış bir işbirliğine girecektir. 31 Mayıs 1972'de teröre karşı mücadele için 16 bin polis görevlendirilir; RAF üyeleri için toplam 200 bin mark tutarında ödül konur ve birkaç gün içinde 200 kişi gözaltına alınır. Bu donanımlara sahip olan polis, en ufak bir bilgiyi bile hemen değerlendirebilecektir. Her ciddi ihbar için para ödülü konur. Bilgi edinmek için olduğu kadar insanları sindirmek ve grup üyelerine yapılabilecek her türlü yardımın önünü almak için de, RAF ile irtibatlı olabilecek solcu çevrelere yönelik gösterişli operasyonlar yürütülür. Amaç "bu ülkede varolabilecek her türlü radikal fikir ile RAF arasında bir duvar örmek"tir. (Haziran 1972'de, Bundestag'ta Şansölyelik Başkanı Ehmke'nin konuşması). 1972 Ocak ayında, değişik eyaletlerin içişleri bakanlarının bir toplantısında Federal Kriminal Polis Dairesi Başkanı Herold ise şöyle konuşmaktadır: "RAF'a karşı faaliyet-

25. Brigille Mohnhaupt'un Slammheim Davası sırasında Temmuz 1976'da verdiği ifade, bkz. *Textes de la RAF*, Maspero, s. 149.

lerimizi öyle yürütmeliyiz ki sempatizanlık olgusu ortadan kalsın." Bu politikanın, RAF üyelerine yardımcı olma konusunda giderek daha fazla tereddüt eden Alman aşırı solu üzerinde kesin bir etkisi olmuştur. 1972'deki Amerikan karşıtı eylemler, öğrenci hareketinin içinden çıkan sol kesimde belirli bir sempati uyandırmış olsa da, bu tarihten itibaren hareket ile RAF arasındaki uçurum daha da büyür. Bu kesimde siyasi inançlarına uygun davranmak adına yıllarca hapis yatmayı göze almaya hazır olan çok az insan vardır.

Polisin başarısı kullandığı araçlarla orantılı olacaktır: 1 Haziran 1972'de Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Holger Meins Frankfurt'ta malzeme ve silah depoladıkları bir garajda yakalanırlar. Mahalle tamamıyla kuşatılır ve Andreas Baader'in hafif yaralandığı operasyona çok sayıda zırhlı araç da katılır. Altı gün sonra tezgâhtar bir kızın ihbarı üzerine Gudrun Ensslin Hamburg'da bir dükkânda tutuklanır. Nihayet 15 Haziran'da Ulrike Meinhof, Hannover'de pedagoji profesörü ve sendika sorumlusu Fritz Rodevald'ın evinde yakalanır. Bu kişi önce yataklık etmeyi kabul etmiş, ardından kendisi gibi sol yanlısı arkadaşlarıyla tartıştıktan sonra Ulrike Meinhof'u bizzat ihbar etmiştir. Bu olay, polis tarafından izleri sürülen RAF militanlarının nasıl tecrit edildiklerinin iyi bir örneğidir.

www.cizgilikitap.com

1972 saldırılarının çapı, mükemmel teknik hazırlanışları ile hemen bunları takip eden, neredeyse tümü tedbirsizlik ürünü olan, örgütün daha iyi bir ev ve saklanacak yer şebekesine sahip olması durumunda kolaylıkla önlenebilecek, en azından geciktirilebilecek tutuklamaların hızı arasındaki tezat çarpıcıdır. 1970 Ekimi'nde gerçekleşen gaspların ardından da bir tutuklama dalgası gelmiş, o dönemde de eylemlerin düzeyiyle gizlenme olanaklarının zayıflığı arasındaki uyumsuzluk dikkati çekmiştir.

Böylece RAF'ın birinci saldırı evresi, Alman öğrenci hareketi tarafından daha önce belirlenmiş olan hedeflerin beklenmedik şiddette saldırılara maruz kaldığı iki yoğun gerilla faaliyeti haftasından ibarettir. Böylelikle II. Dünya Savaşı'nın sonundan bu yana Avrupa'da ilk kez Amerikan askeri öldürülmüş oluyordur. Bu andan itibaren çatışma RAF ile Alman hükümeti arasında cereyan etmekten çıkmış, diğer Avrupa ülkeleri ve özellikle de ABD için içine girmiştir. RAF artık yalnızca Alman aşırı solunun silahlı bir fraksiyonu değildir, dünyada ABD tahakkümüne karşı savaşılan gruplardan biri haline gelmiştir. Böylelikle, tıpkı Amerikan öğrenci hareketi gibi Vietnam Savaşı'na karşı seferberlik çerçevesinde gelişen Alman öğrenci hareketinin anti-empyralist yönelimine yeni-

den canlılık kazandırmıştır. Savaşı Avrupa toprağına taşıyan RAF böylelikle Amerikan Yeni Solu'nun "*Bring the WarHome*", "Savaşı Evini-ze Taşıyın" sloganını hayata geçirmiş olmaktadır.

RAF'ın ilk eylemlerini düzenlemesinden önce bile grubun birçok militanının ölümüne neden olan Alman devletinin baskı politikaları çatışmayı daha da kızıştırır, eşzamanlı olarak grubun tecritini ve grup üyelerinin birbirlerine olan bağlılıklarını artırır. Bu tecrit RAF üyelerini yasal mücadeleden uzaklaştırmanın yanı sıra, onların öğrenci ayaklanması-
nın başlangıçtaki ilkelerine olan sadakatlarını pekiştirmiştir.

"Sonderbehandlung": Özel Muamele ve Cezaevi Direnişi

HAPSEDİLEN militanlara reva görülen özel ağır tutukluluk koşulları, adalet mekanizmasının baş yardımcılarının psikiyatrlar ve doktorlar olduğu yeni bir sindirme ve tahakküm sisteminin ön belirtilerini sergilemiyor mu? Bu muamele, tekboyutlu toplumdaki tahakküm ilişkilerinin -bireyin mutlak tecriti ve kesintisiz gözetimi- gözler önüne serilmesi değil mi?

DUYUMSAL YOKSUN BIRAKMA YOLUYLA İŞKENCE

Yakalanmaya başlamalarıyla birlikte RAF üyeleri, "2 Haziran Hareketi" ve "SPK" (Heidelberg Hastaları Sosyalist Kolektifi)²⁶ tutuklularına da uygulanan özel bir hapis sistemine tâbi tutulurlar. Tutuklular tamamen tecrit edilmiştir: diğer tutuklularla her türden ilişki yasaktır, cezaevinin ortak faaliyetlerinin hiçbirine (dini olanlara bile) katılamamaktadırlar. Havalandırmaya tek başlarına, çoğunlukla da ancak elleri arkalarında bağlı halde çıkabilmektedirler; hücre ve üstbaş aramaları çok sıkıdır, ziyaret hakları kısıtlıdır, mektupları ve gazeteler sansürden geçmektedir. Yani sosyal ilişkileri en alt düzeye indirilmiştir.

Bazı mahpuslar, Köln-Ossendorf'un ses geçirmeyen kısmında, özel bir bölümde daha ağır koşullar altında bulunmaktadır. Bu bölüm, cezaevinin "kadın psikiyatrisi" binasının bir ucunda bulunuyordu; ses tecriti için özel olarak düzenlenmişti. Ulrike Meinhof ve daha kısa dönemler

26. SPK (Sozialistische Patienten Kollektiv): Sosyalist Hastalar Kolektifi, Şubat 1970'de Heidelberg Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniğinin elliye yakın hastası ile Wolfgang-Ursula Huber doktor çifti tarafından kuruldu. SPK, antipsikiyatri akımını en uç noktalara kadar götürerek "hastalığı bir silaha dönüştürme"yi hedefliyordu. Birçok üyesi devletin baskıyı yoğunlaştırmasının ardından RAFa katıldı.

için Astrid Proll ve Gudrun Ensslin yakalandıklarında orada yalnız kalmışlardı: Üstlerindeki ve yanlarındaki hücreler hep boş tutulmuştu. Dışarıdan hiçbir ses ve gürültü ulaşmıyordu onlara. Hücresinin duvar ve eşyaları beyaza boyanmıştı, gün ışığı ancak çok ince bir tel örgüyle çevrilmiş küçük bir mazgaldan sızılmaktaydı. Köln-Ossendorf'un özel bölümünün mahpusları 24 saatin tümünü hiçbir şeyi seçemedikleri bir ortamda geçiliyorlardı.

1 Şubat 1973'te, Köln Cezaevi psikologu Prof. Jarmer, Ulrike Meinhof'un hapishane koşullarını şöyle yorumlamaktadır: "Tutukluya dayatılan psikik yük, mutlak tecrit halinin kaçınılmaz kıldığı ölçüleri fazlasıyla aşıyor. Deneylerin gösterdiği gibi, tutuklular katı tecrit uygulamasına sınırlı bir süre boyunca katlanabilirler. Tutuklu Ulrike Meinhof bu sınırı aşmış durumda, çünkü pratikte her türlü çevre algılamasından kopmuş durumda."²⁷

İşte Ulrike Meinhof'un avukatına yolladığı mektuptan bazı bölümler:

Başının patladığı hissi, kafatasının parçalanacağı, patlayacağı hissi.

Beyninin tıpkı bir erik kurusu gibi buruştuğu hissi.

Sürekli gergin olduğun ve bunun görüldüğü ve uzaklan izlendiğin hissi...

Hücresinin kıpırdadığı hissi -uyanıyorsun, gözlerini açıyorsun- hücre kıpırdıyor, öğleden sonra, güneş ışığında birden duruyor. Kıpırdadığın hissinden yakını sıyıramıyorsun.

Niçin titrediğini bilemiyorsun, donuyorsun.

Normal sesle konuşmak için, yüksek sesle konuşur gibi çaba gerekiyor, ne-redeyse bağırarak gerekiyor.

Dilsiz kalma hissi.

Artık sözcüklerin anlamını ayırt edemiyorsun -ancak keşfedebiliyorsun- ıslık sesi veren harfleri kullanmak; s, ş, ç kesinlikle dayanılmaz.

Sözdizi mi, gramer denetlenemiyor, tki satır yazdığında, ikinci satırın sonunda birincinin başını hatırlayamıyorsun...

Dizginlenemeyen bir saldırganlık boşanıyor.

En vahimi şu: Hayatta kalma şansının olmadığının, bunu atlatmanın, bunu başkalarına anlatmanın imkânsızlığının açıkça bilincinde olmak...²⁸

Bu hapis koşullarının korkunç sonuçları olur. Duyuların hiç işlemediği, insanın topyekûn incitildiği bu sessizlik, bu yapay tekrenklilikte sinir sistemi bozuklukları ortaya çıkar: yön duygusu, zekâ, konsantrasyon yeteneği önemli ölçüde hasar görür.

27. Köln Cezaevi psikologu Jarmer'in sözleriyle ilgili olarak bkz. *A propos duproces Baader-Meinhof*, Bourgois, Paris, s. 84.

28. Ulrike Meinhof'un söz konusu mektubu için bkz. *A propos du...*, s. 108.

Bu özel bölümde beş ay kalan Astrid Proll'un, duruşmalara katılabilmesi için davanın başlamasından önce, 1973 başında yeniden normal muameleye tâbi tutulması gerekmiştir. Durumu cezaevinde daha fazla kalmaya elvermediği için 1975'te bir dinlenme evine yollanır. Astrid Proll, Gudrun Ensslin ve çok daha uzun bir süre için Ulrike Meinhof'a tatbik edilen bu özel muamele tam olarak "duyumsal yoksun bırakma" diye adlandırılan yönteme tekabül etmektedir. Bu yöntem, tam anlamıyla, her türden algılama farklılığını (gündüz/gece, sessizlik/gürültü...) azaltma ve mümkünse iptal etmeye dayanır. Bu amaca yönelik yapay bir ortama yerleştirilen özneye hiçbir görsel ya da işitsel değişim ulaşmamalıdır. Her türlü uyarıdan bu şekilde mahrum bırakılan duyu organları, uzun süreli bir hareketsizliğin ardından kasların maruz kaldığı dermansızlıkla kıyaslanabilecek bir körelmeye uğrar.

Duyumsal yoksun bırakma yöntemiyle ilgili ilk deneyler, Carter yönetimi sırasında kamuoyuna açıklandığı gibi, 1950 ve 60'lı yıllarda CIA tarafından "Blue Bird", "M. K. Ultra" ve "Mik Delta" programları çerçevesinde ABD'de gerçekleştirilmiştir.²⁹ F. Almanya'da duyumsal yoksun bırakma konusundaki denemeler RAF militanlarına yönelik ilk tutuklamaların yaşandığı 1971'de, 1960 yıllarında Prag'da Svab'la benzer deneyler yapmış olan Çek psikiyatr Jan Gross yönetiminde Hamburg-Eppendorf psikiyatri ve nöroloji kliniğinde başlatılmıştır.³⁰

"Saldırganlığın Psikosomatik, Psikodiagnostik ve Terapötik Veçheleri" başlıklı, duyuusal yoksun bırakılmış insanların davranışlarını gözlemeyi temel alan bu araştırma programı, Hamburg Üniversitesi'ndeki Deutsche Forschungsgemeinschaft (DMG - Alman Araştırma Kurumu) tarafından finanse edilen Sonderforschungsbereich'e (Özel Araştırma Sektörü) bağlanmıştır. Gönüllü öğrencilerle başlayan bu deneyler, Bundeswehr'in genç askerleriyle sürdürülmüştür. Yoğun ya da uzun süreli duyuusal yoksun bırakma durumunda şunlar saptanmıştır: korku ve panik tepkisi, görsel ve işitsel halüsinasyonlar, sinir sistemi bozuklukları, dengesiz hareketler, titremeler.³¹ Bu araştırmaların varlığı, bu tahripkâr hapis koşullarını emreden adli makamların, tecrit uygulamasının sonuçlarından pekâlâ haberdar olduklarını göstermektedir. Birleşmiş Milletler'in "kamu görevlileri tarafından ya da onların tahrikiyle, bir şahsın, istemi dışında fiziki ya da zihni eziyet ya da acılara maruz kalması-

29. *International Herald Tribune*, 21 Temmuz 1977. *Frankfurter Rundschau*, 5 Ağustos 1977. Washington muhabiri Monika Metzger'in yazısı.

³⁰ *O. Apropasdu...*, s. 70. ³¹ *Apropasdu...*, s. 73.

na yol açan her hareket 'işkence' olarak adlandırılır"³² şeklindeki tanım-lamasından hareket edersek, Köln-Ossendorf Cezaevindeki bu uzun topyekûn tecrit ayları boyunca Ulrike Meinhof a işkence yapıldığını ka-bul etmek gerekmektedir.

Bu muamele Ulrike Meinhof'un özellikle kurbanı olduğu, bazı tutuk-luların psikiyatrizasyonu politikasının bir sonucudur. Ulrike Meinhof'un gerilla hareketine "ahlaki sapkınlık" ya da "gangsterlik eğilimi" gibi klişelerle katıldığını söylemek zor olacaktır. Onun RAF'a girişi gruba belli bir saygınlık kazandırmıştır, zira Ulrike Meinhof sol entelijansiya içinde ünlü bir isimdir. Oysa Alman makamları her şeyden önce RAF olgusunun siyasal boyutunu silmek istemektedir. Medyada hep "Baa-der-Meinhof çetesi" lafı edilir, resmi söylem asla RAF adına itibar et-mez, "Baader-Meinhof Grubu" tercih edilir.

Hamburg Bölgesi Anayasayı Koruma Örgütü (*Verfassungschutz*) Başkanı Horchem Mayıs 1975'teki bir kongrede şöyle konuşacaktır: "Ulrike Meinhof tarzı yeni ideologların çıkmasına izin vermeyerek te-rörün ömrü kısaltılabilir. Tabii bu grup üyelerinin, faaliyetleri süresince kendilerinin sıradan suçlular olduklarının ve ideolojik bir temelleri bu-lunmadığının farkına varmaları kaydıyla. Ancak bu şekilde terörist ni-yet, bu suç enerjisi ortadan kalkabilir."³³

Federal Mahkeme işi, Ulrike Meinhof'a tıbbi müdahalede bulunma-nın imkânlarını zorlamaya kadar vardıracaaktır. 4 Ocak 1973'te cezaevi psikiyatristi Dr. Götte'ye yollanan bir mektupta, Federal Mahkeme, Ul-rike Meinhof'un "akli durumu hakkında bilirkişi raporu düzenlenmesi için resmi bir psikiyatri kurumuna sevk edilmesinin gerekip gerekmedi-ğinin incelenmesini"³⁴ ister. Nisan 1973'te Hamburg (Sarre) Üniversite-si Hastanesi Psikoloji Enstitüsü Müdürü Prof. Witter, Başsavcı Zeis ta-rafından psikiyatrik bilirkişi raporu yazmakla görevlendirilir. 10 Ma-yıs'ta Prof. Witter teşhis koyabilmek için kafatası radyografisi ve beyin skintigrafisi gerektiği cevabını verince, Federal Mahkeme'den Yargıç Knoblich, 13 Temmuz 1973'te, Meinhof istemese dahi ve gerekirse zo-ra başvurarak ya da anestezi yoluyla söz konusu işlemlerin bir doktor tarafından cezaevinde yapılmasına karar verir. Avukatların kamuoyunu

32. BM'nin 3452 sayılı kararının birinci maddesi, aktaran UAÖ Yıllık Raporu (1975-1976), s. 30.

33. Aktaran *La Mort d'Ulrike Meinhof - Rapport de la comission Internationale d'enquete*, Maspero, s. 81.

34. Adı geçen rapor, s. 46.

basın toplantıları aracılığıyla uyarması ve çok sayıda doktorun karşı çıkması sonucunda Mahkeme bu uygulamadan caymıştır.

MAHPUSLARIN DİRENİŞİ

RAF militanları bu hapisane koşullarına karşı direnişlerini hiç aksatmadan sürdürürler. 1972-75 arasında "özel uygulama"nın (Sonderbehandlung) iptal edilmesi için üç kez açlık grevine giderler. Birincisi 17 Ocak-15 Şubat 1973 arasında 30 gün sürer. Tecritin kaldırılmasını sağlayamazlar; bununla birlikte, yetkililer Ulrike Meinhof'un Köln-Ossendorf Cezaevinin bir başka bölümüne şevkini kabul ederler. 8 Mayıs 1973'te RAF, SPK ve silahlı mücadeleyi savunan diğer örgütlere üye, çoğu o sırada gözaltında bulunan 80 mahpus yaşam koşullarının iyileştirilmesi için ikinci kez açlık grevine gider. Yetkililer bu kez mahpusların zorla beslenmeleri talimatını verir. Hesse'deki Ziegenheim Cezaevinde, yemek yemeye zorlamak amacıyla Andreas Baader'e su verilmez ve üçüncü günün sonunda Andreas Baader komaya girer. Açlık grevi mahpuslar hiçbir şey elde edemeden sona erer.

Mahpusların avukatları kamuoyunu bilgilendirmek ve harekete geçirmek için üst üste basın toplantısı düzenlerler. Öğrenci hareketinin ortaya çıkışıyla hemen tüm büyük şehirlerde kurulmuş olan "Kızıl İmdat", "Kara İmdat"³⁵ gibi değişik dayanışma komiteleri mahpusların taleplerini destekler ve kamuoyunu bilgilendirme faaliyeti yürütürler. Bir süre sonra, RAF'lı mahpusların yalnızca cezaevi taleplerini değil, siyasal çizgilerini de destekleyen "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" kurulur. Kızıl İmdat ve Kara İmdat komitelerinde ise bu bir şart ol-mamıştır.

darkmalt

Kimi zaman avukatlarla işbirliği yapan bu komitelerin doğuşu, özel cezaevi koşullarına karşı mücadeleden hareketle kendi siyasetlerine yakın yeni bir hareketin gelişmesini arzulayan RAF'lı mahpusların yeni stratejisine denk düşmektedir. Bu tür komiteler 1975'ten itibaren Paris, Milano, Brüksel, Amsterdam ve Atina'da da kurulur. Bu komiteler yasal sınırlar dahilinde RAF'ın mücadelesine mümkün olan tüm desteği sağlamaktadır; grubun metinleri çevrilip dağıtılmakta, kamuoyu ve ay-

35. Bu örgütlenmeler Berlin ve F. Almanya'nın diğer şehirlerinde, öğrenci hareketi kapsamında suç işledikleri gerekçesiyle hakkında kovuşturma açılan ve tutuklanan kişileri savunmak için oluşturulmuştur. *Schwarze Hilfe* (Kara İmdat) anarşist eğilimliken *Rote Hilfe* (Kızıl İmdat) Marksizm'e yakındır. *Rote Hilfe* adlı, Clara Zetkin'in başkanı olduğu, 1924'te kurulan *Rote Hilfe Deutschlands*'i çağırıştırılmaktadır.

dınlar cezaevi koşulları ve savunma hakkı ihlalleri konusunda aydınlatılmaktadır.

13 Eylül 1974-5 Şubat 1975 arasında 145 gün süren en uzun ve sonuncu açlık grevi sırasında Holger Meins, Wittlich Cezaevinde ölür. Zorla beslendiği haftalar boyunca, yaşamak için alması gereken zorunlu 1200 kalorinin yalnızca 400'ünü almıştır. Avukatların yanı sıra Holger Meins'in babası da, cezaevi yetkilileri ve Wittlich'in doktoru Dr. Hütter aleyhine dava açar. Holger Meins'in ölümüyle açlık grevindeki siyasi mahpuslarla dayanışma hareketi daha da yaygınlaşır. Her yerde gösteriler düzenlenir, Berlin'de 10 bin kişi, ellerinde Holger Meins ile isimli bir Auschwitz kurbanının, bir deri bir kemik kalmış çıplak halleriyle birbirlerinden ayırt edilemeyen resimlerinin bulunduğu dev panolarla yürür. Holger Meins'in bu ürkütücü fotoğrafı F. Almanya'nın tüm şehirlerinin ve Paris, Amsterdam, Brüksel gibi Avrupa merkezlerinin duvarlarına yapıştırılır. Berlin'de öğrenci ve öğretim üyelerinden oluşan 200 kişilik bir topluluk, tutuklularla dayanışma amacıyla üniversite binasında açlık grevine başlar. Aralarında eski öğrenci lideri Rudi Dutschke'nin de bulunduğu 2 bin kişi Holger Meins'in Hamburg'daki cenaze törenine katılır. Mahpusların mücadelesi ilk kez böylesine bir ilgi uyandırmıştır.

4 Aralık 1974'te Jean-Paul Sartre, Stuttgart-Stammheim Cezaevinde Andreas Baader'i ziyaret eder ve bir basın toplantısı düzenleyerek RAF militanlarına yönelik hapisane koşullarının ancak Nazi rejimlerine yakışabileceğini söyler; Batı Avrupa'daki siyasi mahpusların haklarını savunmak için uluslararası bir komitenin kurulmuş olduğunu da duyurur. Kısa süre sonra Uluslararası Af Örgütü (UAÖ) İngiltere Şubesi Genel Sekreteri Piskopos Paul Osterreicher da Stammheim mahpuslarını ziyaret eder ve UAÖ 31 Aralık'ta, RAF militanlarının maruz kaldığı muameleyi bir bildiriyle kınar. Ülkelerinin dışında nasıl görüldüğü konusunda çok duyarlı olan Alman makamları bütün bu uluslararası tepkilere kayıtsız kalamayacaktır. Federal Almanya'daki demokratik sistemin gölgelenmesinin arkasında Alman düşmanı bazı odakların parmağı olduğunu düşünmektedirler.

16 Aralık 1974'te Devlet Başkanı Gustav Heinemann, açlık grevine son vermesini rica etmek için Ulrike Meinhof'a bir mektup yazar. Ulrike Meinhof, "tüm silahlı mücadele sanıklarının bir araya getirilmesi ve olağan hapisane koşullarının kendilerine de uygulanması yolundaki talepleri yerine getirilmediği müddetçe açlık grevine son vermenin söz konusu olamayacağı"³⁶ cevabını verir. Holger Meins'in ölümünün ya-

rattığı muazzam etkiye, uluslararası boyut kazanan protestolara rağmen yetkililer geri adım atmazlar. 5 Şubat 1975'te tümü cezaevi görevlileri tarafından zorla beslenen RAF'lı mahpuslar eylemlerine son verirler. 2 Şubatta gelen ve sahici olduğuna inandıkları bir mektup kendilerinden açlık grevini bırakmalarını talep etmektedir: "Grevin, burada, anti-emperyalist siyasal çizginin açıklanması, hayata geçirilmesi ve örgütlenmesi için mümkün olan bütün amaçlarına ulaştığını, daha fazla tırmandırılmasının mücadeleye artık pek fazla bir şey katacağına inanmadığımızı belirtmek istiyoruz... Devlet, bizim açlık grevini uzatmanızı istediğimiz ve siz tutsak gerillaların ölümünden yararlanacağımız şeklinde propaganda yapıyor. Yalan, böylesi bir durum, mücadelemizi bir umutsuzluk ve fedakârlık hareketine indirger. Halbuki tutsak yoldaşlar için mücadele görevi artık bizim omuzlarımızdadır; başka türlü de olamaz zaten ve son sözü silahlarımız söyleyecektir. Kazanacağız. RAF"³⁷

Aleni olarak gruptan kopan ve RAF'ın politikalarından uzaklaşan ve bunu KPD'nin yayın organı *Rote Fahne'de*³⁸ 20 Eylül 1974'te yayımlanan mektubunda ilan eden Horst Mahler, *Spiegel'e* yollamış olduğu bir mektupta bu açlık grevine karşı çıkmış olduğunu hatırlatır ve şöyle devam eder: "Yalnızca burjuvalara özgü ve siyasi olarak yanlış bir tahlil, gerici sosyal demokrat şeflerin, kendilerine yapılacak ahlaki baskı nedeniyle hapisane koşullarında iyileştirmeye gidebileceğini umup bekleyebilirdi."³⁹ Mektup öğrenci hareketinin eski liderlerinden Dieter Kunzelmann ve Ulli Kranzusch tarafından da imzalanmıştır. Horst Mahler, daha RAF'tan kopmadan önce, mücadeleyi hapisane koşulları düzlemine taşımaktan ibaret olan siyasal çizgiye karşı çıkmıştır. Bu uyumsuzluk, onun siyasal görüşlerini "gözden geçirme" sürecinde önemli bir rol oynamıştır.

Fakat bu alabildiğine ağır koşullara karşı yürütülen açlık grevleri daha çok grup içi bağlılığı pekiştirme işlevi görmüştür. Zaten açlık grevleri hapisanedeki mümkün tek ortak eylem biçimidir. Bu eylem sırasında bireysel çıkarlar ortak devrimci amaca tâbi olur ve tecrite rağmen grup birlikte varoluşunu sürdürür. RAF, bu eylemler yoluyla Alman so-

36. Ulrike Meinhof'un mektubu 18 Aralık 1974 tarihli *Frankfurter Rundschau*'Ao. yayımlandı. Bir gün önce de Heinemann'ın mektubu yayımlanmıştı.

37. *A propos du...*, s. 213.

38. KPD (Kommunistische Partei Deutschlands - Almanya Komünist Partisi): 1974'te kuruldu. 1970 başlarında kurulan irili ufaklı bir dizi sektör ve dogmatik örgütten biri. Hıf-talık yayın organı *Rote Fahne*'nm 1974'teki tirajı 16 000'dir.

39. Mektubun tam metni 4 Şubat 1975 tarihli *Frankfurter Rundschau*'Ao yayımlanır.

lunun en azından duygusal dayanışmasını hedeflemektedir, bunun bir ölçüde siyasi dayanışmaya da dönüşebileceğini hesaplamaktadır. Ayrıca sosyal demokrasinin o kaba "gerçek yüzü"nü açığa çıkartmak da ayrı bir hedeftir.

SAVUNMA HAKKI İHLALLERİ

RAF ya da diğer silahlı mücadele örgütlerinden sanıklar, bunların dışından bir "suç örgütü"ne şu ya da bu şekilde yardım ettiğinden kuşku lanı ve şehir gerillası sempatizanı oldukları iddia edilen kişiler, sözü edilen olağandışı koşullarda çok uzun bir süre gözaltında kalmışlardır. Öyle ki UAÖ ve Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, 18 ayı tamamen tecrit edilmiş bir halde olmak üzere 40 ay boyunca gözaltında tutulan Monika Berberich gibi bazı sanıkların durumu hakkında birçok kez Alman makamlarını uyarır.

RAF militanları hakkındaki tüm davalarda olağanüstü güvenlik önlemleri alınmıştır: izleyici ve tanıkların üstü aranır, sanıkların kelepçeleri çıkartılmaz ve bazı durumlarda davanın görüşülmesi için özel bina inşa edilir.

Hiç kuşkusuz en çok ilgi gören dava, 21 Mayıs 1975'te başlayan, Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ulrike Meinhof ve Jan-Carl Raspe aleyhine açılan ve Stammheim'da görülen olmuştur. Alman basını bu davadan söz etmeye haftalar önceden başlar. Bu dava, Nürnberg'den sonra Almanya'nın en önemli davası olarak tanımlanmıştır. Davanın başladığı günkü *Süddeutsche Zeitung* gazetesi "Demokrasimizin sahici liğinden kuşku duyan tüm dünya gözlerini Stammheim'a dikti," derken, 13 Mart 1975'teki güvenlik üzerine bir açık oturum sırasında Başbakan Schmidt milyonlarca televizyon izleyicisine şöyle seslenmiştir: "Başlayacak olan Baader-Meinhof Grubu davaları, kuşkusuz sempatizanları tarafından önemli kampanyaların düzenlenmesine vesile olacaktır. Dünyanın dört bir tarafından kendi felsefelerini aktarmak için sözde avukatlar doluşacak ülkemize. Kendi kamuoyumuzun önünde anayasal devletimize kara çalmak maksadıyla gelecekler, tıpkı daha önce olduğu gibi, tıpkı halen Bückeburg⁴⁰ meselesinde olduğu gibi. Federal Alman hükümeti böylesi kampanyaların tam bir netlik ve gereken kararlılıkla

40. Bückeburg: Hollanda asıllı RAF üyesi Ronald Augustin'in İrlandalı, İngiliz ve Fransız hukukçuların da izlediği davasına gönderme yapılıyor. Bu kişiler savunma avukatı Klaus Croissant tarafından davet edilmişti.

bertarafedileceğine emindir; tıpkı yakın zamanda mahkemenin şu malum avukatların davaya katılmasına izin vermediği Stuttgart olayında olduğu gibi.⁴¹

Stuttgart-Stammheim Cezaevinin 200 metre uzağına inşa edilen bina 16 milyon marktan fazlaya mal olur. Penceresiz beton bir bloktan ibaret olan bu bina tel örgülerle çevrilmiş, muhtemel hava saldırılarını engellemek için çatısının üzerine ağ gerilmiştir. Üç değişik girişi vardır: biri mahkeme heyeti ve iddia makamı tanıkları için, ikincisi sanıklar için ve karmaşık bir güvenlik sistemine sahip olan sonuncusu ise, içeri üstleri aranarak teker teker alınan izleyiciler, gazeteciler ve avukatlar için. Kimlik belgeleri incelenir ve duruşma boyunca tutulur; bir diğer deyişle izleyiciler fişlenmektedir.

Davanın birinci günü 120 izleyici ve gazeteci celsede hazır bulunur. Bunların arasında UAÖ Genel Sekreteri Piskopos Osterreicher de vardır. Ulrike Meinhof avukat Helmut Riedel, Gudrun Ensslin ise Marie-Louise Becker ve Otto Schilly tarafından savunulmaktadır. Jan-Carl Raspe'nin avukatıysa Ruppert von Plottnitz'dir. Andreas Baader ise, davanın başlamasından önce kendi seçtiği avukatlarından mahrumdur. Üç avukatı Klaus Croissant, Kurt Groenwold ve Christian Strobele, sırasıyla 16 Nisan, 2 Mayıs ve 13 Mayıs'ta savunma makamından ihraç edilmişlerdir. Andreas Baader ancak birkaç duruşma sonra bir başka avukata, Heldmann'a vekalet verebilmiştir. Bu, üç yıl süren bir soruşturmanın ardından davanın başlamasına bir hafta kala, sanıkların dosyaya en iyi şekilde vâkıf olan üç avukattan yoksun kalmaları anlamına gelmektedir.

Bu ihraçlar 1 Ocak 1975'te yürürlüğe giren bir yasaya dayandırılmıştır. Bu yeni yasanın avukatların savunma makamından ihracıyla ilgili getirdiği yeni düzenlemelerden bazıları şunlardır:⁴²

Madde 138 A

1) Bir avukat, soruşturma konusu olan olaylara karışmış olduğundan veya sanığın mahkûmiyetiyle ilgili olarak, durumu onun lehine karmaşıklştırabilecek, cezasının infazını köstekleyebilecek ya da onu adaletin uygulanmasından kurtarabilecek işler yapmış olduğundan (açık bir şekilde veya ana davanın açılmasından sonra kanıtlanması şartıyla) şüpbelenilmesi durumunda duruşmalara katılmaktan men edilir.

41, *Aproposdu...*, s. 19.

42. Bu bölümler "M.A.J"nin MaspeYo'dan çıkan *L'affaire Croissant* adlı kitabının, yeni Alman ceza sistemi üzerine olan bölümlerinden (§ 26-27) alıntılandı.

2) Bir avukat şu durumlarda bir davaya katılmaktan men edilir:

a) Tutuklu durumundaki sanıkla görüşmelerini, asgari bir yıl ceza gerektiren suçlar işlemek suretiyle suiistimal ettiğinden açık bir şekilde şüphelenilmesi durumunda;

b) Tutuklu durumdaki sanıkla görüşmelerini, cezaevi güvenliğini ciddi biçimde tehlikeye düşürmek suretiyle suiistimal ettiğinde...

Madde 138 B

... Bir avukat, savunmaya katılması Federal Alman Cumhuriyeti'nin güvenliği için tehlike oluşturmaya durumunda, bundan bazı olgular ışığında kuşkulanması durumunda davadan ihraç edilir.

"Lex Baader-Meinhof" denilen bu yasa Stammheim Davası'nın en önemli avukatlarının ihracına zemin hazırlamıştır; sanık başına avukat sayısını üçle sınırlayan ve "tek bir avukatın birçok sanığı savunmasını" yasaklayan başka hükümler de içermektedir. Bu ortak savunma yasağı, mahkemelerin bu hükmü çok sıkı bir şekilde uygulaması nedeniyle RAF davası dışındaki başka avukatların da ihracına neden olur. Hatta mahkemeler bu yasağı sadece belirli bir davanın avukatlarına değil, benzer davaların, kaç tane açılmış olursa olsun, tüm avukatlarını kapsayacak şekilde genişletirler.

23 Haziran 1975'te avukat Klaus Croissant ve Christian Strobele, "bir suç örgütüne suç ortaklığı" yapmakla suçlanıp tutuklanırlar. Klaus Croissant, 20 Ocak 1975'te *Der Spiegel*'de yayımlanan RAF tutuklularıyla röportaja aracılık etmiş olmakla itham edilir. Christian Strobele, tutuklulara dosyanın gelişimi ve F. Almanya ile dünyadaki siyasal, ekonomik, askeri gelişmeler hakkında bilgi iletmekle suçlanır. Klaus Croissant yedi, Christian Strobele beş hafta tutuklu kalır. Tutukluların kendi aralarında ve dışarıyla temaslarını kolaylaştırmak, böylelikle, haklarında verilen davadan ihraç kararının terimleriyle söylenecek olursa, "bir cinayet şebekesinin faaliyetinin sürmesini sağlamak"la suçlanıp Ceza Kanunu'nun 129. Maddesince cezalandırılmaları istenir.

Diğer iki avukat M. - L. Becker ve K. Groenewold'unkilerle birlikte büroları aranır ve bazı belgelere el konulur. Groenewold da bu sırada hapse atılmamakla birlikte "suç örgütüne suç ortaklığı"ndan sanıktır. 1975-78 arasında siyasi davalarda görev alan avukatlara karşı otuzayakın soruşturma yürütülür.⁴³

43. Avukatların uğradığı baskılar konusunda bir Fransız-Alman çalışma grubu tarafından hazırlanıp "Etüde et Documentation Internationales" tarafından basılan *La Sécurité contre les libertés* kitabı, özellikle "F. Almanya'da adalet ve cezaevi" başlıklı ikinci bölümü (s. 80-130) çok etraflı bilgi vermektedir.

Eylül 1975'te Stammheim Davası sürerken, Adalet Bakanlığına bağlı olmayan tıbbi uzmanlar, uzun süre tecrit edilmiş oldukları için tutukluların sağlık durumlarının oldukça endişe verici olduğunu ve duruşmaları günde 2-3 saatten fazla izleyemeyeceklerini açıklarlar. 30 Eylül 1975'te Stuttgart Yüksek Mahkemesi sağlıklarının elvermemesi durumunda sanıkların duruşmalara alınmayabileceklerine karar verir. 22 Ekim'de bu karar Federal Mahkeme tarafından onaylanır. Mahkemenin ihraç gerekçesi şudur: Duruşmalara katılamayacak durumda olmaları halinde bunun suçlusu sanıkların kendileri olacaktır, zira onların kamu güvenliğine yönelik tehditleri nedeniyle yetkililer özel hapisane koşulları geliştirmek zorunda kalmışlardır. Sanıklar cezaevinde de düşüncelerini sürdürmeye çalışmış, suç örgütlerini idame ettirmek istemişlerdir, ama gün geçtikçe halkın daha da küçük bir kesiminin ilgisini çekmektedirler.

Bu karar nedeniyle sanıklar sık sık Stammheim'daki duruşmalara katılamazlar.

İfadelerinde eylemlerin ayrıntılarına girmeyi ve savcının sorularını yanıtlamayı reddederler. Başından beri 1972 Mayıs saldırılarının sorumluluğunu ortaklaşa üstlendiklerini açıklamışlardır ve davayı siyasal kimliklerini dile getirecekleri bir kürsüye çevirmek niyetindedirler. Bu minvaldeki girişimleri, bunları "konu dışı" olarak niteleyen savcının müdahalesiyle sık sık sekteye uğrar.

1977 Mart ayında patlak veren yeni bir skandal F. Alman adaletinin şanına iyice leke sürer. Bir basın toplantısı sırasında Bade-Wurtemberg Eyaleti Adalet ve İçişleri Bakanları Vogel ve Maihofer, Stammheim Cezaevinde avukatlarla müvekkilleri arasındaki özel konuşmaların dinlenmiş olduğunu onaylarlar. Buna göre, daha duruşmalar başlamadan önce, *Bundesnachrichtendienst* (BND)⁴⁴ ajanları tarafından mahpusların hücrelerine ve avukatlarla görüşme kabinlerine mikrofonlar yerleştirilmiştir. Avukatlar davanın hemen askıya alınmasını ister, talepleri reddedilir. Bunun üzerine duruşmalara katılmaktan vazgeçerler. Karar 28 Nisan 1977'de sanık ve avukatlarının yokluğunda boş bir salona okunur: Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Gudrun Ensslin için müebbet hapis. Stuttgart-Stammheim Davası'nın iki sanığı dava sonuçlanmadan ölmüştür: Kasım 1974'te Holger Meins ve 9 Mayıs 1976 sabahı hücresinde asılı bulunan Ulrike Meinhof. Bu olayı medya, avukatların ve Ulrike'nin yakınlarının hemen karşı çıkacağı "Ulrike Meinhof

44. *Bundesnachrichtendienst* (BND): Federal İstihbarat Servisi.

un intiharı" şeklinde duyurur. Yükselen itirazlar üzerine uluslararası bir inceleme komisyonu oluşturulur; komisyon, konunun uzmanı kişilerin katkısıyla hazırladığı raporunda intihar teşhisini yalanlar. 15 Aralık 1978 tarihindeki basın toplantısında soruşturma komisyonu üyeleri şu açıklamayı yapar:

"... İncelemelerimiz sonucunda Ulrike Meinhofun asıldığında ölü olduğu şüphesini doğuran bulgularla karşılaştık ve bu ölüme bir ya da birden fazla kişinin karışmış olduğuna dair çarpıcı göstergeler mevcut.

Komisyonumuz, Ulrike Meinhofun hangi koşullarda öldüğü hakkında kesin bir açıklama yapma şansına sahip değil. Bununla birlikte, cezai personelinin dışında gizli servis elemanlarının sanıkların bulunduğu hücrelere ulaşmasına imkân tanıyan ayrı ve gizli bir geçitin bulunması gerçeği her türlü kuşkuyla zemin hazırlamaktadır."⁴⁵

Rapor, yetkililerin kati bir gizlilik içinde, Alman hukukunun öngördüğü 24 saatlik süreyi bile beklemeden, Ulrike'nin kız kardeşinin vekâlet vermiş olduğu avukatın katılmasına izin vermeden apar topar otopsi yaptıklarının altını çizmektedir. Ulrike Meinhofun hangi koşullar altında hayatını kaybettiği konusunda Alman ve Avrupa aşırı solunun kuşkuları hiçbir zaman giderilmemiştir, 9-26 Mayıs 1976 tarihleri arasında bu ölümü protesto etmek için Almanya'da 11, diğer ülkelerde de 20 saldırı ve kundaklama eylemi, 33 gösteri ve miting gerçekleştirilir; cenaze törenine ise 4 bin kişi katılır. Tabii ki bu olay Stammheim Davası'ndaki atmosferi de doğrudan etkiler. 11 Mayıs 1976'daki duruşmada Jan-Carl Raspe şöyle konuşmaktadır: "Ulrike'nin tecrit sonucunda ölümü seçmediğini hepimiz biliyoruz. O katledildi, nasıl olduğunu bilmiyoruz, ama kim tarafından öldürüldüğünü biliyoruz. Bu işin bir tek sorumlusu var: Buback."⁴⁶ Sonuçta 28 Nisan 1977 tarihindeki karar hiçbir itiraza neden olmaz, çünkü davanın başından beri sanıkların F. Almanya'daki en yüksek cezaya, yani ömür boyu ağır hapis cezasına çarptırılacakları bellidir.

Ortak savunma yapmayı kısıtlayan 1975 özel yasaları, daha sonra tüm siyasi davalarda uygulanır. Örneğin Frankfurt Havaalanının genişletilmesini protesto gösterilerinde gözaltına alınan çok sayıda kişinin her biri ayrı bir avukat tarafından savunulmak zorunda kalır. Aslında RAF avukatlarına reva görülen muamele, yani mesleklerini yapmalarının defalarca engellenmesi, müvekkillerine suç ortaklığı yapmaktan

45. Bu raporla ilgili olarak bkz: *La Mort d'Ulrike Meinhof...*, s. 7-8.

46. Jan-Carl Raspe'nin Stammheim Davası'nda 11 Mayıs 1976'daki sözleri: *Textes de la RAF*, s. 49.

yargılanmaları, tutuklanmaları, medya tarafından hedef gösterilmeleri, her sanığın savunma hakkı olduğu yolundaki evrensel ilkeye gölge düşürür ve bu anlamda tüm avukatları derinden ilgilendirmektedir.

RAF militanlarına yönelik polisiye ve adli baskının alışılmadık ölçüde ağır olması, devletin onları sıradan suçlular olarak değil de gerçek birer siyasi rakip gibi gördüğünü ortaya çıkarmıştır; Alman devleti bir yandan "savaş hali"ni yaygınlaştırırken, bir yandan da çatışmanın siyasi karakterini örtbas etmeye çalışmaktadır.

RAF militanlarının hapishane koşullarına karşı koyarken gösterdikleri örnek direniş, Alman aşırı solu içinde bu gruba yönelik olarak zaten mevcut olan sempatinin artarak sürmesine, ayrıca uluslararası kamuoyunun Alman baskı aygıtının işleyişinin çıkardığı sorunlara karşı duyarlılık göstermesine yol açar.

RAF tutuklarına reva görülen ve Avrupa'da bir benzeri görülmemiş muamele, bu grubun, sanayileşmiş toplumlarda her bireyin "emperyalist sisteme" zorla eklemlenmesini temin etmek amacıyla iktidar ve bilimin ittifaka gittiği, bunun sonucunda "yeni bir faşizmin" kurumsallaştığı yolundaki tahlillerini doğrulamışa benzemektedir.

Devlet Aygıtına Yönelik Saldırı

1972'DE ÖNDE GELEN üyelerinin yakalanmasının ardından hiçbir eylem üstlenmemiş olan RAF silahlı saldırı düzenleme gücüne yeniden nasıl kavuşabildi? Bu yeni oluşum hangi grup içi ve dışı etmenlerin ürünüydü? 1977 eylemlerinin anlamı neydi? İkinci saldırı döneminin başlamasının hemen ardından Stammheim mahkûmlarının ölü bulunması RAF'ın sona erdiğini mi gösteriyor?

GRUBU YENİDEN ÖRGÜTLEMeye YÖNELİK İLK GİRİŞİMLER

1973 ve 74'te Batı Berlin ve F. Almanya'da 33 saldırı ve kundaklama eylemi gerçekleştirdiği belirlenen RAF, önde gelen üyelerinin yakalanmasının ardından 1975'e dek hiçbir gerilla eylemini üstlenmez. Bu arada RAF'ın bazı militanları, her ne kadar ele geçirilmemiş olsalar da tecrit edilmiş ve iyice güçsüzleşmiş durumdadırlar. Bu koşullarda, grubun sürekliliğini gerilla eylemleri yerine cezaevi direnişleri sağlamaktadır. Cezaevi dışındaysa 1972'den itibaren kurulmaya başlanan "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler", tutukluların direnişini kamuoyuna duyurmak yoluyla içerideki RAF militanlarıyla dış dünya arasında aracı rolü oynamaktadır. Örgütü yeniden kuranlar da bu komitelerin üyeleri olacaktır.

"Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" in işleyişi ve bazı üyelerinin nasıl silahlı mücadeleye kaydığına ilişkin ilginç bir tanıklık, 1973'ten itibaren Stuttgart "Kızıl İmdaf"ı ve ardından "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" üyesi ve avukatlar Croissant ve Lang'la birlikte çalışmış olan Volker Speitel'den gelmektedir. Ekim 1977'de tutuklanan Volker Speitel suç örgütüne üye olma suçundan yargılanıp 38 aya mahkûm olur. RAF militanları ve onların bazı avukatlarına karşı 1978 ve 79'da açılan davalarda iddia makamının başkanı olarak ceza indiriminden yararlanır ve Ekim 1979'da serbest bırakılır. 1980'de *Spiegel'de*

yayımlanan uzun bir yazıda siyasi geçmişini anlatır.⁴⁷ Volker Speitel'e göre Holger Meins'in ölümü komite üyeleri içinde silahlı mücadeleye kayanların önemli bir bölümünün bu yönelişlerinde belirleyici olmuştur: "Bizim için bu ölüm anahtar bir olay olmuştu. Çünkü bu kadar açık ve yoğun bir şekilde acıya ve ölüme hiç tanık olmamıştık, öte yandan kendimizi de ahlaki açıdan suçlu hissediyorduk. Suçluyduk, çünkü bütün uğraşmalarımıza ve çabalamamıza rağmen onun ölümünü engellememiştik. Holger Meins'in ölümüyle silahlı mücadeleye geçme kararı birbirine çok bağlıydı."⁴⁸

1974'te Frankfurt'taki "Kızıl İmdaf'ın, ardından RZ'nin (Devrimci Hücreler) üyesi olan Hans-Joaquim Klein da olaya aynı önemi atfetmektedir: "Holger Meins'in ölümü yasal siyasete, güçsüzlüğün ve verimsizliğin siyasetine elveda demenin belirleyici saiki oldu. Silahlı mücadeleyi yalnızca öven değil, aynı zamanda onun içinde bilfiil yer alan biri olmam için bir fiskeye ihtiyacım varsa, işte Holger Meins bu fiske oldu. Onun ölümüyle, bu durum karşısındaki aciz üzüntüm içimi öylesine doldurmuştu ki sonunda taşı. Yasal siyasetle ilişkiimi kestim; artık mücadeleye hazırdım. Hem de bu sefer cidden."⁴⁹

Holger Meins'in ölümüyle F. Almanya'daki birtakım gerilla eylemleri aynı zamana denk gelmiştir, fakat bunlar doğrudan RAF'ın işleri değildir. Örneğin Holger Meins'in ölümünün ertesi günü, 10 Kasım 1974'te Berlin Yüksek Mahkemesi Başkanı Günther von Drenckmann, küçük bir gerilla grubu tarafından evinde vurulur, eylemi "2 Haziran Hareketi" üstlenir: "Siyasi tutsakların hapisane koşullarının sorumlularından biri, Berlin Yüksek Mahkemesi Başkanı olduğu için yargıç von Drenckmann'dı. Holger Meins'a misilleme olarak vuruldu. Günther von Drenckmann, Berlin'in bir numaralı yargııcıydı, sorumluların 'ana çekirdeği'nde yer alıyordu. Tutsakların hapisane koşullarıyla ilgili taleplerimizi dinlemek bile istemedi. Alman cezaevlerinden yeni devrimci ölümü haberlerinin gelmesini arzuladığı açıktı. Şiddet eken şiddet biçecek. F. Almanya ve Batı Berlin cezaevlerindeki insanlık dışı hapis koşullarının iptalini bir kez daha talep ediyoruz."⁵⁰

47. "Hem her şeyi istiyorduk, hem hiçbir şey," Eski terörist Volker Speitel Batı Alman gerilla hareketindeki günlerini anlatıyor, *Der Spiegel*, sayı 31 -32-33, yıl 1980.

48. *Der Spiegel*, 1980, sayı 31.

49. Hans Joaquim KLEIN, *La Mort mercenaire- Temoignage d'un ancien terroriste ouest-aUemand*, Seuil, 1979, s. 256.

50. "2 Haziran Hareketi" bildirisi, aktaran *Der Blues- Gesammelte Tenle der Bevegung2juin*, Berlin, yayımcısı bilinmiyor, 1983, s. 195.

"2 Haziran Hareketi"nin üstlendiği bu ilk eylem, hapisane koşullarına karşı kitlesel halde seferber olan kesimler tarafından farklı şekillerde karşılanır, ancak Holger Meins'in ölümünün yarattığı infial o boyutlardadır ki çoğu bunu alenen kınama yoluna gitmez.

Hükümet bu uzun açlık grevi ve bu ilk ölümden sonra RAF çevresinde oluşan sempati halesinin genişlemesinden çekinmektedir ve yargıç von Drenckmann suikastinden sonra Frankfurt, Heidelberg, Münih, Hamburg ve Berlin'de yüze yakın kişi gözaltına alınır. Yüzden fazla ev ve işyeri basılır. Frankfurt'ta yalnızca eski bir mahkûmun⁵¹ ifadesine dayanarak yedi kişi yargılanır, aklanana kadar aylarca tutuklu kalırlar.

23 Şubat'ta RAF üyelerinin üçüncü ve en uzun açlık grevlerini sona erdirmelerinden üç hafta sonra, Berlin CDU milletvekili ve Berlin Meclisi'nde ana muhalefet grup başkanı Peter Lorenz, "2 Haziran Hareketi"ne bağlı silahlı bir grup tarafından kaçırlır; karşılığında altı tutuklunun serbest bırakılması istenir. Bu kişiler arasında yalnızca Horst Mahler RAF'ın "tarihi çekirdek"ine dahildir, fakat daha önce gruptan ayrıldığı açıkça ifade etmiştir.⁵² Alman hükümeti gerillalarla görüşmeyi hemen kabul eder ve hızla taleplerini yerine getirir. Lorenz'in kaçırlılmasından altı gün sonra "2 Haziran Hareketi"nin serbest bırakılmasını istediği altı kişiden beşi Aden'e uçacaktır.⁵³

Daha 2 Şubat 1975'te açlık grevindeki RAF üyelerine yollanan bir mektupta⁵⁴ serbest bırakılmaları için eylemler yapılacağı bildirilmiştir.

Peki bu sırada RAF'ın gerçek gücü nedir?

Kendisine pek fazla güvenilemeyecek olan Volker Speitel'in tanıklığına göre (savcının tanıdığı olduğu için hem çok şeyden haberdar, buna karşılık az eyleme bulaşmış biri gibi sunmuştur kendisini, ki bu bir yeraltı örgütü için pek inandırıcı değil, çünkü bu tür örgütlerde bilenler aynı zamanda iş yapanlardır) RAF'tan geriye fazla bir şey kalmamıştır: Frankfurt'ta bir ev, sahte kimlik hazırlamak için gerekli malzeme, birkaç el bombası ve füyeler. Bütün bu malzeme dört kişilik küçük bir grubun kullanımındadır.

1975 Şubat ayında Peter Lorenz'in kaçırlması, mahkûmların özgürlüğünün devletten söke söke alınabileceğini kanıtlamıştır. Volker Spei-

51. Söz konusu kişi eski bir adli mahkûmken "Kızıl İmdat" ve "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komitelere katılmış olan Ralf Mauer'di.

52. Bkz. s. 37.

53. Horst Mahler serbest bırakılmayı reddetti. Eylemcilerin onun bırakılmasını neden istedikleri de anlaşılamadı.

54. Bkz. s. 37.

tel'e göre, silahlı mücadele veren bir örgüt oluşturmaya çalışan küçük grup RAF tutukluları tarafından ağırkanlı bulunup eleştirilmektedir. Belki de bu eleştiriler ve Lorenz'in kaçırılmasının başarılı olması, bu grubu daha yetkinleşmeden bir kurtarma eylemi düzenlemeye sevkedecektir.

24 Nisan 1975'te RAF'a bağlı "Holger Meins Müfrezesi" Stockholm'deki Alman Büyükelçiliğini basar ve rehin aldıkları 11 görevliye karşılık Jan-Carl Raspe, Andreas Baader, Ulrike Meinhof ve Gudrun Enslin'in de dahil olduğu 26 RAF tutuklusunun serbest bırakılmasını ister. Alman hükûmetine verdikleri ultimatorda 26 tutuklu altı saat içinde Frankfurt Havaalanına yollanmazsa saat başı bir rehineyi öldüreceklerini söylerler. Polisin baskın yapması durumundaysa 14 kilo TNT ile büyükelçiliği havaya uçurmakla tehdit ederler. Bir kriz masası oluşturan Alman hükûmeti gerillaların taleplerini yerine getirmeyi reddeder. Bunun üzerine önce askeri ataşe von Mirbach, ardından ticaret ataşesi öldürülür, ancak Alman makamları yine yumuşamaz ve özel bir anti-terör timinin baskın düzenlemesi için tsveç hükûmetine onay verir. Çatışmada bir gerilla ölür, beşi ağır yaralanır. İlk tıbbi müdahaleyi yapan İsveçli doktorların itirazlarına rağmen alalecele F. Almanya'ya sevk edilirler. İçlerinden Siegfried Hausner, 4 Mayıs 1975'te, daha önce almış olduğu yaralar nedeniyle Stuttgart-Stammheim Cezaevinde ölür.

Biri dışında eylemci grubun tüm üyeleri Heidelberg Üniversitesi Psikiyatri Kliniği'nde 1970 yılında bir grup doktor, öğrenci ve hasta tarafından kurulan "Heidelberg Hastaları Sosyalist Kolektifi"ne (SPK) yakındır. Siegfried Hausner, 1971'de kolektif içindeki faaliyetleri nedeniyle üç yıla mahkûm olmuş, büyükelçilik baskınından birkaç ay önce tahliye olmuştur.

1977: SUİKASTLER VE REHİN ALMALAR

Stockholm'den sonra RAF tarafından yeni bir silahlı eylem düzenlenmesi için aradan iki yıl geçmesi gerekecektir; ki bu da siyasal ve askeri olarak varlık gösterebilecek bir grubun yeniden oluşması için zorunlu bir süredir.

1975'ten itibaren Klaus Croissant'ın bürosuna bağlı olan Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Stuttgart Komitesi uluslararası bir açılıma gider. Bunun sonucunda Fransa, İtalya, Hollanda, İsviçre, F. Almanya'da kol-ları kurulacak olan "Mahkûmların Savunulması Uluslararası Komitesi" (İVK) vücut bulur. Stammheim Davası için, RAF tutukluları, 1971'den

beri boşlamış oldukları bir şeyi hatırlayıp silahlı mücadele anlayışlarını ve bunun meşruiyetini sağlamaya yönelik metinler üretmeye koyulurlar. Bunların çoğunu mahkemede ifade yerine okumayı hedefliyor, aynı zamanda bu metinlerin dışarıda da dağıtılıp tartışılmasını istiyorlardı. İşte Stuttgart Komitesi esas olarak 1975-77 arasında bu metinleri yayımlar, yabancı dillere çevirtir, dağıtır ve açıklar.

Bu iki yıl içinde kendilerini RAF'a yakın hisseden çok sayıda militan yeryüzüne geçmiştir. "Müvekkilleriyle suç ortaklığı içinde olduğu" gerekçesiyle kısa süreli hapse mahkûm olan avukat Siegfried Haag, ortadan kaybolmadan önce, 11 Mayıs 1975'te "Siyasi mahkûmlara işkence yapan bir devlet tarafından özgürlüğünün tehdit edilmesine daha fazla izin vermeyeceğini, avukatlığı bırakacağını, çünkü emperyalizme karşı mücadelede daha önemli görevlerin kendisini beklediği"⁵⁵ açıklamasını yapar. 1975-77 arasında başta Stuttgart olmak üzere, Hamburg ve Heidelberg'de tutuklulara destek amacıyla kurulmuş komitelerde çalışan birçok militan teker teker ortadan kaybolmaktadır. Bu iki yıl boyunca RAF'ın mücadelesini kaldığı yerden sürdürmeyi üstlenen yeni bir yasadışı yapı ortaya çıkar.

Stockholm Büyükelçiliği baskınından sonra RAF adına üstlenilen ilk eylem 7 Nisan 1977'de federal savcı Siegfried Buback'ın öldürülmesi olur. RAF'a bağlı "Ulrike Meinhof Müfrezesi" imzalı bildiri, federal savcı olduğu için Buback'ı Holger Meins, Siegfried Hausner ve Ulrike Meinhof'un ölümünden sorumlu tutmaktadır.

Dışarıda gerilla eylemleri yeniden başladığı sırada cezaevlerinde de ortak eylemler tekrar gündeme gelmiştir. 30 Mart 1977'de 35 RAF militanı açlık grevine başlar; talepleri tecrite son verilmesi, tutukluların 15'erlik gruplar halinde bir araya getirilmesi, Holger Meins, Siegfried Hausner ve Ulrike Meinhof'un ölümlemlerini araştırmak için uluslararası bir komite kurulması, basında çıkan çok sayıdaki yalan haberin hükümet tarafından tekzip edilmesidir. Bildiri, RAF tutuklularının tamamı adına Stammheim tutukluları tarafından kaleme alınmıştır. Bildiride aynı zamanda RAF'ın, "savaş esiri" statüsüne sahip olmak için açlık grevi yapan Filistinli gerillalar, siyasi tutuklu statüsü talepleri reddedilen IRA militanları ve İspanya'da genel af ilan edilmesini isteyen ETA mahkûmlarıyla dayanışma içinde oldukları da beyan edilmektedir. Bu dördüncü açlık grevi sırasında tutukluların sağlık durumları büyük bir hız-

55. Aktaran Paris'teki "RAF Mahpuslarına Destek Komitesi" tarafından yayımlanan *Combattants anti-imperialistes* adlı bültenin 3. sayısı, s. 23 (yl 1977).

la kötüleşir. 28 Nisan 1977'de UAÖ Yürütme Komitesi, federal hükümetten tecrit uygulamasına son verilmesini isteyen bir telgraf gönderir. Hükümet ilk kez olarak tutukluların taleplerine boyun eğer. Baden-Württemberg Adalet Bakanı, Stammheim Cezaevi müdürü aracılığıyla, Bakanlar Kurulu'nun aldığı karara uygun olarak mahpusların gruplar halinde kalmasına izin verileceğine, cezaevleri arasında davalara göre mahpus değiş tokuşunun mümkün olacağına resmen söz verir. Devleti taviz vermemeye kararlı tutumunda ilk kez yumuşamış gören tutuklular eylemlerine hemen son verirler.

Buna karşılık hükümetin kararı çok yavaş, 1977 Mayıs-Ağustos aylarında, o da kısmen hayata geçirilir. Bir araya getirilme talepleri karşılanmayan mahpuslar yeniden açlık grevine gitme tehdidinde bulunurlar. Sonuçta Stuttgart-Stammheim, Köln-Ossendorf ve Hamburg-Eppendorf ta 7-8'er kişiden üç koğuş açılır. Batı Berlin'de de "2 Haziran Hareketi" tutukluları bir araya getirilir.

Ancak dışarıda silahlı eylemlerin yeniden başlaması içerideki nispi yumuşama iklimini altüst eder. Almanya'nın ikinci büyük bankası Dresdner Bank'ın Yönetim Kurulu Başkanı Jürgen Ponto 30 Temmuz 1977'de, iki kadın ve bir erkek tarafından evinde vurulur. Bunun üzerine devlet hemen RAF'ın yeniden toparlanmasının merkezi diye ilan edilmiş olan Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler'e ve Stuttgart'taki Croissant/Nevverla/Müller avukat grubuna karşı saldırıya geçer. Klaus Croissant 11 Temmuz 1977'de Paris'te bir basın toplantısı düzenleyerek Fransa'dan siyasi iltica talep etmiştir. Akabinde Almanya uluslararası bir tevkif müzekkeresi düzenleyerek Fransa'ya yollamıştır. Jürgen Ponto suikastinin ardından, bu olay nedeniyle aranan şahısların Klaus Croissant'la temas içinde oldukları iddiasıyla ikinci bir müzekkere daha yollar. Klaus Croissant, bürosunda kendilerine yasal görüşümümlü faaliyet imkânı sağlayarak RAF üyelerine "yasadışı faaliyetlerinde yardımcı olmak ve böylece "terörist RAF örgütü"ne destek olmakla suçlanmaktadır.

Açlık greviden sonra, tutukluların günde birkaç saat ana avluda ve bazı hücrelerde bir araya gelmelerine izin çıkmıştır, fakat 8 Ağustos 1977'de yedinci kat gardiyanları kapıların açılmasına yanaşmayınca olaylar çıkar. Cezaevi müdürü ve savcısının gözetiminde Stammheim Cezaevinde görevli 40 polis olaylara müdahale eder ve yedi mahkûmu,⁵⁶

56. Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ingrid Schubert, Jan-Carl Raspe, Irmgard Möller, Werner Hoppe, Wolfgang Beier, Holmut Pohl.

içlerinden bazılarını bayıltacak ölçüde feci bir şekilde döver. Bunun akabinde tecrit uygulaması yeniden başlar ve bir araya getirilmiş olan mahkûmlar başka cezaevlerine nakledilir. RAF ve "2 Haziran Hareketi" üyesi 48 mahpus, buna, hemen açlık ve susuzluk grevine giderek karşılık verir. Birkaç gün içinde aralarından bazıları komaya girer ve yoğun bakıma alınır.

Gudrun Ensslin, Stuttgart 2 Nolu Mahkemesi Başkanı Foth'a gönderdiği 12 Ağustos 1977 tarihli mektubunda şöyle demektedir:

İnsanları kafesteki hayvanlar gibi altı yıl boyunca kapalı tutamayacağınız gerçeğini anlayacak ve doktorların talebi ve aşağıdaki kurallar gereği hapishane koşullarını değiştireceksiniz:

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 5,6,7,8,10,11 ve 30. Maddeleri;

- Savaş tutsaklarına karşı muameleyle ilgili 1949 Cenevre Konvansiyonunun 3,4,7, 13 ve 17. Maddeleri;

- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) kararları;

Aksi takdirde elinizde mahkûm kalmayacak. Bu tıbbi önlemlerin bir gün daha geciktirilmesi durumunda bizim için. geri dönmeyecek bir karar olacaktır.

Ancak bu kez federal makamlar pazarlığı reddeder. *Welt am Sonntag* gazetesindeki bir söyleşide Federal Savcı Kurt Rebmann şöyle der: "Halk bu kişilerin işledikleri suçlar nispetinde, hak ettikleri ciddi muameleyle maruz kalmalarını anlayışla karşılıyor."⁵⁸

Halbuki 2 Eylül 1977'de, Stammheim'daki Irmgard Möller, Gudrun Ensslin, Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe dışındaki, idarenin zorla beslemeye çalıştığı diğer mahpusların tümü eylemlerine son verme kararı almışlardır.⁵⁹ UAÖ'nün bir üyesi, uluslararası yürütme komitesinin başlattığı arabuluculuk girişiminin, gerginliğin alabildiğine tırmanması ve Jürgen Ponto eyleminden sonra Federal Savcı'nın mahpuslara iyi bir ders verme yolunda kararlı olması nedeniyle kesintiye uğradığını onlara duyurmuştur. Bu şartlar altında açlık ve susuzluk grevini sürdürmek kendi kendilerini ölüme mahkûm etmek anlamına gelecektir.

Üç gün sonra mahpusların kurtarılması için dışarıda yeni bir eyleme kalkışılır. 5 Eylül 1977'de İşverenler Sendikası ve Alman Sanayiciler

57. Aktaran, *İnfos*, 5 Aralık 1977. Brüksel "RAF Mahpuslarına Destek Komitesi" Bülteni.

58. *WeltamSonntag*, 14 Ağustos 1977.

59. Bu dört mahpus, 18 Ekim 1977'de hücrelerinde ölü ya da ağır yaralı olarak bulunacakları için bu noktaya özellikle dikkat çekiyoruz.

Birliği Başkanı Hans-Martin Schleyer RAF'a bağlı silahlı bir grup tarafından Köln'de kaçırlır. Üç koruma görevlisi ve şoförü vurulur. Schleyer'e karşılık 11 RAF üyesinin serbest bırakılması istenir. RAF'a bağlı "Siegfried Hausner Müfrezesi", BM Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu Genel Sekreteri Deniz Payot ile rahip Niemoller'in, sığınacakları ülkeye kadar mahpuslara eşlik etmelerini de şart koşar. İlk ultimatom 6 Eylül'de verilir. Alman hükümeti gerillalara Deniz Payot'nun arabulucu olmasını önerir ve hemen gizli pazarlıklara koyulur.

ALMAN BASINININ FRANSA ALEYHTARI YAYINLARI

Aşırı sol çevrelerde denetim ve aramalar sıklaştırılır. O güne kadar yasal olan Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler'in çok sayıda üyesi ve Croissant Bürosu'nda çalışan militanlar arananlar listesine girer, dolayısıyla yeraltına geçmek zorunda kalırlar.

Alman makamları, hakkında iki kez uluslararası tevkif müzekkeresi çıkartılan ve iki kez Fransız televizyonuna çıkan Klaus Croissant'ı tutuklama yönünde hiçbir çaba göstermediği ve BKA'nın istihbaratına göre Fransız topraklarında üstlenmiş oldukları tahmin edilen Hans-Martin Schleyer'ı kaçırınların ortaya çıkarılması konusunda işbirliğine yanaşmadığı gerekçesiyle Fransa'yı kınamıştır.

RAF'ın 1977 Ağustos ayındaki son açlık grevi ve Klaus Croissant'ın Fransa'ya ilticasıyla birlikte Fransız basınında F. Almanya'daki siyasal ve toplumsal koşullar üzerine yoğun bir tartışma başlamıştır. Bütün bunlar Almanya'da, Fransızların geleneksel Alman korkusunun hortlaması olarak yorumlanır. Öyle ki en gencisinden en liberaline kadar Batı Alman gazetecileri Fransız basınına ateş püskürüyordu. Springer'in *Bild* gazetesi "Almanya'ya karşı tertiplenmiş sistemli bir kin kampanyasından (4 Eylül 1977) söz ederken, *Frankfurter Allgemeine Zeitung* "F. Almanya'nın üzerine boca edilen siyasal pislikler"den dem vuruyordu (13 Eylül 1977). *Frankfurter Rundschau*, *Le Monde'd* "hakaretleri ve aleyhte sözleri" nedeniyle sitem ederken (9 Eylül 1977), *Spiegel* aynı gazete "derin bir Alman aleyhtarlığı eğilimi" yakıştırıyordu (12 Eylül 1977). *Frankfurter Allgemeine Zeitung'ds.* gazeteci Bernhard Heinrich şöyle yazar: "Sürekli olarak 'berufsverbote',⁶⁰ 'cadı avı', ya da 'duyumsal yoksun bırakma' gibi siyasi sloganlara muhatap olmaktan bıktık; bu iğrenç klişeler ne kadar belirsiz ve yanlışsa kamuoyunun zih-

60. *Berufsverbote*: Meslekten men.

ninde o kadar fazla yer ediyorlar. Kimse merak edip etmediğimizi sormadan bizi açlık grevinin seyri konusunda en ince ayrıntısına kadar bilgilendiriyor ki bu da tam anlamıyla sinir bozucu."⁶¹

Le Monde'un "Bakış Açısı" bölümünde yayımlanan ve gazete yönetimini bağlamayan Jean Genet'nin "Şiddet ve Kabalık" başlıklı yazısı⁶² bardağı taşıran son damla olacaktır. *Süddeutsche Zeitung* bu yazıdan "marazi bir ruh halinin ürünü"⁶³ olarak söz ederken *Die Welt* "sapkınlık"⁶⁴ teşhisi koyar.

İşte böyle bir ortamda kaçırılır Hans-Martin Schleyer. Bu eylem de iki tarafı barıştırmaz, çünkü Alman basınının aksine Fransız basını daha ziyade Alman işverenlerinin başı olan Schleyer'in geçmişini kurcalamayı tercih etmektedir. Gerçekten de Schleyer Alman patronlarının bir simgesi olmaktan ziyade eski Nazi kadrolarının F. Almanya'ya ne denli eklemlenmiş olduğunun parlak bir timsalidir. 1931 'de "Hitler Gençliği" ne üye olmuş; SS üniforması giyme hayali üç yıl sonra, 19 yaşında gerçekleşmiştir. Numarası 227014'tür. 1933'ten itibaren üniversitelerin nazileştirilmesini yürüten *Reichsstudenten Woerk'n* (Reich Öğrenci Ofisi) Heidelberg kolunu yönetmiştir. Ardından Innsbruck'a ve Çekoslovakya'nın ilhakından sonra da Prag'a atanır. Savaş sırasında Bohemya-Moravya sanayiini Nazi Almanyası ile bütünleştirme amacıyla kurulan *Zentralverband für Böhmen und Mähren'e* sorumlu olarak atanacaktır. Savaş sonunda Fransız birlikleri tarafından tutuklanıp üç yıllık bir haptiden sonra serbest bırakılan Schleyer, 1973'te Alman patronlarının başına geçmeden önce, 1948'den itibaren değişik şirketlerin yönetim kurullarında görev almıştır, bunların içinde Daimler-Benz de bulunmaktadır.⁶⁵ Fransız medyasının bu dolu dolu geçmişi sık sık anımsatması, Almanya'da "terörizme" çanak tutmanın yeni bir işareti olarak değerlendirilir.

MOGADIŞU

Alman makamlarıyla RAF'ın "Siegfried Hausner Müfrezesi" arasındaki pazarlıklar sürüncemededir. Alman hükümeti zaman kazanmaya çalışı-

61. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 3 Eylül 1977.

62. *Le Monde*, 2 Eylül 1977.

63. *Süddeutsche Zeitung*, 1 Eylül 1977.

64. *Die Welt*, 3 Eylül 1977.

65. Kaynak: Bernt Engclmann, Schwarzbuch: Strauss, Kohl und Co., Kiepenhauer und Witsch, Köln, 1976.

yor gibidir. 27 Eylül 1977'de AFP, *Liberation*, *France-Soir*, isviçre Telgraf Ajansı ve iki Hollanda gazetesine, Fransa, Hollanda ve İsviçre' de sürdürülen arama girişimlerine hemen son verilmesini şart koşan bir bildiriyle birlikte Schleyer'in bir fotoğrafı yolların. Kaçırma olayından 32 gün sonra, 7 Ocak'ta, aynı yayın kuruluşları müfrezeden ikinci bir mektup daha alırlar.

Tam bütün gelişmeler Alman hükümetinin Schleyer'i gözden çıkar-
dığına, gerillaların şartlarını yerine getirmeye yanaşmayacağına işaret
ederken yepyeni bir eylem gündemi değiştirir: 13 Ekim'de Palma Ma-
yorka-Frankfurt seferini yapan Lufthansa'ya ait bir Boeing kaçırlılır.
SAWIO'ya⁶⁶ bağlı "Şehit Halime Müfrezesi", RAF'a bağlı "Siegfried
Hausner Müfrezesi" tarafından serbest bırakılması istenen 11 RAF mili-
tanıyla birlikte, 11 Ağustos 1977'de İstanbul Yeşilköy Havaalanında bir
El-Al uçağına saldırdıktan sonra Türkiye'de hapse atılan Muhammed
Mehdi Zin ve Hüseyin Muhammed el Reşid adlı iki Filistinli gerillanın
da serbest bırakılmasını şart koşuyordur.

Kaçırılan Boeing önce Kıbrıs'a iner. Filistin Kurtuluş Örgütü Lefko-
şe temsilcisinin arabuluculuk teklifi eylemcilerce kabul edilmez. Bu-
nun üzerine FKÖ eylemcilerle hiçbir bağının olmadığını belirtip eylemi
kınar. Boeing 14 Ekim'de Dubai'ye varır. Alman hükümetine verilen ül-
timatom Greenvich saatiyle 16 Ocak günü saat 8.00'de sona erecektir
ve hiçbir Arap ülkesi uçağın kendi topraklarına inmesine yanaşmamak-
tadır. 15 Ekim'de *Liberation* ve AFP'ye "Siegfried Hausner" ve "Şehit
Halime" müfrezelerinin çifte bildirisi ulaşır. Bildirilerde, her ne kadar
iki eylem birlikte planlanmış olmasa da iki grubun arasında bir eşgü-
düm olduğu belirtilmektedir. RAF'ın Filistinli gerillalarla birlikte kotar-
dığı ilk eylemdir bu. Uçağın Somali makamlarının itirazlarına rağmen
17 Ekim 1977'de Mogadişu'ya inmesinden sonra gerillalar ihtar niyeti-
ne pilotu vurup cesetini dışarı atarlar. Aynı akşam saat 23.00'de Alman
anti-terör timi GSG-9 Boeing'e baskın düzenler; tüm rehineler kurtarılır,
üç eylemci öldürülür, sonuncusu, bir kadın ağır yaralanır. Muzaffer
Şansölye Schmidt İngiltere, Fransa, SSCB, D. Almanya, ABD, Yunanis-
tan, Suudi Arabistan ve Somali'ye "aktif yardımcıları" nedeniyle teşekkür
edip, operasyonun bu uluslararası dayanışma sayesinde başarılı olduğu-
nu söyler.

66. SAWIO (Struggle Against World Imperialism Organisation - Dünya Emperyaliz-
mine Karşı Mücadele Örgütü). Bu örgütün adı daha önce hiç duyulmamıştı.

STAMMHEIM'DA ÖLÜM

18 Ekim sabahı Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Gudrun Ensslin'in öldükleri duyurulur, dördüncü bir mahkûm, Irmgard Möller, göğsü bıçakla deşilmiş halde bulunmuştur, hayatı tehlikededir, Resmi açıklamaya göre ölümler "kolektif intihar"dır.

Bu kez resmi raporda Ulrike Meinhof'un ölüm olayındakinden daha da belirgin çelişkiler vardır: Andreas Baader'in ölümüne yol açan kurşun ensesinden girip alından çıkmıştır; solak olmasına rağmen sağ elinde barut izi bulunmuştur. Tüm adli tabibler, intihar eden kişilerin ellerindeki silahı düşürdükleri konusunda hemfikir olmasına rağmen Jan-Carl Raspe'nin "intihar"da kullandığı silah elindedir. Nihayet, Gudrun Ensslin'in vücudunda kuşku uyandırıcı kan oturmaları gözlenmiştir.

Hayati tehlikeyi atlattıktan sonra avukatıyla görüşebilecek gücü kendinde bulduğunda Irmgard Möller'in anlattıkları cinayet iddialarını kuvvetlendirmektedir. Irmgard Möller, göğsünü deşerek kendini öldürmek istediğini yalanlar.⁶⁷ Birdenbire bilincini kaybettiğini ve gözünü açtığında, kendini üstü başı kan içinde, cezaevinin ana avlusunda, bir sedye üzerinde bulunduğunu hatırlıyordur. Orada "Baader ve Ensslin söğudular" (tam çeviri) şeklinde sesler işitmiştir. Havalandırma deliğinden hücrelerine sıkılan bayıltıcı bir gaz nedeniyle bilincini kaybetmiş olabileceğini düşünmektedir. Irmgard Möller, tüm bu tecrit döneminde, kendisi ve diğer Stammheim mahkûmlarının dışarda olup bitenlerden haberdar olmadıklarını da açıklamıştır. Yalnız tecrit uygulamasına geçilmeden hemen önce Schleyer'in kaçırıldığını öğrenmişlerdir.

Otopsileri gerçekleştiren uzman ve doktorlara göre üç mahkûmun ölüm nedenleriyle ilgili kuşkuya neden olabilecek ayrıntılar öldürülmüş olduklarını kanıtlamaya yetmemektedir.

Yine de intihar varsayımı bugüne kadar çözülmeyen iki soruyu ortaya çıkarmıştır:

Stammheim Cezaevine silahlar nasıl sokulabilmiş ve saklanabilmiştir? Croissant Bürosu'nun ve Stuttgart Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komitesi'nin artık iddia makamı la işbirliği yapan iki eski üyesi Volker Speitel ve Hans-Joaquim Dellwo, Armin Neverla ve Arnt Müller adlı avukatları itham etmektedir. Bu iki avukat silahları parçalar halinde, özel olarak hazırlanmış dosyaların içinde içeri sokmuşlardır onlara gö-

67. İntihar aleti olduğu söylenen bıçak, tutukluların yemek yemek için kullanmalarına izin verilen ucu yuvarlak bir çakıdan başka bir şey değildi.

re. Bu suçlama, yalnızca bu iki "itirafçı"nın⁶⁸ güvenilir tanıklıklarına dayanmaktadır. Müvekkilleriyle görüşmeden önce avukatlar da her ziyaretçi gibi aranıyordu; görüş dönüşü mahkûmlar da kontrol ediliyordu, ayrıca hücrelerde sık sık arama yapılıyordu. Bu koşullarda Speitel ve Dellwo mahsulü açıklamalar fazla tatminkâr olmamıştır.

Mahkûmlar "Siegfried Hausner" ve "Şehit Halime" müfrezelerinin başarısızlığını nasıl öğrenmiş ve kolektif intiharlarını nasıl örgütlemiş olabilirler? Aslında Schleyer'in kaçırılmasından birkaç gün sonra uygulamaya konan iletişim yasağı "*kontaktperrensgesetz*"den sonra mahkûmlar mutlak bir tecrit içine girmişlerdir: avukat ve aile görüşleri iptal edilmiş, gazete ve mektuplar yasaklanmıştır ve mahpuslar hiçbir şekilde birbirleriyle haberleşememektedirler. Gerçi Jan-Carl Raspe'nin hücresinde bir radyo ve mahpusların mors alfabesiyle haberleşmesine yarayan bir elektrik tertibatı bulunmuştur. Ama olağanüstü tecrit önlemlerinin fire vermesi durumunda bile, bu kadar zayıf bir haberleşme düzeneğinin, dört kişinin eşzamanlı olarak intihar etmeyi kararlaştırmasına imkân sağlaması zordur. Eğer gerçekten bu yolla gerçekleşmişse, bu "kolektif intihar" kararının tecritten önce alınmış ve bu "çözüm"ün çoktan tartışılıp benimsenmiş olması gerekmektedir.

Eğer bu bir intiharsa, özel olarak bir katliam süsü vermek istenmiş olmalıdır. Nitekim İçişleri Bakanı Vemer Maihofer, "sinsilik, kendi intiharını bir cinayetmiş gibi göstermeye kadar varabilir," diyebilmiştir. Ölenler ortak bir eylemi böylesine çarpıtmak için, ölümlerinin F. Almanya ve yurtdışında kamuoyunu harekete geçirilebileceğine inanıyor olmalıdırlar. RAF tutukluları hâlâ böyle bir şeye inanıyor olabilirler mi? Schleyer'in kaçırılmasıyla birlikte, bundan böyle herhangi bir rehin alma olayına misilleme olarak, serbest bırakılması istenen mahkûmların hemen idam edilmelerini önerenler de olmuştur.⁶⁹ RAF ile arasına belli bir mesafe koyabilmek uğruna uzun süreden beri sesini çıkarmayan Alman aşırı solu tüm öfke yeteneğini yitirmiştir. Yurtdışında birkaç ey-

68. İtalya'nın aksine Almanya'da itirafçılığı teşvik eden bir yasa yoktu. Bununla birlikte iddia makamına yardımcı olan sanıkların tümü çok az ceza aldı. Öte yandan Alman ceza yasasının 129. Maddesinin 6. Bendine göre, önceden haberdar olduğu bir eylemin önlenmesini tanıklığıyla sağlayan ve bir suç örgütüne zarar veren bir sanık, cezaevinden çıktıktan sonra devlet yardımı ve koruması talep edebiliyordu.

69. *Süddeutsche Zeitung*, (10 Eylül 1977): Yerel CDU teşkilatı, Schleyer serbest bırakılana kadar her yarım saat başında bir tutuklunun idam edilmesini önerdi. *Der Spiegel* (12 Eylül 1977): CDU Milletvekilleri Becker ve Zimmermann tutukluların öldürülmesini istiyor. Panorama programı: Golo Mann 17 Ekim 1977'de, rehinelere karşılık tutukluların öldürülmesini önerdi.

lem ve gösteri olmakla birlikte üç tutuklunun katledilmesi gibi vahim bir olayı protesto etmede bunlar oldukça yetersiz kalmaktadır.

İşte bu nedenle cinayet varsayımı daha fazla ağırlık kazanmaktadır. Hiç kuşkusuz katillerin kim olduğu başta olmak üzere bu varsayım bir yığın soruyu da beraberinde getirir.

Kasım 1977'deki bu olay hakkında yazılan ve mahpusların ölümü üzerine yapılan polemğin ne denli marazi, hatta müstehcen olduğunu ortaya çıkaran Jean Baudrillard'ın şu yazısı bugün hâlâ geçerlidir:

Bu gerçek açığa çıkmış olsaydı bile (diyelim ki 15 yıl sonra Baader'in suçuklanlıkla ortadan kaldırıldığı nihayet kabul edilmiş olsa bile) bundan topu topu bir skandal çıkar, o kadar. Bundan hiçbir iktidar ürkmeyebilir, belki birkaç kişiyi görevden alırlar. Çünkü iktidar için gerçeğin bedeli yüzeyseldir.

... Baader'in ölümünü kesin bir şekilde hasıraltı etme riski taşıyan iyi bir operasyon.

... Herkes birtakım gerekçeler sıralıyor, olayı aydınlatmaya çalışıyor, yani boşa nefes tüketiyor. Herkes ve özellikle Baader'in 'katledilmiş olmasını' dileyen devrimciler. Onlar da gerçeğin akbabaları. İntihar etmiş ya da yok edilmiş, ne farkeder ki? Ama çok iyi bilirsiniz ya, eğer yok edilmişlerse ve bunun kanıtı bulunabilirse, olguların gerçekliğinin kılavuzluğundaki kitleler Alman devletinin faşist olduğunu kavrayacak ve intikam almak için harekete geçeceklerdir. Faa fiso! Bir ölüm ya roman gibidir, ya değil...⁷⁰

19 Ekim 1977'de Hans-Martin Schleyer'in cesedi Mulhouse'da bir arabanın bagajında bulunur. "Siegfried Hausner Müfrezesi" cinayeti kısısa ve özlü bir biçimde üstlenmiştir:

"43 gün sonra, Hans-Martin Schleyer'in sefil ve kokuşmuş varlığına son verdik. Başından beri iktidar hesapları için Schleyer'in öldürülmesine bel bağlayan Schmidt, paketini Mulhouse'da Charles Peguy Sokağı'ndaki Bad-Hamburg plakalı yeşil Audi 100'den alabilir. Mogadişu ve Stammheim katliamlarından sonraki acı ve öfkemizin Schleyer'in ölümüyle hiçbir ortak ölçüsü yoktur."⁷¹

28 Ekim 1977'de mahkûmlar Stuttgart'ta Waldfriedhof'a gömülürler. CDU üyesi ve General Rommel'in oğlu olan Belediye Başkanı, maruz kaldığı gözdağına rağmen (imzasız mektuplar, gazete yayınları) Papaz Ensslin'in gömülmek istediği yer hakkındaki vasiyetine saygı gösterir. Rommel, halk arasında kin havasının başını alıp gitmesinden ürktüğünü söylemeden edemez. Bu esnada F. Almanya'nın geneline hâkim

70. *Liberation*, 5 Kasım 1977.

71. *Liberation*, 21 Ekim 1977. Bildirinin tam metni gazeteye Almanca olarak bir gün önce saat 17.30'da telefonla iletildi.

olan kuşku atmosferine rağmen cenaze törenine bine yakın kişi katılır. İçlerinde, 31 Mayıs 1941'de Akropolis'teki Nazi bayrağını yırtan Yunanlı direnişçi Manolis Glezos da vardır; şunları söyler: "Bizim gibi faşizme karşı savaşmış kişiler için, insanlık dışı bu suçun Almanya'da işlenmiş olmasının özel bir anlamı var."⁷² İRA da cenazeye bir dayanışma mesajı yollamıştır.

İki hafta sonra, Ekim 1970'te tutuklanıp 13 yıl hapse mahkûm olan RAF militanı Ingrid Schubert, Münih-Stadelheim Cezaevindeki hücrelerinde asılı bulunur. Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Jan-Carl Raspe ve Irnigard Möller gibi o da "Siegfried Hausner Müfrezesi"nin serbest bırakılmasını istediği kişiler arasında yer almaktadır.⁷³

10 Kasım 1977 perşembe günü, ölümünden iki gün önce avukatı Bendler kendisiyle görüşmüştür. Stammheim olayını tartışmışlar ve Ingrid Schubert canına kıymasının asla söz konusu olmadığını söylemiştir. Ancak bu beyan bile sonradan intihar tezini ileri sürenler tarafından kullanılacaktır. Aynı şekilde, iade edilmesinin arifesinde, 16 Kasım 1977'de Klaus Croissant'ın da yazdığı bir mektupta "Asla intihar ederek hayatıma son vermeyeceğim. Eğer bir Alman cezaevinde öldüğüm duyulacak olursa katillerimin yalanlarına kulak asmayın" demiş olması üzerine Stuttgart Federal Savcısı şu sözleri sarfedebilmiştir: "Şimdi, bu mektubun ardından Klaus Croissant'ın intihar ettiği duyulursa bu kimseyi şaşırtmayacak."⁷⁴

Hans-Martin Schleyer'in ve Lufthansa uçağının kaçırılması Batı Alman siyasi mahkûmlarını kurtarmaya yönelik son eylemler olur. Eğer Stammheim mahpusları yeni rehin alma yoluyla onları serbest bırakırma girişimlerini engellemek için öldürülmüşlerse bu hedefe ulaşılmıştır. Herold'un şu sözlerini anımsayalım: "Varsayalım ki Baader ve Meinhof yok olmuş, terörizm F. Almanya'da hiç tırmanabilir miydi?"⁷⁵

1977'de hedefte Amerikan ordusu değil, Ponto ya da Schleyer gibi siyasal-ekonomik yöneticilerin şahsında Alman devleti vardır. Yeni RAF militanları saldırılarını maldan cana kaydırmışlardır. RAF tutuklularıyla dayanışma komiteleri çevresinde yeniden oluşan grup artık "em-

72. *Liberation*, 28 Ekim 1977.

73. Aynı şekilde 27 Haziran 1976'da Tel Aviv-Paris seferini yapan Air France'a ait Airbus'ı Entebbe'ye indiren eylemciler de onun serbest bırakılmasını talep etmişti.

74. Savcı Heissler'in 23 Aralık 1977'deki bu sözleri, 27 Ocak 1978 tarihli *Liberation'* dayayımlandı.

75. Hesse Forumu: "Terör, Suçluluk, Hukuk Devleti". *Frankfurter Allgemeine Zeitung'un* konuyla ilgili haberinden (30 Mayıs 1975).

peryalist sistem" in değil "Alman devletinin suçları"na, yani Holger Meins ve Ulrike Meinhof'un ölümlerine neden olan duyumsal yoksun bırakma deneylerine cevap verir hale gelmiştir.

İkinci saldırı evresinin eylemleri, legal aşırı sol tarafından, Vietnam Savaşı'na karşı genel bir hareketlilik bağlamında gerçekleştirilen 1972'nin Amerikan aleyhtarı eylemlerinden daha çok eleştirilir. Grubun ilk eylemlerini olumlayan pek çok kişi, beş yıl sonra RAF'ı, kendi militanlarını kurtarma örgütüne dönüşmekle suçlamaktadır.

RAF militanlarının cezaevi ve mahkemede yürüttüğü tavizsiz direniş çizgisinin doğurduğu geniş sempati, 1977 eylemleriyle, özellikle RAF'la dayanışma içindeki Filistinli gerillaların gerçekleştirdiği Mogadişu eylemiyle epey sarsılır. Uçak kaçırma, RAF'ın başlangıçtaki, sivillerin ölme ya da yaralanması riski taşıyan eylemlere yanaşmama şeklindeki en temel ilkelerinden birine ters düşmüştür.⁷⁶ Bu rehin alma olayı örgütün siyasal ve ahlaki imajını derinden yaralar. RAF'ın UAÖ ya da İnsan Hakları Komisyonu gibi büyük insan hakları örgütlerini harekete geçirebildiği ve uluslararası planda Alman kurumlarının gerçek işleyişini gözler önüne serme amacına ulaştığı bir sırada patlak vermiştir bu eylem. Mogadişu bütün bu kazanımları iptal eder ve tartışmalı Stammheim "kolektif intiharı"na karşı yurtdışında olduğu gibi Almanya'da da protestoların epey cılız kalmasına yol açar.

Avrupa aşırı solundan kopuş tam da bu günlerde tamamlanır ve RAF'ın gelecekteki yeni toplumsal hareketlerle, özellikle de grubun ilk militanlarının hayli sadık olduğu temalar etrafında 1980'den itibaren yükselen savaş aleyhtarı hareketle muhtemel her türlü kaynaşmayı iyice zorlaştırır.

Yine de RAF 1977'de ortadan kaldırılamamıştır. Başka militanlar yine bu ad etrafında yeni eylemlere girişmek için toplanırlar. Diğer iki Batı Alman gerilla örgütü, "2 Haziran Hareketi" ve "Devrimci Hücreler" çökerken RAF devrimci şiddet yanlıları için bir cazibe merkezi olarak kalmayı becerir. Grubun sürüp gideceğe benzeyen bu kabiliyetini anlayabilmek için daha etraflı incelemeler gerekmektedir.

76. Bakınız Brigitte Mohnhaupt'un Stammheim'daki ifadesi: *Textes de la RAF*, s. 150.

II

ÇAKIŞAN GÜZERGÂHLAR: RAF

Tek Bir RAF mı Söz Konusu, Yoksa İki Farklı Örgüt mü?

OLAYLARIN GELİŞİMİ, RAF'ın oldukça kısa ve o ölçüde de yoğun iki eylemlilik dönemi geçirdiğini gösteriyor. Bu evrelerin herbirindeki eylem türleri ve bunları gerçekleştiren kişilerin özellikleri farklılık arz ediyor. Hal böyle olunca her iki evrede de aynı gruptan söz etmemizin gerekçesi nedir? Aslında iki ayrı hareket midir söz konusu olan? Bu iki evreyi birleştiren tek şey "RAF" kısaltması mıdır?

Çok sayıda üyenin yaşamları yakından incelendiği takdirde iki farklı militan dalgasının nasıl oluştuğunu anlayabiliriz. Bu, iki ayrı dalganın ortaya tek ve aynı bir hareket (RAF) çıkarıp çıkarmadığını saptamamızda yardımcı olabilir.

Gazetecilerin hayli önemsemesine ve terörizmi konu alan yapıtların hemen hepsinde karşımıza çıkmasına rağmen çalışmamızda "kuşak" terimine itibar etmedik. Bu terim yetersizdir çünkü belli bir yaş grubuna atıfta bulunur ve böylelikle "terörist olgular"ın⁷⁷ kaçınılmaz, neredeyse biyolojik bir üremeye tâbi olduğunu ima eder. Eleştirilebilir olmakla birlikte "dalga"yı,⁷⁸ bu terimin metaforik kullanımının, grubun birbirini izleyen evrelerindeki geçici ve kaygan yönü daha iyi ifade ettiğini düşündüğümüz için tercih ettik.

1970-72 arasındaki birinci militan dalgası, silahlı direniş grubu olarak örgütlenmeyi kararlaştırmış, bu amaçla şehir gerillasının zorunlu altyapısını oluşturmayı dert edinmiş ve 1972 Mayıs eylemlerinin hazırlanmasına bir şekilde katılmış herkesi içine alır.

77. FASSBINDER, Alman terörizmiyle ilgili olarak "Üçüncü Kuşak" adlı bir film bile çevirmişti.

78. Başka olgular için kullanılmış olmakla birlikte "Yeni Dalga" terimini özellikle gazeteciler pek sever.

Bir grubu bir isim listesine indirgemenin sakıncalarını biliyoruz. Bununla birlikte grubun iç ve dış tüm ilişkilerini hesaba katmayarak, 1970-72 arasında RAF'a farklı düzeylerde dahil olmuş kırka yakın kişiyi ele alarak daha derin bir çözümlemeye ulaşmaya çalıştık. Kriterlerimizde daha katı olsaydık bu sayı yaklaşık otuza kadar inebilirdi, ama RAF'a ne zaman katılmış olurlarsa olsunlar, ister birincil derecede rol oynamış ister kenarda köşede kalmış olsunlar herkesi kaale almamız durumunda grubun ve onu kuşatan çevrelerin daha gerçeğe yakın bir imajına ulaşabileceğimizi düşündük. Zira RAF'ın, her katılanın hemen sicil defterine işlendiği merkezileşmiş bir örgüt olmadığını biliyorduk.

Birinci dalga militanların mümkün olduğunca aslına uygun bir suretini sunabilmemize elverecek kişileri saptamak için, Stammheim Davası iddianamesindeki listeye,⁷⁹ 1970-72 arası polisçe düzenlenen arananlar listelerine ve Alman basınında yayımlanan mahkeme haberlerine başvurduk.

KADINLARIN ÖNEMİ

Saptadığımız 39 militandan 18'i kadın. Nasıl bir kategoriye gidilirse gidsin -örneğin kurucu üyeler veya 1970-72 arası devamlılığı sağlayan militanlar veya birinci dereceden rol oynayanlar ya da ağır hapis cezalarına çarptırılanlar- kadınların bu yüzde 50'lik oranının sabit olduğu görülüyor. Farklı grup ve dönemleri kaale almadan Batı Alman "teröristlerinin" yalnızca sosyolojik özelliklerinden hareketle kaleme alınmış "*Analysen zum Terrorismus*"⁸⁰ adlı kitapta da bu oranın yüzde 33 olduğu tahmini yer alıyor.⁸¹

Bu orana rağmen RAF asla kadınların ezilmişliğini protestoya yönelik bir eylem gerçekleştirmemiş ve hiçbir RAF metni de bu sorunu ele almamıştır. RAF için ayrı, özgün bir "kadının yabancılaşması" sorunu söz konusu değildir, bu yalnızca, emperyalist sistem içinde bireyin genel yabancılaşmasının bir tezahürüdür. Metropollerin bağrında "kurtarılmış tek alan" olarak tanımladıkları illegalite koşullarında kadın-er-

79. Bu listeye tam olarak güvenilemez, çünkü iddia makamıyla işbirliği yapmış olan kimi RAF üyelerinin adları bunda yer almıyor.

80. *Analysen zum Terrorismus*, dört ciltlik ortak çalışma, ikinci cilt (Biyografilerin Analizi), Westdeutschen Verlag, Opladen, 1982.

81. Herbert Jäger ve Lorenz Bolünger'in ikinci cildin üçüncü bölümünde verdiği bu rakamlar 227 vakadan hareketle çıkarılmış. Bu sayı 2 Haziran Hareketi, RAF ve RZ örgütlerinin bilinen üyelerini ve yargılanan sempatanlarını içeriyor.

kek çelişkisini kendi içlerinde çözmüş olduklarını düşünmektedirler. Örneğin Astrid Proll, "Bu hiçbir zaman RAF içinde bir tartışma konusu olmamıştır... Bizi ilgilendiren yalnızca askeri meselelerdi. RAF'ta kadın ve erkeklerin rolü eşitti, bu kendiliğinden böyleydi ve üzerinde tartışmış da değildik. Silahlı mücadele yürütebilmek için önemli olan korkuyu yenebilmektir ki bu, kadınlar için olduğu kadar erkekler için de zordu"⁸² demektedir.

RAF'lı kadınların bazıları şehir gerillasına atılmadan önce çocuk sahibi olmuştur, hiç kuşkusuz medya, "terörist" kadınların temel bir özelliği olarak gösterilen, Lombroso'nun⁸³ da suçlu kadınlara atfettiği, "analık görevini yerine getirmeme" noktasının altını çizme fırsatını kaçırmamıştır. Nedense RAF'ın erkek militanlarından çocuğu olanlara hiç bu cepheden saldırılmamıştır. Çünkü RAF'lı kadınlar, toplumun kadınlar için saptamış olduğu özel rolü kaale almadan kendi geleceklerini belirlemişlerdir. "Sakin ve huzurlu bir hayat sürmeyi" seçmemiş ve "bireysel daire"nin yerine "genel oluş"u koymuş, böylelikle anneliği ikinci plana itmişlerdir.⁸⁴

Alman öğrenci hareketi içinde "vahşi kreşler"le otorite karşıtı çocuk bahçeleri fikri de kadınlardan gelmiştir. O günlerde çocukların, ev ve çalışma komünleri, mücadele kolektifleri bünyesinde topluca bakılması gündemdeydi. Örneğin Berlin'deki *Kinderladen* hareketinin başlatıcılarından biri, tek çocuk annesi RAF militanı Katarina Hammerschmidt'tir. Bu bağlamda, çocukların anababalarına ek sorumluluklar yüklemeyeği gibi bir görünüm ortaya çıkmaktadır. "Nesnel koşullar"ın tahakkümünü reddeden RAF militanları, çocukların hareket tarafından bakılması sorunu genel olarak çözümlenmiş gibi davranıyorlardı.

Kriminolog ya da psikologlar tarafından yapılan çok sayıdaki incele-

82. Anne STEINER'in Astrid Proll ile özel görüşmesi. Paris X Üniversitesi için hazırlanan "Guérilla urbaine en Europe Occidentale: la RAF" başlıklı, Haziran 1985 tarihli doktora tezi içinde.

83. Kriminolog Cesare Lombroso, *La donna delinquente: la prostituta e la donna normale* adlı kitabında, kadınların kan dökücü suçlara müstesna katılımlarını onların fizyolojileri ve "analık güdülleri" ile açıklar. Onun gözünde "analık güdüsü"nü noksanlığı daima bir "suç işleme güdüsü"yle bağıntılıdır. Bu yaklaşım 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başı kriminologları (Ferri, Garofalo, Valfen) tarafından da genellikle benimsenmiştir. Aynı anlayışın RAF'ta kadın militanların varlığını konu alan kimi makalelerde karşımıza çıkması ilginçtir.

84. Horst Mahler söyleşi. Doktora tezi (a.g.y.) A. STEINER. Üniversite Paris X, Haziran 1985.

85. Bkz. s. 71'deki not.

me, "sıradan suçlar" ile "terörist faaliyetlere" bulaşan kadınların oranlarını kıyaslamakla başlar işe, halbuki silahlı mücadele gruplarındaki kadınların hayli yüksek olan sayısı, daha baştan klasik suçlulukla net bir ayırım çizgisi çeker. Silahlı mücadele örgütlerindeki kadın sayısının hayli yüksek olması, aslında Alman aşırı solunda kadınların ne denli önemli olduğunu da göstermektedir: Her iki militan öğrenciden biri kadındır F. Almanya'da.⁸⁶

Öte yandan, hem metropol ülkelerde hem Üçüncü Dünya ülkelerinde, silahlı mücadele yürüten hareketlerin hemen tümünün saflarında kadınların bulunduğunu görüyoruz. Hatta kadının geleneksel olarak erkekten çok daha aşağı statüde olduğu toplumlarda bile gerilla örgütü denince akla hemen kadınlar geliyor. Bununla birlikte silahlı mücadelede kadınların yeri yalnızca onların sayılarıyla değerlendirilmemeli.

Bir örgütte açık bir görev paylaşımının olmaması orada kadın ve erkeklerin illâki eşit bir statüde olduğu anlamına gelmeyebilir. Bir kadın militan pekâlâ hem alt bir statüyü kabullenip hem de onun sınırlarını aşan görevler üstlenebilir, örneğin doğrudan silahlı eylemlerde yer alabilir. Buna karşılık yönetim kademelerinde kadınların da yer aldığı ulusal kurtuluş hareketi nadirdir. Dolayısıyla bir yığın Üçüncü Dünyacı'nın büyük bir kıvançla iddia ettiği gibi bir uçak kaçırma eylemine katılma, bir yere bomba koyma ya da makinalı tüfek taşıma "hakkı" kadının kurtuluşunun değil, hatta daha ileri derecede bir sömürünün ifadesi olabilmektedir. Kadın böylece, örgüt ya da ulusal dava adına "kurbanlık koyun olma hakkı"na sahip olmaktadır.

RAF'ta çok sayıda kadın üye olması dikkat çekicidir, fakat RAF'ı diğer örgütlerden farklı kılan esas olarak kadınların örgüt içi konumudur. RAF militanlarının kendi aralarında geleneksel kadın-erkek ilişki çerçevesinin dışına çıkmayı gerçekten başardıklarını söyleyebiliriz. Bu, Avrupa dahil, ne gerilla hareketlerine, ne de kadınların varlığının epey önemli olduğu geleneksel legal aşırı sola özgü bir durumdur.

İKİ KUŞAĞIN ÇATIŞMASI

60'lı yılların sonundaki devrimci hareketler ele alınırken genellikle 25 yaş altındakilerin radikalleşmesi dünya çapında bir olgu olarak görülür ve böylece her şey "gençliğin isyanı"na ve kuşak çatışmasına bağlanır.

86. *Analyzenzum...*, cilt 2, bölüm 3.

Gerçekten de silahlı mücadele, Irving Fetscher'in⁸⁷ öne sürdüğü gibi, öğrenci hareketinin geri çekildiği bir anda belli bir yaş grubunun kendini ifade etmesinin bir yolu olarak mı ortaya çıkmıştır? RAF militanlarının, kelimenin tarihsel anlamıyla, aynı kuşaktan oldukları söylenebilir mi?

1970'te RAF militanlarının yaş ortalaması 25'tir. En yaşlıyla (Ulrike Meinhof, 36) en genç militan (İlse Stachowiack, 16) arasındaki yaş farkı 20'dir. Fakat topluca bakıldığında militanların yaşı birbirine çok yakındır. Yalnızca 6 kişi 1940'dan önce ve yalnızca 4 kişi 1950'den sonra doğmuştur. Diğerlerinin hepsi 1942 ile 49 arasında dünyaya gelmiştir. Bu anlamda RAF militanlarının Alman öğrenci hareketini yaratan kuşaktan oldukları söylenebilir. Militanların yaşı ile Alman tarihi arasında doğrudan bir bağ kurabiliriz: militanların anne ve babaları yetişkinliğe tam da Nazi döneminde adım atmışlardır.

Birçok araştırmacı, terörizmin, 1970'li yılların sonunda, gelişmiş sanayi toplumlarının bağrında, yalnızca II. Dünya Savaşı öncesi faşist rejimlere sahne olmuş ve yenilmiş üç ülkede gelişmesine dikkatimizi çekmek isterler, fakat bu saptama pek de anlamlı değil, çünkü hiçbir şeyi açıklamıyor.

İlkin Almanya, İtalya ve Japonya'da "faşizm" diye adlandırılan şey farklı şekillerde yaşanmıştır ve bu üç ülkenin uğradığı yenilgi birbirleriyle kıyaslanamaz.

Ayrıca ABD'de de 1970'li yılların başında "Weathermen" ve "SLA" (Symbionese Kurtuluş Ordusu) gibi gerilla gruplarının ortaya çıktığını ve 1968'den sonra tüm Avrupa ülkelerinde devrimci şiddetin gündeme geldiğini akıldan çıkartmamak gerek. Örneğin Fransa'da GARI gibi silahlı gruplar türemiştir; hatta Kızıl Tugaylar'ın 1972'ye kadarki pratiği Fransız Maoocu sol hareketlerinkine benzer.

Yine de Alman öğrenci hareketinin özel biçimi ve RAF'ın ortaya çıkışı Alman yakın tarihiyle ilintisiz değildir. Alman öğrenci hareketi, hiçbir liberal çevre tarafından destek görmediği ölçüde tüm Alman toplumuna cephe alır. Toplum ve devlete karşı isyan, ergenlik dönemlerine 1930 ve 40'lı yıllarda girmiş olan iktidardaki kuşağa yönelik nefretle beslenmiştir. Bu isyan kimi zaman devlet aygıtına karşı radikal bir mü-

87. Irving FETSCHER şu varsayımı bile dile getirmişti: radikal muhalif partilerin ve büyük ölçekli fikir adamlarının bulunmadığı ülkelerde siyasal çalışmalar kuşak çatışmalarına dönüşür. 30 yaş altında kadın ve erkeklerden militan devşiren silahlı mücadele gruplarının ortaya çıkışı da çatışmaların bu dönüşümünün doğrudan bir sonucudur.

caddenin doğmasını ve bunun anti-emperyalist mücadeleyle özdeşleşmesini mümkün kılmıştır. Toplumdan böylesine bir kopuş aynı zamanda Alman tarihinden de kopuştur. Avrupalı bağımsızlık yanlısı gruplar gibi ya da ve "partizanlar" a sık sık atıfta bulunan Kızıl Tugaylar gibi silahlı mücadeleyi tarihsel bir kimlik etrafında örememelerinin, RAF militanlarını gerilla savaşına uluslararası ve hatta varoluşsal anlamlar yüklemeye sevkettiği söylenebilir.

II. Dünya Savaşı'nın sonunda doğan bu kuşağın Avrupalıları kendilerini tarih dışına itilmiş; radikal bir bağlanmanın mümkün olmadığı düşünülen bir zaman ve mekânda, çok geç ve çok uzakta doğmuş hissediyorlardı. Zaten Alman öğrenci hareketi, savaş sonrası Almanyası'nın sterilize ikliminde, şiddete başvurma ve toplumu değiştirme perspektifini çoktan gündeme sokmuştu. Nitekim bazıları geri adım atmayı hiçbir şekilde hoşgörmeyecektir. Çünkü silahlı mücadele bir anlamda tarihle kavuşmadır. RAF militanları için de bir kavgayı sürdürüyor oldukları duygusu kuşkusuz son derece etkili olmuştur. Tıpkı Pierre Goldmann'ın *Souvenirs Obscurs* adlı kitabında tasvir ettiğine benzer bir duygu: "İç savaşı, anti-faşist savaşı, zamanın, tarihin sahiden geri dönüşünü hayal ediyordum... Her türlü devrimci serüvene hazırdım; ne kadar umutsuz olursa olsun, önemli değildi, yeter ki beni sahici bir tarihi çatışmanın içine soksun."⁸⁸ Fakat Goldmann atalarının başlattığı bir kavgayı sürdürmeye heves ederken, RAF militanları için mücadele etmek, kuşaklar boyu süren bir uyusukluk halinden nihayet sıyrılma anlamına geliyordu.

Zorunlu uğrakları cezaevi ve ölüm (başkalarının, ama daha çok da kendinin ölümü) olan bir siyasal çizgiyi açıklamakta, işte tam da bu noktada Almanya'da "suçluluk duygusu" kavramı zikredilmiştir. Halbuki bir "suçluluk duygusu"ndan çok bir "sorumluluk duygusu" söz konusudur. RAF militanları, dünyanın içinde bulunduğu durum karşısında "kinik bir tavır alıp böylece kendilerine rahat ve huzurlu bir yaşam temin etmeyi"⁸⁹ reddediyorlardı.

Bu sorumluluk duygusu, Alman öğrencilerinin "Vietnam'daki yeni soykırım" dedikleri olguyla ve üstelik Alman toprağındaki Amerikan üsleri ve askerleriyle daha da pekişiyordu. Vietnam'da kullanılan silah-

88. Pierre GOLDMANN, *Souvenirs obscurs d'un Juif polonais né en France*, Seuil, 1976, s. 34 ve 66.

89. Anne STEINER'in doktora tezi için Horst Mahler ile yaptığı özel görüşme, Hazeran 1985.

ların ve diğer imha araçlarının Alman topraklarında üretilip denendiği düşüncesi onları kahrediyordu.

KOPUŞ HALİNDEKİ ÖĞRENCİ VE GENÇLER

Genel olarak, RAF militanlarının toplumsal kökenleri ve sosyo-kültürel düzeyleri hakkındaki veriler birbirine yakın: belli bir düzeyin üstünde öğrenim gören grup üyeleri aynı zamanda, mali ve kültürel bakımdan hali vakti yerinde toplumsal çevrelerden geliyorlar. 24 RAF militanı üniversiteye girmiş, bunlardan beşi de gazetecilik ve avukatlık gibi parlak mesleklere adım atmışlar. Geri kalanlardan ikisi de avukat ve doktor olmak için gerekli eğitimi tamamlamış.

RAF militanları içinde yüksek öğrenim görmeyenlerse, bildik anlamıyla "işçi" olarak tanımlanamaz. Daha genç olan sekizi, dördünün daha sonra yarıda bırakacağı, tamamlayanlarınsa uygulamayacakları birer mesleki eğitim programına girmiş. Bu kişilerin söz konusu formasyonları tamamlayıp tamamlamamaları onların militanlıklarıyla doğrudan ilintili. Bu kişiler, belli bir politikleşmenin ardından kendilerine tek perspektif olarak çalışma ve "fabrikanın sersemleticiliği"ni sunan bir topluma eklemelenmeyi reddetmişlerdir. İçlerinden bazıları eğitmen ya da sosyal yardımcı gibi sosyal hizmet uzmanlığına ya da ilse Stachovviack gibi ortaokul bitirme sınavlarına hazırlanmak için gece kurslarına yönelmiştir.

Sonuçta RAF'a 1970-72 arasında katılanların yüzde 60'ının katıldıkları anda ya da daha önce yüksek öğrenim gördüğünü görüyoruz. Halbuki aynı yaş grubu için Almanya'da yüksek öğrenim görme oranı yüzde 19'dur.⁹⁰ Öğrenci olmayanların tamamına yakınıysa, öğrenci hareketi ve Yeni Sol'un temelini oluşturan karşı-kültür değerlerini (komün yaşamı, uyuşturucu, ücretli çalışmanın reddi) benimsemiş çok genç kişilerdir.⁹¹

Grubun ilk üyelerinin yaş, cinsiyet, sosyo-kültürel özellikleriyle ilgili tüm veriler RAF'ın, Alman öğrenci hareketiyle soydaşlığını gözler önüne seriyor. Birazdan RAF militanlarının çoğunun siyasal güzergâhlarını incelediğimizde bunu daha iyi göreceğiz.

90. Daha önce atıfta bulunulan yazılarında Lorcnz Bollinger ve Herbert Jager, "teröristler" in yüzde 47'sinin üniversiteye gittiği, yaşlarında bu oranın yüzde 19 olduğu tahmininde bulunuyorlar. Biz de onların verdiği orana riayet ediyoruz.

91. Bommi Baumann, *Bati-Berlin Tupamarotan* adlı kitabında genç çırak ve işçilerin Berlin öğrenci hareketine katılmalarını çok iyi tasvir etmektedir.

ALİŞİLMADIK GÜZERGÂHLAR

70'li yılların başında F. Almanya'da şehir gerillası pratiğinin küçük gruplar tarafından neden ve nasıl tasavvur edilip uygulanabildiğini kavramak için tek tek RAF'ın ilk militanlarının siyasal güzergâhlarına bakmak istiyoruz. Bunun sonucu olarak başa, yani bireye dönmemiz de kaçınılmaz. Zaten bir grubun toplam üye sayısı hiçbir zaman kırkı aşmamışsa ve yedi senelik bir süre zarfında en fazla 100 kişiyi kapsamışsa, onu daha iyi anlayabilmek için bu grubu oluşturan bireyleri incelemek zorunludur. Böyle bir grup, şu ya da bu üyesi olmasa ve bunlar birbirleriyle karşılaşmasa varolabilir miydi? Bu incelememizde grup üyelerinin çocukluklarıyla ilgili bazı biyografik verileri bilerek bir kenara atıyoruz, zira bizzat RAF militanlarının söylediği gibi "psikolojinin sahasına ve tek başına bireyin yaşam öyküsündeki tesadüflere, yaşamında kendisinin belirlemediği aile, okul gibi kısımlarına"^{m2} gömülmenin gerçekleri araştırmada fuzuli olduğu kanısındayız. Zaten özelleştirme yöntemlerini, yani oedipal üçgeni de aşılmaz normlar olarak görmüyoruz. Çünkü silahlı mücadeleye atılan ilk adım bireysel olmakla birlikte, bizim işimiz toplumsal olguları incelemek, dolayısıyla uluslararası olduğu ölçüde ulusal düzlemde de, belli bir siyasal ve tarihi bağlamda rol oynayan grupları irdelemek, bireyleri değil.

Yaş ortalamaları nedeniyle birinci dalga militanlarının çoğunun siyasetleşmesinin miladı 1967-68'deki Alman öğrenci hareketi olmuştur. 1970'te iki RAF üyesi, 36 yaşındaki Ulrike Meinhof ile 34 yaşındaki Horst Mahler'in belli bir militanlık deneyimi vardır. Horst Mahler, 1950'li yılların sonundan itibaren SDS ve SPD üyesidir. 1961'de iki örgüt arasındaki ayrışmanın ardından SDS'de kalmayı tercih eder ve bunun üzerine SPD'den atılır.

Aslında medeni ve ticari hukuk davalarında uzman olan Horst Mahler, 1968'de çok sayıda öğrencinin savunmasını üstlenen "Berlin Sosyalist Avukatlar Kolektifi"ni kurar. Bundan böyle siyasi davalardan başkasına girmez olur. Eski Nazi Şansölye Kresinger'i herkesin içinde tokatlayan Beate Klarsfeld'in ve Frankfurt yangınıyla ilgili davada Andreas Baader'in savunmasını da o üstlenmiştir.

Horst Mahler'i tüm öğrenci gösterilerinde görmek mümkündür ve Rudi Dutschke'ye saldırının ardından Springer tröstüne karşı düzenlenen eylemlere katılmış olmaktan yargılanacaktır. Polis tarafından ele-

başı olarak mimlenmiştir ve Kasım 1968'de on ay boyunca duruşmalara girmekten men edilir. Horst Mahler'in barodan atılması tehdidine karşı Berlin'de düzenlenen gösterilerde binlerce kişi toplanmıştır. Gerçekten de Horst Mahler, parlamento dışı muhalefetin hayli ünlü bir siması olmuştur.

1968-70 arasında Horst Mahler'in değişik yapılanmalar içinde mücadele yürüttüğünü görürüz: Kuzey Berlin'in yeni popüler semti "Markisches Viertel"de oluşturulan çalışma grubuna katılır. Bu dönemde, öncü bir partiye dönüşmeyi reddeden SDS, yerini kitlesel örgütlenmelere ve anti-otoriter hareketin bağrından çıkan kolektiflere bırakarak yavaş yavaş sönmetedir.

Kuşağının birçok militanı için olduğu gibi Horst Mahler için de öğrenci hareketi, radikalleşmeyle, özel-siyasal ve mesleki yaşantı arasındaki sınırların kalkmasına tekabül etmiştir. Kendini tam anlamıyla siyasi davalara adanmak için, mesleğinin kendisine sunduğu yüklü maddi imkânları -1964'ten beri hayli önemli medeni ve ticari hukuk davalarına girmektedir- bir kenara itmiş, hatta davası uğruna meslekten men edilmeyi bile göze almıştır.

Rudi Dutschke'ye yönelik saldırının ardından, 1. Mayıs 1968'de zirveye varmış olan öğrenci hareketinde belirgin bir gerileme gözlenirken, Horst Mahler, devletin yoğun baskısı karşısında teslimiyet ve cesaretsizliğin kader olmadığını düşünür. Başka birçokları gibi o da esas olarak, kurulu düzeni sarsmanın mümkün olduğunu, devletin yenilmez olmadığını göstererek safları saran yılgınlığa karşı mücadeleyi yükseltmek istemektedir. Horst Mahler, davasının aldığı yeni boyutu, eski siyasal çizgisinden bir kopuş olarak değil de,⁹³ güzergâhının doğrudan bir sonucu olarak kabul edecektir.

Ulrike Meinhof da Horst Mahler gibi uzun bir militan geçmişe sahiptir ve *Konkret'te* yazması nedeniyle Alman solunda belli bir saygınlığı vardır. Ama Horst Mahler'den farklı bir eğilimden, KPD'den gelmektedir.⁹⁴ KPD ile SDS arasında hiçbir zaman yakın bir ilişki olmamıştır. Hatta Ulrike Meinhof ve kocası, vaktiyle SDS'yi KPD'nin çıkarlarına alet ettikleri gerekçesiyle bu öğrenci örgütünden atılmışlardı. Yani Ulrike Meinhof, daha sonra öğrenci hareketini doğuracak olan bu anti-dogmatik soldan 1967'ye kadar uzak kalmıştır.

93. Anne STEINER, Horst Mahler ile özel görüşme

94. KPD (Kommunistische Partei Deutschland) 1956'da yasaklanınca yeraltına geçti. DKP (Deutsche Kommunistische Partei) adıyla yeniden yapılanmasına izin verildi.

Ulrike Meinhof sol sosyal demokrat bir muhitte yetişir. Onun eğitimi mini üstlenmiş olan Renate Riemeck, savaşın bitmesinin ardından SPD' de militanlık yapmış, fakat Bad-Godesberg kongresinden sonra partiyi terk etmiştir. Partiden ayrılan başkalarıyla birlikte DFU'nun⁹⁵ kurulmasına katılmış ve Almanya'nın yeniden silahlandırılması ve NATO'ya girmesine karşı mücadelede yer almıştır. Ulrike Meinhof da çok genç yaşta yeniden silahlanmaya ve atom bombasına karşı ilerici hristiyanlarla komünistlerin oluşturduğu harekete katılır. İlahiyat öğrencisi Peter Meier ve siyasal bilimler öğrencisi Jürgen Seifert'le birlikte 1958'de Münster'de, atom bombasına karşı mücadeleyi savunan *Das Argument* adlı bildiri-gazeteyi çıkarır. Ocak 1959'da Münster'deki arkadaşları tarafından delege seçilen Ulrike Meinhof, F. Almanya ve Batı Berlin'den atom bombası aleyhtarı 20 komiteyi temsilen 318 delegenin katıldığı Özgür Berlin Üniversitesi'ndeki öğrenci kongresine gider. Orada komünist so la yakın bir çizgide atom bombasına karşı mücadeleyi savunan *Konkret* gazetesinin yayın müdürü ve KPD üyesi Klaus Rainer Röhl'le tanışır. Eylül 1959'dan itibaren de bu gazeteye makaleler yazmaya başlar. Bir yıl sonra yayın komitesine üye olunca öğrenimini yarıda bırakıp Münster'den Hamburg'a taşınır.

Ulrike Meinhof artık KPD için çalışmaktadır ve *Konkret*'in yayın yönetmeni olmuştur. Aralık 1961'de Klaus Rainer Röhl ile evlenir ve kısa süre içinde iki çocukları olur. Radyo ve televizyon için programlar hazırlar ve bazen büyük gazete ya da dergilerde de yazıları yayımlanır; kısacası Hamburg'un aydın ve ilerici orta sınıfı içinde tanınan biri olur. Ulrike, gazetecilik kariyeriyle militan yaşantısını uzun yıllar sorunsuz bir şekilde birlikte sürdürecektir. Bununla birlikte, nispeten burjuva olan özel yaşamıyla davasını her geçen gün daha az bağdaştırabilmektedir. Oldukça kinik bir kişi olan ve gazetenin mali sorunlarına çare bulmak adına tiraj kaygısıyla *Konkret*'te "pornografik bölümler" açan Röhl'le⁹⁶ ilişkisi de bitmeye yüz tutmuştur. Aralık 1967'de Ulrike iki kızıyla Berlin'e taşınır ve *Konkret*'in yayın yönetmenliğini bırakır; ama bir yıl boyunca gazeteye makale vermeyi sürdürecektir.

95. DFU (Deutsche Friedens Union - Alman Barış Birliği). Partilerinin yeni çizgisini beğenmeyen SPD üyeleri tarafından 1960'da kurulan örgüt. Eski KPD üyeleri arasında da onlara katılanlar oldu. SPD'nin talebine rağmen Doğu Berlin SED ile işbirliğine gitmekle suçlanan DFU Anayasa Mahkemesinde yargılanmadı.

96. Bu uygulama erdemlilik taslayan KPD için bir ihlal gibi görülebilirdi belki; ama Röhl'ün yaptığı, cinsel özgürlük kılıfı altında kadınların aşağılandığı sıradan klişeleri yaygınlaştırmaktan ibaretti.

1967-68'den sonra Ulrike Meinhof toplumsal sorunlarla ilgili gazete-ciliğe yönelir. Okulların, işçi lojmanlarının, cezaevlerinin, işahvehlerinin sefaletini sergilemek için yazılar kaleme alır. Bu yazılar onu, bu alanlarda seferber olmuş SDS militanları ve çalışma gruplarıyla yakm-laştırır. Zaten Hamburg'dan Berlin'e taşınması da başkaldırının merke-zinde olmak içindir. 1968'de KPD, DKP adıyla yasallaştığında partiyle bağlarını koparır. Çok kişi tarafından esas olarak gazeteci olarak görül-se de onun öğrenci hareketiyle ilgisi dışardan gözlemci olmanın ötesin-dedir, bilfiil içinde yer alır. Springer karşıtı gösterilere katılmaktan do-layı kovuşturmayla uğrayanlardan biri de odur. Herhangi bir şey "hak-kında yazmak" ona yetmemektedir, o şeyle "birlikte yaşamak" ister.⁹⁷ Aile, eş, mesleki başarı gibi kendisini geçmiş hayatına bağlayan tüm ip-leri teker teker koparır.

Ulrike Meinhof ile müstakbel RAF militanları arasındaki ilk temas-lar, şehir gerillası anlayışının, uzun ve yoğun tartışmalarla ortaya çıkıp bir siyasal perspektif olarak kendisini dayattığı 1968-70 yılları arasında kurulur.

Her şeyi uç noktasına götürmeye alışkın Ulrike Meinhof için silahlı mücadeleyle geçiş, onun kavgasının zorunlu bir uzantısıdır. Eğer bu an-layış ona doğru ve zorunlu geliyorsa, onu hayata geçirmek için bir an bile kaybetmemelidir. Bu anlamda, sanılanın aksine Ulrike'nin siyasal güzergâhında sapma değil, tam aksine muazzam bir süreklilik gözlenir. Ulrike Meinhof'un gruba dahil olmasıyla RAF ile 50'li yılların solu, ya-ni yeniden silahlanmaya karşı çıkan, sosyal demokratların yeni yöneli-mini bir hakaret gibi algılayan sol arasında bir köprü kurulmuştur.

Fakat daha önce belirttiğimiz gibi, 50'li yılların sonundan itibaren bi-ri SDS, diğeri KPD'de mücadele etmiş olan Horst Mahler ile Ulrike Me-inhof, çoğu öğrenci hareketiyle beraber politikleşmiş olan ilk RAF mili-tanlarının tipik örnekleri değildir.

Bununla birlikte içlerinde SDS'ye 1967'den önce girmiş ya da yeni-den silahlanma ve atom bombasına karşı mücadelelere katılmış olanlar da yok değildir. Gudrun Ensslin bunlara bir örnektir. Barış yanlısı ve anti-faşist hristiyan bir çevrede yetişen Gudrun Ensslin, lise yıllarında Alman Protestan Gençliği'ne üye olup dinsel ve toplumsal bir davaya bağlanmıştı. Atom bombası karşıtı harekete dahil olmuş ve erkek arka-daşı Benvvard Vesper'le birlikte 1964'te "Atom Bombasına Karşı Ses-

97. A. STEINER, Ulrike Meinhof'un kız kardeşi Wienke Zitslaff ile görüşme, adı ge-çen doktora tezi içinde.

ler" adında küçük bir derleme yayımlamıştır. Yine Vesper ile, Russel, Sartre ve Mao'yı yayımlayacak olan Voltaire Yayınları'nı kurarlar.

1965'ten itibaren okuduğu ve oturduğu Berlin'de SDS üyesi olan Gudrun Ensslin, Vietnam protestolarına katılır ve Alman öğrenci hareketinde yoğun bir şekilde yer alır. Nisan 1968'de polisin tırmanan baskısıyla her geçen gün daha da etkisizleşen gösterilerden bunalmış bir halde yeni bir eylem biçimi arayışına girer. Nihayet Andreas Baader ve diğer iki arkadaşıyla Frankfurt'un büyük bir mağazasının kundaklanmasına katılır. Daha önce değindiğimiz gibi dava sırasında bu eylemin, Vietnam'a Amerikan müdahalesini protestoyu simgelediğini söyleyip eylem yoluyla propaganda anlayışını savunacaktır. Gudrun Ensslin'in öğrenci hareketi içindeki yılları, özel hayatının altüst olmasını da doğuran aşırı radikalleşme dönemidir aynı zamanda. Ulrike Meinhof gibi Gudrun da 1968 başında erkek arkadaşından ayrılır. Onun için özel ve siyasi alanlar içiçe geçmiştir artık ve birindeki sorunlar doğrudan diğerine de yansımaktadır. Onun kitabında "taviz" ve "uzlaşma" gibi fikirlere asla yer yoktur.

RAF'ın ilk üyelerinin çoğu aynı duyguları yaşamıştır; öğrenci hareketi onlar için de gündelik hayatın sorgulanmasıyla çakışmıştır. Örneğin içlerinden yedisi 1967'den itibaren komünlerde yaşamaya başlamıştır.

GÜNDELİK HAYATI DÖNÜŞTÜRMEK

Tüm RAF üyeleri arasında, öğrenci hareketinin açtığı farklı yollara (komün hayatı, alternatif yapılarda çalışma, otorite karşıtı eğitim...) en fazla itibar etmiş olanı Jan-Carl Raspe'dir.

Doğu Berlin kökenli, 1944 doğumlu Jan-Carl Raspe, 1961'de duvarın inşası başlayınca Batı'da kalmayı tercih eder,⁹⁸ çünkü Doğu'da kendisi için hiçbir ufuk görmüyordun Barış yanlısı bir militan olarak Almanya'nın yeniden silahlanması ve atom bombasına karşı tüm gösterilere katılır ve öğrenci hareketinin başlarında SDS'ye yakınlaşır.

1967'de üç erkek ve iki kadın, ayrıca üç ve dört yaşlarında iki çocukla birlikte SDS üyeleri tarafından kurulmuş ikinci Berlin komünü, *Kommune 2*'nin oluşumuna katılır. Ancak yaşam tarzının toplumsal sistemin tümüyle reddine tekabül etmediğini düşünmektedir. Öğrenimini

98. Doğu'da oturan Jan-Carl Raspe Batı'daki bir liseye gidiyordu. Duvar inşa edildiği sırada Batı'daydı.

daha iyi koşullarda sürdürmesi" ve siyasal formasyonunu olgunlaştırmasını sağlayacak güvenli, müşfik bir çevre arayışı sonucunda komüne girdiğini söyleyecektir.

Komün hayatına paralel olarak 1970'e kadar *Kinderladen*⁹⁹ deneyimine de katılır. *Kommune II* üyeleri, her birinin sırayla analizci ve analiz edilen olduğu psikanaliz tekniğini kendi aralarında hayata geçirirler. Bu "vahşi analiz" seansları sırasında Jan-Carl Raspe insanlarla ilişki kurmada çektiği büyük zorlukları ve otorite karşısındaki ciddi ürkekliğini dile getirir. Ağustos 1968'de *Kommune II* dağılır ve Jan bu deneyimden daha ziyade olumlu bir bilanço çıkarır:

"Orada tek başıma gerçekleştirmenin imkânsız olduğu bir gelişme kaydettim. Artık daha iyi çalışabiliyor, daha derin bir ilişki yaşayabiliyor, daha fazla bağımsız olabiliyor ve hedeflerimi daha iyi aktarma ve savunmayı öğreniyordum. Tecrit halinden sıyrılabildiğimin ve kendi tarihime sahip çıkmayı başardığımın bilincinde olarak kendime tam anlamıyla güvenmeye başlamıştım; bu noktaya ulaşacaktım. Aynı zamanda üzerime musallat olan tedirginlikleri -herhangi bir sınavda başarılı olmanın sisteme bağlanmak olduğu; bir müddet inzivaya çekilsem, pratik faaliyetlerden uzak kalsam sosyalist hareketle olan bağlarımın kesin olarak kopacağı yolundaki tedirginlikleri- yavaş yavaş atıyordum üzerimden..."¹⁰¹

Kommune //'nin dağılmasından sonra Jan-Carl Raspe 1969'a kadar bir başka komün evinde kalır. Bu yıl boyunca bir çocuk atölyesinde çalışır, *Kommune //* üzerine bir kitabın yazımına katılır ve çocukların toplumsallaşmasıyla ilgili olarak üniversitede toplanan bir çalışma grubunda faaliyet gösterir. Prof. Claessens'in yönetiminde *Diplomarbeit*'im¹⁰² yapar. 1970'te yayımlanan tezinin başlığı şöyledir: "Emekçi Çocuklarının Toplumsallaşma Koşullarının Bazı Önemli Veçheleri Üzerine."

İddia makamı tanığı Karl-Heinz Ruhland'a göre Ekim 1970'te RAF toplantıları Jan-Carl Raspe'nin evinde yapılmaktadır. Gruba bu tarihten kısa bir süre sonra girmiş olması muhtemeldir. Onu, bu aykırı görünümlü deneyimlerden sonra, silahlı mücadelenin zorunluluğu noktasına götüren saikleri saptayabilmek zor. 1969'da ortaklaşa kaleme alınan

99. Jan-Carl Raspe sosyoloji okuyordu.

100. *Kinderladen*: çocuk dükkânı. Ağırlıklı Reich'tan esinlenen öğrenciler tarafından kurulup işletilen ilk otorite karşıtı kreşlere bu ad veriliyordu. Bu adın verilmesi, söz konusu kreşlerin, Berlin'de küçük esnafın terk etmiş olduğu mağazalarda açılmış olmasındandı.

101. *Kommune II*, kolektif çalışma, Champ Libre, s. 293-294.

102. Beş yıllık öğrenim gerektiren Alman üniversite diploması.

Kommune 11 günlüğü şöyle biter: "Kapitalist sistemde bireysel acıyı yok etmek mümkün değil. Önemli olan acının bilincine varılmasını sağlamaktır. Yalnız ve yalnız siyasal mücadeledeki alternatif deneyimler, burjuva ideolojisinin ve bireyci psikik yapının alternatif bir biçimde aşılmasına vesile olabilecek süreçleri işletebilirler."¹⁰³

Jan-Carl Raspe örneği, insanları gerillaya tek bir yolun götürmediğini net bir şekilde gösteriyor. Her güzergâh tekildir. Horst Mahler'in dediği gibi "İnsanları, silahlı mücadeleye katılma kararına sevkeden durum ve saikler birbirinden epey farklıdır."¹⁰⁴ Yine de grup üyelerinin her birinin güzergâhında benzer bir arzuyla davalarına bağlandıkları gözleniyor. 1970'e kadar komün hayatı epey az kişinin seçtiği bir yoldur. Bu yolu tutanlar, ideallerini, görüşlerini en uç noktalarına kadar götürmek, onları hayata geçirmek cüretine sahip olan kişilerdir. İlk bakışta silahlı mücadele ve bu tür "kurtarılmış alanlar"ın geliştirilmesi iki zıt tercih gibi görünebilir, ama aslında her ikisi de aynı "iradiliği", "nesnel koşullar" tarafından belirlenmeye karşı çıkışı yansıtmaktadır. Birinci gruptakiler silahlarını kuşanıyor, ikinciler ise her türlü, toplumun topyekûn değiştirilmesi perspektifini bir kenara bırakıp kendi yaşamlarını değiştirmede karar kılıyorlar. Kamuoyunun değerlendirmeleri ve öğrencilerin baştan beri maruz kaldığı hasmane tutumun irdelenmesi, hareketin varmış olduğu iki özgün noktayı açıklıyor: 1970'li yılların başında bir yanda "alternatif" bir alanın geliştirilmesi, diğer yanda şehir gerilla hareketlerinin ortaya çıkması.

BERLİN DENEN MİKROKOZMOS

Berlin'in özgül koşulları hareketin evrilmesinde belirleyici bir rol oynamıştır. İstisnai jeopolitik konumu Berlin'i oldukça sıradışı tartışmaların, ideolojik ayrımların birbirinden değişik deneylere kapı araladığı bir mikrokozmos, Doğu ile Batı arasına sıkışmış bir ada haline getirmiştir. Almanya'da tarih, bir değişim imkânı, özlem ve ütopyaların billurlaşması olarak tekrar Berlin'de ortaya çıkmıştır.

Birinci dalga militanlarının akranı olup Berlin'e 1962'de gelen Klaus Hartung şehri şöyle anlatır: "Orada hâlâ savaş sonrası dönem yaşanmaktadır. Şehrin kuytuları, yıkıntıları, metruk mekânları, yabani otlar бүрүмүш köşeleri, moloz yığınları, izlerin yerini alan izler vardır. Orada kent peyzajı bir ütopyanın kabuğu gibi görünür. Yıkıntıların seyri dü-

103. *Kommune II*, s. 318. 104. A. STEINER, Horst Mahler ile görüşme.

şünceleri coşturur: şöyle yapmalıydık... böyle yapmış olsaydık... Batı Almanya'nın diğer bölgelerinde asla yaşanamayacak duygulardır bunlar. Yıkıntı ütopyası da estetiğin çok ötelere geçer. Örneğin büyük burjuva ailelerinden 5 ila 8 odalı dev daireler miras kalmıştır. Bu yerler artık ev komünü ve çocuk dükkânı gibi kolektif faaliyetlerin mekânlarına dönüşmektedir."¹⁰⁵

RAF'ın kuruluşunun ilk günleri işte bu özel atmosferde geçmiştir: İçlerinden bazıları bu şehirde doğmuş ya da oraya tesadüfen yerleşmiştir; geri kalanlar ise daha öğrenci hareketinin çok öncesinde Berlin'i özgürlük havası solumak, askerlikten kurtulmak¹⁰⁶ ya da F. Alman şehirlerindeki taşra havasından kaçmak için seçmiştir. Hiçbir militan geçmişleri olmayanlar da orada öğrenci hareketine katılırlar.

Kendilerini davaya adama noktasına geldiklerinde neredeyse tümü mesleklerini, öğrenimlerini ve özel hayatlarını teminat altına alma gibi bir kaygıdan çok uzaktır. İçlerinde Horst Mahler gibi mesleklerini icra etmesi belli bir süreliğine yasaklananlar ya da Sinema Akademisinden atılan Holger Meins gibi üniversiteden geçici, hatta temelli uzaklaştırılanlar olmuştur.¹⁰⁷ 1968-70 arasında RAF'a girenlerin çoğu için öğrenci hareketi hiç de birkaç aylık bir parantez değildir. Daha önceki yaşantılarına, yani okullarına ya da ücretli bir işe veya kariyerlerine, aile yaşantısına dönmeyi hayal bile etmez olmuşlardır.

Bazıları için, özel hayatlarındaki gelişmeler, örneğin eşlerinden ayrılımları, bu kopuş arzusunu artırmıştır. Komün hayatı, çalışma kolektifleri, şiddet ve kimi zaman cezaevi deneyiminin ardından, öğrenci hareketinin geri çekilmesiyle birlikte gündeme gelen normalleşme tehdidine boyun eğemez bir durumdadırlar.

Öğrenci değil de sistemden kopma sürecindeki genç emekçiler olan diğer RAF üyeleri için Alman öğrenci hareketi ve ardından silahlı mücadele, diğerlerinden farklı olarak bir toplumsallaşma süreciyle koşut gelişmiştir. Bu gençler ağırlıklı olarak, kelimenin bildik anlamıyla "siyasi kültür" sahibi değillerdir, militan faaliyetleri de olmamıştır, ama davranışlarıyla (uyumsuzluk, suç eğilimi, yeni kültürel normları benimseme...) belli bir isyanı dile getirmektedirler. Alman öğrenci hareketinden sonra kolektif eylemlere katılırlar, gruplara girerler; bilgiye susa-

105. Klaus HARTUNG, "Binaların Dışı ve İç-i", *Autrement* 1983: Berlin, s. 111,

106. Batı Berlin'de oturan Alman gençleri, şehrin özel statüsü gereği askerlik yapmak zorunda değillerdi.

107. 1970'teki afla birlikte bu disiplin cezaları silindi.

mışlardır ve kurulu toplumsal düzene olan protestolarını siyasal terimlerle seslendirmeye başlarlar.

BELİRLEYİCİ KARŞILAŞMALAR

irene Georgens bunlara bir örnektir. Berlin'de bir yetiştirme yurdunda kalırken, 1968'de televizyon için devlet yurtlarında kalan gençlerin yaşam koşullarıyla ilgili belgesel bir tiyatro oyunu hazırlayan Ulrike Meinhof la karşılaşır. Bu tanışma, Ulrike'nin yardımıyla yurttan çıkan ve marjinallikten, pasiflikten sıyrılmaya karar veren Irene'in hayatını değiştirir. Önce kendine iş ve kalacak yer bulur, akşam kurslarına yazılır ve bunlarla aynı zamanda siyasal faaliyetlere yönelir. Birkaç ay sonra RAF halini alacak olan gruba dahil olur. Toplumsal ilişkileri şiddet ve iktidar terimleriyle sorunsallaştıran bu söylemle özdeşleşmek onun için hiç de zor olmaz ve belki de ilk kez bu grup içinde kendine ait bir yer edinir. Onun için yasallık ve yasadışılık arasındaki sınır pek belirgin değildir, çünkü yurttan kaçma, küçük suçlar işleme gibi davranışlar, yani yasaları ihlal etme onda alışkanlık halini almıştır. Bu koşullarda grubun ilk eylemlerine (Andreas Baader'in kaçırılması ve Ekim 1970'teki soygunlar) katılması epey kolay olur.

irene Georgens'in güzergâhı, kimi zaman yaş, toplumsal statü, siyasal geçmiş gibi noktalarda birbirine zıt görünen bazı şahısların karşılaşmalarının RAF'in ortaya çıkışında ne denli önemli olduğunu gösteriyor. Ne biri diğerine, ne de her biri birbirlerinin sentezine dönüşmektedir: İki kişi karşılaşır ve bu karşılaşma onlara yeni bir yön verir.

İşte "Kızıl Ordu Fraksiyonu" adlı gerilla grubunu oluşturacak olanlar, birbirlerine, öğrenci hareketinde birlikte mücadele etme ve Berlin denen o sahnede evrilme yoluyla bağlanan bu kadın ve erkeklerdir. Astrid Proll'un dediği gibi, birbirlerini yeraltına geçmeden tanımış ve bu tercihi birlikte yapmışlardır.¹⁰⁸ 1970'ten sonra karşılaşmalar, artık bireyler arasında değil de çoktan oluşmuş olan bir grupla, tek başına veya daha önceden başka küçük gruplar içinde bir araya gelmiş olan bireyler arasında gerçekleşecektir. Nitekim RAF, F. Almanya'daki devrimci şiddetin başlatıcısı olmamakla birlikte, büyük bir hızla devlete şiddet yoluyla karşı durmak isteyenlerin buluşma noktası haline gelecektir.

Olağanüstü yasaların yürürlüğe konmasının ardından gösteriler her geçen gün daha acımasız bir şiddetle bastırılınca, önce Berlin'de, ardın-

108. A. STEINER, Astrid Proll ile görüşme.

dan daha düşük oranda Münih'te bölük borchük bir karşı şiddet boy verir. Mart 1970'ten Haziran ayına kadar bu iki şehirde 13 kundaklama ve üç bombalı saldırı girişimi gerçekleşir.¹⁰⁹

Doğrudan eylem yanlıları, oturmuş bir grup olmaktan ziyade, birbirinden bağımsız bir öbek enformel grupçuktur ve bunların tümüne birden "Hasch Asileri" denmektedir. Bildirileri, Hollanda'daki "provo hareketi"ni, sitüasyonistlerin metinlerini ve en çok da Amerikan "yippie" hareketinin yazılarını çağrıştırmaktadır.¹¹⁰ "Asiler" 1970'e kadar eylemlerle propaganda çizgisini, belli ölçülerdeki bir şiddete zemin oluşturmayı sürdürür. O yıl 12 bin satan ve söz konusu hareketin sözcüsü durumuna gelen *Agit 883* adlı gazetenin yayımlanmasıyla "Asiler" de gösterilere katılmaya, değişik komite ve kitle örgütlerinde militan çalışma yürütmeye başlarlar.

Berlin'de özellikle 1970'ten itibaren polis baskısı katlanır, kovuşturmalar, mahkemeler, gözaltına almalar artar. Bunun üzerine yeraltına geçme noktasına gelen Berlinli anarşistlerden bazıları RAF'a katılır. RAF'a 1971'de üye olan Wolfgang Grundmann bunu şöyle anlatmaktadır: "Siyasi mahpuslarla dayanışmak için 'Hasch Asileri' ve 'Kara İmdat'a katılmışım. 'Lümpen' harekete yakın olduğumuz için polis tarafından mimlenmiştik, sık sık gözaltına alınıyorduk; bir ayağımız illegaledeydi. O zaman RAF çıktı karşımıza. Parçalanmanın göbeğinde yer alan, yaşanan ânın stratejik sorunlarına karşı kapsayıcı bir bakışa sahip, ahlaki bir bilinçti. Bu, savaşı emperyalist metropollere taşıyarak Üçüncü Dünya halklarına; bilinçlendirilmesine katkıda bulunup aynı zamanda silahlı kolu olarak kendi halkımıza hizmet etme bilinci idi."¹¹¹

Petra Schelm, Manfred Grashof, Thomas Wiesbecker bu anarşist akımdan gelmedirler, bu akıma yakın olan başkaları da vardır. Dağılma yolundaki veya en azından zor durumdaki grup ya da hareketlerden gelenlerin tümü bu dönemde RAF'ta mücadelelerini sürdürmeye elverişli bir platform bulmaktadır.

Birinci dalganın belirli sayıdaki militanı, 1970'te Heidelberg Üniversitesi Psikiyatri Kliniğinde bir grup doktor ve hasta tarafından kurulan SPK'ya epey yakındır. SPK, geleneksel psikiyatri ve tıp eleştirisini en uç

109. Holger Meins, ilse Stachoviack, Ulrich Stolze ve Beale Strum, RAF'a katılmadan önce şehir gerillasını hayata geçirmek amacıyla küçük bir grup kurmuşlardı. Belki başka benzer durumlar da yaşanmıştır.

110. Bkz. Jerry RUBIN, *Do it*, Seuil, Paris.

111.11 Ekim 1977'de *Liberation*'ta Wolfgang Grundman'la Jean-Marcel BOUGUE-REAU'nun yaptığı söyleşi.

noktalara taşımıştır: "Hastalık kapitalist üretim ilişkilerinin koşulu ve sonucudur" önkabulünden hareketle, "bireyin, kolektif içinde en üst düzeyde kendini aşması ve gelişimi"ni, "yeni kolektiflerin kurulması"nı ve "sosyalist devrimde tüm kolektiflerin kendilerini aşmasını" amaçlamaktadır.¹¹²

Başlangıçta 60'a yakın hasta bu deneyim içinde yer almıştır, fakat kliniğin bağlı olduğu Bade-Wurtemberg eyaleti Eğitim Bakanlığı, anti-psikiyatri akımının bu radikalleşme girişimini her yoldan engellemeye çalışır. SPK ile idari merciler arasındaki çekişme Haziran 1971'e kadar sürer. Bu tarihte, bir SPK üyesinin evinin yakınlarında polisle kimliği belirlenemeyen kişiler arasında çatışma çıkmış, bunun üzerine bu anti-psikiyatrik denemenin başlatıcıları Ursula-Wolfgang Huber doktor çiftinin de dahil olduğu yedi kişi gözaltına alınmıştır. Nihayet 21 Temmuz 1971'de, yüzlerce eli silahlı polis kolektifin mekânlarını basarak mahkemenin Kasım 1970'te verdiği ve 13 Mayıs 1971'de temyiz tarafından onaylanan boşaltma emrini yerine getirir. Bu baskıların ardından daha da keskinleşen bazı SPK militanları 1971 'den itibaren RAF'a katılır.

Öğrenci hareketinin peşi sıra şehir gerillası dışında başka yöntemlere (çalışma kolektifleri, komün hayatı...) başvuran, SPK gibi özgün mücadele deneyimlerini tatmış olan ya da daha önce savruk bir biçimde silahlı eylemler gerçekleştirmiş olan çok sayıda öğrenci, kendilerini tecrit edilmiş ve ufukları kalmamış hissettiklerinde RAF'ın kavgasına eklenirler. Çünkü RAF militanları ciddi biçimde illegalite içinde örgütlenmişlerdir; nüve halinde bir askeri altyapıları vardır ve daha da önemlisi, ileride göreceğimiz gibi, tutarlı ve "nesnel şartlara" her türden boyun eğiştikten uzak bir şekilde, şehir gerillasının zorunluluğunu meşrulaştıran bir ideolojik ve ahlaki çerçeveye çoktan sahiptirler. İşte tüm bu öğeler grubun cazibesini artırmaktadır.

112. SPK, *Faire de la maladie une anne*, Champ Libre, s. 17.

İkinci Militan Dalgası

www.cizgilikitap.com

İKİNCİ MİLİTAN dalgası kategorisinin içine 1977 eylemlerine karışmış olanların tümü girer.

Polis, bu eylemlerin hazırlanış ve gerçekleştirilişine, yalnızca bir daire ya da araba kiralayarak da olsa, şu ya da bu ölçüde duhulleri olduğunu düşündüğü yaklaşık 40 kişi belirler ve onları aramaya başlar. Belki de bu kişilerden bazılarının eylemlerle hiçbir ilgisi yoktur, fakat herhangi bir dayanışma komitesinde yer alan bir sempatizanın, isim ve fotoğrafını arananlar listesinde görünce, genellikle sahte kimlik ve bir silahla kaçmaktan başka çaresi kalmamıştır. Bu andan itibaren, olayların iteklemesiyle o bir yasadışı insan, hatta savaşçıdır, böylelikle giderek arama emrine itiraz etme şansı da kalmamış olur.

Arama ilanları, sanık listeleri ve basında yazılanlardan hareketle, 1976-77 arasında etkin RAF militanlarını temsil eden yaklaşık 30 kişilik bir liste çıkardık. Birinci dalgayı tahlil ederken başvurduğumuz metodolojik kıstasları ikinci dalga için de aynen dikkate aldık.

KARŞI-KÜLTÜR VE SİSTEMİN YADSINMASI

Bu militan topluluğunda kadınların sayısı erkeklere yakındır (13 kadın-15 erkek). Yaş, sosyo-kültürel düzey ve toplumsal köken bakımından kadınlar erkeklerden farklılık göstermiyor. Birinci dalga militanlarında olduğu gibi, kadın-erkek ayrımı hiçbir rol ayrımıyla örtüşmüyor.

İkinci dalga militanlarının 1976-77'deki yaş ortalaması 25, tıpkı 1970'teki RAF militanlarının olduğu gibi. Doğum tarihleri arasında fazla fark yok. İçlerinden 24'ü 1949-53 arasında doğmuş; 1976'da 20 yaşın altında tek bir kişi (19 yaşında) varken, üç kişi 1946'da doğmuş, yani yaşları 30'un üstünde. Bu militanların çoğu 1968'de 18 yaşından küçükmiş, yani Alman öğrenci hareketini faal olarak yaşamamışlar.

İkinci dalga militanlarından 14'ü, yani yarısı şu dallarda yüksek öğrenime başlamış: tarih, sosyoloji, siyasi ekonomi, tıp. Tamamına yakını diploma almadan üniversiteyi terk etmiş. Üniversiteye gitmeyenler mesleki bir eğitim görmüş ve bazıları memur, sekreter ya da sağlık görevlisi olarak çalışmaya başlamış. İçlerinden yetiştirme yurtlarında bulunmuş yalnızca ikisi sahiden "genç marjinal" diye adlandırılabilir. 1975-77 arası RAF'a giren kadın ve erkeklerin tamamına yakını, öğrenci olsun ya da olmasın, Alman öğrenci hareketinin geliştirdiği karşı-kültürün değerlerine uygun bir yaşam tarzına sahiptir. Örneğin çoğu, 1972'den sonra istisnai olmaktan çıkan ev komünlerinde (*Wohngeheimenschaft*) yaşamaktadır.

"Gençlik hareketi" patlamasını izleyen yıllarda, genç öğrencilerle genç emekçiler arasındaki kültürel ayrımlar silikleşir ve yaşam tarzlarının aynılaştığı gözlenir:"³ "alternatif" kahvelerde buluşur, aynı müziği dinler, kolektif okumalar yapar ve en önemlisi toplum içinde belli bir verimlilik düzeyine ulaşma fikrini reddederler.

Bu kuşakta genç emekçiler, 1968'de olduğu gibi, kendilerini öğrencilere yakın hissetmek, ortak bir siyasal eylemde onlara katılmak için topyekûn bir kopuş yaşamak zorunluluğu duymuyorlardır artık. Bu yüzden, ikinci dalgada, RAF'ın birinci dalga militanları içinde olandan daha az sayıda genç radikal bulunmaktadır.

Öte yandan grubun ilk dönem üyeleri içinde üniversite öğrenimini tamamlamış olanlar varken, ikinci dalga militanları, istisnasız bir biçimde öğrenimlerini yarıda bırakmışlardır. Bu da onları yükseköğrenim görme imkânı olmayan yoldaşlarına yakınlaştırmaktadır. Dolayısıyla bu ikinci militan topluluğu, yaş bakımından olduğu kadar toplum-sal açıdan da ilkinde kıyasla daha homojendir.

Doğrudan doğruya Alman öğrenci hareketine katılmış olmasalar bile, RAF'ın ikinci evresinde rol oynayan kadın ve erkeklerin tümü Yeni Sol'un değerlerini derin bir biçimde benimsemiş kişilerdir.

Kelimenin dar anlamıyla illâki politize olmasalar da, yaşam üsluplarıyla zaten sistemi belli anlamlarda yadsımaaktadırlar.

113. Bu konuyu Volker Speitel ve Hans Joaquim Klein'in daha önce zikrettiğimiz ta nıklıkları çok iyi betimliyor.

DESTEK KOMİTELERİ

RAF'ın ilk militanlarının aksine, ikinci dalgadakiler Berlin'de yaşamamışlardır; Heidelberg, Stuttgart, Hamburg, Frankfurt ya da Münih'tendirler. Ya bu şehirlerde doğmuş ya da oralara okumaya, çalışmaya, yaşamaya gitmişlerdir. Bu şehirlerin her birinde, daha önce sözünü ettiğimiz "Kızıl İmdat" ya da "Kara İmdat" gibi, mahpuslara destek örgütleri mevcuttur. 1973'ten itibaren Heidelberg'de Siegfried Haag'ın, Stuttgart'ta Klaus Croissant ve Jörg Lang'ın, Hamburg'da Kurt Groenwold'un avukat bürolarının etrafında "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" kurulur. İkinci kuşak militanların 19'u, başta Heidelberg ve Stuttgart'takiler olmak üzere "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" üyesidirler. Bazıları daha önce "Kızıl İmdat" ya da "Kara İmdat"ta çalışmıştır. Bu komiteler ikili bir faaliyet yürütmektedir: RAF mahpuslarının tâbi tutuldukları koşullara dikkat çekmek için medya ve liberal şahsiyetler nezdinde temas; onları kötü muamelelerden sorumlu devlet organlarını eleştirmeye sevk etmek ve örgütün metinlerini dağıtıp siyasal çizgisini savunmak.

Tamamıyla uzlaşmaz ve radikal bir söyleme bağlı oldukları kabul edilen, fakat basında birkaç satır çıkmasını ya da bir dilekçenin altında önemli bir şahsiyetin imzasının bulunmasını temin etmek için "dümen çevirmek" durumunda olan militan için faaliyetinin bu iki yönü birbiriyle azıcık çelişmektedir. Mahpusların cezaevlerinde maruz kaldıkları muameleye isyan etmekten ziyade RAF'ın mücadelesine duyduğu sempatiyle böyle bir komiteye katılan biri için, bu tür bir ilk militanlık deneyimi, gerçek radikalizmini dizginlediği kaygısıyla ancak sıkıntı vermekte, hatta suçluluk duygusu doğurmaktadır. Bir yandan afiş asmak, dilekçeler imzalatmak, basın toplantıları düzenlemek gibi bir "taşeron" pratiği sürdürülürken öte yandan silahlı mücadelenin savunulması üzerine en radikal çıkışlar yapılmaktadır.

Kimi zaman ölümcül sonuçlara yol açan 1973-75 arasındaki RAF mahpuslarının üç açlık grevi, komite militanları üzerinde belirgin bir ahlaki baskı yaratmaktadır.

Daha önce gördüğümüz gibi Kasım 1974'te Holger Meins'in ölümü,¹¹⁴ militanların bazıları için yeraltını seçmede dönüm noktası işlevi görür. RAF mahpuslarıyla kendilerini özdeşleştiren, bu vesileyle Al-

114. Holger Meins 53 günlük bir açlık greviden sonra 9 Kasım 1974'te Vittlich Hapishanesinde öldü.

man devleti ve onun temsilcilerine karşı nefretleri derinleşerek büyüyen komite üyelerine er ya da geç kendini dayatacaktır bu karar. Nitekim 1977 eylemlerinin ilk hedefi de, Ulrike Meinhof ile Holger Meins' in cezaevlerinde ölmelerinden sorumlu tutulan savcı Siegfried Buback olacaktır. Bir militanın yeraltına geçmeden önce iki ila dört yıl bir dayanışma komitesinde militanlık yaptığı görülüyor. Bu zaman diliminde militanlar, bilgilendirme çalışmasından 30 Ekim 1974'te Hamburg'da UAÖ binasının işgali gibi daha sert eylemlere ya da yasal siyasal çalışmadan yarı yasal bir siyasal çalışmaya atlayabilmektedirler.

Holger Meins gibi birçok RAF'lının avukatı ve Heidelberg komitesinin kurucusu Siegfried Haag, silahlı mücadeleye geçen sempatanlar arasında özel bir örnek oluşturur. Yine de grubun silahlı mücadele yanlısı tek avukatı o değildir.¹¹⁵ Zaten savunma avukatlarının bir kısmının gruba üye olması da RAF'ın dikkat çeken bir özelliğidir.

Ulusal geçmiş göz önüne alınırsa, genç Alman avukatlar savunma hakkı ve mahpus hakları ihlalleri karşısında özel bir duyarlılık göstermişlerdir. Bu ihlaller 70'li yıllarda aktif olan çok sayıda yargıç ve savcının Nazi rejiminde de benzer görevlerde olmaları nedeniyle, aleni olarak faşizm hayaletini çağrıştırmaktadır.

RAF davaları sırasında görevlerini normal bir şekilde yerine getirmenin imkânsızlığı karşısında bu genç avukatlar isyan ederler ve savunmasını üstlendikleri militanlarla özdeşleşirler. RAF militanları da, kendi cephelerinden avukatlar üstünde belli bir ahlaki baskı uygulamaktadırlar. Onları grubun sözcüsü haline getirebilecek bir siyasi savunma hazırlamaya zorlamakta, kendilerini klasik savunma fonksiyonlarıyla sınırlamaları durumunda avukatlarını korkak olmakla itham etmektedirler. Bir avukat kendini RAF'ın siyasal çizgisine ne kadar yakın hisse derse, bu baskıya da o ölçüde duyarlık göstermektedir.

Mahpuslar avukatlarını bilinçli olarak yönlendirmiyorlar, ancak onları savunma işlevlerinin içerdiği çelişkilerle yüz yüze getirip tutarlı olmalarını talep ediyorlardı. Mahpusların bu tür irade gösterileri karşısında büyülenen ve kendi güçsüzlüklerinin farkına varan bazı avukatlar içinde bizzat silahlı mücadeleye geçenler çıkmıştır.

113. Stuttgart avukatlarından Jörg Lang da 1975'te devrimci bir Filistin grubuna girmek için yeraltına geçti. Hamburg'daki avukat Kurt Groenwold'un asistanı Christa Eckes ile yine avukat olan Eberhard Becker, Şubat 1974'te RAF'ı yeniden yapılandırmak istedikleri iddiasıyla tutuklandılar. Armin Newerla, Arnt Miiller, Klaus Croissant avukatlık mesleklerinin sınırlarını aşmakla suçlanıp değişik hapis cezalarına çarptırıldılar.

İkinci dalganın dayanışma komitelerinde yetişmeyenlerinden bazıları, "2 Haziran"a yakın olup yıllarca hapse mahkûm olan ve 1975'te Peter Lorenz'e karşılık serbest bırakılan anarşist militanlar Verena Becker ve Rolf Heissler örneklerinde olduğu gibi, daha önceki birinci şiddet dalgasına karışmış olanlardır. Bu iki kişi Ortadoğu'da birkaç ay geçirdikten sonra yeni RAF militanlarıyla bağ kurdukları Almanya'ya dönmüşlerdi. 1976-77 arasında RAF, Marksizm dışı siyasal ufuklardan gelenler bile, devletle askeri düzeyde çatışma yanlısı tüm militanlar için cazip bir alan olmaya devam etmektedir.

RAF'ın ilk militanlarıyla yenileri arasındaki süreklilik Brigitte Mohnhaupt tarafından sağlanıyordu. 1972'de tutuklanıp 4.5 yıl hapse mahkûm olmuş, uzun bir süre Andreas Baader, Jan-Carl Raspe, Gudrun Enslin ve Ulrike Meinhof la birlikte Stammheim Cezaevinin yedinci katında kalmıştır. Şubat 1977'de tahliye olunca birkaç hafta Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler'de çalışıp ardından yeraltına geçer. Polis onu, Stammheim tutuklularının talimatları uyarınca RAF'ı yeniden oluşturmakla suçlayacaktır. Eski mahkûm olması hasebiyle hiç kuşkusuz, Volker Speitel'in de dediği gibi,¹¹⁶ yeniden düzenlemeye giriştiği Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler üyeleri ve hatta RAF'ın yeni militanları nezdinde de belli bir otoriteye sahip olmuş olabilir. Fakat otoriter bir tarzda ve mahpusların talimatları ışığında yeni bir silahlı mücadele örgütünü yönetmiş olması fazla inandırıcı değil. Brigitte Mohnhaupt'un aracılığı daha çok simgesel öneme haiz görünüyor.

Silahlı mücadeleye geçiş yapan komite üyeleri içinde, ev işgalleri, çalışma kolektifleri, olaylı gösterilere katılma vb. gibi bazı eylemlere katılmış olanların dışında militan bir geçmişi olanların sayısı epey azdır. İçlerinden birkaçı SPK'ya çok yakındır, o kadar. Dolayısıyla bu yeni militanların ilk bağlanmaları ister dayanışma komiteleri ya da SPK kolektifi¹¹⁷ aracılığıyla olsun, isterse de doğrudan F. Almanya'daki birinci devrimci şiddet evresinin eylemlerine katılmak suretiyle olsun kısa sürede silahlı mücadele zeminine kaymıştır.

Bu yeni militanları 60'lı yılların siyasi kavgalarına doğrudan bağlayan hiçbir şey yoktur, üstelik grubun ilk üyelerinin aksine, aşırı sol siyasal arenadan epey kopuk durumdadırlar.

116. *Der Spiegel*, no. 31, 1980.

117. SPK üyeleri, daha baskıya maruz kalmadan önce, 1970'den itibaren RAF'ın siyasetine yakındılar.

GRUBUN YENİDEN YARATILMASININ KOŞULLARI

F. Almanya'da devrimci şiddetin ortaya çıkışı ve ilk silahlı mücadele stratejilerinin gelişimi Alman öğrenci hareketinin ilk gerileme dönemine denk gelir. Bu sırada, mücadeleye katılmış olan herkes, yeni siyasal yönelimlerin peşindedir: kimi "alternatif bir kesim"in örgütlenmesinden yanayken, kimileri de devletle doğrudan çatışmaya girmeyi savunmuştur. 1977'deki ikinci şiddet dalgasıysa bambaşka bir bağlama oturur: Nükleer karşıtı hareket kamuoyunda giderek daha geniş bir yankı bulmakta, değişik zeminlerde yeni mücadele biçimleri boyvermektedir; çevrecilik, emlak spekülasyonuna karşı mücadele, feminizm gibi.

Bu nedenle RAF'ın neden ortaya çıktığı değil, aradan geçen beş yıl içinde hangi koşulların onu yeniden ürettiği sorusu karşımıza çıkıyor.

Birinci ve ikinci dalga militanları arasında esaslı farklılıklar yok: örgütte kadınlar aynı öneme sahip, militanların yaş ortalaması aynı, sosyo-kültürel özellikler benzeşiyor ve siyasal perspektif hep aşırı sol ufuk içinde çiziliyor. Dolayısıyla tek ve hattı aynı gruptan söz etmemiz pekâlâ mümkün. Diğer bir deyişle, siyasal ve toplumsal olarak alenen değişik bir militan çevresi RAF adını gasp etmiş değil.

Yine de militanların geçmişlerini daha yakından irdelememiz, bizi RAF'ın evrimini kısmen açıklayabilecek bazı ayrımlara ulaştırabilir. Grubun yeni üyeleri selefleriyle aynı siyasi kuşağa dahil değiller: Öğrenci hareketini aynı yoğunlukta yaşamamışlar, militan geçmişlerinde Marksizm'in daha az izi var ve siyasal güzergâhları daha az karmaşık. İçlerinde SDS ya da KPD gibi örgütler tarafından yetiştirilmiş kimse yok.

Birinci ve ikinci dalga militanları arasındaki bu zaman uyumsuzluğu, teorik üretimin azalması ve yeni militanların pek umursamadıkları siyasal hareketle diyalog kurma yolunda daha az kaygılanmalarıyla da gösteriyor kendini.

Grubun ilk üyeleri, aynı siyasi kuşağa, yani öğrenci hareketini yaratan kuşağa dahil olduklarının bilincindedirler. Bu aidiyet duygusunu, kendilerini RAF mahpuslarıyla özdeşleştiren ve Alman kurumlarına karşı benzer öfkeler taşıyan 1977 militanlarında göremiyoruz. Bunun bir diğer anlamı RAF'ın bir ölçüde kendi içine kapanmış olması ve diğer muhalif çevrelerin, RAF ile devlet arasındaki bu "savaş"a olan ilgisinin giderek azalmasıdır.

Yeni militanların savaşma azmini kamçılayan, esas olarak mahpusların direnişi olmakla birlikte, RAF'ı, hücrelerine kapatılmış "tarihi şef-

ler"ın, avukatlar aracılığıyla, yeraltındaki genç militanlarına talimatlarını dikte ettirdiği hiyerarşik bir yapılanma olarak tahayyül etmek fazla-sıyla kaba kaçır. İçeridekiler onlar için bir işaret, bir modeldir ve kav-galarını belli bir süreklilik içinde konumlandırmalarını sağlamaktadır. RAF'ın kendini yeniden üretmesi, kendi dinamiğini doğurmayı becer-mesi bilfiil kendisinden hareketle olmuştur. Tam da bu nedenle, RAF'a atfedilen yeni siyasal şiddet dalgasını, ille de F. Almanya'nın 1976-77'deki siyasal ve toplumsal görünümüyle açıklamaya çalışmak gereksiz-dir.

III

GRUBUN YAPILANMASI, İŞLEYİŞİ VE SINIRI

RAF'ın Yapılanması

BİR GRUBU tanımanın yolu, onu oluşturan bireylerin psikoloji ve geçmişlerinin incelenmesine indirgenemez. Bu bireyler arasındaki ilişki ve etkileşimlerin incelenmesi, yapılanmanın başlı başına incelenmesi, grubun uyumunu, ne derece etkili olduğunu, ömrünü, kısacası siyasal ve toplumsal gerçeklik içindeki yerini anlamak için kaçınılmazdır.

Grup içi ilişkileri açışlamamız için buradaki iradiliğe nasıl yaklaşmalıyız? RAF nasıl bir kuruluş? Bir parti mi, bir yoldaş grubu mu, yoksa bir çete mi?

RAF'ın yapılanması hakkında birbiriyle çelişen iki tanıklığa sahibiz. İddia makamının tanıkları olan "ayrılanların"¹¹⁸ anlattıkları ve bizzat grup üyelerinin söyledikleri. Belki ancak bu zıt belgelerden hareketle grubun iç örgütlenmesini anlayabiliriz.

RAFI OLUŞTURAN GRUPLARIN ÖZERKLİĞİ

Brigitte Mohnhaupt ve Helmut Pohl'un¹¹⁹ ifadelerinden RAF'ın altı şehirde kurulmuş sekiz grup tarafından örgütlenmiş olduğunu öğreniyoruz.

Stratejik anlayış ve siyasal çizgi, savunma tanıklarının hangi koşullarda gerçekleştiğini belirtmediği kolektif bir tartışma süreci sonucu oluşmuş. Herhangi bir eylem sırasında sivillerin yaralanmasının veya

118. Birinci dalga militanlarından Karl-Heinz Ruhland, Beate Sturm, Ulrich Stolze ve özellikle de Gerhard Müller'in tanıklıkları var elimizde. İkinci dalgadan ise Volker Speitel ile Peter-Jürgen Boock'un. Bu ifadelerin büyük bir bölümü basında, özellikle de *Der Spiegel*'de yayımlandı.

119. Stammheim Davası sırasında Temmuz-Ağustos 1976'da savunma adına tanıklık yapan RAF mahpusları.

ölmesinin asla kabul edilemez olması¹²⁰ gibi birtakım zorunlu ilkeler de saptanmış. Her grup, eylemlerin gerçekleştirilmesine (hedef seçimi, planlama ve zamanlama) özerk bir biçimde karar veriyormuş.

Burada Carlos Marighela'nın *Şehir Gerillasının El Kitabı*'nda. öngördüğü örgütlenme ilkeleri karşımıza çıkıyor: "Gruplar, stratejimiz ışığında hareket etmek kaydıyla istedikleri inisiyatifi alabilirler, yeter ki eylem olsun... Her grup kendi karar verdiği eylemleri planlayıp gerçekleştirecek, silahlarını saklayacak, başvuru taktikleri tartışıp hatalarını düzeltecektir... Bu inisiyatif ruhunu dizginlememek için örgüt içi her türlü katılıktan kaçınılacaktır. Zaten bizim içimizde bu yüzden geleneksel solun o bildik hiyerarşisine raslanmaz."¹²¹

Marighela gibi RAF da, Leninist tipteki partilerde uygulanan demokratik merkezîyetçilik modelini tümüyle bir kenara atar.

Anarşist bir örgütlenme olan "2 Haziran Hareketi" de, Marksist yönelimini özellikle belirten RAF ile aynı yapılanmaya sahiptir. Bu yönleriyle Batı Alman gerilla grupları, Batı Avrupa'nın önde gelen silahlı mücadele gruplarıyla ciddi biçimde farklılık göstermektedir.

Nitekim polis tarafından ele geçirilen arşivler, Kızıl Tugaylar'ın metinleri ve bildirileri ile pişman militanların ifadelerine göre, sözü geçen İtalyan örgüt, yürütme komitesi ve stratejik yönetim anlayışıyla alabildiğine hiyerarşik bir yapılanmaya sahiptir.¹²²

Aynı şekilde ETA ve IRA'nın da çok katı örgütsel ilkeleri ve hiyerarşik örgütlenmeleri vardır. 1973'te Carero Blanco'yu öldüren dört militanın ifadeleri, ETA militanlarının, eylemlerin kararlaştırılması, planlanması ve gerçekleştirilmesinde "merkez komite"ye ne denli bağlı olduklarını gösteriyor.¹²³ IRA'ya gelince, çok sayıda tanıklık sayesinde, onun da tam bir ordu yapılmasına sahip olduğunu biliyoruz.¹²⁴

RAF yapılanması ise İngiltere'deki "Angry Brigade", İspanya'daki "MİL" ve "Anti-kapitalist Komandolar" gibi silahlı anarşist gruplarınkine çok yakın.¹²⁵

120. Bu ilkenin, Hamburg'da Springer binasının bombalanıp çok sayıda işçinin yaralanmasıyla ihlal edilmiş olduğunu daha önce gördük.

121. Carlos MARİGHELA, "Şehir Gerillasının El Kitabı".

122. Bkz. *Brigate Rosse che cosa hannofatto, che cosa hanno delk), che cosa se ne e detto*, Soccorso Rosso, Feltrinelli, Milano, 1970. (Kızıl Tugaylar'ın seçme metinleri). Ayrıca bkz. Marcelle PADOVANI, *Vivre avec le terrorisme*, Calmann-LeVy, Paris.

123. *Operation Ogro: comment etpourquoi nous avons execute Carrero Blanco*, Seuil, Paris.

124. *Nous avons tue Mounbatten - l'IRA parle*, sunuş: Roger FALIGOT, Jean Picollec. Ayrıca Roger FALIGOT, *IM Resilance Irlandaise*, Maspero.

Seçilen hedeflerin farklılığı (Hamburg'da Springer binası, Augsburg ve Münih'te polis binaları, Frankfurt ve Heidelberg'de Amerikan karargâhları, Karlsruhe'de bir yargıç), aynı şekilde üstlenme bildirilerindeki terminoloji, öncelikleri birbirinden farklı olabilen gruplar arasında kimi küçük ideolojik farklılıklar olduğuna da işaret ediyor olabilir.

Mart 1972'de Augsburg'da Thomas Wiesbecker'in polis tarafından öldürülmesine misilleme olarak Münih ve Augsburg'daki polis binalarına saldırının tercih edilmiş olması, 1970-71'de Berlin ve Münihli anarşist grupların saldırılarını çağırıştırıyor. Nitekim Thomas Wiesbecker, Berlin'deki anarşist çevreden gelmedir. Zaten Münih'teki eylemleri de, 1970-71 saldırılarını "Münih Tupamarolan" adıyla üstlenmiş olan bazı anarşistlerin oluşturduğu çekirdek veya çekirdekler etrafında şekillenmiş yeni grup ya da gruplar da pekâlâ gerçekleştirmiş olabilir.

Heidelberg ve Frankfurt eylemlerini Alman öğrenci hareketinin anti-emperyalist çizgisinin bir uzantısı olarak değerlendirebiliriz, nitekim üstlenme bildirilerinde Vietnam'daki Amerikan saldırganlığına ve F. Almanya'nın da bu "yeni soykırım'a suç ortağı olmasına karşı çıkılıyor. RAF tarihinin bu en ünlü eylemleri sonradan sanıkların mahkeme ifadelerini ve Stammheim'in beş mahpusunun ilerki yazılarını yönlendirecek ve nihayet bu Amerikan karşıtı anti-emperyalist çizgi örgüt içindeki baskın çizgi olacaktır.

1972 eylemlerindeki eşzamanlılık, yalnız ve yalnız RAF'ı oluşturan farklı gruplar arasındaki etkili bir eşgüdüm sayesinde sağlanabilmektedir. Almanya'nın önde gelen merkezlerinde birkaç gün arayla böylesine ses getirici eylemlerle RAF, kendi saldırı kapasitesini olduğundan daha büyük göstermek istemiştir. Fakat bu bir dizi saldırıyı takip eden tutuklamalar grubun altyapısının ne denli zaafı olduğunu gözler önüne serer ve RAF'ı tam anlamıyla felç eder. Bundan, ya tek tek her özerk grubun, polisin cevabından payını düşeni aldığı ya da farklı grupların özerkliğinin, savunma tanıklarının ileri sürdüğü kadar etkili olmadığı sonucuna varabiliriz.

125. O. ALBEROLA, A. GRANSAC, *L'anarchisme espagnol: action revolutionnaire 1961-1975*, Bourgois. Ayrıca *Clash* dergisinin Bahar 1984 sayısının 42-44 sayfalarında "Anti-Kapitalist Özerk Müfrezeler"le röportaja bakınız.

YÖNETİMİN İŞLEVİ

1970 sonu-1971 başı dönemi hakkında, RAF'ta birkaç ay kalmış olup iddia makamı lehine tanıklık yapan üç sanığın ifadesi var elimizde. Basın, bariz bir örgütlenme zaafı nedeniyle grubun oldukça dağınık bir durumda olduğu sonucuna varmamızı gerektirecek bu ifadeleri olduğu gibi yayımlamıştır. Bunlara göre RAF üyeleri bir şehirden diğerine mekik dokuyor, bir araya gelmeleri barınacak yerlere bağlı, ki bunların neredeyse tümü sempatizanlar tarafından temin ediliyor; ev yok, silah az, para az, kısacası alabildiğine elverişsiz bir altyapıyla cebelleşmekten başka bir şeyle uğraşacak halleri kalmamış. Bu tanıklara göre grup bünyesinde birtakım gerginlikler yaşanmakta. Onlara göre Andreas Baader, grup üzerinde belli bir nüfuzu olan oldukça otoriter bir kişi. Fakat hiçbir iddia makamı tanığı birtakım üyelerin diğerleri üstünde tahakküm kurduğundan söz etmiyor; ortada üyeler üstünde bir baskı söz konusuysa, bu grup olgusundan kaynaklanıyor.

RAF'ın en çarpıcı gerilla eylemlerini gerçekleştirdiği 1972 için RAF militanı, eski SPK üyesi Gerhard Müller'in ifadesine başvuruyoruz. Haziran 1972'de Ulrike Meinhof ile birlikte yakalanan Gerhard Müller, 1974 açlık grevi sırasında gruptan kopmuş ve iddia makamıyla işbirliği yapmıştır. Ona göre 1972'de RAF, şefleri ve eylemcileri ayrı olan hiyerarşik bir örgüttür ve Andreas Baader'in grup içinde egemen bir konumu vardır.

Savunma lehine tanıklık yapan Brigitte Mohnhaupt ve Helmut Pohl, özellikle bu noktada Müller'i yalanlayıp, RAF ve Andreas Baader'e atfettiği olumsuz imaja karşı çıkarlar. Bununla birlikte onlar da Andreas Baader'in örgüt içinde belirleyici bir yeri olduğunu kabullenmektedirler. Daha önce, Eylül 1974'te Ulrike Meinhof'un Berlin-Moabit'teki ifadesi ve 1976 tarihli "Yapılanma Üstüne Parçalar" başlıklı metni, Andreas Baader'in RAF içindeki ayrıcalıklı rolünü zaten gözler önüne sermiştir.

Ulrike için olduğu gibi, diğer savunma tanıklarının gözünde de örgütte yönetimden anlaşılması gereken, stratejinin ışığında tüm bireysel inisiyatiflerin eşgüdümüdür; böyle saptanmıştır. Bu mekanizma hiçbir durumda otoriter bir tarzda işletilemez. Bu işlevi Andreas Baader'in yerine getirdiğini hepsi doğrular ve Brigitte Mohnhaupt şu yorumu yapar: "Doğal olarak bu işlevi üstlenen Andreas. Bunun nedeni çok basit, çünkü o somut koşulları tahlil etmeyi iyi bildiği için anında taktik geliştirebilir, belli bir gelişimi, dolayısıyla bir hattı, yani taktik çizgiyi ve strate-

jiyi saptayabilir."¹²⁶ Helmut Pohl da onun kaldığı yerden devam eder: "Andreas, o belirgin işlevi -yönetimi onun üstlendiği ve bunun baştan beri böyle olduğu tamamen açıktır- strateji üstüne tartışmanın, izlenecek hattın belirlenmesinin herkes tarafından yürütüldüğü kolektif tartışma sürecini mümkün kıldığı için edinmiştir."¹²⁷

Tek tek inisiyatiflerin kolektif süreç içinde bütünleşmesini sağlayan Andreas Baader. Peki niçin Baader böyle bir aracı konumuna sahip? ifadeler, ona atfedilen maharetin hiçbir teknik yönü olmadığını gösteriyor. Neyi nasıl yapmak gerektiğini bilmek değil onunki, aksine kendisine çok öznel nitelikler atfediliyor. "Andreas'ın RAF yönetimini üstlenmesi, onun baştan itibaren gerillanın en çok ihtiyaç duyduğu hasletlere sahip olmasındandır: irade, nihai hedefe yönelik bilinç, azim ve kolektif pratik anlayışı" diye yazar Ulrike Meinhof.¹²⁸

Andreas, grubun iradesinin, savaş azminin somut örneği olarak görülmektedir. "Andreas, Che'nin 'gerilla grubun kendisidir' dediği kişidir" diye yazar Ulrike.¹²⁹ Bununla birlikte yönetim otoriter bir şekilde işletilemez, gasp edilemez: "Yönetimi, üyelerin her birinin bağımsızlığını ve özerkliğini -kelimenin askeri anlamıyla her birinin 'tek başına savaşçı' olmasını- amaçlayan kişi üstlenir."¹³⁰ Yönetimi üstlenen kişi iktidar peşinde koşmamalıdır ve dolayısıyla Andreas Baader'in, Gerhard Müller'in tasvir ettiği "çete şefi" ile hiçbir alakası olmamalıdır. Yine de savunma tanıklarının, Andreas Baader'in grup üzerindeki nüfuzunu ifşa eden ifadeleri epey şaşırtıcıdır.

Ulrike Meinhof şöyle yazar: "Şu son beş yıldır Andreas'tan çok şey öğrendik, çünkü o bizim için örnekti, yani mücadelenin, yine mücadelenin, hep mücadelenin öğrenilebileceği biriydi."¹³¹ Helmut Pohl da şunları söylemektedir: "Andreas Baader, en engin kavrayış için, tüm koşulları, dolayısıyla da mücadelemizin sonuna kadar katedeceği yolu görmek ve özümsemek için gerekli güce içimizde en çok sahip olan kişidir."¹³²

Andreas Baader'in yöneticilik işlevi böylece neredeyse "doğal zorunluluk" olarak sunulmaktadır. Yoldaşları, onun gruptan ileride olduğunu; devrimci sürece bir yön, bir ömür, bir bağlılık, bir süreklilik kazandıranın o olduğunu kabul ediyorlar. O zaman, bireysel iradeler toplamını kolektif bir iradeye dönüştüren de onun azmi olmaktadır.

126. *Textes de la RAF*, s. 155.

127. *A.g.e.*, s. 172.

128. *A.g.e.*, s. 60.

129. *A.g.e.*, s. 60.

130. *A.g.e.*, s. 60.

131. *A.g.e.*, s. 61.

132. *A.g.e.*, s. 161.

RAF içinde yönetimi herkesin oyuyla üstlenen Andreas Baader ise de, hedef her üyenin yönetimi üstlenebilmesidir. "Gerilla savaşı bir ejderha gibi olmalıdır, her daim yeni bir başı çıkmalıdır ortaya. Amaç bunu sağlamaktır," der Brigitte Mohnhaupt ifadesinde¹³³ ve Holger Meins'in son mektubundan alıntı yapar: "Her birey kolektifliğin ta kendisidir."¹³⁴ Andreas Baader grup içinde yönetimi yaymakla mükelleftir. O, "herkese, kendi başına bir grubu yönetebilecek şekilde yetkinleşebilecekleri araç, imkân ve dayanakları sağlamak"la yükümlüdür.¹³⁵

Andreas Baader, Pierre Clastres'in *Devlete Karşı Toplum'da* betimlediği Kızılderili şefiyle kıyaslanabilir. Şefin işlevi, grup içinde herhangi birinin iktidarı almasına engel olmandır; o doğrudan demokrasinin bir teminatıdır, hiçbir ayrıcalığı yoktur.

Tanık Gerhard Müller, ifadelerinde RAF'ı dört ayrı düzlem üzerinde yükselen bir örgütlenme olarak tanımlamıştır. Önce Andreas Baader, yani yönetici beyin gelmektedir; ardından onun adlandırmasıyla çekirdeğe dahil olanlar, üçüncü olarak sıradan üyeler ve nihayet sempatizanlar. Savunma tanıkları Brigitte Mohnhaupt ve Helmut Pohl, RAF'ın böyle bir hiyerarşik yapıya sahip olduğunu yalanlamakla birlikte, birçok kez, nasıl bir anlam yüklediklerini belirtmeden "kadro" sözcüğünü kullanırlar. Örneğin Müller'in hiçbir zaman bir kadro olmadığını, dolaşısıyla iddia ettiği kadar çok şey bilemeyeceğini söylerler. Buradan, kadroların, sıradan militanlar için ulaşılamaz olan bazı bilgilere sahip oldukları çıkarsanabilir. Marksist örgütlenme terminolojisinden ödünç alınma "kadro" sözcüğünün tekrar tekrar kullanılması, RAF içerisinde en azından iki tane farklı sorumluluk düzeyi bulunduğunu kanıtıyor. Savunma tanıkları bir üyenin hangi özellikler neticesinde kadro payesine eriştiğini söylememişlerdir: pratiği mi, grup içindeki eskiliği mi, teorik etkinliği mi? Tek bir cevap bile verilmiş değildir.

Brigitte Mohnhaupt, RAF'ta "kadro çizgisi"nin, yani herkesin bir kadro olabileceği, olması gerektiğini savunan çizginin uygulandığını söyler: "Yönetimden kastedilen şunlardır: herkes kendi başına onu üstlenebilmelidir, yani asla bir tahakküm söz konusu olamaz; gerektiğinde ortadan kalkabilmelidir, hatta her üyenin yönetici olduğu ve onu üstlenbildiği bir süreçte yok olabilmelidir. Bu sürekliliğin çok basit bir şartıdır, öyle ki bir kadronun yakalanması durumunda, bütünüyle ne yapacağını bilmez ve yönünü yurdunu şaşırması bir vaziyette kalmamak, kopma, dağılma yaşamamak için, insanların gerçek anlamda kendi baş-

133.A.g.e.,s. 157.

134. A.g.e.,s. 157

135. A.g.e.,&. 173.

larına karar verebilmelerinin, örgütü sürdürebilmelerinin zorunlu şartıdır.¹³⁶

Ortaya çıkan yapı ne olursa olsun ve idealler ne derece yerine getirilebilmiş olursa olsun, RAF "hiyerarşik yapılanma" fikrini kesinlikle reddeder, kimsenin egemen olamayacağı tepeden tırnağa demokratik bir işleyiş tahayyül etmektedir. Bu duruşlarıyla, pratikte bazı yönlerini yeniden üretmiş olsalar da geleneksel Marksist örgütlenmelerden uzaklaşırlar.

Grup daha işin başında üyelerine bir özgürlük adası sunmak istiyor-
dur, zira her birinin gözünde gerilla savaşını örgütlemek, her şeyden önce egemenlik, zorlama ve hiyerarşinin her türüyle savaşmaktan geçmektedir. Toplumda esas nefret ettikleri şeyi yeniden üretmeleri söz konusu bile olamaz. "Özgürlük için savaş, özgür olmayan bir yapılanmada özgür olunmaksızın yürütülemez," der Helmut Pohl 1976'da.¹³⁷ Sekiz yıl sonraysa ikinci dalga militanlarından Kurt Folkerts şöyle diyecektir: "Kimse bütün bu pislikten yakasını sıyrıp, daha sonra aynı-
nı yeniden üretmek, emir almak ya da vermek için yeraltına geçmez... Gerilla savaşı, hiyerarşik yapılarla uzlaşmazlık içindedir."¹³⁸ Grubu, kurtarılmış bir bölge, bir kurtuluş yolu olarak tanımlayan bu tutum, emretme ve itaat etmeyi aynı şey olarak gören anarşist tavrı (efendi-köle oyunu bir köle oyunudur) aynıdır. Şartlar ne olursa olsun, hiçbir dönemde RAF'ın yapılanması, üst kademedekilerin kumanda edip alttakiler üzerinde tahakküm kurduğu Leninist partilerinkine benzememiştir. RAF'ta bir hiyerarşi olsa bile bu kurumsallaşmamıştır.

YERALTI

1971 tarihli bir broşürde RAF şu açıklamayı yapmaktadır: "Başlangıçta-
ki örgütlenme anlayışımız gerilla savaşıyla kitle çalışması arasında bağ kurmayı hedefliyordu. Her birimizin fabrikalarda, mahallelerde, varolan sosyalist gruplarda çalışmasını, tartışmalarda etkin olmasını, deneyim kazanmasını ve öğrenmesini diliyorduk. Bunun imkânsız olduğu açığa çıktı. Bu gruplar, onların toplantıları, buluşmaları, tartışmaları üzerine siyasi polis öylesine bir baskı yürürlüğe soktu ki artık fişlenmeksizin bunlara katılmak imkânsız hale geldi. Artık tecrit edilmiş du-

136. *A.g.e.*, s. 157. 137. *A.g.e.*, s. 196.

138. Kurt Folkerts'in, Stammheim'da, 5 Haziran 1984'de C. Klar ile A. Schulz aleyhine açılan davadaki sözleri. *LigneRouge*, sayı 11, Brüksel, Aralık 1984.

rumdaki birinin yasal faaliyeti yasadışı çalışmaya eklememesi imkân-sız hale gelmişti.¹³⁹

İlk gerilla eylemlerini gerçekleştirmeden önce, tümüne yakını kitle-sel siyasi gruplarda faaliyet gösteren RAF militanları, gerilla yöntemle-rini, geçmiş gündelik hayatlarından hoyratça kopmanın değil, aksine barınma, eğitim, adalet gibi konularda başka yöntemlerle yürütülmekte olan mücadelelerle birlikte hareket edebilmenin imkânları olarak tasar-lıyorlardı.

Neredeyse grubun tüm üyelerini yeraltına iten ilk eylemin hemen ar-dından başlangıçtaki bu anlayış terk edilir. Her ne kadar dışarıdan daya-tılan bir zorlama olarak takdim edilse de, yeraltı büyük bir hızla her mi-litanın uyması gereken bir zorunluluk haline gelir. RAF'tan olmak iste-yen yasadışı olmak zorundadır. Yeraltına geçiş tek başına, bir militanı "burjuva yaşama dönüş"ün tüm ihtimallerinden yoksun bırakmasıyla bile topyekûn bir bağlanmanın işareti olur.

Yeraltının, F. Almanya'da silahlı mücadelenin olmazsa olmaz bir ko-şulu değil de, RAF'ın bir tercihi olduğunu, çok farklı bir ilkeye göre ha-reket eden bir başka gerilla grubu, *Devrimci Hücreler (RZ)* örneği gös-termektedir.¹⁴⁰ RZ militanları, polisçe kimliği deşifre edilip aranana ka-dar yasal planda kalmak zorundadır. Her üye, önceden dahil olduğu fa-aliyetlerini (örneğin mahpuslarla dayanışma komiteleri, mahalle grup-ları, değişik inisiyatifler...) sürdürmek kaydıyla grubun yeraltı eylemle-rine katılabilmektedir. RZ militanları yasal solun gösteri ve mitingleri-ne katılabilirler. Öte yandan her RZ militanının elinin altında, koşullar gerektirdiğinde bir an önce saklanabilmek amacıyla bir silah, sahte kimlikler ve bir miktar para bulunmaktadır.

RZ'nin bu ilkesi, gruba 1984'e kadar tek bir üyesini bile yakalatma-dan aktif olma imkânı tanımıştır.¹⁴¹ Eski RZ üyesi Hans-Joaquim Klein, örgüte girmesinin ardından kendisine, yasal çerçevede yürüttüğü faali-

139. "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine", *La "hande â Baader" im la violence rdvo-lutionnaire* içinde, Champ Libre, s. 115.

140. RZ (*Revolutionnäre Zelle*): Devrimci Hücreler. İlk olarak 1973'te Frankfurt'ta or-taya çıkan bu yasadışı örgüt bir yandan yasal militan çalışma, diğer yandan yasadışı faali-yetler yürütür. Üyeleri yeraltında değildir. İlk eylemleri Frankfurt toplu taşıma kurumuna karşı olmuştur. Bazı RZ militanları Filistinlilerle birlikte uluslararası operasyonlara (Vi-yana'da OPEC bakanlarının rehin alınması, Entebbe olayı) katılmıştır. RZ halen aktiftir ve düzenli olarak, genellikle fazla ses getirmeyen bombalı saldırılar düzenlemektedir.

141. F. Almanya'da bir tek Haziran 1978'de hazırladığı bomba elinde patlayan ve iki gözüyle iki bacağı kaybeden Hermann Feigling tutuklanmıştır (*Der Spieß>el*, sayı 48, 1980).

yetleri sırasında temkinli olması ve bundan böyle gerilla savaşı lehine açık tavır almamasının öğütlendiğini söyler. Bu nedenle kendisini bir yandan hayli radikal bir pratik, diğer yandan da esas bağlanması çok gerisinde ılımlı bir söylem içinde, yani ikiyüzlü bir konumda bulmuştur.¹⁴² RAF böylesi bir ikili oyun imkânını dışlamıştır. RAF'a göre bunun tek anlamı, sistemdeki yabancılaştırmanın yeniden üretilmesi olacaktır. Buna karşın yasadışılık, yabancılaştırılmış bireylerin, metropollerin bağrında özgürlüğüne kavuştukları "tek kurtarılmış bölge" olarak tanımlanmaktadır.

RAF ilk başlarda gerilla savaşını yasal mücadelelerle bağlantılı olarak tasarlamışsa da, bu, Silahlı mücadelenin propagandasını yapmak, onu daha geniş alanlara da yayabilmek amacıyla, yoksa militanlarını yasal siyasal etkinliklerin gerisinde "kamufle edip" onları yeraltından sakınmak hedeflenmiyordun Yasal çalışma ile yasadışı çalışma arasında bağlantı kurma çizgisi epey zordur ve RAF militanları bunu terk etmek zorunda kalırlar. Bu terk ediş belli bir tecrite neden olur. Yasal mücadeleden bütünüyle kopan, yeni siyasal ve toplumsal mücadeleler zemininde artık varlık gösteremeyen militanlarda belirli bir katılışmaya yol açar. Bundan böyle RAF militanlarıyla aşırı solun legal militanları arasındaki yegâne bağ, eskide kalmış arkadaşlık veya yoldaşlığa dayalı kişisel ilişkilerdir.

Avrupa'da bazı gerilla gruplarına özgü legal siyasal kol ve askeri kol şeklindeki çifte yapılanmalı bir örgütlenme RAF için tuhaf kaçacaktır. Kimileri Horst Mahler ile Ulrike Meinhof'un bizzat eylemlere katılmak yerine, yasal zeminde gerilla savaşının propagandasını yapmaları durumunda RAF'ın davasına daha yararlı olabileceklerini ileri sürmüşlerdir.¹⁴³ Ne var ki taktik RAF için pek önemli değildir ve örgüt herhangi bir şekilde etkili olabilmek adına en ufak bir tavizi bile onaylamaktan çok uzaktır. Aslında silahlı mücadele bir araç olmaktan ziyade, başlı başına bir amaçtır: üyeler gerilla savaşının hizmetinde değildir, tam tersine gerilla onları özgürleştirir. Yasadışılık bireyin yakasını ücretli işten, toplumsal dayatmalardan kurtarır, özel hayat, mesleki ve siyasal hayat arasındaki her türlü bölünmeyi iptal etmelerini sağlar. Yani yeraltı, bireyi kendi bütünlüğüne kavuşturur ve bu nedenle her ikili söylem, her ikili oyun yasaktır. Yasallıktan koptuğunda militanın kaybedecek hiçbir

142. Yasal bir pratik içinde olmakla birlikte silahlı mücadeleyi savunan RAF mahpuslarına destek komiteleri üyelerinin tam zıddı bir tavır.

143. Till Schulz, *Kursbuch*, Nisan 1974.

şeyi yoktur, halbuki "silahlı mücadelede kazanılacak olan her şeydir: kolektif özgürlük, hayatın ta kendisi, insanlık onuru, kimliğimiz."¹⁴⁴

RAF bünyesinde ne merkezi kumanda, ne de - grubun bazı üyeleri aracı konumunda olsalar da- kurumsallaşmış hiyerarşik ilişkiler söz konusudur. Bu çalışma tarzı ETA, IRA gibi milliyetçi örgütlerinkinden ya da Kızıl Tugaylar'inkinden çok farklıdır. Buna karşılık anarşist grupların ya da bazı Latin Amerikan gruplarının çalışma tarzına epey yakındır.

Yapılanmanın esnekliği, yeraltının zorlamasıyla daha da güçlendiği gözlenen grup içi bağlılığın temel bir faktörüdür.

RAF ne bir partidir, ne de bir parti nüvesi. Militerlerinin sayısını artırmak derdinde değildir ve kendine hiçbir temsili özellik atfetmemektedir. Söz konusu olan, tek boyutlu bir toplumun bağrında, kendini bir kurtuluş zemini olarak telakki eden bir mücadele kolektifidir.

Her grupta olduğu gibi RAF'ta da tekbiçimliliğe doğru bir baskı kendini gösterir. Dolayısıyla bize de kolektif bünyesindeki sapmaların hangi biçimleri aldığı ve ayrılma olgusuna RAF'ın nasıl tepki gösterdiğini incelemek düşüyor.

144. Ulrike MEINHOF, "Berlin Moabit'teki ifade", *Textes de la RAF* içinde, s. 38.

Gruptan Kopmanın Yolları: Bırakma, Görüş Ayrılığı ve İhanet

DEVİRİMCİ bir gruptan ayrılmanın mümkün olup olmaması, ayrılma halinde bunun hangi koşullarda olabildiği ve bunun sonuçları, o grubun yapılanmasını anlamakta temel bir öneme sahiptir.

Sartre'dan hareketle iki tür gruptan söz edebiliriz: "Kaynaşmış grup" ve "yemin"le girilen grup. Aslında genellikle birinci grubun balayı günlerinden sonra nöbeti ikinci tür alır. "Kaynaşmış grup"ta herkes gruptur, grup herkeştir; kimsenin ayrıcalıklı bir konumu yoktur, kimse şef değildir ya da herkes belli bir süre için şef olur. İlişkiler bireyle grup arasında değil, üçlü cereyan eder, her üçüncü şahıs "grupla diğer üçüncü şahıslar arasında aracı"dır. Dışarıdan gelen doğrudan ve somut tehlikeye grubun bütünlüğünü sağlar; ancak grup varlığını sürdürmek, buharlaşmamak istiyorsa kendi yapılanmasını oturtmak zorunda kalacaktır. Bu yapılaşmadaysa yemin özel önem kazanır, öyle ki dayatmayı ilk elden meşrulaştıran Rousseau'nun yasa-sözleşmesini andırır: "Eğer bir kimse genel iradeye itaat etmeyi reddederse tüm bünye onu buna zorlayacaktır; bu onun özgür olmaya itilmesinden başka bir anlam taşımaz."¹⁴⁵ Bu da Robespierre'in "özgürlüğün despotizmi"ne yol açar.

Fakat devrimci yemin, sözleşmeden farklı olarak bir meşruiyet tesisi iddiasında değildir, onun işlevi pratik düzeni işletmesidir. Sartre'a göre, özgürlük ve yemin arasında bir uyumsuzluk söz konusudur, zira Sartre özgürlüğü, önceki tercihlerine hayır demenin, onların yerine başkalarını koymanın, kendini inkâr etmenin kalıcı yeteneği olarak anlar. Yani ihanet mümkündür ve onun önünü almak için yol arkadaşlarının şiddete başvurusu (Kardeşlik Terörü) ihtimali baştan kabullenilir: "Bir kere

145. J-J. ROUSSEAU, *Le Contrat social* (Toplumsal Sözleşme), bölüm 7, s. 57, Boursin.

yemin edildi mi, grup, gerekirse kendi varlığını tehlikeye atarak, edilen yemin adına herkesin özgürlüğünü pekiştirmek zorundadır... Yemin ediyorum, yani kolektif birey olarak ayrılmam durumunda öldürülmemi arzuluyorum."¹⁴⁶ Burada artık düşmana karşı bir birlik söz konusu değildir, gruba içkindir. Tarihte görüldüğü gibi, devrimci grupların temel özelliklerinden biri "kardeşlik terörü"dür. Geçen yüzyılın sonunda-ki Neçayev Grubu ve daha yakın zamanda gruptan ayrılanların çoğunun öldürüldüğü Japon Kızıl Ordusu bunun en çarpıcı örnekleridir.¹⁴⁷

Bırakma, kopma ve ihanet vakalarını incelerken RAF'ın bu teorik modele ne kadar uyduğunu ya da uymadığını göreceğiz.

YERALTINDAKİ KOPMALAR

Siyasi bir grubu terk etmek hiçbir zaman kolay değildir. Bir militanın ayrılması neredeyse hep, bir ihanet ya da korkaklık ve egoizm göstergesi olarak algılanır ve giden kişi, sitemlere, hatta ithamlara, yoldaşlarının aşağılamalarına maruz kalır. Yeraltında varlığını sürdüren yasadışı bir grupta, bir militanın ayrılması çok daha zordur, zira her kopma grup için objektif bir tehlike oluşturur. Bir silahlı mücadele örgütünü terk eden militanı da huzursuz bir gelecek beklemektedir: Polise teslim olmak istemezse, grubun mali ve moral desteği olmaksızın yeraltının zorluklarını göğüslemesi gerekir. 2 Haziran Hareketi militanı Bommi Baumann ve RZ militanı Hans-Joachim Klein, silahlı mücadeleyi bırakmış kişiler olarak, bir gerilla hareketinden kopan militanların, hele Hans-Joaquim Klein gibi büyük çapta eylemlere katılmışlarsa, baş etmek zorunda oldukları korkunç zorlukları anlatmışlardır.¹⁴⁸

İddia makamı tanığı Gerhard Müller, Andreas Baader'in, RAF'ı terk etmek isteyen Ingeborg Barz'ı bizzat öldürdüğünü ve başka militanların ortadan kaldırılmasının da söz konusu olduğunu ileri sürerek grubu ciddi biçimde zan altında bırakmıştır. Savunma ise Ingeborg Barz'ın hayatta olduğunu¹⁴⁹ ve bu konuda Müller'in yalan söylediğini kanıtlayabilmektedir; Brigitte Mohnhaupt da RAF içinde gruptan ayrılmak isteyenlerin ortadan kaldırılmasının gündeme gelmiş olduğu iddialarını külliye ya-

146. J-P. SARTRE, *Critique de la raison dialectique*, Gallimard, s. 448.

147. 22 Ağustos 1971'de 14 Japon Kızıl Ordu Fraksiyonu **militanı**, karşıt eğilimdeki "yoldaşları" tarafından öldürüldü.

148. Bommi BAUMANN, *Tupomarovs Berlin Que.it*, Les Presses d'Aujourd'hui; Hans Joaquim KLEIN, *Lu Mort mercenaire*, Seuil.

149. *Frankfurter Rundschau*, 24 Şubat 1977. Stammheim Davası'yla ilgili haber.

lanlar, çok sayıda ayrılma olayı yaşandığını da ekler. Bazen kararı grubu terk edenin kendisi verebilmektedir: "Artık iş yapmak istemeyenler, yasadışılığın, silahlı mücadelenin ne anlama geldiğini kavradıkları için, artık bunu sürdürmek istemeyenler içinden ayrılanlar çıktı. Bu tamamıyla kendileri tarafından özgürce verilmiş bir karardır. Nitekim gitmeleri doğrudu, zira onları tutmak delilik olurdu bizim için, çünkü ne pahasına olursa olsun onlarla ortak bir pratik sürdürmeye çalışmak mümkün olamazdı."¹⁵⁰

Kimi durumda kararın, grubun tamamı tarafından verildiği de olur: "Bizzat bizim karar verdiğimiz ayrılmalar da oldu. Bunlar, kendilerinden belirgin gerekçelerle ayrıldığımızı bilen kişilerdi. Özünde gerekçeler tabii ki aynıydı, çünkü söz konusu anda onlarla ortak bir pratik içinde olmamız imkânsızdı. Şimdi doğal olarak hepsi hayatta... Gittiler, bundan böyle o pratiğe katılamayacakları bilinciyle başka şeylerle uğraşıyorlar."¹⁵¹

Brigitte Mohnhaupt, "bizzat biz" derken kimi kastediyor? Grubun tümünü mü, yoksa ötekini tasfiye etmeyi başaran eğilimi mi? Sanki ayrılan militana karşı grubun tümü her defasında kenetlenmişçesine, kopuşlar hep bireysel olarak sunulmaktadır. Herhangi birinin ayrılması, hep onun bir zaafıyla, savaşma yeteneğinin olmamasıyla açıklanır; siyasal çizgi üzerine muhtemel anlaşmazlıklara hiç değinilmez. Brigitte Mohnhaupt, her ayrılıkta, tüm grup üyelerinin katılımıyla tartışma yapıldığını belirtir: "Her seferinde ilgili kişiye, tüm diğerleriyle kesinlikle aynı sıfatla, konuşma sırası gelirdi. Böylece grup bünyesindeki herkes, onun ağzından, artık birlikte mücadele yürütmenin imkânsız olduğu bir noktaya varmış olduğunu, bu aşamada bir karara varması gerektiğini öğrenirdi. Ya o andan itibaren hâlâ istiyorsa, buna cesareti varsa, kendini hazır hissediyorsa değişme -böyle bir durumda muhakkak herkesten yardım görecekti- ya da çekip gitme seçenekleri çıkıyordu önüne. Gitmesi için kimseden baskı görmezdi, çünkü bu nihayet onun kararıydı, o da bunu bilmekteydi, çünkü o da herkesin dahil olduğu bir sürecin parçasıydı. Zira sorumlu bir tarzda üzerinde mutabık kalınmamış her ayrılma veya atma kin gütmeye neden olabilir, böylece şahıs er ya da geç polise kapağı atar. Grup asla kimseyi kovmuş değildir, böyle bir şey hiçbir zaman cereyan etmemiştir; bu, grubun yapısına aykırıdır."¹⁵²

1970 ve 71'de grubu terk eden üç militan basın ve mahkemede, RAF'

150. *Textes de la RAF*, s. 152.

151. *A.g.e.*, s. 152. 152. *A.g.e.*, s. 153.

tan hangi koşullarda ayrıldıklarını anlatmışlardır.¹⁵³ İçlerinden Peter Homann, yeraltında bir yıl geçirdikten sonra *Spiegel'e* çok uzun bir söyleşi verir ve ardından polise teslim olur.¹⁵⁴ Tek bir vakada, ayrılma olayından önce tüm grubun katıldığı bir tartışma cereyan etmiştir, diğer iki militan kararlarını tek başlarına vermişlerdir, ama ayrılmalarına kimse karşı çıkmamıştır. Ne şiddet, ne gözdağı söz konusudur, topu topu alay edilmiştir kendileriyle. RAF, Homann'ın gidişinden sonra şu açıklamayı yapmıştır: "Homann, önceleri de burjuvazinin dümen suyunda gidiyordu, şimdi de öyle. Kendini -*Spiegel'e*, hem de alenen- satan Homann, lümpen-proletaryanın dâhi çocuğunu oynamaktan pek memnun görünüyor. Homann mı? O bir tüketicidir."¹⁵⁵

İkinci dalga militanları olarak tanımladıklarımız içerisinde ayrılma koşullarını anlatmış olan tek kişi Peter-Jürgen Boock'tur.¹⁵⁶ Schleyer' in kaçırılmasından üç hafta sonra, olaya bulaşmış olan Boock Almanya'dan Bağdat'a, oradan da Paris'e geçer. Daha sonra Mayıs 1978'de Brigitte Mohnhaupt, Sieglinde Hofmann ve Rolf Clemens Wagner'le birlikte Belgrad'da yakalanır. F. Almanya'nın iade talebini reddeden Yugoslav hükümeti Kasım 1978'de onları sınır dışı eder. Yoldaşlarının artık güvenmediği Peter-Jürgen Boock 1979 sonuna kadar Yemen'de yaşamak zorunda kalır. Anlaşmazlık içinde olduğu gruptan ayrılmak istiyordu, bu amaçla yoldaşlarını kandırıp Avrupa'ya geri gitmenin yollarını araştırır. Paris'e dönünce RAF'ın çizgisine eleştirilerini ve gruptan ayrılmak istediğini dile getirir. Bunun üzerine yoldaşları onu hapseder, bulunduğu apartman dairesinden dışarı çıkması yasaklanır; diğerleri hep silahlıyken onun silahlarına el konulur. Tamamıyla kurnazlığı sayesinde iki hafta sonra kapatıldığı daireden kaçmayı başarır. Tekrar Almanya'ya döner ve bir yıl sonra Hamburg'da yakalanır.

1981'de *Spiegel'in* kendisiyle yaptığı röportajda Peter-Jürgen Boock, çok sayıda RAF militanının kendisinin yaşadığı durumda olduğunu ve sadece grubun baskısı ve ayrılmaları durumunda ne yapacaklarını bilmemeleri nedeniyle örgütte kaldıklarını öne sürecektir.

153. Beate Strum'un ifadesinin tamamı *Der Spiegelde* (7 Şubat 1972) yayımlandı. Ulrich Stolze'un Ruhland davasındaki ifadesinden bölümler de *Frankfurter Rundschau'da* çıktı (2 Şubat 1972).

154. *Der Spiegel* (22 Kasım 1971) sayı 47.

155. "İhanet Üzerine" başlıklı metin Ring Christlich Demokratischer Studenten (Hristiyan Demokratik Öğrenci Çevresi) aracılığıyla *Der Spiegel'e* iletildi (24 Nisan 1972) sayı 18.

156. Peter-Jürgen BOOCK, "im Schützengraben für die falsche Sache", *Der Spiegel*, sayı 9, 1981.

Boock'un öyküsünde, Ortadoğu'da sürgünde yaşamak zorunda kalan RZ'den kopma Hans-Joaquim Klein'la ortak noktalar var.¹⁵⁷ İkisi de kendilerini grup ve ulusal çerçeveyi aşan karmaşık bir şebeke içinde bulmuştur. Mücadelenin imkânları ya da dayatmalarına uygun olarak bir ülkeden diğerine taşınmalar, grup içi bağlılığı ve kendi konumu üzerinde hiçbir kontrolü kalmayan militanın kimliğinde derin yaralar açmaktadır. RZ örneğinde olduğu gibi, Filistin hareketiyle geliştirilen alabildiğine sıkı bağlar, "şehir gerillası"nı hızla "paralı askerliğe", diğer bir deyişle kulluğa dönüştürebilmektedir.

Boock'un anlatısı, RAF üyeleri arasındaki ilişkilerin epey gergin bir hal almış olduğunu gözler önüne sermektedir. Öyle ki bir militanın, ortadan kaldırılma riskini göze almaksızın geri adım atması imkânsızlaşmıştır. Yine de tek bir tanıklıktan yola çıkarak ikinci dalga RAF militanları için grubu terk etmenin kesinkes imkânsız hale geldiği sonucuna varamayız. Yoldaşları, bu dönemde uyuşturucu bağımlısı olan Peter-Jürgen Boock'un yakalanması durumunda ihanet etme riskinin hayli yüksek olduğunu düşünmüş olabilirler.¹⁵⁸ Fakat ne olursa olsun onun sözleri, Brigitte Mohnhaupt'un betimlediği, tahminen 1972'de varolan tartışma sürecinin ikinci dalga militanları için pek de geçerli olmadığını gösteriyor.

CEZAEVİ VE İHANET

Militanın gruptan ayrılması yalnız yeraltında söz konusu değildir. Bazıları yakalandıktan sonra, kimi zaman aylar, hatta yıllarca tutuklu kaldıktan sonra RAF'tan kopmuştur. Kimileri, kendilerini RAF üyesi olarak tanımlamaktan vazgeçmeyip, tüm açlık grevlerine katıldıkları halde dışarı çıktıktan sonra silahlı mücadeleyi bırakmıştır. Bununla birlikte ayrılık ve kopmalar denince hep ihanet ihtimali de göz önünde bulundurulmuştur.

Yakalandıktan sonra polisle işbirliği yapmayı kabul eden ilk RAF militanı Karl-Heinz Ruhland olur. 20 Aralık 1970'te ele geçer, hemen çözülür ve grup ile sempatizanlar hakkında tüm bildiklerini anlatır. 20 grup üyesinin adını verir, ayrıca RAF'a yardım ve yataklık etmiş çok sayıda kişiyi ihbar eder. Ruhland'ı RAF serüvenine dahil olmaya iten saik-

157. Bkz. Hans Joaquim KLEIN, *La Mart mercenaire*, Seuil.

158. Peter-Jürgen Boock bağımlı olduğunu gizlememiştir. *Spiegel*'te görüşmesinin ilk bölümünde 1977'de eroin ve morfin kullandığını anlatmıştır. Bunları arkadaşlarının yanında kullanabilmek için ciddi bir rahatsızlığını bahane göstermiş.

lerin hiçbiri siyasi değildir; pekâlâ bir hırsız çetesine yardım edebilecekken grup üyelerine yardım etmiştir.¹³⁹ Yakalanma ânında, bu savaşın kendisini ilgilendirmedığı ve bunun kendi hikâyesi olmadığı duygusu baskın çıkmış olmalı. RAF üyesi olmanın bedelini ödemeye hazır değildir. Tanıklık ederken kin filan duymuyordur, hatta RAF bünyesinde, başka yerlerde kendisine asla tanınmamış bir yer bulmuş olduğunu da kabul etmiştir.

"İhanet Üzerine"¹⁶⁰ adlı metinde RAF, Ruhland hakkında şöyle demektedir: "Statükodan pay almak, sınıflı toplumda alışık olduğu yere dönmeyi istemek, dönüştürülmüş bir bağlamda kendini rahat hissedememek, alıştığı ortamlar dışında kendini kimliksiz kalmış hissetmek, tarihin gelişiminin öznesi değil de nesnesi olarak kalmak istemek hainin özel eğilimidir. Ruhland bileklerinde kelepçe, kullanılmış bir halde, eski suçlu proleter rolünü oynamaktan pek memnun görünüyor... Kim ki şehir gerillasına suça eğilimli olduğu için gelir ve orada yalnızca kişisel durumunu iyileştirmeyi düşünür, onun sonu, kaçınılmaz bir şekilde ihanettir." RAF, haklı olarak vurguyu "dönüştürülmüş bir bağlam" olarak adlandırdığı durumda Karl-Heinz Ruhland'ın tedirgin olmasına yapıyor, fakat bu tedirginliğin kökenini araştırmıyor.

Daha önce gördüğümüz gibi, bütün içerisinde, birinci dalga üyeleri ya öğrenci ve aydınlar ya da Alman öğrenci hareketinin geliştirdiği yeni kültürel normları paylaşan genç emekçilerdir. Küçük suçlardan defalarca mahkûm olmuş, yoksun emekçilerin çoğunluğu gibi egemen sisteme boyun eğmeye eğilimli 32 yaşındaki tamirci çırağı Ruhland'm durumuysa farklıdır. Kadın-erkek eşitliği, aydın aydına olmayan eşitlik ve her şeyin kolektif yapılması, birkaç ay içinde eski değerlerin yerine "devrimci" ve "proleter" de olsa yeni değerleri koyması mümkün olmayan Karl-Heinz Ruhland'm yoldan çıkmasına neden olan unsurlar olmuştur.

Birinci dalga militanlarından Gerhard Müller, iki yıldan fazla tutuklu kaldıktan sonra iddia makamıyla işbirliğine gider. Aralık 1974'te RAF' tan ayrılma kararını ilan etmiştir. Bu sırada 13 Eylül 1974'te başlamış ve içlerinden birinin hayatına mal olmuş olan açlık grevi sürüyordun Müller ise, gruptan ayrılmasını ilan etmesinden bir müddet önce bu eylemi yarıda bırakmıştı.

159. Karl-Heinz Ruhland tamirci çırağıydı, 1970 soygunlarına katılmadan önce grubun kullandığı arabaları kamufle ediyordu.

160. *Der Spiegel*, 24 Nisan 1972.

İlginçtir, Gerhard Müller, kararının gerekçelerini, kısa süre önce Stuttgart-Stammheim Cezaevinde Andreas Baader'i ziyaret etmiş olan Jean-Paul Sartre'a yazdığı mektupta açıklayacaktır.¹⁶¹ Mektubunda, kendisini artık bu savaşa ait hissetmediğini ve RAF militanlarının yaptığı gibi, açlık grevlerinin suiistimaline karşı olduğunu söylüyordur. Öte yandan Sartre'ı, RAF'a alet olma riskine karşı uyarıyordu. Kopuşundan hemen sonraysa eski yoldaşları aleyhine tanıklık yapacaktır.

Brigitte Mohnhaupt, Gerhard Müller'den şu kelimelerle söz eder: "Onun örneğinde, çözülmenin ne tarzda cereyan ettiği çok aşikâr: başka bir siyaseti filan değil yalnızca midelerini düşünüyordu, bu yüzden kendisini sattı ve şimdi karnı tok. Devletin güvenlik servisi tarafından ilgi-ne kadar yenilip yutuldu. Aslında bu olanlar üç yıllık bir beyin yıkama faaliyetinin ürünüdür, ortada bu iddiamızı doğrulayacak mektupları var."¹⁶² Görüldüğü gibi bu örnekte yalnızca hapishane koşullarının zorluğuna ve yetkililerin baskılarına atıfta bulunmaktadır.

Gerhard Müller açlık grevini bırakmak istiyordur, ne var ki RAF için açlık grevini kesmek grupla ilişkiyi kesmek anlamına gelir. Grubun bütününün, herhangi bir mahpusu açlık grevine zorlamak için herhangi bir şekilde baskı uyguladığı iddialarını yalanlayan Brigitte Mohnhaupt'un şu sözleri kendisini tekzip etmektedir: "Açlık grevi, herhangi türde hiçbir baskının uygulanamayacağı şeylere pratik bir örnektir, çünkü böyle bir durumda bu eylem imkansızlaşır... Bazıları bıraktı. Bu, onların tüm siyasal çizgiyi, dolayısıyla bu çizginin, gerilla savaşının normal olarak içerdiği çatışma biçimini istemediklerini, her ne pahasına olursa olsun yaşamak istediklerini gösteriyordu. Bu, tek başlarına, tıpkı bir hayvan, bir bitki gibi yaşamaktan başka bir anlama gelmese de... Başkaldırı, devrimci savaş artık onların harcı değil. Müller de onlardan biri, açlık grevini kendi başına bıraktı ve bize ihanet etti."¹⁶³

Açlık grevini bırakmak gerçekten gruptan atılma anlamına gelirken, nasıl olur da baskı olmadığı söylenebilir? Mahpusların her biri üzerinde uygulanan bu baskı Holger Meins'in, açlık grevini bırakan Manfred Grashofa yolladığı son mektubunda¹⁶⁴ mükemmel bir şekilde tasvir ediliyor: "Sen bizi bölen ve kendi hayatını garanti altına almak uğruna bizi çembere alan domuzsun, öyleyse Yaşasın RAF, kahrolsun domuz-

161. *Frankfurter Rundschau* 18 Aralık 1974'te bu mektuptan bölümler yayımladı.

162. *Textes de la RAF*, s. 166. 163. *A.g.e.*, s. 166.

164. Bu mektup Holger Meins tarafından 31 Ekim 1974'te, açlık grevinin 53. gününde ölmesinden birkaç gün önce kaleme alınmıştı.

ların düzeni' demeyi kes artık. Eğer grevi bırakırsan, şöyle bağır, daha namusluca olur - tabii namusun ne olduğunu hâlâ biliyorsan: 'Neyse ki sağım. Kahrolsun RAF, yaşasın domuzların düzeni'." ¹⁶⁵

RAF'a göre açlık grevini bırakan mahpus çoktan gruba ihanet etmiş, karşı kampı seçmiştir. Halbuki cezaevinde Astrid Proll'un dediği gibi, "gruba ait olma duygusu güç verir, zira başına ne gelirse gelsin, bu gruba aidiyet duygusu dışında tutunabileceğin başka bir dal yoktur." ¹⁶⁶ Gruptan dışlanmış, yoldaşlarınca bir hain durumuna sokulmuş olan mahpus, içinde bulunduğu suçluluk duygusuyla kolaylıkla yoldaşlarına karşı saldırgan tutumlar alabilmektedir. Müller'de bu süreci gözlemliyoruz, onda her şeyi, üstelik bire bin katarak söyleme konusunda bir tür hırs, şevk var. Konuşmaya koyulduktan itibaren onu durdurabilmek artık imkânsızlaşmaktadır. Bu en çok İtalyan itirafçılarda görülen, dönem mahpuslara özgü klasik davranış biçimidir.

Yoldaşlarının kolektif kararına karşı çıkmak, gruptan atılmaya katlanmak ya da ihanet etmeyi düşünmeksizin tek başına ayrılma kararı almak için oldukça güçlü bir kimliğe sahip olmak ve grubun siyasal, ahlaki ve kültürel değerler sisteminden farklı bir sisteme atıfta bulunabilmek gerekmektedir. Bazıları için bunun mümkün olduğunu göreceğiz. Gerhard Müller, gruba sadakat ile iddia makamıyla işbirliği arasında başka bir yol tahayyül edememiş, kendisine atfedilen imajla, hainlik imajıyla özdeşleşmiştir. Büyük Stalinist davalarda yargılanan komünist militan hakkında Annie Kriegel'in söyledikleri tam da Müller'in durumuna denk düşüyor: "Yoldaşlarını yitirdi, değerlerini yitirdi." ¹⁶⁷ Grubun baskısından, yoldaşlarıyla zoraki dayanışma halinden bir kez kurtulmaya görsünler, "uzlaşmazlıklar, rahatsızlıklar, mizaç uyumsuzlukları, rekabetler, çok dar bir toplulukta gelişip uzun süre de bastırılmış oldukları için çok daha şiddetli bir şekilde su yüzüne çıkıyorlar." ¹⁶⁸ Böylece hain bir "hınç insanı" haline geliyorlar.

165. *TextederRAF*, Aufgabe 1983, s. 13.

166. A. STEINER, Astrid Proll ile görüşme.

167. Anne Kriegel'in bu sözlerini bambaşka bir bağlamda söylenmiş olmasına rağmen zikrediyoruz. Nitekim o durumda baskı uygulayan, bu yolla itirafları elde eden gruptur, partidir, halbuki RAF olayında grubun uyguladığı baskı kendi aleyhine döner. Fakat mi-henk noktasının kalmaması ve gruba aidiyet duygusunun yitmesi bizi iki olay arasında benzerlik kurmaya itti. İçerdeyken, gruba ihanet etmeksizin ondan kopanlar, onunla hiçbir zaman tam olarak özdeşleşemeyip, hep grubunkinden farklı olarak kendilerine ait bir değerler sistemine sahip olanlardan çıkmıştır.

168. Anne KRIEGEL, *Les grandsprocès dans les systemes communistes*, Gallimard, Coll. Idees, s. 101.

Diğer gerilla örgütlerine kıyasla RAF'ta daha az ihanet vakası yaşanmıştır. RAF üyeleri arasındaki, daha çok gruba girmeden önceki günlerle dayanan kişisel ilişkiler, özerk gruplar halindeki yapılanma ve hiyerarşi ilkesinin reddi (kimi tahakküm ve otorite biçimlerinin varolduğunu görmüş olsak da) ihanet ihtimallerini azaltan belli başlı faktörlerdir. Bunun bir de çapla ilgili yönü var. En çok 30 militana sahip bir örgütte bağlılık daha güçlü olur ve militan her an, her eylem sırasında, azmini ve kendisini diğerlerine bağlayan dayanışmayı ispatlamak zorundadır. Kızıl Tugaylar çapında bir örgütteyse, ihanet, hiyerarşik yapının doğrudan bir sonucu olarak, zincirleme bir şekilde yaşanabilmektedir. Peci gibi devasa sorumlulukları olan birisi konuşmaya başlayınca, herkes, kendisini diğer yoldaşlarına bağlayan dayanışmanın artık bittiği duygusuna kapılabilmektedir.

Çözölmelerde adli makamların hainlere karşı tavrı da önemli bir rol oynamıştır. İtalya'daki "Pişmanlık Yasası"nın benzeri bir yasa F. Almanya'da yoktur. Örneğin Gerhard Müller, suç örgütüne üye olmak, cinayete karışmak, silah taşımak ve sahte kimlik bulundurmaktan 16 Mart 1976'da 10 yıl hapse mahkûm olur; hakkındaki suçlamalar göz önüne alınırsa normal bir cezadır bu.

RAF, hainlere yönelik olarak sert ve epey aşağılayıcı bir üslup benimsemekle birlikte, onları asla öldürmekle tehdit etmemiştir ve grup aleyhine tanıklık yapan hiçbir eski militan cezalandırılmamıştır. Fakat aynı şekilde, grup hiçbir ihanet vakasının gerçek nedenlerini sorgulamamış ya da bu konuda kolektif bir düşünme süreci başlatmamıştır.

CEZAEVİ VE AYRILMA

Militanlarının ilk yakalandığı tarih olan 1970'ten bugüne kadar¹⁶⁹ çok sayıda RAF üyesi hapisanede gruptan ayrılır.

Herkes tarafından bilinen ilk kopuş Horst Mahler'inkidir. İki nedenle en çok yankı uyandıran da bu olur. Daha önce değindiğimiz gibi Horst Mahler öğrenci ayaklanması sırasında çok ünlü bir simadır ve Kızıl Ordu Fraksiyonu'nu doğuran ilk çekirdekte yer almıştır ve örgüt içinde belirleyici bir konumu olduğu kabul edilmektedir. Ekim 1970'te yakalan-

169. 1984'e kadar. Gruptan, 1977'den sonra cezaevinde ayrılan birinci dalga militanlarına daha önce dikkat çekiniştik. Bu kopuşlar grup içi çatışma veya anlaşmazlıkların ortaya çıkmasını, ya da bazı rahatsızlıkların veya yılgınlığın zamanla pekişmesini sergiledikleri için, araştırmamızın sınırında da olsa bu talihi ele aldık.

masından önce RAF, bazı yayın organlarında "Mahler-Meinhof Grubu" olarak da anılmaktadır. Daha sonra bu adlandırma yerini "Baader Çetesi" ya da "Baader-Meinhof Grubu"na bırakır. RAF'tan sessiz sedasız ayrılan diğer militanların aksine, gerisinde uzun bir militan geçmiş bulunan Horst Mahler, RAF'la ayrı düştüğü noktaları alenen açıklama ihtiyacı hisseder. Maoist eğilimli yeni KPD'nin yayın organı olan *Rote Fahne*'de 20 Eylül 1974'te yayımlanan mektubunda yaptığı da budur. RAF mahpuslarının üçüncü ve en uzun süren (13 Eylül 1974-5 Şubat 1975) açlık grevinin başlamasından birkaç gün sonra kaleme aldığı bu mektubunda¹⁷⁰ Horst Mahler, örgütü, "tarihle ahlaki bir ilişki kurmak" ve "dünyanın düzeltilmesini ütöpik bir tarzda" algılamakla eleştirir. İlk iki açlık grevine katılmış olmakla birlikte, devlete ahlaki düzlemde şantaj yapmaya kalkmak ve "kamuoyunun insafı"na seslenmek olarak gördüğü bu eylem biçimine de karşı çıkar.

Mahpusların teşviikiyle 1974'ten itibaren RAF avukatları ve sempati-zanları tarafından yürütülen "işkenceye karşı kampanya"ya da itirazı vardır, çünkü RAF militanlarının hapislik koşullarının olağanüstü katı özelliğini kabullenmekle birlikte, bunun işkenceyle aynılaştırılmasını kabul etmemektedir. Hapisteki anarşist militan ve şair Peter Paul Zahl'a yazdığı bir açık mektupta Horst Mahler şöyle der: "Çocukların canı yapıp ağlamaya başladıklarında anababaları 'bir Kızıl derili asla ağlamaz' der. Eğer sol, RAF mahpuslarına yardım etmek istiyorsa, onlara 'devlet kötü muamele yaptığında bir devrimci ağlamamalı demelidir.'¹⁷¹ Horst Mahler'e göre, bir mahpusun içeride tahribata uğramaması yalnızca kendi iradesine bağlıdır. Bunun sonucunda, yalnızca ona "karşı-devrimin ajanı" muamelesi yapan silahlı mücadele yanlılarının değil, aşırı solun büyük bir kısmının küfür ve hakaretlerine maruz kalmıştır. Nitekim, kendisinden lehte bir tepki beklediği Peter Paul Zahl bile onu "gericiliğin hizmetindeki vantrolog"¹⁷² olarak değerlendirecektir.

Halbuki Mahler, devlet ve cezaevi idaresini temize çıkarma niyetinde değildir; içinde bulundukları durumu aşmaları için mahpuslara çağrıda bulunmak istiyordur. Hapislik koşullarına karşı mücadele, ona göre, ilk olarak bireysel iradenin sağlamaştırılmasını gerektirmektedir:

170. Bu mektup 21 Ekim 1974 tarihli *Frankfurter Rundschau*'daki bir yazıda özet olarak yayımlandı.

171. J.-M. Bouguereau'nun Horst Mahler ile ilgili kaleme aldığı yazı içinde. *Liberation*, 19 Ağustos 1980.

172. *Der Spiegel*, sayı 53 (31 Aralık 1979). Horst Mahler ile İçişleri Bakanı Gerhard Baum'un görüşmesiyle ilgili haberin sunuşu.

"Hücreimde, geçmiş zamanların devrimcilerinin farklı zindan deneyimleri hakkında yazmış olduklarını okudum. Ve onların düşüncelerini doğruladıklarını gördüm. Hapislik koşulları ne denli korkunç olursa olsun, belirleyici olan içimizdeki davranıştır... Şu hapislik koşullarının yasadışı, insanlık dışı olduğu doğrudur: başka insanlarla iletişim içinde olmak insan varlığının bir parçasıdır. İşte bu yüzden koşulları değiştirmek gerek. Ama yine işte bu yüzden onlardan çok açık bir biçimde, onları efsaneleştirmeden söz edebilmek gerek."¹⁷³

Horst Mahler, kamuoyundan gelen her türlü desteğe de karşı çıkar. Ona göre mahpusların maruz kaldıkları muamele ve açlık grevleri sayesinde uyandırılan duyarlılık ve insaf, RAF ile dayanışmanın zemini olamaz. Hem sosyal demokrat devletin içinde faşist devletin uzantısını görüp, hem de manevi baskı yoluyla bu devletin direncini kırmaya çalışan RAF'ın söyledikleriyle yaptıkları arasındaki çelişkiye dikkat çekmektedir. Ona göre, ancak grubun başlangıçtaki ön kabullerinin gözden geçirilmesi durumunda bir yöntem olarak açlık grevine başvurulabilir.

Hapislik koşulları ve cezaevi direnişi sorunu Mahler'i, grubun geri kalanıyla karşı karşıya getiren uyuşmazlığın merkezinde yer almakla birlikte, onun tek ayrılık noktası değildir. Oysa 1974'e dek Horst Mahler, tümüyle RAF'ın çizgisiyle uyum içindeymiş gibi görünmektedir. Mart 1971-Şubat 1973 arasında görülen ilk davası sırasında, Mayıs 1972 gerilla eylemlerini savunmak adına çok sert terimler kullanmış ve Münih Olimpiyatları sırasında "Kara Eylül" adlı Filistin grubu tarafından gerçekleştirilen eylemi desteklediğini söylemiştir. Horst Mahler, RAF'ın ilk eylemi olan, grup üyelerini hemen ardından yeraltına sevkederek, onların şehir gerillasıyla yasal kitle çalışması arasında bağlantı kurma imkânlarını yok eden, Andreas Baader'in kaçırılması eylemine kişisel olarak karşı çıkmış olduğunu da, ancak ayrıldıktan sonraki değişik röportajlarda dile getirecektir.¹⁷⁴ Aynı şekilde RAF'ı devlete karşı topyekûn bir savaşın içine sokan Mayıs 1972'deki saldırı dalgasını siyasi olarak yanlış bulduğunu, Münih'teki Filistin eylemininse kendisini alacak bullak etmiş olduğunu itiraf edecektir. Peki neden mahkemeyi, kuşku ve eleştirilerini alenen dile getirebileceği bir kürsüye çevirmemiştir? Mahkeme dönemindeki tepkileri hakkında soru soran bir gazeteciyi Mahler şöyle yanıtlar: "O dönemde söz konusu eylemi mahkemede

173. *Liberation*, 19 Ağustos 1980.

174. Horst Mahler ile Sylvere LONTRINGER'nin söyleşi, "Look Back on the Terror", in "German Issue", *Semiotext*, cilt IV, sayı 2, 1982, New York.

olumladım... Bugün farkına varıyorum: O davada kimliğimiz, *Selbst-verstandnis'imiz* yargılanıyordu. İlk kez topyekun bir siyasal eylemlilik söz konusuydu. Mahkemeye tavrınız olmadan giremezsiniz. Aslına bakarsanız ben o eylemi çok eleştiriyordum, fakat dava sürüyordu; tepkim tek yanlı kalmaya mahkûmdu. Devasa sorunların özünde bu vardı, sonra bu kuşkuyu doğurdu."¹⁷⁵

Horst Mahler örneğinde, âni bir kopuş değil, şehir gerillasının zorunluluğuna kanaat getirmesine yol açan tahlilleri gözden geçirmeye iten uzun bir süreç söz konusudur. En azından Şubat 1973'te ilk mahkûmiyeti olan 14 yıl hapis cezasını alana kadar grupla uyum içinde kalmış olması, onun asıl derdinin, tercihlerini sonuna kadar götürmek olduğu izlenimi doğuruyor. Hal böyle olunca RAF'tan ayrılmasını alenen ilan etmesi bir kişisel çıkar arayışı olarak görülemez. Horst Mahler, 1974'te, öğrenci hareketini izleyen yıllarda kurulmuş olan KPD-M-L üyesi olmuştur. Şubat 1975'te Peter Lorenz'e karşılık serbest bırakılmayı reddettiğinde, yeni bağlanmasına uygun bir açıklama yapmıştır: "Bireysel terör stratejisi, işçi sınıfı stratejisi değildir. Cezaevi kapılarının tüm mahpuslara, sömürü düzenine karşı devrimci kitlelerin mücadelesi sonucunda açılacağına tam olarak kanıyım. İşte bu nedenle, bu şekilde serbest kalmayı reddediyorum."¹⁷⁶

Horst Mahler daha sonra Marksizm'den uzaklaşıp anti-dogmatik sola yakınlaşacaktır. 1979'da "Anladığım şekliyle devrime sadık kalmayı sürdürmüş olmam düşüncemi özgürleştirdi ve şehir gerillası eylemlerine yönelttiğim eleştiriden dolayı suçluluk duygusuna kapılmaktan beni korudu" diyecektir.¹⁷⁷

darkmalt

Bu ayrılıktan sonra Horst Mahler basın ve televizyona röportajlar verir. F. Almanya'da şehir gerillası sorununu tartışmak için İçişleri Bakanı Gerhart Baum'la görüşmeyi bile kabul eder.¹⁷⁸

1978'de, cezaevinde RAF'tan ayrılmış olan bir başka militanla, Hans-Jürgen Backer'le birlikte küçük bir kitapçık yazarlar. *RAF Üzerine On Tez* başlıklı bu metin, silahlı mücadele gruplarını, devletin faşistliğini azdırmak ve bile bile gericiliğin değirmenine su taşımakla suçlamaktadır.¹⁷⁹ Bu kitapçıkta terörizm, solun bunalımının en uç dışavurumu ve

175. Horst Mahler ile Philippe GARNIER-RAYMOND'un söyleşişi, *Le Monde*, Ocak 1980.

176. Aktaran *Liberation*, 19 Ağustos 1980.

177. Aktaran *Liberation*, 19 Ağustos 1980.

178. Mahler ile Baum buluşmasını *Spiegel* düzenledi ve görüşmenin metni derginin 31 Aralık 1979 tarihli 53. sayısında yayımlandı.

devlet ile toplumu değiştirecek güçte olmamanın göstergesi olarak tanımlanır. Sonuç olarak yazarlar, solu, hukuk devletini korumaya ve karşı iktidarın halen mümkün olan tek tarzı olan özgürlük alanlarını güçlendirip yaygınlaştırmaya çağırırlar.

Horst Mahler olayı üstünde bu kadar durmamızın nedeni, onun, ayrılma koşul ve nedenlerini açıklayan, bu amaçla verdiği söyleşiler ve kimi durumlarda aldığı tavırlar sayesinde, siyasal evrimini izleyebildiğimiz tek "ayrılıkçı" olmasındandır. Horst Mahler'in medyayı bu kadar cezbetmiş olması, kişiliği ve RAF içinde kendisine atfedilen yer nedeniyledir, ancak kimilerinin "teşhir" diye adlandırdığı şeye gönüllü olarak kendini kaptırdığı da bir gerçektir.¹⁸⁰ Söylediğimiz gibi, onun istisnai bir durumu vardır. Silahlı mücadeleyle özdeşleşmekten vazgeçen RAF militanlarının çoğu, ister Manfred Grashof gibi müebbet mahkûm olsunlar, ister Astrid Proll gibi, uzun cezaevi yıllarının ardından bambaşka bir hayat sürdürmeye çalışsınlar, aleni olarak kendilerini ifade etmekten uzak durmuşlardır.

RAF'ın kuruluşunda yer almış olup, Mart 1972'de yakalanması sırasında bir polisi öldürdüğü için ömür boyu hapse mahkûm olan Manfred Grashof yavaş yavaş gruptan uzaklaşır. Ekim 1974'te açlık grevini yarıda bırakır. Holger Meins'in ona yolladığı oldukça ağır mektuptan alıntı yapmıştık. Burada açlık grevi yine, grup baskısının aşırı bir hal aldığı ve bir kopuşun belirlendiği an olarak ortaya çıkmaktadır. Manfred Grashof belli bir süre grupta kalmayı sürdürmüş olsa da, siyasal görüşlerinin değişmesi nedeniyle olduğu kadar, yoldaşlarının dayanılmaz uzlaşmazlığı yüzünden de gruptan kopmuştur.

Astrid Proll ise gruptan, içeriden çıktıktan sonra ayrılır. Mart 1971'de yakalanıp Ocak 1974'te tahliye olur, çünkü Köln-Ossendorf'un tecridinde geçen altı ay onda öylesine fiziki ve psikolojik rahatsızlıklara yol açmıştır ki tıbbi uzmanlar kendisinin tutukluluğa elverişsiz bir konumda olduğunu belirlemişlerdir. Nakledildiği bir dinlenme yurdundan ka-

179. "Zehn Thesen über der RAF", *Jahrbuch Politik* içinde, sayı 8, 1978, sayfa 7-45, Klaus Wagenbach.

180. "2 Haziran Hareketi" militanları Horst Mahler hakkında şöyle konuşacaktır: "Bir zamanlar Mahler'in sözleri hep ünlemle biterdi: Anlayın artık! Davranın artık! Bir şeyler yapın! Şimdi bunların yerine bir dizi soru işareti var. Bu arada kendisini aydınlanmış kamuoyuna bir terörist korkuluk olarak sunuyor. Kuşkusuz Maliler yapıp ettiklerinde samimidir, ama birçokları gibi o da ucu bir yere varmayan bir hevesten temelsiz bir burukluğa geçmiştir." Dört "2 Haziran" mahpusuyla röportaj, *Les Temps Modernes*, Temmuz-Ağustos 1979, sayı 396-397.

çıp İngiltere'ye gider. İngiliz polisi tarafından teşhis edilip tutuklandığı 1978'te bir atölyede çalışmaktadır ve RAF militanlarıyla hiçbir teması kalmamıştır. Eski yoldaşları, bazı avukatlar ve Tecrit Yoluyla İşkence-ye Karşı Komiteler üyeleri, onu hep, RAF militanlarının maruz bırakıldığı öldürücü hapislik koşullarının mahvettiği bir mahpus örneği olarak görmüşlerdir. Aynı kişiler onun ayrılmasını hastalığının kötü sonuçlarıyla irtibatlandırırken, Astrid Proll ise tam aksine, kendine yeni bir hayat kurabilmek için tüm yolları deniyor, bütün enerjisini bu yolda sarfediyordur. İçerideyken RAF'la uyum içinde olduğunu kanıtlayan Astrid Proll için gruptan uzaklaşma siyasal görüşlerinin değişmesinden ziyade bir yaşam arzusuyla açıklanabilir. Nitekim 1978'de bir *Stern* muhabiri-ne şöyle diyecektir: "İnsan olarak kendi kendimle uğraşmaya, yaşama-ya, hissetmeye ve yürümeye ihtiyacım vardı... Takip edilmenin ağırlığını geride bırakmalıydım ve dolayısıyla açık yürekle yaşamalıydım... Kurumların ve yeraltı şebekelerinin yardımı olmaksızın, kendi gücüm-le yeni bir varoluş inşa etmek için çok çabaladım."¹⁸¹

Bugün Astrid Proll toplumsal-siyasal gelişmelere ilgisiz değil, "alternatif sol"unkine benzer bir yaşam tarzını benimsemiş ve feminist bir kimliğe sahip. Bununla birlikte, "RAF ya da 2 Haziran gibi bir gruba girmiş olduktan sonra bir başkasına girilemeyeceğini" söylüyor. Bu noktada Stammheim'de şu şekilde konuşmuş olan Brigitte Mohnhaupt'la birleşiyor: "Bir aşamada artık devam edemeyeceklerine karar veren kişiler vardır. Artık istememekle, aslında geri dönmeye, geri adım at-maya karar vermiş oluyorlar. İçlerinden bazıları da, imkânsız olduğun-u, böylesi bir pratikten sonra bunun kendilerini aldatmak olduğunu bi-le bile bir başka pratiği deniyorlar."¹⁸²

ALMAN MAKAMLARININ AYRILANLARA KARŞI TUTUMU

Astrid Proll İngiltere'den Almanya'ya iade edildiğinde, onun silahlı mücadeleden sahiden koptuğuna kani olan federal makamlar ona karşı açık davranmaya karar verirler. Eylül 1979'da Astrid Proll beş yıl hapse mahkûm olur ve cezası tecil edilir. Bu konuda İçişleri Bakanı Baum, Aralık 1979'da Mahler'le görüşmesi sırasında şöyle konuşmaktadır: "Şu son aylarda sık sık kendime şu soruyu yöneltiyorum: kısır döngü-den (*Teufelkreis*) kurtulan ya da kurtulmak isteyen teröristlerle nasıl bir ilişki kurabiliriz? Proll olayında bir işaret verdik... Temkinliliği elden

181. Stern, 15 Kasım 1978.

182. *Textes de la RAF*, s. 152.

birakmaksızın, kinsiz ve ihtirassız bir biçimde, kopmak isteyenlere durumu anlatmamız ve geri dönüşlerini kolaylaştırmamız çok önemli.¹⁸³

Yine de federal makamların ayrılanlara yönelik özel bir bağışlayıcılık göstermek istediği pek söylenemez. Yakalanmasından bir yıl sonra RAF'tan ayrılan Peter-Jürgen Boock Stammheim Mahkemesi tarafından dört ayrı kararla müebbetle mahkûm edilir. Müebbetle mahkûm olup içeride gruptan ayrılan birinci ve ikinci dalga militanlara gelince, onların da bir gün salıverilmeye yönelik hiçbir umutları yoktur. 10 yıldan fazla hapis cezası alanların cezalarından en iyi ihtimalle üçte biri indirilecektir. Bununla birlikte, 1977'den beri, içeride kaldıkları tüm süre boyunca RAF'la uyum içinde olanlar da dahil, çıktıktan sonra yeniden yeraltına geçenlere pek sık rastlanmaz.

Bir militan tahliye olduğunda, yoldaşlarının uygulanan baskıdan kurtulmuş olur, cezaevi koşulları nedeniyle tehdit altında olan kimliğini gruba sadakada korumak zorunda kalmaz ve böylelikle kuşku ve eleştirilerini daha fazla ifade edebilir.

İçeride bulunduğu 4.5 yıl boyunca tüm açık grevlerine katılan Wolfgang Grundmann, tahliyesinden kısa süre sonra, 1977'de şöyle diyecektir: "ABD karşıtı Heidelberg ve Frankfurt eylemleri tarihsel bir öneme sahipti. Fakat kitlelerle bağlantı kayışı olmadığı zaman şehir gerillası bir işe yaramıyor, saf askeri aygıt dönüşüyor. Olan budur. Cezaevinde bu konuda kafa yoracak zamanım oldu. Bağlantı kayışı soldur. Sol eylemimizi açıklamalı, kitlelere mal etmeliydi. Bunu yapmadı, çünkü Alman solu pısrık, benmerkezci ve bizzat kendisi kitlelerden kopuktur. Bize gelince, sola olan tiksintimiz de işleri kolaylaştırmadı. Alman toplumu, demokrasinin yokluğuyla solun ödlekliği arasında sıkışıp kalmıştır. Dolayısıyla 'terörist' eğilim varlığını sürdürecektir. Sanırım daha 'toplumsal' sabotajlara yönelecek: çevreyi kirleten, faşist rejimler için çalışan fabrikalara, inşa halindeki nükleer santrallara yönelik sabotajlar gibi. Kitleler bunları kavrayacaktır. Artık kitlelere önderlik etme yerine, onların mücadelelerinin eksiklerini giderme kaygısı öne geçecektir."¹⁸⁴

Wolfgang Grundmann örneğinde, ayrılma, devrimci şiddetten toptan vazgeçme anlamına gelmiyor; şehir gerillasına yeni bir yorum getiriliyor. RAF'ın kökeninde mevcut olan bu "toplumsal" şiddet anlayışını hiçbir grup hayata geçirmedeği için Wolfgang Grundmann da bu yönde mücadele yürütmeyecektir.

183. "Gnade für Terroristen?", Mahler/Baumgörüşmesi, *Der Spiegel*, 3\ Aralık 1979.

184. "Alman radikallerinden dört portre", *Liberation*, 11 Ekim 1977.

Yaşanan tüm durumlarda RAF bünyesinden yeni bir grup çıkaracak türden bir ayrılma olmadığını görüyoruz. Kimse yeni bir gerilla örgütü kurmak ya da İtalya'da bazı Kızıl Tugaylar mensuplarının durumunda olduğu gibi, bir başka silahlı oluşuma geçmek için grubu terk etmiş değildir.¹⁸⁵ 1970'ten 1977'ye kadar RAF, daha güçsüz gerilla gruplarından ya da silahlı oluşum halinde örgütlenmek isteyen küçük arkadaş çevrelerinden gelen bazı militanları bünyesine kazanır. Buna karşılık RAF içinde legal aşın soldakine benzer hiçbir hizipleşme ya da parçalanma yaşanmaz. Almanya'daki sosyo-politik durum zaten buna izin vermemektedir. Zira silahlı mücadele militanları iyice tecrit olmuş durumdadırlar ve bu koşullar altında örgütten çıkmak şehir gerillasından vazgeçmek anlamına gelmektedir.

Bir militan, gruptan, yeraltındayken, hapisliği sırasında veya tahliyesinden sonra ayrılabilir. Baskı korkusuyla, grubun amaç ya da yöntemleriyle giderek büyüyen uyuşmazlık nedeniyle veya çok basit bir şekilde usandığı için, artık daha fazla kovalamaca oynamadan yaşamak istediği için gruptan kopabilir. Bazı durumlarda ayrılma, adli makamlar ya da polise işbirliğine kapı aralar; ihanet, militanın yıpratıcı hapis hane ya da yeraltı koşullarının ardından çözülmesi sonucu da olabilmektedir. Bu arada ihanetin özünde kişisel bir çıkar sağlama arayışı barındırdığı da unutulmamalıdır.

"Ayrılanların" tanıklıklarına göre, ayrılmalar birinci dalga militanları tarafından ikinci dalgaya kıyasla daha anlayışla karşılanmışa benzenmektedir. Fakat bir ayrılma ya da ihanet sonrası, hiçbir durumda eski militanların grup üyeleri tarafından öldürüldüğü, hatta yaralandığı vaki değildir. Ölüm tehlikesi olmaksızın RAF'ı terk etmek mümkündür. Bu anlamda Sartre'ın "kardeşlik terörü" modeli RAF'ta geçerli değildir.

Bununla birlikte hiçbir ayrılık grubun işleyiş ya da stratejisinde değişiklik açmış da değildir. Sapan, ayrılan karşısında RAF hep tekvücut olmuştur. Grubu terk etmeyi seçen kişi, resmi makamlarla işbirliği yapmayı reddetse bile grup tarafından hain olarak algılanmıştır. Yoldaşları tarafından "aforoz" edilmiştir. Buna benzer tutumlarla, az da olsa, Batı Avrupa komünist partilerinde de karşılaşılıyor.

185. Corrado, Alunni, Fabrizio Pelli ve Suzanna Ronconi Kızıl Tugaylar'dan ayrılıp "Savadan Komünist Hücreler"i kurdu. Kızıl Tugaylar'dan ayrılanların en ünlülerinden Valerio Morucci ve Adriana Farranda'nın da başka bir örgüt kurma niyetleri vardı. Bakınız Marcelle Padovani, *Vivre avec le lerrorisme*, Calman-Levy, s. 69.

RAF ile Alman Aşırı Solu Arasındaki İlişkiler

RAF'ın ilk militanlarının katettikleri yolları incelediğimizde, her biri için öğrenci hareketinin ne kadar temel öneme sahip bir deneyim olduğunu görüyoruz. Öğrenci hareketi birçoğu için politikleşme sürecinin başlangıcı olur, zaten mücadele içinde olanlarsa bu süreç içinde daha da radikalleşirler; bu olgu kendini en açık bir şekilde özel yaşamlardaki altüst oluşlarla gösterir. RAF militanları, F. Almanya'da radikal bir muhalefetin ilk ifadesi olarak niteledikleri öğrenci hareketinden gelme olduklarını hep söylemişlerdir. Yeni Sol'un "proleter örgütleri"nden farklı olarak RAF, kendi tarihini öğrenci hareketiyle başlatmaktan gocunmamıştır.¹⁸⁶

RAF militanları birbirlerini öğrenci hareketi ve 1968 Paskalya tatilinden sonra Yeni Sol'un geliştirdiği taban projeleri (marjinaler ve genç sabıkalılarla çalışma, anti-otoriter eğitim, komün yaşamı, emekçi semtlerinde siyasi faaliyet...) sırasında bulurlar. Oralarda "öğrenip çalıştık" demektedirler.¹⁸⁷

1970'ten itibaren Alman aşırı solunun bağrından çok sayıda akım çıkar. Kimileri ev komünleri, çalışma kolektifleri gibi alternatif yaşam deneyimlerinin yaygınlaştırılması ve genişletilmesini isterken, kimileri Leninist modele sadık bir biçimde, "devrimci parti"nin inşasına koyulmayı ve emekçi kitlelere yaklaşmayı dayatıyor, sayıları hiç de az olmayan başkaları da silahlı mücadeleye başvurmayı savunuyordur.

1968'de SDS lideri Rudi Dutschke'nin yazdığı şu metnin de gösterdiği gibi devrimci şiddet sorunu Alman öğrenci hareketinin ilk aylarından beri gündemdedir: "Hâkim kapitalist düzene özgü oyunun kurallarını bozmanın tek yolu, 'şiddet diktatörlüğü' olarak sistemin maskesini tamamiyle alaşağı etmektir, fakat bunun için sinir merkezlerine değişik

186. "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine, *La "Batide à Baader...* içinde, s. 108.

187. *Textes de la RAF*, s. 188.

biçimler altında (tartışmasız barışçıl gösterilerden sabotajlara kadar) saldırmak gerekir. Sistemin bu sinir merkezleri öncelikle parlamento, vergi daireleri, adliyeler, Springer binası gibi komplo merkezleri, Amerikan evi, kukla rejimlerin sefaretleri, kışlalar, polis karakolları ve benzerleridir... Önümüzdeki ay, Vietnam halkına yönelik soykırım girişimi görülmemiş bir yoğunluk kazanacağı benziyor. Böyle bir manzara karşısında elimiz kolumuz bağlı oturamayız."¹⁸⁸

Dört yıl sonra RAF militanları, 6 Nisan 1972'den itibaren Kuzey Vietnam'ın ABD tarafından bombalanmasını ve "Vietnam halkına yönelik soykırımı" protesto etmek için Almanya'daki iki Amerikan üssüne bomba atılmasını üstlenecektir. Eşzamanlı olarak polis merkezlerine ve Springer basın kuruluşunun binasına da saldırı düzenlenmiştir. Yani Mayıs 1972 saldırılarında gözetilen tüm hedefler Alman öğrenci hareketi tarafından daha önce belirlenmiştir ve RAF'ın politikası, Rudi Dutschke tarafından 1968'de belirlenen stratejinin doğrudan hayata geçirilmesinden başka bir şey değildir. Daha önce silahlı mücadele lehine söylemler geliştirmiş olanlar bu saldırılar karşısında sessiz kalırlar, hatta içlerinden RAF ve eylemlerini kınayanlar da çıkar. En azından sözlü bir destek beklemiş olan RAF militanları, eski yol arkadaşlarının bu davranışını ihanet olarak değerlendirir.

Peki eylemleri Alman öğrenci hareketinin uzantısı içinde yer alan RAF ile Yeni Sol arasındaki bu kopuş nasıl açıklanabilir?

Belki şu iki olay bu soruyu yanıtlamada yardımcı olabilir: 1970'te ilan edilen, öğrenci gösterileri sırasında işlenmiş tüm suçlara yönelik af, RAF'ın iki yıl sonraki bir metninde yazmış olduğu gibi, çok sayıda kişinin korkusunu gidermiş, onların radikalleşmesini önlemiştir. Öte yandan aşırı sol muhitleri de kuşatmış olan "anti-terörist" baskı da önemli bir caydırıcı işlev görmektedir. RAF'ın ilk eylemlerinden itibaren devletle silahlı mücadele örgütleri arasındaki çatışma amansız bir hal almıştır. İşte bu yüzden, tartışmalar boyunca silahlı mücadele yanlısı tutum takınmış birçok kişi, RAF'ın teorideki projeleri beklenmedik bir boyutta, birdenbire hayata geçirmesiyle bu stratejiden uzaklaşırlar. RAF'ın bir bakıma, Alman öğrenci hareketi içindeki her türden "militarist" eğilimi bertaraf ettiği söylenebilir.

RAF militanları 1972'ye dek, "devrimci sol" olarak adlandırdıkları kesimlere seslenmeyi sürdürürler ve ilk metinleri olan "Şehir Gerillası Üzerine" ve "Halka Hizmet Etmek"te Yeni Sol militanlara hâlâ "yoldaş-

188. *La revolte des étudiants allemands*, Gallimard, s. 136.

lar" diye hitap etmektedirler.

İk saldırı dönemi aslında ne kadar tecrit edilmiş bir durumda olduklarını ortaya koyar. Daniel Cohn-Bendit bir söyleşide şöyle der: "Frankfurt'taki Amerikan karargâhına karşı saldırı ve Heidelberg eylemi gibi bazı RAF eylemleri, çok kişi tarafından Vietnam'da savaşın tırmanmasına paralel olarak yerinde birer karşılık olarak görüldü. Bununla birlikte RAF'ın, içine girdiği mantıktan kurtulamayacağı da düşünülüyordu... RAF daha baştan kendisini projesiyle tecrit etmişti... Ta başından beri RAF ile solun geri kalan kesimleri arasında hiçbir zaman doldurulamayan bir boşluk vardı."¹⁸⁹

1972'de sol içinde "parti inşacıları" (*Parteiaufbauer*) adı verilen kişilerin başlattığı akım geniş ilgi toplar. RAF militanları ise başından beri, Alman aşırı solunun bu eğilimini, otorite karşıtı Alman öğrenci hareketinin kazanımlarına göre toptan bir gerileme olarak görür ve çok sert bir şekilde eleştirirler: "Öğrenci hareketinin politikleştirdiği ve fabrikalarda sömürülmeye karşı duran binlerce çırak ve genç işçiye bu örgütler, kapitalist sömürünün baskısına katlanmayı sürdürmekten başka herhangi bir siyasal perspektif sunmuyorlar. Gençlerin işledikleri suçlara karşı pratikte cezaevi müdürlerinin, 'underground' kültüre karşı da sosyal danışmanların tavrını benimsiyorlar."¹⁹⁰ RAF militanlarının gözünde, bu örgütlerin siyasal çizgisi artık hiçbir öğrenci tarafından şevkle izlenemez ve bu grupların eylemi "hareketin depolitizasyonuna katkıda bulunmaktadır. Bu gruplar da kendi açılarından RAF'a ve diğer silahlı mücadele gruplarına şiddetle karşı çıkmışlardır.

RAF üyelerinin çoğunun yakalanmasından sonra yalnızca "Kızıl İmdat" ve "Kara imdat" adlı mahpuslarla dayanışma örgütleri, ardından, 1973'ten itibaren "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" hapisteki militanlarla legal aşırı sol arasında bağ kurarlar. Fakat RAF militanları, yasal sol örgütlerin üyelerine karşı öylesine uzlaşmaz tavırlar takınırlar ki, RAF'ın çizgisiyle bütünüyle özdeşleşmeyi kabul eden sempatanlar dışındakilerle her türden diyalog hızla imkânsız hale gelir. RAF sempatanları ise, gördüğümüz gibi, kendilerini hapistekilerle dayanışmaya ve her geçen gün RAF'la daha fazla özdeşleştiren çalışmalara daha fazla adayabilmek için Alman aşırı solunun platformundan (nükleer karşıtı hareket, ev işgalleri, feminizm...) adım adım uzaklaşırlar.

189. Anne STEINER, Daniel Cohn-Bendit ile görüşme.

190. la "BandeâBaader...", s. 112.

RAF ile Diğer Gerilla Örgütleri Arasındaki İlişkiler

RAF VE BATI ALMAN GERİLLA ÖRGÜTLERİ

BİZİ ilgilendiren 1970-77 arasındaki dönemde RAF'ın dışında iki Batı Alman gerilla örgütü daha vardır: "2 Haziran Hareketi" ve "Devrimci Hücreler" (RZ).

Haziran 1972'de, RAF üyelerinin çoğunun yakalanmasından sonra "2 Haziran Hareketi" kurulduğunu ilan eder. Programında kendisini "şehir gerillasının farklı özerk gruplarının bir arada örgütlenmesinin başlangıcı" olarak tanımlar.¹⁹¹ Bu "şehir gerillasının özerk grupları" konusuna daha önce değinmiştik: 1969'dan itibaren Berlin ve ardından Münih'te savruk bir gerilla savaşı yürüten irili ufaklı enformel grupçuklardır bunlar. Eylemlerini "Hasch Asileri", "Batı Berlin Tupamaroları" ya da "Münih Tupamaroları" gibi adlarla üstleniyorlardı. Bu grupların bazı üyeleri 1970-72 arasında RAF'a katılmıştır, ama kendisini "Berlin anti-dogmatik solunun silahlı bir kolu"¹⁹² olarak tanımlayan "2 Haziran Hareketi"nin bu akımın esas sürükleyicisi olduğu söylenebilir ve kendilerini Berlin'deki anarşist çevrelerde bulan tüm silahlı mücadele yanlılarının buraya yöneldikleri bilinmektedir.

Yine de "2 Haziran"ı anarşist olarak niteleyip RAF'ı da Marksist ilan etmek fazlasıyla şematik olur. Nitekim "2 Haziran"ın metinlerinde Maoist etkilenmeler gözlenirken RAF'ın da kimi tavırları Marksizm'in temel ilkelerine aykırı düşmektedir.¹⁹³ Ayrıca ideolojik farklılıklarına rağmen, merkezi, hiyerarşisi olmayan iki örgüt de geleneksel Marksist örgütlerden çok farklı yapılanmalara sahiptir. "2 Haziran" da RAF gibi, bir örgüt ya da partinin kolu olmayı istemez. Yasadışı olmayla ilgili görüşüye şudur: "Yasal ve yasadışı kavramları arasında bir ayırım yapımı-

yoruz, fakat yalnızca egemen sınıfın yasadışı diye adlandırdığı eylemler etkili olabilir. Onlar yasal kitle eylemlerini de suç addediyorlar. Bunu anlamayana devrimci denemez."¹⁹⁴

"2 Haziran" militanları, kendilerini, metropollerdeki tüm gerilla örgütlerinin sürdürdüğü dünya çapındaki bir devrimci taarruzun aktörleri olarak telakki ederler. Kuruluş bildirgelerinde Üçüncü Dünya kurtuluş hareketlerinin adını anmazlar. RAF'ın yaptığı gibi, periferideki mücadele cephelerine önem atfetmek onlara abartılı gelir. Onlara göre RAF kendisini, soyut bir anti-emperyalist şehir gerillası anlayışına tutsak etmiştir ve Alman toplumsal gerçekliğiyle ilgilenmemektedir.

"2 Haziran Hareketi"ne göre metropollerdeki öncü, en çok sömürülenler (*anü meisten Ausgebeuteten*), yani kadın proleterler, göçmen işçiler, genç emekçilerdir. "2 Haziran Hareketi", bu tabakaların yürüttüğü mücadelelerden ve büyük ölçüde kendi toplumsal tabanını oluşturan sistemden kopuş sürecindeki genç emekçilerden uzak düşmemek adına Berlin'e saplanıp kalmıştır. Halbuki esas olarak yine bu şehirde faaliyet göstermekle birlikte, RAF eylem sahası olarak kendisine tüm F. Almanya'yı seçecektir.

RAF'ın şehir gerillası anlayışını eleştirmekle birlikte "2 Haziran Hareketi" üyeleri, Heidelberg ve Frankfurt'ta Amerikan karargâhlarına yönelik Mayıs 1972 saldırılarını onaylamış, onları "doğru zamanda verilmiş doğru karşılıklar" olarak nitelemişlerdir.¹⁹⁵ Zaten "2 Haziran Hareketi"nce üstlenilen ilk sahici gerilla eylemi de açlık grevindeki RAF mahpuslarıyla dayanışmayı hedeflemiştir: Holger Meins'in ölümünden bir gün sonra, 10 Kasım 1974'te, bir "2 Haziran Hareketi" komando grubu, Berlin Yüksek Mahkeme Başkanı von Drenckmann'ı vurmuş, üstlenme bildirisinde de "insanlık dışı hapishane koşulları"nın iptalini istemiştir.

"2 Haziran Hareketi"nin RAF'a yönelik temel eleştirisi, Stammheim mahpuslarının¹⁹⁶ Cenevre Konvansiyonunun tanımına uygun bir şekilde savaş esiri statüsü talep etmeleriyle ilgilidir. "2 Haziran Hareketi" militanları, tutuklular için her türlü ayırt edici statüyü reddediyorlardı. RAF'ın yaptığı gibi, ısrarla tüm "gerilla savaşı mahpuslarının bir araya getirilmesini istemektense, onların olağan hapishane koşullarına dahil

194. *Der Blues*, s. 13.

195. "Zur RAF" (RAF Üzerine), *Der Blues...* içinde, s. 239.

196. "Stammheim Mahpusları" derken, 1974 yılından ölümlerine kadar Stammheim'da hapsedilen J.-C. Raspe, G. Ensslin, A. Baader ve U. Meinhofu kast ediyoruz.

edilmelerini ve koşulların bütün içeridekiler için iyileştirilmesini talep ediyorlardı.

Yine de 1977'den sonra iki örgüt militanlarının yeraltında birleştikleri dönemde içeride de çok sayıda "2 Haziran Hareketi" mahpusunun RAF'ın tavrına yakınlaştığı görülür. 10 Haziran 1980'de "2 Haziran Hareketi"nin feshiyle ilgili bir açıklama *Frankfurter Rundschau* 'ya yollanır.¹⁹⁷ "Son Kez: 2 Haziran Hareketi" diye imzalanan bu metin eksiksiz bir özeleştirmedir. Yazarlar, yalnızca "gençliği coşturmak" ve halkın sempatisini çekmek gibi bir niyetle, kendilerini "gelişigüzel" savaşmış olmakla suçlarlar. "2 Haziran Hareketi", RAF'a rağmen kurulmuş, böylece "sol ve gerilla savaşı içine rekabet ve bölünme"yi sokmuştur. Mahpusların serbest bırakılmasını amaçlayıp başarıya ulaşan tek operasyon, yani Peter Lorenz'in kaçırılması¹⁹⁸ da bu metinde eleştirilmektedir, çünkü "kısa vadeli bir zafere, suyu çıkarılacak bir ritüele" kapı aralamıştır. "Anti-emperyalist mücadeleyi RAF içinde, RAF olarak sürdürmek" için kendi örgütlenmelerini feshettiklerini açıklayan yazarlar kendi hesaplarına, RAF'ın Amerikan emperyalizmi ve F. Almanya'nın Batı Avrupa'daki rolü üzerine basmakalıp söylemini tekrarlarlar.

Böyle bir inkâr nasıl açıklanabilir? Nasıl olur da kimi eylemlerine ve açıklamalarına mizah ve küstahlık katarak çığır açmış bir silahlı mücadele hareketi bu kadar arkaik ve gelişigüzel bir dile sahip çıkabilir?

Tüm gerilla eylemlerini gerçekleştirdikleri ve uzun süre yeraltında yaşadıkları Berlin'de derinlemesine kök salmış olan "2 Haziran Hareketi" militanları, 1977 taarruzunu takip eden baskı dalgasına, RAF'a kıyasla daha az hazırlıklı yakalanmışlardır. RAF militanları, H. M. Schleyer'in kaçırılmasından sonra patlak veren polis taarruzunun kendilerini mecbur ettiği sürgün koşullarına hem maddi (artık özerk bir altyapı oluşturmuşlardı, çeşitli geri çekilme üsleri vardı...), hem de ideolojik planda (olayları dünya ölçeğinde değerlendiriyor, uluslararası güç ve mücadele ilişkileri bağlamında bakıyor, bireysel iradeyi yüceltiyorlardı) daha kolay dayanabiliyorlardı. Savaşma arzu ve iradesini Berlin çevresinden ve orada gelişen mücadelelerden sağlayan "2 Haziran Ha-

197. Bu mektubun lamamı *Derüues*, s. 625'te yayımlanmıştır. *Ligne Rouge* adlı militan haberleşme bülteni de bunun Fransızca bir çevirisini 1983'te 8. sayısında basmıştır.

198. Peter Lorenz'in kaçırılması, hapistekileri özgürlüklerine kavuşturmak için bir Alman grubunun gerçekleştirdiği ilk gerilla eylemiydi. Alman hükümeti pazarlığı kabul etmişti. Daha sonra RAF bu amaçla iki eylem daha düzenledi: 1975'de Stockholm'deki F. Alman elçiliğinde rehin alına ve 1977'de H. M. Schleyer'in kaçırılması. Ama hükümet görüşmeye yanaşmadı.

reketi" militanları ise belli bir şaşkınlık yaşamışlardır. Hem toplumsal zeminden uzak kalıp hem de "halkçı" gerilla savaşı anlayışlarını hayata geçirmeleri zordur.

RAF'ın büyüleyici gücünün tüm "2 Haziran Hareketi" militanları üzerinde etkili olduğu söylenemez. Kendilerini "*die Unbeugsamen*" (dik kafalılar)¹⁹⁹ diye adlandıran bazıları siyaset-kamu hukuku kavramlarının ayrılmazlığı ilkesinden taviz vermemeyi sürdürürler; böylelikle gruplarının RAF'a göre özgüllüğünü muhafaza etmeye katkıda bulunurlar. Aralarında 1967'deki üniversite hiyerarşisiyle, emniyet güçleri ve adli makamlarla alay eden Hollanda "provo"ları ya da Berkeley "yippi-leri" ninkine benzer eylemleri nedeniyle kendisine "parlamento dışı muhalefetin soytarısı" lakabı takılmış olan eski öğrenci lideri Fritz Teufel de vardır. "Berlin'in büyük mağazaları ne zaman yanacak?"²⁰⁰ başlıklı "sitüasyonist" ruhlu bir bildiri kaleme almaktan dolayı 1967 Haziran-Aralık arasını içeride geçirmiş olan Teufel, Alman öğrenci hareketinin ilk siyasi mahpusudur.

1973'ten itibaren F. Almanya'da üçüncü bir gerilla örgütü ortaya çıkmıştır: Devrimci Hücreler (RZ).²⁰¹ Örgütün ilk militan çekirdeği Frankfurt'ta oluşmuştur, örneğin kurucularından Wilfred Böse, bu şehirde "Kızıl İmdaf'ın kuruluşuna katılmıştır.

Grubun ilk eylemleri Frankfurt kamu taşıma kuruluşuna yönelik sabotajlar, sahte bomba ihbarları olmuş, bunların hemen ardından kundaklama ve silahlı saldırılar gelmiştir. RAF ve "2 Haziran Hareketi" gibi, RZ'ler de, adlarından anlaşılacağı gibi birbirlerinden bağımsız hücreler halinde faaliyet göstermektedir. Onlar için "anti-dogmatik sol" diye adlandırdıkları topluluktan kopmamak ve pratiklerini, yani silahlı mücadeleyi yerel siyasal mücadelelere eklemek esastır. Daha önce gördüğümüz gibi, RZ militanları mutlak zorunluluk halleri dışında yeraltına geçmemektedirler. 1976 ve 77'de Amerikan üslerine, ITT şube-

199. Bakınız, "*die Unbeugsamen von der Spree*", *Slem'in* Ekim 1978'te Ronald Fritzsche, Gerald Klöpper, Ralf Reinders ve Fritz Teufel'le yaptığı ama yayımlamadığı görüşme. Bir yıl sonra Teufel, IVA Yayınları'ndan çıkan *Kluut Sie* adlı kitabında bunları yayımladı. Metnin Fransızca çevirisi "Berlin'in Dikkafalıları" başlığıyla *Les Temps Moller-ne*'nin Temmuz-Ağustos 1979 sayısında çıktı.

200. Bu bildiri Vietnam savaşıma karşı "genel duyarsızlık" ile Brüksel'de çok kişinin ölümüne yol açan mağazadaki yangını karşılaşıyordu. Savcılar bunda, kundaklamaya teşvik buldular, fakat Teufel sonunda beraat etti. Yine de Teufel'in bildirisiyle Frankfurt'ta 1 Nisan 1968'de Kaufhof ve Schnieder mağazalarının kundaklanması arasında bir bağ kurulabilir.

201. R.Z.: Revolutionäre Zellen.

lerine ve nükleer enerjiyle ilgili hedeflere yönelik belli bir etki doğuran eylemleri üstlenmelerine dek, BKA tarafından ciddiye alınmamış, amatör teröristler (*Feierabend-terroristen*) olarak görülmüşlerdir.²⁰²

Kuruluşlarından itibaren RZ için RAF belli bir modeli temsil etmektedir. 1977 başında "RAF'taki tüm yoldaşlara" hitaben kaleme aldıkları bir açık mektupta şöyle derler: "RAF olmasaydı bugün ne 'Devrimci Hücreler' olurdu, ne de direnişin, kamu hukukunun başladığı yerde bitmediğini anlayan diğer gruplar."²⁰³ İlk geniş çaplı saldırılarını gerçekleştirmek için grup, simgesel bir anlamı olan 1 Haziran 1976'yı (Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Holger Meins'in yakalanışlarının dördüncü yıldönümünü) seçer ve daha önce 1972'de RAF tarafından vurulmuş olan Amerikan 5. Kolordu Karargâhı'nı hedef alır. RAF'ı böylesine benimsemiş olmalarına rağmen RZ militanları onları eleştirmekten de geri durmazlar: RAF militanlarının sektirliklerini, yasal anti-dogmatik sola karşı sergiledikleri aşağılayıcı tavrı kınar ve mahpusların kendilerine Cenevre Konvansiyonu'nun uygulanması yolundaki taleplerini "saçma" bulduklarını söylerler. Bu açık mektupta RZ militanları, RAF militanları ile strateji üzerine bir diyalog içinde olmayı arzuladıklarını, bununla birlikte kendi öz gelişimlerini muhafaza etmek ve özerk kalmak istediklerini belirtmektedirler. Bu mektubun kaleme alındığı dönemde ikinci dalga militanları yeraltında örgütlenmektedir ve kısa süre sonra taarruza geçeceklerdir, fakat RZ militanları, RAF militanları yalnızca onlarmış gibi içeridekilere sesleniyorlardır. RZ militanlarıyla RAF'ın yeni üyeleri birbirlerini tanımıyor olmalıydılar; yasadışılık olayının iki örgütçe farklı kavranılması, müşterek bir strateji yaratma önündeki temel engeldir kuşkusuz. Nitekim ikinci dalga militanları gibi RAF mahpusları da yeraltının tartışmasız reddini şüpheyle karşılıyor, bu noktada RZ militanlarında belli bir kararsızlık işareti, "çıkış kapılarını kollama" arzusu görüyorlardır.

Gariptir ki Aralık 1975'te Viyana'da OPEC üyesi ülke bakanlarının rehlin alınması²⁰⁴ ve Haziran 1976'da bir Fransız Airbus'ının Entebbe'ye kaçırılması²⁰⁵ gibi uluslararası özelliğe sahip operasyonlara Filistinli

202. *Der Spiegel*, 21 Ağustos 1978.

203. Bu mektubun Fransızcası, anarşist bir dergi olan *İM Lanterne Noire*'in Nisan 1977 sayısında yayımlandı.

204. Hans Joaquim KLEIN, *La Mort mercenaire*, s. 33-116. Colin SMITH, *Carim, portrait d'un terroriste*, Gallimard, s. 227-294.

205. Altısı "2 Haziran Harekeli" ve RAF üyesi Alman militan (Jan-Carl Raspe, Ingrid Schubert, Werner Hoppe, Inge Viett, Ralf Reinders, Fritz Teufel) olmak üzere 52 mali-

gerillalarla birlikte katılanlar, yerel mücadelelerle temas içinde kalmak ve RAF'a karşı özerkliğini korumak isteyen RZ militanları arasından çıkmıştır daha çok.

Hans Joaquim Klein, kitabında, RZ militanlarının kendilerine silah ve para tedarik etmeleri karşılığında Filistin örgütlerine "paralı askerlik hizmeti" sunmuş olduklarını açıklar. Bu alışverişin hiç de eşit koşullarda gerçekleşmediği söylenebilir: bu operasyonlara katılmanın bedelini çok sayıda RZ militanı canıyla ödemiştir.²⁰⁶ Örgütün lojistik yapısını iyileştirme kaygısı, tek başına RZ'yi FHKC'ye sıkı sıkıya irtibatlandıran bağları açıklama ve doğrulamaya yetmemektedir.

Avrupalı tüm silahlı mücadele örgütleri lojistik sorunlarla karşı karşıya kalmış ve bu tür yöntemlere başvurmaksızın onların üstesinden gelmeyi becermişlerdir. RAF'ın kendine çizmiş olduğu sıkı ideolojik çerçeve, "varoluşsal" bağlanma anlayışı, araçlarla amaçları ayırmayı reddedişi, onu bu tür sapmalardan uzak tutmuştur.

Kendiliğindenci bir gerilla savaşı anlayışına sahip olan, oldukça bulanık bir ideoloji etrafında bir araya gelişlerin ortak örgütlenmesi olan "2 Haziran Hareketi" ve "Devrimci Hücreler" örnekleri, yasal toplumsal ve siyasal mücadelelere açık kalma arzusunun, bu mücadelelere "asalak olma" durumunda soysuzlaşabileceğini ve toplumsal hareketlerin gerileme dönemlerinin onları şaşkınlığa uğratabileceğini gösterir. "2 Haziran Hareketi"nin RAF tarafından yutulması ve RZ'lerin "uluslararası terörizm" adı verilen şeyin çarklarına kapılma eğilimi böyle açıklanabilir.

RAF VE METROPOLLERDEKİ DİĞER GERİLLA ÖRGÜTLERİ: KIZIL TUGAYLAR, ET A, IRA, AMERİKAN VEJAPON GRUPLARI

RAF, F. Almanya'da silahlı mücadele yürütmek için örgütlenirken, sanayileşmiş kapitalist ülkelerin çoğunda da, aşırı sol çevrelerde, metropollerde mücadele için şehir gerillasının uygunluğu üzerine tartışmalar yürütülmektedir. ABD'de, SDS'in (Students for a Democratic Society -

pusun serbest bırakılmasını isteyenler arasında Wilfried Böse ve Brigitte Kuhlmann da vardı.

206. Entebbe'de ölen Wilfried Böse ve Brigitte Kuhlmann dışında, 25 Mayıs 1976'da Tel Aviv Ben Gurion Havaalanı'nda Bernard Haussmann da bagajındaki bombanın tam kontrol sırasında patlamasıyla hayatını kaybetti. Olayda bir görevli ve bir yolcu da ağır yaralandı. İsrail güvenlik birimleri, genç adamın bavulunda bomba bulunduğundan haberdar olmadığını düşünmüşlerdi. *Der Spiegel*, 21 Ağustos 1978.

Demokratik Bir Toplum İçin Öğrenciler) Haziran 1969'da dağılmasının ardından *Weathermen*'in örgütlenmektedir ve 1970 başlarında ilk eylemlerini üstlenirler.²⁰⁷ Japonya'da *Zengakuren*'in Kyoto bölgesi eski yöneticisi Shiomi Takaya, Ağustos 1969'da başka militanlarla birlikte "Kızıl Ordu Fraksiyonu"nu kurar, daha sonra bu, bir başka örgütle Temmuz 1971'de birleşerek "Federe Kızıl Ordu"ya (*Rengo Sekigun*) dönüşür. Nihayet Avrupa'da, Fransa'da proleter sol, halkın karşı şiddetini savunur ve İtalya'da "*Sinistra Proletaria*" (Proleter Sol) dergisini izleyen bir grup etrafında Kızıl Tugaylar inşa edilir. Bu örgüt 1970 yılının sonlarında SIT Siemens'in araçlarının tahrip edilmesi ve Milano'daki Pirelli fabrikasında çok sayıda otobüs yakılması gibi ilk eylemlerini gerçekleştirir. Bütün bu gruplar, RAF gibi 1967/68 yıllarının öğrenci hareketinden doğmuştur ve kendilerini dünya çapındaki devrimci sürecin unsurları olarak görmektedirler.

RAF, devrimci kabul ettiği Amerikan ve Japon silahlı mücadele gruplarıyla herhangi bir temasa geçmez. Bunun bir nedeni coğrafi uzaklık olabilir, ama bir diğeri de bu örgütlerin RAF'tan önce kurulmuş olup 1971-72 yıllarında kriz yaşıyor olmalarıdır. RAF adını saptarken, Mart 1970'te bir Japon Havayolları uçağını Kuzey Kore'ye kaçırarak ün kazanan Japon "Kızıl Ordu Fraksiyonu"ndan esinlenmiş olabilir; fakat bunun esas anlamı, 1970 başlarında ortaya çıkan tüm silahlı mücadele gruplarının sözcük dağarcıklarının büyük ölçüde benzeştiğini göstermesidir.

Kuruluş döneminde RAF kendine potansiyel muhatap olarak daha çok İtalyan Kızıl Tugaylar ile Fransız Proleter Sol'u görmüş olsa gerektir.

Nisan 1971'de Kızıl Tugaylar'ın yeraltına geçen ilk üyelerinin bir kısmı tarafından kotarılan "*Nuova Resistenza*" (Yeni Direniş) adlı derginin ilk sayısında RAF'la yapılmış bir söyleşi yayımlanır.²⁰⁹ Bu sayıda ayrıca, devrimci şiddet meselesini gündeme getiren tüm Avrupalı ör-

207. *Wea)hermeri*\e,r, Jonathan Jackson'ın kardeşini kurtarmak için bastığı Deniz Kuvvetleri Mahkemesi binasına, Long Island Hapishanesine, Kara Panterleri yargılanan bir yargıca ve Berkley'deki askerlik şubesine yapılan saldırıları üstlendi.

208. *Zengakureri* (Öğrenci Federasyonları Birliği): 1948'de kurulduğunda Japon Komünist Partisi'ne yakındı, 1960'dan itibaren tüm aşın sol eğilimleri bünyesinde topladı. 1960-70 arasındaki tüm öğrenci mücadelesinin başında bu kuruluş vardı. Tüm Amerikan karşıtı eylem ve gösterileri o düzenledi. Öğrencilerin dışında genç işçileri de kapsıyordu.

209. Bu Michele Ray'in yaptığı ve 15 Haziran 1970'de *Der Spiegel*'de yayımlanan söyleşiydi.

gütler için o dönem temel referans olan Uruguay Tupamaroları'nın metinleri de yayımlanmıştır.

Bununla birlikte Kızıl Tugaylar ile RAF'ın metropollerde silahlı mücadelelenin nasıl yürütüleceği konusundaki görüşleri arasındaki ayrılıklar çabucak büyür. RAF militanları, Alman sosyo-politik zemininde sanayi işletmelerine yönelik gerilla eylemlerinin hiçbir işe yaramayacağı kanısındadır. Yine de, kıta çapında olası bir ortak strateji için tartışma süreci başlatabilmek amacıyla, konum ve görüş farklılıklarını bir kenara bırakarak İtalyan militanlarla temasa geçmeye çalışırlar. 1972 baharının sonunda RAF militanlarının neredeyse tamamının yakalanması, bu yakınlaşma çabalarını sona erdirir.

1972 tarihli bir metinde,²¹⁰ Renato Curcio RAF'ı, daha kurumlaşma aşamasındaki örgütün gerçek lojistik ve askeri yeterliliğini hesaba katmadan, kavgaya erken ve aynı anda çok fazla zeminde (Amerikan üsleri, üst düzey bürokratlar, polis, Springer basını...) girişmekle eleştirir. Kapsamlı sonuçlar elde etmek istemedeki bu tezcamlılık Curcio tarafından ikili bir yanlış olarak ilan edilir: bu eylemler siyasal zeminde silahlı öncüyle devrimci hareket arasında epey ciddi bir mesafeye neden olmuş, askeri düzlemde de karşı-devrime kendi taarruzunu yürürlüğe sokması için fazladan fırsat sağlamıştır. Curcio RAF'ı esas olarak, gerilla savaşının bütün zorunlu merhalelerini kaale almamakla eleştirmektedir.

RAF ve Kızıl Tugaylar, 1970'te birkaç ay arayla kurulur, fakat şiddetin benzer eşiklerinden eşzamanlı olarak atlamamışlardır. RAF, örgütün mali sorununu banka soygunlarıyla hemen hallederken Kızıl Tugaylar 1972'ye kadar bu yönteme itibar etmez. RAF ilk bombalı eylemlerini üstlendiğinde Kızıl Tugaylar henüz birkaç simgesel şiddet eylemi dışında bir şey yapmamıştır. O dönemdeki pratikleri Fransız Proleter Solu'nun eylemleriyle tam anlamıyla benzeşir. Kapitalist işletmelerin sahipleri veya üst düzey yöneticileri ana hedefleridir, ama faşist militanlara da saldırmaktadırlar.

1972 taarruzunu takip eden tutuklama dalgasıyla sarsılmış olan RAF'ın yeniden güçsüz bir hale düştüğü 1974'ten itibaren Kızıl Tugaylar'ın, 18 Mart 1974'te Cenova'da yargıç Mario Sossi'nin kaçırılması gibi daha üst düzeyde gerilla eylemleri düzenlemeye başladığı görülüyor.

Bu dönemde RAF'ın çizgisi hakkında bir başka Kızıl Tugaylar metni daha var. Holger Meins'in ölümü vesilesiyle Aralık 1974'te Renato Cur-

210. Romano CANTORC, Carlo ROSSELLA, Chiara VALENTINI, *D'all interno della lagueriglia*, Araaldo Mondadori, 1978, s. 155-6.

cio tarafından kaleme alınan bu mektupta, "Silahlanarak elini kirletmeyi göze alabilmiş olan RAF'ın entelektüel, siyasal ve askeri cesareti" takdir edilmektedir.²¹¹ Curcio'ya göre RAF'ın temel becerisi "Alman burjuvazisinin acımasız karşı devrimci doğası"nı su yüzüne çıkartmış ve "ileri düzeyde sanayileşmiş ve kentlileşmiş teknolojik toplumlarda, metropollerin kalbinde savaş yürütmenin" mümkün olduğunu göstermiş olmasıdır. Yani Alman toplumunun örtük ve gizlenmiş faşizmini görünür kılmış, aynı zamanda mücadelenin mümkün olduğunu, teslimiyete karşı direnişin gereğini kanıtlamış olmasıdır. Curcio'ya göre RAF, bazılarının ilan ettiği gibi, devlete karşı bir avuç aşırılık yanlısı demek değildir; "devrimci mücadelenin, hiçbir zaman sınıflar çatışmasının kendiliğinden bir ürünü olmayıp, öncü bir partinin iradi tasarımı ve müdahalesi olduğunu" kavramış bir gruptur. Curcio'ya göre RAF ile işçi hareketi arasında hiçbir bağ olmaması, sanayi proletaryasının, acil çıkarlarını savunmaktan öte bir bilince sahip olmadığı F. Almanya'nın özgül durumunun sonucudur. Mektup, RAF'ın dışarıda ve içeride yürüttüğü mücadelenin tüm Avrupa kıtasındaki devrimci güçler topluluğu için hayati önem taşıdığını belirtmektedir; bu nedenle RAF'ı desteklemek Kızıl Tugaylar'ın da boynunun borcudur. Curcio bu mektupta, Avrupa'nın savaşan tüm örgütlerinin, karşı-devrime direnmek için "bir kıta stratejisi" tasarlamaları gerektiğini söylemektedir. Görüldüğü gibi bu metinde, 1972'de yine Curcio tarafından dile getirilmiş olan Alman militanların pratiğine yönelik tüm eleştiri ve çekincelerden eser kalmamıştır, RAF'la tam bir dayanışma havası yansımaktadır. Bu amaçla metinde, Kızıl Tugaylar ile RAF'ın siyasal ve askeri yönelimlerinin iyice farklı olması, "Batı demokratik sistemi" içinde B. Almanya'nın "en güçlü", İtalya'nınsa "en zayıf halka" olduğu tespitiyle gerekçelendirilip doğrulanmıştır.

Kızıl Tugaylar'ın RAF'a doğru bu yaklaşması, 1974'te devlete karşı şiddetli bir mücadele yürütme nöbetini devralmış olan İtalyan militanların pratiğinin nasıl evrilmiş olduğunu da yansıtmaktadır. 1972 metninde ortaya konulan ideolojik ve örgütsel nitelikli bütün farklılıklara artık hiçbir şekilde değinilmemektedir, hesaba katılan tek husus, Kızıl Tugaylar ve RAF'ın -kendi deyimleriyle söyleyecek olursak- burada

211. Bu mektup iki militan dergide, *ABC*, sayı 9 (6 Mart 1975) ve *RoSSO*, sayı 15'te (Mart-Nisan 1975) yayımlandı. Milano Kızıl İmdatı tarafından basılan Kızıl Tugaylar'ın tüm metinlerine de dahil edildi (*Brigale Rosse, Soccorso Ro.SSO*, Feltrinelli, Milano, 1976, s. 261). Alıntılar bu metinlerden yapılmıştır.

devletle, şurada "emperyalist sistem"le silahlı bir mücadeleye atılma yolundaki ortak tercihleridir.

Curcio bu mektubu kaleme aldığı sırada Kızıl Tugaylar, Holger Meins'in ölümünün ertesi günü "2 Haziran Hareketi" tarafından gerçekleştirilen yargıç von Drenckmann'ın vurulması eylemini hararetle onaylıyordu: "Zaman seçimi anlamlı. Bu misilleme eylemi, öfkeli ve umutsuz bir çırpınışı değil, tam aksine devletin kalbine vurulan, akli başında ve hesaplanmış bir saldırdır. Hedefin seçimi, yargıcın yaşamı ve alışkanlıkları hakkındaki mükemmel istihbarat, hatta eylemin kurgusu, öyle kısa zamanda oluşamayacak bir mücadele kabiliyetini gözler önüne seriyor. Almanya'da gerillanın zorunlu olarak geçirdiği yeniden örgütlenme döneminin ardından gerçekleştirilen bu yeni taarruz, gerillanın mücadeleyi güvenilir kılmak için gereken güce sahip olduğunu kanıtlıyor."²¹² Aynı şekilde Şubat 1975'te Peter Lorenz'in kaçırılması da Kızıl Tugaylar tarafından onaylanacaktır. "2 Haziran Hareketi" ideolojik olarak Kızıl Tugaylar'a RAF'tan daha uzak olmakla birlikte, bu örgütün gerçekleştirdiği eylemler tarz olarak RAF'tan çok Kızıl Tugaylar'ın eylemlerine yakındır. Mallara değil insanlara yönelik saldırılar ve rehin almalar ön plana çıkmıştır. Nitekim Kızıl Tugaylar, hiçbir zaman olası sonuçları kestirilemeyecek olan patlayıcı saldırılara hep karşı çıkmıştır. Bunun bir diğer nedeni de, bu yönetime İtalya'da geleneksel olarak faşistlerin başvuruyor olmasıdır, yani provokasyon riski hayli artmaktadır.

Bu bakımdan RAF'ın ikinci dalga militanlarının pratiği Kızıl Tugaylar'ınkine daha yakındır.²¹³ 1977 taarruz dönemi, pekâlâ İtalyan militanların da seçebilecekleri hedeflere yoğunlaşmıştır: bir federal savcı, Jürgen Ponto ve Schleyer gibi iş dünyasının ünlü simaları. Fakat Schleyer, Alman çalışanlarının tümü için sert ve saldırgan patronların simgesi (grev durumunda lokavttan yanaydı) RAF, bildirimlerinde onun Alman patronlarını temsil eden işlerine hiç değinmemiş ve yalnızca onun Nazi geçmişini ifşa etmekle sınırlamıştır kendini. Kızıl Tugaylar hiç kuşkusuz diğer yolu seçerdi.

1977'de her iki örgütün ayrı ayrı gerçekleştirdiği eylemlerin şiddet

212. *D'allinterno...*, s. 198.

213. RAF'ın ikinci dalga militanlarıyla Kızıl Tugaylar arasında muhtemelen bazı temaslar olmuştur. Milano'da Uluslararası Mahpuslarla Dayanışma Komitesi'nin bir kolu açıldı ve bunun başındaki avukat çok sayıda Kızıl Tugaylar militanının savunmasını üstlenmiş olan kişiydi. Bu da her iki grubun birbirine duyduğu ilgiyi göstermeye yetiyor.

düzeyi birbirine yakındır, fakat RAF 1977 Nisan-Eylül ayları arasında üç önemli eylemle taarruzunu çok kısa bir dönemde yoğunlaştırmışken, Kızıl Tugaylar 1 Ocak 1977'den Aldo Moro'nun kaçırıldığı 16 Mart 1978'e kadar 32 saldırıyı (öldürme ve yaralama) üstlenir. RAF'ın seçtiği hedefler (savcı Buback, Alman patronlarının başı Schleyer, Dresdner Bank yöneticisi Ponto), gazetecilere, sendikacılara, şirket yöneticilerine saldıran Kızıl Tugaylar'ın hedefleriyle kıyaslanamaz. Bu arada RAF ile Kızıl Tugaylar'ın tezleri arasındaki farklılık devam etmektedir. 1982 tarihli bir metinde²¹⁴ Kızıl Tugaylar, Üçüncü Dünya kurtuluş hareketlerine RAF tarafından atfedilen belirleyici rolü eleştirmiş ve Alman militanları, emperyalizm kavramını "ABD'nin hakimiyetindeki kesim" ile sınırlandırdıkları için kınamıştır. RAF'ın tahlilleri, "Yankee emperyalizmiyle sosyal emperyalizm, tek bir emperyalist sistemin farklı kesitleridir" ve "ezilen halklar ve ülkeler, emperyalizmden kısmi kurtuluş süreçlerini yürütebilirler, fakat ondan tam anlamıyla kurtulmaları, emperyalizmin kendi öz temellerinin, bilfiil 'metropol bölgelerde' tahrip edilmesi gibi stratejik bir şarta bağlıdır" diyen Kızıl Tugaylar'ın kılavuzları çok farklıdır.

iki örgüt arasındaki farklılık, 1972'deki kadar ciddi olmakla birlikte İtalyan ve Alman militanlar sürekli olarak yakınlaşma içinde olmayı dilemektedirler. Biraz önce zikrettiğimiz metnin sonunda Kızıl Tugaylar, "mücadele alanında mümkün tüm birlik düzeylerini araştırmak ve pratiğe geçirmek" için RAF ile stratejik konularda yüz yüze gelme gerekliliğinin altını çizmektedir.

Görüldüğü gibi 1970-82 arası RAF ile Kızıl Tugaylar arasında hep bir tür diyalog ve belirli aralıklarla, stratejik bir ittifakın gerekliliğinin dile getirilmesinde kendini gösterdiği gibi karşılıklı bir onama mevcuttur. Yine de bu ittifak hiçbir zaman somutlaşmamıştır, iki ülkenin çok farklı sosyo-ekonomik durumu, iki örgütün gelişme ritimlerinin eş zamanlı olmaması, birbirine uzak, hatta zıt düşen siyasal tahlilleri, RAF ile Kızıl Tugaylar arasında stratejik konularda müşterek herhangi bir projenin geliştirilememiş olmasının başta gelen nedenleridir.

RAF'ın, çağdaşı olan silahlı mücadele gruplarıyla ilişkilerinin çözümlenmesinde RAF-Kızıl Tugaylar temasının irdelenmesine ayrıcalık tanımamız, Kızıl Tugaylar'ın, RAF'la birlikte, ulusal bağımsızlık ya da özerklik yanlısı herhangi bir talebi olmayıp, 1972-78 arasında belli bir

214. "RAF ile Enternasyonalist Birlik" adlı bu metin, *Subversion* dergisinin Nisan 1982 tarihli özel sayısında yayımlandı.

süreklilik içinde hareket eden yegâne Avrupalı silahlı mücadele örgütü olmasındandır. Batı Avrupa'daki silahlı mücadele gruplarının bir araya gelmesi öyle pek olan bir şey değil ve medyanın sık sık dile getirdiği "terörist enternasyonal", eğer bu grupları göz önüne alacak olursak, ki-mi zaman onlara silah ve malzeme satan kişiler aynı olabilmekle beraber, bir kurgudan başka bir şey değildir.

RAF, 70'li yılların sonunda Batı Avrupa'da ortaya çıkan bütün silahlı mücadele grupları içerisinde, örgütlenme modeli ve siyasal tasarımıyla sıvrılmaktadır. Kendi dışında hiçbir meşruluk arayışında değildir. Ne milliyetçi silahlı örgütler gibi ezilen bir halk adına, ne de İtalyan Kızıl Tugaylar ya da daha düşük bir ölçekte Fransa'daki Proleter Sol gibi yabancılaştırılmış ve sömürülen bir sınıf adına konuştuğunu iddia etmektedir. Böyle bir temsiliyetin olmaması, RAF'ın teorisinin merkezinde "devrimci özne"nin kimliği sorununun yer almasıyla da örtüşmektedir.

RAF, FİLİSTİN ÖRGÜTLERİ VE "ULUSLARARASI TERÖRİZM"

RAF haksız bir biçimde, daha çok RZ ve "2 Haziran Hareketi" ile karıştırıldığı için sık sık "uluslararası terörizm" ile ilişkilendirilmiştir.

Halbuki RAF sadece F. Almanya toprağında vurmuş ve tüm eylemlerini kendi stratejik çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Kendisine başka örgütler, örneğin Filistinliler tarafından gösterilen hiçbir hedefe saldırmamıştır. Evet, Filistin hareketiyle temasın çok erken kurulduğu, daha önce gördüğümüz gibi, 15 Mayıs 1970 eyleminin ardından yeraltına geçen RAF militanlarının daha önce Ürdün'deki bir Filistin kampında birkaç haftalık eğitim gördükleri doğrudur. Ancak bu kısa süreli ikamet çok anlamlı sayılamaz, çünkü aynı dönemde legal aşırı soldan çok sayıda militan da benzer kamplara gitmektedir. Kendini her şeyden önce anti-emperyalist bir örgüt olarak tanımlayan RAF, periferideki tüm kurtuluş hareketlerini desteklediği gibi Filistin mücadelesini de desteklemektedir. Fakat 1972 tarihli "Kara Eylül'ün Münih Eylemi Üzerine" başlıklı yazıları müstesna, Filistin davası teması metinlerinde baskın bir yer işgal etmemiştir. Aynı şekilde vurmuş oldukları hiçbir hedefin şu ya da bu şekilde bu davayla bir ilgisi yoktur.

RAF'a bazı altyapı sorunlarını çözmede (gerilla savaşı için silah ve malzeme alımı, Ortadoğu'da güvenlikli saklanma üsleri temini) yardım edebilecek olan Filistinli militanlarla temas içinde olunmuş, fakat asla onlara bağımlı olunmamış, işbirliğine de gidilmemiştir.

Mogadişu uçağının kaçırılması RAF militanlarıyla Filistinli gerillala-

rı kaynaştıran tek eylemdir, fakat Boeing'i kaçırın grubun üyeleri hiçbir Filistin örgütü tarafından sahiplenilmez. Alışılmışın aksine bu kez Batılı militanlar Filistin davası için kendilerini feda etmez, tam tersine Filistinliler RAF militanlarıyla dayanışma içinde olduklarını beyan ederler ve bu uğurda hayatlarını verirler. Muhtemelen RAF ile bu Filistinli militanlar arasında önceden bir kaynaşma yaşanmamıştır. Schleyer'in kaçırılmasının Avrupa kamuoyunda yarattığı etkiden hareketle Filistinliler, RAF gerillalarının taleplerinin yanına kendilerinininkini (Türkiye'de tutuklu bulunan iki arkadaşlarının serbest bırakılması) katarak, buna ulaşabileceklerini düşünmüş olmalıdır.

RAF ile Doğulu gizli servisler arasında ilişki olduğu, ya da Filistinli militanlar aracılığıyla bu yönde kullanılmış oldukları hep ileri sürülmüştür. Bu varsayıma katılmak mümkün değildir. RAF üyelerine, 1970'te Beyrut'a uçabilmek için Doğu Berlin'e geçmek gibi kimi kolaylıklar sağlanmış olduğu çok açıktır. Buna karşılık, Haziran 1978'de Bulgaristan'da yakalanan "2 Haziran Hareketi" ve RAF üyesi dört Alman militan Alman makamlarına teslim edilir. B. Alman basını bu vesileyle "Bulgar makamlarıyla BKA görevlileri arasındaki harika işbirliğini göklere çıkarmıştır.

Alman ve İtalyan polisi ve adli makamları, silahlı mücadele gruplarıyla Doğu gizli servisleri arasında en ufak bir teması bile asla kanıtlayabilmiş değildirler.

IV

YENİ BİR DEVRİMÇİ ÖZNE

Emperyalist Sistem ve Devrimci Kimlik

RAF METİNLERİNİN SUNUMU

RAF militanları hiçbir zaman bir teori inşa etme peşinde olmamışlardır, çünkü onlara göre eyleme kılavuzluk yapacak güçte yasalar yoktur. Bu türden tasarımlar içindeki örgütlere de karşı çıkmışlardır: "Örgütlerin 'teorik' üretiminde, özünde entelektüellerin didişmelerinden başka bir şey göremiyoruz. Bu çekişmeler, hayali bir jüri -kuşkusuz bu hiçbir müşterek dile sahip olmadıkları işçi sınıfı değil- önünde yapılır ve böylece Marx'ın en iyi yorumlanışına varacaklarını sanırlar... Bunlar, kendi burjuva meslekleri içinde kokuşmaktan çok devrimcilerin sabrının taşmasından çekinirler. Örneğin ne olur ne olmaz, Blanqui'den bir şekilde etkileniriz vehmiyle Lukacs üzerine uzun boylu bir tez hazırlamayı tercih ederler."²¹⁵

Bununla birlikte RAF militanları 1970-77 arasında hayli metin -söyleşiler, eylem üstlenme bildirileri, açıklamalar, cezaevi mektupları, yazılı savunmalar- üretmiştir. Bu metinlerin bazıısı kişiseldir, diğerleri ise grubun imzasını taşır.

RAF'ın ilk metni olan "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine", bir yıllık bir yeraltı deneyiminden sonra legal aşırı sola hitaben kaleme alınmıştır. RAF böylelikle ilk kez kendi pratiği hakkında izahatta bulunmaya ve aşırı sol tarafından kendisi hakkında üretilen söylemlere cevap vermeye girişir. Bu metin, Horst Mahler'in "Batı Avrupa'da Silahlı Mücadele Üzerine" başlıklı yazısıyla aynı anda yayımlanır.

1972'de iki ayrı broşür daha ortaya çıkar: her biri yaklaşık 30 sayfa olan "Halka Hizmet Etmek" ile "Anti-emperyalist Kavgayı Yürütmek". Bu broşürler, belli başlı ulusal ve uluslararası güncel sorunlarla ilgili çok kısa yazılarla birkaç teorik metni bir araya getirmektedir. RAF, göreceğimiz gibi, tüm pratiğini belirleyen anlayışını, "devrimci özne"

215. La "BandeâBaader...",s. 110.

kavrayışını bunların ikincisinde geliştirmiştir.

Daha sonra içerideki RAF militanları, vakitlerinin neredeyse tümünü savunma hazırlamakla geçirirler. Mahpusların savunmalarını yazmaya bu kadar özen göstermiş olmaları, yalnız Alman aşırı soluna değil, aynı zamanda uluslararası kamuoyuna da seslenmek istemelerindendir. Mahkemeyi büyük bir kürsüye dönüştürmek isterler, ama olmaz. Yalnızca Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ulrike Meinhof ve Jan-Carl Raspe'nin ifadeleri yayımlanır.²¹⁶ Dolayısıyla ikinci dalga militanları da mahkeme ifadelerinde sadece bu metinlere atıfta bulunabilmişlerdir.

1976'dan 1982'ye kadarki altı yıl içinde içeride olmayan RAF militanları mutlak bir sessizliği yeğlerler. 1971-72'deki birinci dalga militanlarının, grubun metinlerini dağıtarak yasal hareket nezdinde kendilerini anlatma kaygısı RAF'ın yeni militanlarınca paylaşılmamış gibidir. Onlar, daha önce gördüğümüz gibi, seleflerine kıyasla yasal soldan daha da tecrit olmuş hakledirler. Buna karşılık 1978-84 arasındaki yargılanmaları sırasında yeni militanların da belli ölçülerde metin ürettikleri görülecektir.²¹⁷

Bu metinleri tahlil edecek ve grubun pratiğiyle yüzleştirmek amacıyla özlerini çıkartmaya çalışacağız. Malzememiz, 1971-82²¹⁸ arasında grup tarafından yazılmış metinlerin tümü ve buna ilave olarak da cezaevi mektupları ve cylemlerin üstlenildiği bildirilerden oluşuyor.²¹⁹

EMPERYALİST SİSTEM, SOSYAL DEMOKRASİ VE YENİ FAŞİZM

RAF, "ulusal devlet" tanımına itibar etmez. Gruba göre, "sermayenin uluslararasılaşması, karşılıklı ekonomik bağımlılıklar, yeni medya kurumları tarafından yaratılan kültürel tekbiçimlilik, Avrupa'nın en zengin ülkelerinde binlerce göçmen işçinin varlığı" bu kavramı geçersiz kılmaktadır.

216. Stammheim mahpuslarının tüm ifadeleri ilk kez 1977'de aynı anda Fransızca olarak Maspero Yayınları'ndan, Almanca olaraksa İsveçli bir yayınevi tarafından basıldı. 1983'de RAF metinlerinin tümü sempatizanlar tarafından 620 sayfalık bir kitap haline getirildi, bunun üzerinde herhangi bir yayıncı adı yoktu. RAF metinlerinin Fransa ve İsveç'teki ilk basımları, Stammheim mahpuslarının talebi üzerine, Croissant hukuk bürosu ve Stuttgart Koniitesi'nin girişimleriyle gerçekleşmişti.

217. Bu metinler, Alman, Belçikalı ve Fransız sempatizanların militan yayınları sayesinde dolaşıma girdi.

218. 1982 tarihli metni kaale almamızın nedeni, bizim incelediğimiz dönemde gerçekleşen 1977 taarruz evresini değerlendirmesindendir.

219. *TextederRAF* (yayıncısı belli değil), 1983, 620 sayfa.

RAF, aynı şekilde mücadeleyi, ulusal bir devlet ve bir proletarya çerçevesine sınırlamaz, onu tüm bir "emperyalist sistem" çerçevesinde düşünür. Bu sistem, çokuluslu şirketler ve askeri müttefikler ağıyla tüm "dünyayı sarmalayan" ABD hâkimiyetidir; bu sistemin bütün egemen seçkinleri, "ABD emperyalizminin iktidar alanı içinde" örgütlenmiştir.²²⁰

RAF bazı metinlerinde bu sistemi, başı metropoller olan bir canavar şeklinde resmeder. Nitekim emperyalizmin askeri birlikleri, silahları, teknolojisi, iletişim sistemleri hep metropollerde yoğunlaşmıştır. Metropollerde, "canavarın başında" savaşmakla "onun sinir sistemine vurma"²²¹ imkânı yakalanacaktır. İşte RAF'a göre, Avrupa, Japonya ve ABD'deki gerilla örgütlerinin ayrıcalığı bundan kaynaklanmaktadır.

RAF'a göre F. Almanya örneği, ulusal devletin ortadan kalktığını özel olarak doğrulamaktadır. Nitekim RAF, F. Almanya'yı, yalnızca ekonomik ve siyasal olarak Amerikan tahakkümü altında görmez, o aynı zamanda "Amerikan ordusu tarafından askeri olarak da işgal edilmiş bir topraktır."²²² Güney Kore ve Güney Vietnam gibi F. Almanya da ABD tarafından, 1945'ten sonra dış politik stratejileri için bir harekât üssü olarak yaratılmıştır. F. Almanya bir yandan Sovyetler Birliği'ni çembere alma ve arkadan zaptetme (*roll back*) yolundaki Amerikan stratejisinin, diğer yandan Batı Avrupa'yı kendi çıkarlarına tâbi kılmak isteyen Amerikan sermayesinin harekât üssüdür.

Böylelikle, diyor RAF, 1949'da Almanlar ilk kez oy kullanabildiklerinde her şey daha önceden kararlaştırılmıştı. Ülke yeniden silahlandırılacak, üsler ve atom bombalan yerleştirilecek, bu arada Müttefik güçlerin arzusuna uygun olarak Kurucu Meclis bir anayasa hazırlayacaktır. Alman parası zaten "Bretton Wood"da ayarlanan dolar sistemine dahil edilmiştir. Parlamenter sisteme geçilmesine eşzamanlı olarak komünist muhalefet oyunun dışında tutulur. Böylece iktidar, hristiyan demokrat veya sosyal demokrat kisvesi altında hep aynı blokun elinde olacaktır ki, bu "Amerikan sermayesi" blokundan başka bir şey değildir. RAF'a göre Amerikan sermayesi 1945'ten beri partilerin, sendikaların, işveren kuruluşlarının ve kitle iletişim araçlarının denetimini elinde tutmaktadır.

RAF militanları, F. Almanya'nın bilinenin dışındaki bu yönünün ve

220. Ulrike MEINHOF, "Berlin-Moabit 13 Eylül 1974", *Textes de la RAF* içinde, s. 34.

221. A. STEINER'in Horst Mahler ile görüşmesi.

222. *Textes de la RAF*, s. 84.

Alman devletinin "kukla" karakterinin altını daha iyi çizmek amacıyla onu hep "Bundesrepublik", özellikle de BRD şeklindeki kısaltılmış haliyle tanımlarlar. Duygusal yan anlamlarla yüklü, vatan ve ulus kavramlarını çağrıştıran "Deutschland" terimine metinlerinde rastlanmaz. Bununla birlikte F. Almanya'yı bir sömürge olarak değil de, emperyalist sistemin diğer parçalarının bağımlı olduğu bir parça olarak görmekte-dirler, ilk Barzel tarafından dile getirilip zamanla epey ünlenen bir fikri - F. Almanya ekonomik bir dev, siyasi bir cüce-²²³ kullanarak, F. Almanya'nın, "kendi siyasetini" belirlemedeki acziyle çelişki arzeden muazzam ekonomik potansiyelinin altını çizerler ısrarla.

Yani RAF, F. Almanya'nın iki farklı görünümünü birden sunmaktadır: Bir yandan satranç masasında Doğu'ya karşı basit bir "Amerikan piyonu" olan, öte yandan hayli güçlü ve Avrupa'da "liderliğe oynayan" bir ülke. Fakat tüm Alman gücü Amerikan sermayesinin hizmetindedir ve Avrupalı komşuları onun lafını dinliyorsa, bu "kendisiyle ilgili" bir husus değildir. RAF'a göre F. Almanya'nın emperyalist sistem içindeki işlevi, "Avrupa'yı Amerikan sermayesinin stratejisine hizmet edecek bir askeri güç blokuna dönüştürmektir."²²⁴ Bu ödevi layıkıyla yerine getirmek için bir aracı vardır: sosyal demokrasi. Bir de stratejisi vardır: "yeni faşizm"ın uluslararası düzeyde kurumsallaştırılması.

"YENİ FAŞİZM" KAVRAMI

RAF'ın sözünü ettiği "yeni faşizm", anlam olarak André Glucksmann'ın 1972'de *Les Temps Modernes*'de çıkan "Yeni Faşizm, Yeni Demokrasi" makalesinde bu terime yüklediğine yakındır.

Glucksmann'ın kısa açıklamasının ana fikri, faşizmin eskiden olduğu gibi aşağıdan yukarıya gelmediği, aksine yukarıdan dayatıldığıdır: "... Yeni faşizm, daha önce görülmemiş bir şekilde, devlet aygıtının savaş için seferber olmasına dayanır. Emperyalist sistem tarafından dışlanmışlardan ziyade, sistemin ürettiği otoriter ve asalak tabakalardan destek devşirir... Yeni faşizmin özelliği, artık doğrudan belli bir halk kesimini örgütlememesidir... Artık bizzat faşistleştirme de devlet aygıtının eseridir. Bir zamanlar 'faşist devrim'in cephe gerisini denetleyen polis, adliye, haberleşme tekeli, otoriter bürokrasiler bundan böyle en ön saflarda savaşa girmek zorundadırlar."²²⁵

223. Hıristiyan demokrat lider Barzel bu terimi ilk kez 1965'te kullanmıştır.

224. *Textes de la RAF*, s. 64.

Böyle bir kavrayışın sonucunda artık faşist bir darbe ihtimalinden çekinmek söz konusu olamaz, çünkü faşizm zaten devletin içindedir; Glucksmann'a göre içinde bulunulan koşullarda "burjuva devleti" ile "faşizm" arasındaki ayırım tamamen biçimseldir, zira "Faşizm devletin içindedir, kendini en iyi hissettiği yer orasıdır ve Bay Marcellin'in kendi makamını baskınla almasına gerek yoktur. Günümüzün faşizmi, artık aşırı sağ grupların İçişleri Bakanlığı'nı ele geçirmesi değil, İçişleri Bakanlığı'nın Fransa'yı ele geçirmiş olması anlamına gelmektedir."²²⁶ Glucksmann, "genel olarak burjuva devletin değil de emperyalizm çağında devlefin"²²⁷ söz konusu olduğunu belirtmektedir.

RAF militanları, bu metinde tanımlanmış olduğu şekliyle "yeni faşizm" in özelliklerini Almanya örneğinde bulurlar.²²⁸ Öğrenci hareketinin ardından çıkan baskı yasalarıyla direnmenin yasaklandığı, savunma hakkının kısıtlandığı ve toplumsal yaşamın tüm düzlemlerinde polisiye bir atmosferin hâkim kılındığı F. Almanya, anayasal hukuk devletinden olağanüstü hal devletine dönüşmüştür. Her bireyin "emperyalist sistem" e dahil edilmesi tek bir merkezden kotarılmakta ve yönetilmektedir. Bu amaçla bir yandan BKA'nın (Bundeskriminalamt - Alman Federal Kriminal Polis Ofisi) Wiesbaden'deki merkezi arşivinde tek tek tüm bireyler hakkındaki önemli bilgiler yüklenirken, öte yandan askeri formasyonu geliştirilmiş polis aracılığıyla zor yöntemlerine başvurulmaktadır.

"Yeni faşizm", eskisi gibi, yurttaşı devletle özdeşleşmeye, egemen değerleri benimsemeye ve hükümetin siyasetine itirazsız tâbi olmaya zorlar. Fakat kalabalıkların gerici ve milliyetçi seferberliğine dayanmamaktadır, çünkü kendisini yukarıdan aşağıya dayatır. Sosyal demokrasinin özgül konumu nedeniyle, muhalefetin sisteme eklenmesi ve varolan çelişkilerin kurumsallaştırılması da F. Almanya'da yeni faşizmin stratejileri arasındadır.

Stammheim mahpusları, 1976'da kaleme aldıkları F. Almanya'nın ve geleneksel solun tarihi üstüne bir metinde,²²⁹ 1945'ten bu yana Alman

225. Andre GLUCKSMANN, "Nouveau fascisme, nouvelle ddmocratic", *Les Temps Modernes* içinde, Mayıs 1972, s. 315.

226. "A.g.m.", s. 277. 219. "A.g.m.", s. 316.

227. RAF militanları Glucksmann'a atıfta bulunmamış, bununla birlikte onun "yeni faşizm" tanımını Almanya'ya uyarlamışlardır.

228. "F. Almanya'nın Tarihi ve Geleneksel Alman Solu", *Textes ele la RAF* içinde, s. 75-82.

229. Adı geçen yazı, s. 79.

sosyal demokrasisinin tarihinin ana hatlarını çizerler. 1949'da sosyal demokrasi içindeki iktidar mücadeleleri Schuhmacher tarafından başı çekilen anti-komünist çizginin lehine sonuçlanır. Böylelikle SPD "1918'deki eski rolüne", yani komünist partinin etkisini kırma rolüne, bu kez kendisini finanse eden Amerikan sermayesi hesabına, geri dönecektir.

1949'dan 60'a kadar SPD'nin görevi, "yeniden silahlanmaya, devlet aygıtına faşist kadrolar yerleştirmeye, 'Bundeswehr'i (Alman ordusu) NATO'ya dahil etmeye, 'Bundeswehr'in atom bombasıyla donatılmasına karşı muhalefeti" boğmak için tüm muhalif hareketleri ele geçirmek olacaktır.²³⁰ Bad Godesberg Kongresi ile birlikte SPD nihayet sahici yüzünü ortaya koyacaktır. "Bu," der RAF, "sosyal demokrasinin savaş sonrası misyonu, yani F. Almanya'daki yasal muhalefeti yutma ve tasfiye etmeyi tamamlamış olduğu yolunda Amerikan dış politika çevrelerine çakılmış bir işaretti." Öğrenci hareketine dek F. Almanya'da hiçbir muhalif hareketin ortaya çıkmaması da bu şekilde açıklanmaktadır.

SPD, öğrenci hareketinden türemiş solun kendini yeniden üretebileceği hiçbir siyasal zemin bulamaması için, Eylül 1969'da iktidara geleceği için, elinden gelen her şeyi yapar; her türlü potansiyel mücadeleyi durdurur: "SPD her seferinde, hükümetin projelerine yöneltilen eleştirilerin sözcülüğüne soyunuyordu. Bu arada kendi projelerinin içeriği - yani 'Bundeswehr'in iç düşmana karşı kullanılması, grevlerin bastırılması, parlamentonun devre dışı bırakılması, vs.- anayasa hukukçularının kapışmaları arasında gürültüye gitti ve sonunda muhalefet halk tabanından yoksun kaldı."²³¹

"Federal Alman devletinin Amerikan dış politikasının gereklerine uygun bir araca dönüşmesini sağlayan" Alman sosyal demokrasisidir, çünkü F. Almanya'da sınıf mücadelelerinin depolitizasyonunu temin edebilecek ve "yasal olarak örgütlenmiş bir muhalefete, temel ölçüt olarak anti-komünizmi dayatabilecek"²³² tek güç odur. Şimdiki görevi ise Avrupa'da "gericiliğin yükselişini" tanzim etmek ve bu "yeni faşizmi" hayata geçirmektir. Yine RAF'a göre, Amerikan emperyalizminin amacı, "sermaye hareketinin zorlamalarından ve kendi siyasal zeminlerinden bağımsız bir biçimde, kendini bir devletler sisteminin yapılanması olarak kabul ettirebilecek askeri-ekonomik bir iktidar yapısı oluşturmak"²³³tır.

230. *Texte. ?delaRAF*, s. 81. 231. *A.g.e.*, s. 79.

232. *A.g.e.* s. 67.

233. *A.g.e.*, s. 79.

Avrupa'ya "yeni faşizm" tasarımını dayatmak isteyen sosyal demokrasinin bu stratejisinin karşısına RAF kendininkini çıkarmak ister: Sosyal demokrasinin ve onun tasarımının maskesini, Batı Avrupa'da Amerikan sermayesinin hizmetinde bir ekonomik ve askeri güçler bloku örgütlemesini imkânsız kılmak için düşürmek. Yani sosyal demokrasi maskesi altında gizlenen faşizmi açığa çıkarmak. Bu stratejinin amacı, "F. Almanya'ya karşı, siyasal açıdan onun aleyhine olan yurtdışındaki tüm duygulan, eski anti-faşizmi; aşırı soldan sosyal demokratlara uzanan geniş bir yelpazedeki tüm gruplarda, aynı şekilde her ülkenin hükümetlerinde var olan, Alman emperyalizmine, onun tahakküm hırsına karşı hassasiyetleri harekete geçirmek"tir.²³⁴

RAF'ın, F. Alman Cumhuriyeti'nin doğası ve "proletaryanın bağrında bir sermaye ajanı"²³⁵ olarak sosyal demokrasi hakkındaki tahlili, kısmen Alman komünist solunun tahlillerini çağrıştırmaktadır. Zaten bu yüzden grup hayli eleştiriye maruz kalır. Troçkist ya da Maoist legal aşırı sol ve Kızıl Tugaylar gibi bazı silahlı mücadele grupları RAF'ı SSCB konusunda muğlak olmakla suçlar. Halbuki örgütün metinlerinde, savaş sonrasında SSCB'nin ABD tarafından çembere alınma stratejisi dışında bu ülkeye başka bir atıfta bulunulmaz. Kaldı ki bu tespit de Sovyet gerçekliği hakkında hiçbir olumlu değerlendirme içermemektedir. RAF baş düşman olarak ABD'yi görür, fakat Amerikan emperyalizminin baş düşmanı olarak Doğu Bloku ülkeleri değil, metropol ülkeler proletaryası ile Üçüncü Dünya ülkelerinin tüm halklarını kapsayan "dünya proletaryasını" gösterir.

Yalnızca iki RAF metninde SSCB'ye açık gönderme vardır: 13 Nisan 1976 tarihli, "Hamburglu yoldaşlara"²³⁶ hitap eden Ulrike Meinhofun son mektubu ile Stammheim mahpuslarının 1976 Mayıs ayı başında III. Enternasyonal üstüne yapmış oldukları bir tartışmanın notları.²³⁷

Ulrike Meinhofun mektubu, karşısına "sınıf mücadelesi" kavramını koyduğu "sınıf tavrı" kavramının bir eleştirisidir. "Çünkü," der Meinhof, "tavır ve hareket birbirlerini dışlar". Ulrike'ye göre "sınıf tavrı"

234. Ag.e., s.79. 235. Ag.e., s.79.

236. Bunlar 4 Şubat 1974'de Hamburg'da yakalanan ve RAF'ı yeniden kurmakla suçlanan Christa Eckes, Ilse Stachoviack, Eberhard Becker, Helmut Pohl ve V/olfgang Beer'di.

237. Bu metnin tarihi belirgin değildir. Mayıs ayının başında yazılmıştır. Ulrike Meinhofun ölüm tarihi olan 8 Mayıs 1976'dan önce mi soma mı kaleme alındığı bilinebilseydi ilginç olurdu, çünkü buradaki yaklaşım, Ulrike Meinhofun birkaç gün önce "Hamburglu Yoldaşlara Mektup"undakinden hayli farklı.

kavramının savunmacı ve hareketten alıkoyucu bir karakteri vardır. Buradan hareketle Sovyet siyasetine yönelik temel eleştirisini dile getirir: "Sınıf tavrı, sözde dünya proletaryasının tavrından gelme Sovyet dış politikası ve SSCB'nin sözde sosyalist modelidir. Bu, tek ülkede sosyalizm anlayışı tavrıdır, bunun övülmesidir ve bir diktatörlüğün egemenliğini pekiştirmeyi amaçlayan bir ideoloji olduğu anlamına gelir. Çünkü bu ideoloji, karşı olduğu emperyalizme saldırma temelinde değil, onun kendisini çembere almaya yönelik baskılarından kurtulmak amacıyla savunma temelinde belirlenmiştir."²³⁸

Görüldüğü gibi Meinhof, SSCB'deki iktidarı bir ideoloji sayesinde ayakta duran "bir diktatörlüğün egemenliği" olarak tanımlamaktadır. Marksist olduğunu söyleyen Meinhof'un kastettiği "ideoloji"nin ister istemez olumsuz bir yananlamı vardır ve SSCB'nin gerici bir sapma içinde olduğuna işaret etmektedir. Ulrike Meinhof, birkaç satır ileride şöyle devam eder: "Sovyetler Birliği sınıf tavrından çok söz ediyor. Bence tam da Sovyet dış politikasının kapitalistleşmiş olduğunu göstermektedir bu. Yani kurtuluş sürecinde belki müttefik olabilirler, ama asla başo-yuncu olamazlar." Bu eleştiri, SSCB'nin Troçkist eleştirisinden pek farklı değildir.

Ulrike, SSCB'nin bir müttefik olabileceğini söylerken, bazı ulusal kurtuluş hareketlerine yaptığı silah ve para gibi yardımlara atıfta bulunmaktadır ki bu bir "nesnel müttefik" rolüdür.

Birkaç gün sonra kaleme alınan ikinci metinse hiçbir SSCB eleştirisi içermemektedir. Enternasyonalist ve anti-emperyalist yönleriyle, II. Enternasyonal'in "şoven" ve neredeyse ırkçı karakterine karşı koyan III. Enternasyonal'e bir methiyedir bu. RAF'a göre Stalin dönemi SSCB'si, onu izleyen Stalin sonrası dönem hep bu enternasyonalist gelenek içinde yer almaktadır. III. Enternasyonal'in köklü geleneğini, kendi çıkarlarına göre kullanmak ve böylece onu boğmak istemekle suçlanan Çin, bu metinde "emperyalizmin ajanı" olarak nitelendirilmektedir. Aynı şekilde "sosyal emperyalizme" karşı koyan M-L militanların siyasal çizgisiye anti-komünizmle bir tutulur. Bu metin, SSCB'nin iç politikası hakkında olumlu bir değerlendirme yapmama noktasında ilk metinden farklı değildir. Bu ülkenin Üçüncü Dünya ülkelerine yardımı övülür, o kadar. Bu muğlak tutum, uluslararası arenada SSCB'ye "bütünüyle olumlu" bir rol atfeden 60'lı yılların sonlarındaki Alman Yeni Solu'nun bazı metinlerinde de görülmüştür.²³⁹

238. *Textes de la RAF*, s. 56.

Komünist partilerin kurumsallaşmış olduğu ülkelerde varlık gösteren İtalyan ve Fransız hareketlerinin aksine Alman öğrenci hareketi, çok uzun süre anti-komünizmin temel karakteristik olduğu ve yasadışı KPD'nin küçük bir gruba seslendiği bir toplumda boy vermişti. Bu bağlamda SSCB ve ona tâbi olan komünist partilerin eleştirisi, öncelikle Alman toplumunun egemen değerlerine isyan edenler için lüzumlu değildi.

Bu durum, Ulrike'nin mektubu dışında RAF metinlerinde Sovyet rejimine yönelik eleştiri bulunmamasını kısmen açıklamaktadır. Nitekim Ulrike Meinhof, bir başka metinde "Doğu Almanya'nın basit bir eklen-tisi"²⁴⁰ olarak tanımladığı KPD'de faaliyet göstermiş olan tek RAF üyesidir. Belki de RAF'ın tüm militanları içinde SSCB ve Sovyet yanlısı komünist partiler hakkında en eleştirel bakışa onun sahip olması da bundandır. Bu da 60'lı yılların sonunda göşist olan eski Fransız komünistlerinin davranışını andırmaktadır.

YABANCILAŞMA VE DEVRİMCİ KİMLİK

RAF militanları, "empyralist sistem" içinde bireyin topyekûn yabancılaştığı tahlilini yaparlar: "Ancak şimdi keşfediliyor ne tür insan olduğumuz. Metropollerin bireyi keşfediliyor. Bu birey, o sistemin çürüme sürecinden; hayatında yarattığı yabancılaşmış, sahte, ölümcül ilişkilerden çıkmıştır - fabrikadan, bürodan, okuldan, üniversiteden, revizyonist gruplardan, çıraklıktan, arada bir yapılan işlerden... Biz şuyuz: metropollerde toplumun hiçleşme ve yıkım süreçlerinden, herkesin herkese karşı savaşından, herkesin herkese karşı rekabetinden, birilerinin ötekilerin aleyhine olan çıkarlarından, halkın kadın/erkek, genç/yaşlı, hasta/sağlıklı, yabancı/Alman diye bölünmesinden türemiş şu 'hayvan soyu'".²⁴¹

Eğer yabancılaşma varsa, potansiyel olarak da olsa direniş de vardır, çünkü RAF militanları için baskı ve direniş bir ikili oluşturmaktadır. Fakat hükmedilenler, sömürülenler isyanlarını doğru yöne sevkmez, onu bizzat kendilerine ya da kendilerinden daha zayıf olanlara çevirirler; hoyrat, hatta faşist davranışlar içine girer ya da bunları benimserler.

239. Bakınız Herbert MARCUSE, *İM Fin de l'utopie*, Scuil, 1968. (Alman öğrencilerle tartışma)

240. *Textes de la RAF*, s. 71.

241. Ulrike Meinhof'un Berlin-Moabil duruşmalarındaki 13 Eylül 1974 tarihli ifadesi, *Textes de la RAF* içinde, s. 37-38.

Böylesine mücadele yokluğunda direniş kendini "araba kazaları, akıl hastalıkları, intiharlar, çocuklara yönelik kötü muameleler"²⁴² olarak dışavurmaktadır.

Bu tahlil, 1971'deki bir metinde şunları söyleyen Heidelberg'deki anti-psikiyatri kolektifinin (SPK) görüşleriyle aynıdır: "Tecrit halindeki birey, kendi aklılığı içerisinde sermayenin aklılığı tarafından belirlenmektedir... Onun hayatındaki yıkıcı şiddete itirazı, başlangıçta varolan duygusal bir itirazdan öteye geçemez. 'Akıl' egemen olunca, bu duygusal 'yanlış adımlar' birey tarafından eleştirilecek ve ülser, her türden kramp, cinsel iktidarsızlık, nezle, diş ağrıları, cilt hastalıkları, sırt ağrısı, baş ağrısı, astım, iş ve araba kazaları, doyumsuzluklar, safra kesesi rahatsızlıkları, kan dolaşımı bozuklukları, böbrek taşları vs. biçimleri altında 'kaybolacaklardır' veya insan ilişkileri sırasında heyecanlar boşanacaktır... 'Aklın' bu şiddeti, hastalığın gerici biçimini alarak tırmanan ölümdür. Sistemin bu tür kurbanları için ihtiyaçlar merkezi nokta haline gelir. Bu hareket noktası siyasal çalışmanın motoru olur, daha sonra ajitasyona dönüşür, nihayet kendilerini hastalıklarından hareketle tanımlayan hastaların özerk sosyalist örgütlenmesi haline alır..."²⁴³

SPK için olduğu gibi RAF için de, mücadeleyi meşrulaştıran yabancılaşma tespitidir: "Oportünistler, proletaryanın yabancılaşmış bilincinden hareket ediyorlar. Bizse onun yabancılaşmış olmasından hareket ediyoruz, çünkü bunun arkasından kurtulma zorunluluğu gelecektir."²⁴⁴ Yani mücadelenin hareket noktası, bu sistem içinde herkesin yabancılaşmış olması ve sıkıntı çekmesidir. Burada SPK'nın "hastalığı silahlaştırma" formülü karşımıza çıkar.

Mücadele etmeye başlamak, "kendini sistemin gözleriyle görmeyi kesmek, dayatmalar tarafından belirlenmeye daha fazla izin vermemek, bunalımdan sıyrılmak"²⁴⁵ anlamına gelir. Bireyin mücadele ederken yaptığı kendini özgürleştirmekten başka bir şey değildir, böylece başkaları için de bir kurtuluş imkânı açmış olur. Saldırırken "hedeflerini saptar", direnişi doğru yöne sevkeder, "düşmanı tutar." Sonuçta tüm hükmedilenlere, bizzat asi olabilme olanağı tanıyacak olan bir özdeşleşme fırsatı sunar.

RAF militanlarının illegaliteyi metropol I erdeki "tek kurtarılmış böl-

242. A.g.e., s. 41.

243. SPK, *Faire de la maladie une anne*, Champ Libre.

244. "Beiiin-Moabit'leki ifade", *Textes de la RAF* içinde, s. 38.

245. A.g.e., s. 38.

ge" olarak tanımlaması, bunun doğurduğu yeni maddi koşullar nedeniyle değil de -aksine yeraltında hayat şartları çok sıkıntı verici ve zordur- özgürlüğü mümkün kılan o kaybedilmiş kimliğin ancak ve ancak illegalite sayesinde yeniden kazanılabilesindendir. Stammheim mahpusları şöyle demektedir: "Özellik ancak toplumsal kurumlara, okul, kilise, aile, üniversite gibi devletin ideolojik aygıtlarına karşı kendini gösterebilir ve gelişebilir. Çünkü bu kurumlar, öznelere kullandırılmasıyla varolurlar."²⁴⁶

Şehir gerillası, kimi devrimci deneyimlerin çok kısa bir zaman dilimi için de olsa yaptığı gibi, özgürlüğü bir ütopyanın somutlaştırılmasını sağlayarak vermez; zihinsel, duygusal ve ruhsal bir deneyim olarak içsel bir özgürlüğü mümkün kılar. Birey, mücadele ederek kendi kendini belirlemeye, "üst-ben"den kurtulmaya başlar.

Marcuse'un bu sığara verdiği anlama uygun olarak RAF militanlarının "tekboyutlu" diye betimlediği bir toplumda, yani baskının içselleştiği ve bireyin, ezilen ve hükmedilen konumunun bilincine varma da dahil olmak üzere her şeyini kaybettiği bir toplumda, kurtuluş bir pratiktir, yani silahlı mücadeleden geçiyor olsa da, öncelikle içsel bir süreçtir. Bundan silahlı mücadelenin yalnız başına yürütülen bir mücadele olduğu anlamı çıkartılmamalıdır, aksine kimliğin yeniden kazanılması için sistem tarafından dayatılan tecriti yenmek ve başkalarıyla yepyeni nitelikte ilişkiler kurabilme yeteneğinde olmak gerekmektedir. "Bu aygıt karşısında özgürlük, ancak onun külliye inkârıyla mümkündür, yani bu aygıtta, kolektif bir mücadeleyle saldırmakla,"²⁴⁷ der RAF üyeleri, grubun yapılanması üzerine bir metinde.

Kolektiflik ve illegalite, kurtuluşun ve "devrimci kimliğin" iki koşuludur, çünkü grup üyeleri arasında ancak böyle sahici bağlar tesis edilebilir: "İşte tam da, savaşçılar grubunu birleştiren bu samimiyet sürecinde bir 'korunma' ihtiyacının doğduğu anda, birey bu aşırı zorlayıcı durumda özgür hale gelir ve böylece tüketim toplumunun kategorilerinin nüfuzundan sıyrılır."²⁴⁸

Mücadele hapishanenin eşiğinde sona ermez. Savaşçı "sistemin dayatmalarını", ileride hapishane hayatının dayatmalarına tevekkülle katlanmak için reddetmemiştir. Mahpuslar, birbirlerini görme, birbirleriyle konuşma ve hatta kimi zaman yere oturmak gibi bazı şeyleri sırf kendileri istediği için yapma hakkını elde etmek için mücadeleyi sürdürürler, zira RAF için kazanımın büyüğü küçüğü yoktur. İçerideki mücade-

246. Â.g.e., s. 125.

247. A.g.e., s. 59.

248. A.ğ.?, s. 125.

lenin birinci ilkesi cezaevi personeli ve polislerin karşısına katıksız bir direnişle çıkarak, onlara "mümkün olan en fazla kötülüğü" yapabilmek için, onların yapmalarını istediği her şeyi, bunlar ne olursa olsun, iradi olarak yerine getirmeyi reddetmektir. Örneğin fotoğrafları çekilirken mahpuslar tanınmamak amacıyla kaç göz hareketleri yapmıştır, yine içlerinden bazılarının parmak izi, ancak bayıltılmalarından sonra alınabilmiştir.²⁴⁹ Bir kadın mahpus, Carmen Roll şöyle yazar: "Deneyim = azıcık bile sinmek yok; ne sigara, ne kahve, hiçbir şey... Her 'zayıflık'ta bir yol bulduklarını sanıyorlar, geri gelip yeniden başlıyorlar. Bir şeyden emin olabilirsiniz: tamamıyla onların ellerinde olmakla birlikte, iradi olarak hiçbir şey yapmazsan sende hiçbir şey alamayacaklardır... Başından beri gardiyanlarla konuşmadım. O kadınlarla konuşmıyordum. Tüm işgüzar tahlillerden haberdarım, 'onlar da çelişki yaşıyorlar' vs. ve bu tahliller doğru da. Ama sınırlı: bu tahliller, tam da bu çelişkilerin -en azından kimi durumlarda- terör aracı olduğunu anlamıyor, çünkü bu çelişkiler seni yumuşatıyor."²⁵⁰

RAF militanlarının cezaevindeki ortak açlık grevleri de birer kimlik mücadelesidir: Mahpus, açlık grevi yoluyla kurumun "bir nesnesi" olmaktan çıkar ve yeniden bedeni üzerinde, dolayısıyla kendisi üzerinde söz sahibi olur. Fakat özsaygının bu yeniden kazanılışı, mahpusu en çokukşu aşamaya yeniden indiren zor yoluyla beslemeyle kırılmaktadır.

RAF mahpuslarına dayatılan çok özel hapislik koşullarında "kimlik" için mücadele, bedenin yıkımına karşı da bir mücadeledir. Duyumsal yoksunluğa ya da mutlak tecrite tutulmuş olan beden, "dünyayla ilişkilerimizin düğümü" (Merleau-Ponty), bütünlüğünü yitirir ve kendini yok eder. "Devrimci kimlik" referansı, tecrit hücresinin her türlü geometrik çizgiden arınmış evreninde tek sabit nokta haline gelir ve mahpus bedenini bu kimlik etrafında yeniden düzenler. Sonunda tecritteki militanların her birinin ortak bir eyleme gitmesiyle varolabilen "kolektife" kendini bağlamasını mümkün kılar. Stammheim Davası'ndaki ifadesinde Helmut Pohl şöyle demektedir: "Diyeceğim şu ki tecritte yürüttüğümüz kavga bilinç kavgasıdır. Eğer yeni bilinci muzaffer kılamazsak, o zaman kendini kabul ettirecek olan eskisidir."²⁵¹ Pohl'un atıfta bulunduğu bu "yeni bilinç", RAF militanlarına göre komünist toplumun uzaktaki geleceğinde ortaya çıkacak olan değil de, gerillanın örneği olduğu "yeni insan"ın bilincidir. Yani "sistemin dayatmalarından azade,

249. *A propos du...*, s. 134-135. 250. *Ag.t.*, s. 136.

251. *Textes de la RAF*, s. 175.

her türlü mülkiyetten yakasını kurtarmış ve 'kolektif içinde, mücadele yoluyla kişiliği oturan' insanın bilinci.

RAF hiçbir durumda yeni bir toplum modeli, alternatif bir yaşam projesi önermemiştir, iktidarın ele geçirilmesi için herhangi bir strateji saptamamıştır, çünkü mücadele araçtan çok "amaç"tır. Gelecek kuşaklara çoğu kez vad edilen özgürlüğü ve "yeni kimliği" sağlayacak olan da mücadeledir.

Bazıları²⁵² RAF tarafından çizilen bu "varoluşsal" mücadele anlayışıyla 1951 tarihli *Der VValdganger* adlı denemesinde Ernst Jünger'in dile getirmiş olduğu görüşler arasında paralellikler bulmuştur.²⁵³ *Der VValdganger'di* sistemin bireyi öğüttüğüne dair "İnsan kendini yok etmek üzere kurulmuş dev bir makinanın göbeğinde duruyor";²⁵⁴ direnişin başlı başına bir erek olduğuna dair "Asinin direnişi mutlaklıdır: ne elinden bir şey gelmez duruma gelmeyi umursar, ne bağışlanmayı diler, ne zindan hapsini takar. Düşmanından gerekçelere itibar etmesini ummaz, hele mertlik kurallarına uymasını hiç ummaz. Kendisi için ölüm cezasının hiç kalkmamış olduğunu da çok iyi bilir" gibi tespitler dikkati çekmektedir.²⁵⁵ Metropol gerillası için olduğu gibi *VValdganger* için de kavga hiçbir zaman durmaz, cezaevinde bile mola yoktur ve hiçbir şey onun direncini kıramaz. Düşmandan değişmesi, öğrenmesi beklenebilir, önemli olan ona darbeler indirmektir. Onu devirmek gerekir. Ernst Jünger şöyle yazar: "Asi, düşmanın ne derece silahlı olduğunu, hatta silahı olup olmadığını bile merak etmez. Her an, her yerde, hatta karşınızdakiler sayıca ezici bir üstünlüğe sahip olsalar bile 'ormana müracaat' edebilir."²⁵⁶ "Asi" (*VValdganger*) ve "ormana müracaat" (*VValdganger*) sözcüklerinin yerine sırasıyla gerilla ve gerilla savaşını koyunca, bu alıntı, mücadele koşullarını askeri güçten ziyade savaşma azmiyle irtibatlandıran RAF'a kolaylıkla yakıştırılabilir.

252. Till SCHULZ, "Der Kampf als inneres Erlebnis", *Kursbuch*, sayı 35, 1974.

253. *Der Waldgänger*, asker kaçağı anlamına geliyor. Jünger, burada, İzlanda sagulandında bir hataları yüzünden suçlu duruma düşüp "ormana müracaat etmeyi" seçenleri tanımlayan bir sözcüğü kullanıyor. Fransızca çevirmen bu terimi "asi" (*rebelle*) olarak çevirmiş. *Der Waldgänger*, gayri meşru gördüğü bir otoriteye boyun eğmektense yalnızlığı, sefaleti ve tehlikeyi seçen kişidir.

254. Ernst JÜNGER, *Trailedu Rebelle*, Bourgois, s. 126.

255. A.g.e., s. 103. Ernst Jünger'in eseriyle, "Devrimci hayatını kurban etmiştir. Devletle hiçbir pazarlığın hesabını yapmaz ve ondan da bir pazarlık teklifi gelmesini beklemez," diyen Neçayev'in *Devrimcinin İlmihali* kitabının bazı bölümleri arasında bir bağlantı kurulabilir.

256. Ernst Jünger, a.g.e., s. 115.

Fakat RAF militanları bu seçereyi tümüyle reddedecektir, hiçbir zaman Jünger'i andıkları görülmez, belki de onu hiç okumamışlardır bile. Ernst Jünger'e gelince, o "terörizm" adını verdiği şeyi şiddetle eleştirir ve silahlı mücadele gruplarına karşı devletle birlikte saf tutar.²⁵⁷ Zaten Jünger bu denemede direniş, başkaldırı gibi fikirleri savunmakla birlikte açık bir şekilde askeri bir mücadeleye gönderme yapmamaktadır.

RAF'ın özneliğe ve iradeye atfettiği önem, esas olarak yeni bir "devrimci özne" tanımıyla kendini açığa vurmaktadır. İleride göreceğimiz gibi bu tanım grubun stratejisini büyük ölçüde belirler ve RAF militanlarını "ortodoks Marksizm"den uzaklaştırır.

257. E. Jünger ile 21 Haziran 1978'de *Le Monde* 'da Jean-Louis de Rambures'ün röportajı. RAF'la ilgili sorularda Jünger, örgütün pratliğini hararetle mahkûm etmiştir.

Devrimci Özne ve Strateji

ÖNCEDEN BELİRLENMİŞ DEVRİMCİ ÖZNEİN ORTADAN KALKIŞI

İŞÇİ HAREKETİNİN başının belası olan o eski devrimci özne sorunu "devrimcileri" hep bölegelemiştir. I. Enternasyonal'in ardından Marx ile Bakunin arasındaki kapışmanın ana eksenini de bu değil midir?²⁵⁸ Kim veya kimler yapacaktır devrimi? Peki devrimle gelecek toplum nasıl bir şey olacaktır? Bunu takiben proletaryanın (daha o zamandan!) "burjuvalaşması" üstüne II. Enternasyonal bünyesindeki polemikler gelir. Nihayet daha yakın zamanlarda Althusser, devrimci özneyi iptal ederek sorunu çözmeyi düşünür, çünkü ona göre özne kategorisi, kaynağı, nedeni öze havale eden bir burjuva felsefesi kavramıdır ve böylelikle devrim ne öznesi, ne sonu olan bir süreç dönüşüyor"dur. (*Reponse a John Lewis*, Maspero, s. 79)

Negri'ye göre ise proletaryanın tanımlanması artık üretimdeki yeriy-le değil de toplumsal üretim sürecinin bütününe dahil olmasıyla yapılmaktadır.²⁵⁹ Öte yandan Badiou şöyle diyecektir: "Bir tarihsel tüzel kişilikmiş gibi 'proletarya'ya tarihi sorumluluğa haiz bir özne görevi vermekle yanlış yapıldı. Oysa 'proletarya' matematik-politik bir kavramdır."²⁶⁰

RAF ise devrimci özne anlayışını 1972 tarihli bir metinde ortaya koymuştur. Burada örgüt, günümüzde insanın sömürülmesi ve tahakküm al-

258. Marx yoksulları, sınıf dışına itilmişleri, marjinalleri "eski toplumun alt tabakalarının pasif çürümüşleri" olarak görürken (*Komünist Manifesto*), Bakunin şöyle yazıyordu: "Proletaryadan ben daha çok, Marx ve Engels'in, güçlü bir rejimin devlet babasına boyun eğdiğini iddia ettiği şu devasa kitleyi, şu milyonlarca gayri medeni insanı, yoksulları, sefilleri ve cahilleri anlıyorum. Herhangi bir burjuva medeniyetinin kitlemediği bu devasa halk kitlesi bağrında, tutkularında gelecekteki sosyalizmin tohumlarını taşıyamaktadır." BAKUNİN, *LaLiberte, Pauvert*, 1965, s. 134-135.

259. Antonio NEGRI, *La Classe ouvriere amire l'Etat*, Galilee, 1978

260. Alain BADİOU, "Custas quid noetis", *Critique*, Kasım 1984, s. 862.

lında olmasının yalnızca üretimle sınırlı olmayıp, aynı zamanda tüketimde ve hayatın tüm alanlarında geçerli olduğunu kabul etmektedir: "Sistem, insanoğlunun boş zamanlarının tümünü tekeline almış durumda. Fabrikalardaki fiziksel sömürüye, kitle iletişim araçları ve kitlesel tüketim yoluyla düşünce ve duyguların, özlem ve ütopyaların sömürülmesi eklendi... Sistem, metropollerdeki kalabalıkları kendi pisliğine öylesine bulaştırdı ki, kendilerini sömürülen ve ezilen kişiler olarak görme şansını kaybettiler. Öyle ki otomobil, hayat sigortası, konut kredisi sahibi olmakla sistemin tüm cinayetlerini kabulleniyor ve otomobil, tatil, banyo dışında herhangi bir şeyi ne tahayyül, ne de ümit edebiliyorlar."²⁶¹

Burada Marcuse'ün *Tek Boyutlu İnsandakine* yakın bir tezle karşı karşıyayız: yabancılaşma kusursuzdur, her yerdedir; yalnızca üretimde değil, tüketimde, hayatın tüm alanlarındadır. İnsanoğlu günün 24 saati sömürülmektedir. Bu, Marcuse'ün "tüm özel ve kamusal varoluş boyutlarını hizaya sokan ve kendi içinde toplayan"²⁶² kapalı toplumundan başka bir şey değildir: "İnsanlar otomobillerinden, stereo müzik settlementlerinden, dubleks evlerinden, mutfak aletlerinden tanınır oldular",²⁶³ ya da "İşçi ve patron aynı televizyon programını izliyorsa... bu benzeşme sınıfların ortadan kalktığına delalet etmez. Aksine, tahakküm altındaki sınıfların, yönetici sınıfların ayakta kalmasının teminatı olan ihtiyaç ve doyumları ne ölçüde paylaştıklarını gösterir."²⁶⁴ Nihayet, "Baskıcı toplum yönetimi ne kadar akli, üretken, teknik ve bütünlüklü olursa, bireyler de esaretten kurtulmaları ve özgürlüklerini elde etmelerini sağlayacak olan çareleri tahayyül etmekte o kadar zorlanırlar."²⁶⁵

Marcuse gibi RAF'a göre de tekboyutlu toplum sınıfsız bir toplum değil de ezilen sınıfların kendilerini oldukları gibi tanıma fırsatını kaybettikleri bir toplumdur. RAF, bu çözümlemeyi yapmakla birlikte, uzun vadeli bir stratejiyi uygulamaya sokacak, "kendinde sınıftan "kendi için sınıfa geçişi sağlamayı hedefleyen Leninist tarzda bir öncünün inşasının zorunlu olduğunu düşünmez. RAF'a göre "kendisini öncü olarak takdim edecek bir öncü yaratılması, hâkim sınıf içinde kendine yer biçen, hâkimiyeti hedefleyen bir düşünceden başka bir şey değildir."²⁶⁶

261. *Tente der RAF*, XXIX. Bölüm, "Den Antiimperialistischen Kampf führen! Die rote Armee aufbauen!" *Revolutionäres Subjekt*, s. 431.

262. Herbert MARCUSE, *L'Homme unidimensionnel*, Minuit, Fransızca baskıya ön-söz, s. 7.

263. *A.g.i.*, s. 7. 264. *Ä.g.e.*, s. 34. 265. *A.g.e.*, s. 32.

Sanıldığı gibi bu bir tevekkül tavrı değildir, tam aksine, günümüzde bireylerin kararına dayalı radikal bir mücadeleyi mümkün kılabilecek olan da bu öğütölme ve parçacıklara ayrılmadır; tıpkı Sartre'ın yazdığı gibi: "Yabancılaşmalar doğrudan özgürlüğe havale ederler, çünkü sadece bir özgürlük yabancılaştırılabilir."²⁶⁷ RAF'a göre yabancılaşma tarihseldir ve onun ontolojik temeli de özgürlüktür. Dolayısıyla başkaldırı imkânı, yabancılaşma her yerde hazır ve nazır olmasına rağmen mevcuttur: "Bundan hareketle şu sonuca varıyoruz: Kendini bu dayatmalardan kurtaran ve sistemin cinayetlerine alet olmayı reddeden herkes ama herkes devrimci öznedir. Üçüncü Dünya halklarının kurtuluş mücadelelerinde siyasal kimliklerini kazananların her biri, yoldan çıkanların, artık evet demeyenlerin her biri, bunların her biri devrimci öznedir, yoldaştır."²⁶⁸ Mücadele eden her birey birer özgürlük adacıdır.

RAF'a göre devrimci özne, ne üretim, hatta ne de tüketim sürecindekileriyle belirlenir. Artık onu sosyolojik ya da siyasal kategoriler içinde aramamak gerekir, öznelliklerin ve başkaldırı içindeki bireysel praksislerin toplamından oluşur. Halbuki Marcuse kimi toplumsal kategorilerin mücadeleye epey yatkın olduğunu düşünmektedir: "Tutucu halk sınıflarının aşağısında, itilmişler, marjinaler, diğer ırklar, diğer renkler... mazlumlar, işsizler, çalıştırılmayanlar, verili oyunu oynamak istemeyenlerden oluşan alt tabaka vardır."²⁶⁹ RAF ise her türlü önceden belirlemeyi reddeder, ona göre marjinaler ve sistemin dışladığı kişiler mücadeleye en yatkın olanlar değildir. Mücadeleye girdikten, sisteme evet demeyi bıraktıktan sonra kim olursa olsun, o devrimci öznedir. Devrimci özne için "kim olursa olsun" diyebilmek RAF'ın kimseyi temsil etmediği anlamına geliyor. Grup, kendisi dışında herhangi bir şey (proletarya ya da kitleler) adına ortaya çıkmış değildir. Şimdi ve burada yaptıkları nedeniyle RAF'ın kendisi devrimci bir özne olmaktadır: "Söz konusu olan biziz! Biziz devrimci özne; mücadele etmeye ve direnmeye başlayan bizden biri olur."²⁷⁰

266. *Textes de la RAF*, s. 43 (Ulrike Meinhofun 13 Eylül 1974'te Berlin-Moabit duruşmasındaki ifadesi).

267. GAVI, SARTRE, VICTOR, *On a raison de se revolter*, Gallimard, s. 342.

268. *Texte der RAF*, "Revolutionares Subjekt", s. 431.

269. Marcuse, *a.g.e.*, s. 280. Marcuse için oyunu oynamayı işlememek ille de şehir gerillasına başvurmayı gerektirmez, ama devrimci şiddet kendini dayatmaktadır, çünkü devletin şiddet tekeli kırımayı hedefler.

270. *Texte der RAF*, "Revolutionares Subjekt", s. 433.

Özellikle Lukacs'ın *Tarih ve Sınıf Bilinci* adlı yapıtında görüldüğü gibi, Marksist teoride olduğu gibi bir devrimci özne kategorisinden yola çıkarak düşünülmüş, olayların birbirine eklendiği bir tarih yoktur artık.²⁷¹ Ayrıca RAF, işçi hareketinin deneyimlerini derleyecek bir örgüt de olamaz. Devrimci öznenin, içinde kendini görüp tanımlayacağı bir ayna da değildir. Bundan böyle devrimci özne, yolu gözlenen, eğitilen, beklenen, görevlendiren, ajite edilen olmaktan çıkmıştır. Artık kitlelerin devrimi yapması ya da nesnel koşulların daha elverişli olması beklenmeyecektir.

Bu bakış açısıyla, hem kendine devrimci deyip hem de mücadele içinde yer almayan kişi, Sartre'ın kastettiği anlamda "kötü niyetli"dir, yani mücadeleden yan çizmek için bahaneler, mazeretler bulmaya çalışacaktır. RAF'a göre her siyasal, tarihi, jeostratejik durum aşılabılır, aşılmalıdır da. Herkes mücadeleyi, bulunduğu yerde ve hemen başlatmakla mükelleftir. RAF, "söz konusu olan biziz! Biziz devrimci özne" derken "devrimci özne" etiketine tek başına sahip çıkmaya yelteniyor değildir. Buradaki "biz" zamiri, tahakküm ve sömürüye karşı RAF'la aynı araçları kullanarak mücadele ettikleri andan itibaren her türlü grup tarafından da kullanılabilir. Bu gruplar dünya çapındaki bir çerçeve içinde yapılandıkları için, hiçbir bölge mücadeleden vareste tutulmamalıdır. Dünyanın her köşesinde elde silah savaşan tüm hareketler "devrimci özne"lerdir.

RAF, Üçüncü Dünya halklarının proletaryayı temsil ettiklerini ve tüm dünya perspektifinde "insanlığın bizzat kendi eliyle kurtulmasının o büyük nesnel ümidi anlamına gelen anti-emperyalist devrimin öncüsü"²⁷² olduklarını savunur. Fakat RAF, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkinin yerini, sanayileşmiş ülkelerle proleter uluslar arasındaki çelişkiye (Kuzey/Güney çelişkisi) bıraktığını düşünenlere katılmamaktadır. Çelişkiyi proletarya ile emperyalist sistem arasında, proletaryayı da bu sistemin ayrılmaz bir parçası olarak gören Badiou'nun konumuna daha yakın görünür.

RAF, daha önce değindiğimiz gibi, metropollerde kitlelerin, tarihte benzerine rastlanmamış bir yetkinlik düzeyinde sömürüldüğü, tahakküm altında tutulduğu görüşündedir. Buna göre, sanayileşmiş ülke pro-

271. Lukacs, tarihsel determinizmin bütün ağırlığına rağmen öznele, yani devrimci eyleme ayrıcalık tanımaya çalışmıştır, fakat onun teorisinde de bireysel bir öznelliğe yer yoktur. Proletarya "adına" iradeyi, bilinci cisimleştiren neredeyse tamamıyla partidir.

272. *Texte iler RAF*, "Revolutionares Subjekt", s. 432.

letaryaları artık birer işçi aristokrasisi oluşturmamaktadır. Özetle "proletarya, emperyalist metropolde sermaye tarafından, devletin ideolojik aygıtları, sendikalar ve partiler aracılığıyla hayatın tüm alanlarında örgütlenmiş, fişlenmiş ve denetim altına alınmıştır. Dolayısıyla ulusal çerçevede kendi için bir sınıf olmaktan çıkmıştır."²⁷³ Bu, metropoller düzleminde inisiyatifin kalktığı anlamına gelmez, çünkü metropollerde özel görevler üstlenmiş olan "devrimciler" vardır: "Metropollerdeki gerilla hareketlerinin -burada RAF, İtalya'da Kızıl Tugaylar, ABD'de *United People Liberation Army*-askeri açıdan isabetli olmalarını sağlayan, Üçüncü Dünya halklarının kurtuluş mücadeleleri bağlamında, onlarla dayanışmacı bir çizgide emperyalizme burada saldırabilmeleridir. Burası, emperyalizmin, Üçüncü Dünya halklarını ezmek ve sömürmek için askeri birliklerini, silahlarını, bilgilerini, teknolojisini, iletişim sistemlerini ve kültürel faşizmini yığınak yaptığı cephe gerisidir. Bu nedenle metropollerdeki gerilla stratejisi şu olmalıdır: emperyalizmin cephe gerisinde emperyalizme karşı silahlı mücadeleyi, halk savaşını başlatmak."²⁷⁴

"RAF-Kızıl Ordu Fraksiyonu" adını bu anlamda okumak gerekmektedir. Alman devrimci hareketinin silahlı fraksiyonu olarak RAF, büyümeye ve gelişmeye aday bir siyasi-askeri çekirdektir. Aynı zamanda Üçüncü Dünya halklarının kurtuluş hareketleriyle, metropollerdeki gerilla hareketlerinin bileşiminden oluşan dünya kızıl ordusunun bir fraksiyonudur. Fakat merkezde ve çevrede mücadele yürüten bu farklı hareketler, hiçbir şekilde III. Enternasyonal bünyesinde örgütlenmiş farklı ülkelerin komünist partileri örneğindeki gibi, tek bir "Dünya Devrimi Genel Karargâhı"nın yönetimi altında savaşan tek bir ordunun farklı müfrezeleri olarak anlaşılmamalıdır.

Aralarındaki dayanışma yatay ve kendiliğindendir. RAF özel olarak hiçbir kurtuluş hareketine öncelik tanımamıştır. Militanlar Afrika, Ortadoğu ya da Latin Amerika'da bir gerilla birliğine katılma yoluna gitmemişlerdir. Kendi evlerinde, "emperyalizmin kendini güvenli hissettiği, kumanda merkezlerini yoğunlaştırdığı yerde",²⁷⁵ genel mücadeleden

273. *Textes de la RAF*, s. 133 (21 Ağustos 1975 tarihli açıklama).

274. *A.g.e.*, s. 35 (Berlin-Moabit Davası, 13 Eylül 1974). Marcuse de ulusal kurtuluş hareketlerinin, tek başlarına emperyalizmi altedecek güçte olmadıklarını, bu yüzden metropol ülkelerdeki mücadelelerin kaçınılmaz olduğunu düşünüyordu (*La Fin de l'ulopie - diSCuSSİon avec des etudiant.ı allemands*, Seuil.)

275. Che Guevara da metropollerdeki mücadeleye büyük bir önem atfediyordu. Bir gün Latin Amerika'da savaşmak isteyen genç Amerikalılar'a şöyle diyecekti: "Siz Ameri-

kopmadan, ama kendi özerkliğini de tam olarak tesis ederek silahlı bir fraksiyon oluşturmaya çalışmışlardır. Dünya ölçeğinde örgütlenen bu mücadele süresince, emperyalizm her yerde yenilmedikçe ne merhaleler katedilebilir, ne de kurtarılmış bölgeler yaratılabilir: "Guevara'nın tahlilinden farklı olarak, dünya çapındaki devrimci sürecin birleşik bir süreç olduğunu düşünüyoruz. Bu süreç, merhaleler halinde değil, ulusal toprakların Amerikan sermayesi denetiminden kurtarılması ve sistemin tüm devletlerinde -çevreden merkeze kadar- grupların silahlanması ve savaşması yoluyla ilerleme kateder."²⁷⁶

RAF kendisini, dünya çapındaki devrimci sürecin temel bir anı olarak görmektedir. Silahlı Üçüncü Dünya halklarından öncü olarak söz etmesinin esas nedeni nicelikle ilgilidir, metropollerdeki gerilla hareketleri içindeki insan sayısının düşük olmasından hareketledir. RAF tarih sahnesinde yalnızca kendini temsil etmektedir, "devrimci özne" ile aynılaştırılmış şu ya da bu toplumsal katmanı değil. Bununla birlikte metropollerdeki en yoksunların ve en çok tahakküm altında tutulunanların davasıyla Üçüncü Dünya halklarının davasının özdeş olduğuna katılmaktadır: "Halkın, kitlelerin, vardiyalıların, 'lumpen-proletaryanın', mahkûmların, çırakların -yani bizde en alttakilerin- ve Üçüncü Dünya halklarının davası devamızdır. Davamız -emperyalizme karşı silahlı mücadele-bu kitlelerin davasıdır ve bu karşılıklıdır."²⁷⁷

RAF'ın en çok sömürülen ve en çok ezilenlerin davasından söz etmesi, bundan böyle, ne önceden belirlenmiş bir devrimci öznenin, ne de potansiyel olarak başkalarından daha devrimci olan toplumsal katmanların ya da bireylerin olamayacağı gerçeğiyle çelişmemektedir. RAF'ın kastettiği, iki karşıt kampın bulunduğu: sömürücülerin ve hükmedilenlerin kampları, her ne kadar sömürülenler sık sık cellatlarıyla iyi geçinse de. Bu dava, adaletin, ahlakın bir gereği, ulaşılması gereken bir ufuk olarak algılanır. RAF'a göre adalet ya da yabancılaşmanın sonu, Marksistlerin düşündüğü gibi bir "teori-bilim"den türetilemez. Yapılması gereken tek bir şey vardır: mücadele etmek.

RAF'a göre, temsil özelliğine sahip, teorinin koruyucusu ve teori-pratik ilişkisinin kefi devrimci bir öznenin ortadan kalkmış olmasının

kalılar bizden daha şanslısınız, çünkü canavarın karnında yaşıyorsunuz. Sizin yürüttüğünüz, en önemli mücadeledir; çünkü savaşın kalbindesiniz." (Jerry RUBIN, *Do it*, Seul, s. 20)

276. *Textes de la RAF*, s. 132 (21 Ağustos 1975 tarihli açıklama).

277. *A.g.e.*, s. 38 (Berlin-Moabit Davası, 13 Eylül 1974).

yol açtığı en önemli yenilik, kitlelerin "eğitilmesi gereken üçüncü şahıslar" olarak görülüp dışlanması iptalidir. Bu yaklaşım RAF stratejisinin ayrılmaz bir parçasıdır, hatta onunla eşanlama sahiptir. Yine de RAF'ı bir devrimci özne olarak görüp onun cazibesine kapılanlar da hep olmuştur.

ÜÇÜNCÜ ŞAHISSIZ STRATEJİ

Hal böyle olunca yalnızca iki güç söz konusudur ve bunlar karşı karşıya gelirler: RAF ve "emperyalist aygıt". RAF'a göre bu aygıtın, Amerikan ordusu, Alman devleti, siyaset ve ekonominin üst düzey yöneticileri gibi farklı veçheleri vardır. İşte bütün bu veçheler RAF'ın hedefidir ve grubun tahlilleri onları alabildiğine birlik ve beraberlik içinde göstermektedir. Buna göre Alman devleti, Amerikan emperyalizminin oynattığı bir "kukla devlettir. Alman devlet aygıtının, Althusser'in ayrımına sadık kalarak, hem şiddetle işleyen (polis, adliye, ordu...) bir baskı aygıtı, hem de basın, üniversite gibi kurumlarıyla bir ideolojik aygıt olduğunun altı çizilir. Siyaset veya ekonominin üst düzey yöneticileriyse RAF'ın gözünde emperyalist sistemin cisimleşmeleridir.

Böylece RAF kendine hedef olarak polis binalarını, Amerikan üslerini, Springer basın tröstünü, yargıç ve savcılarını, banka ve büyük kapitalist işletmelerin yöneticilerini seçecektir. RAF'a göre "gerilla savaşının amacı devlet aygıtına belirli noktalardan vurmak ve onu devre dışı bırakmaktır."²⁷⁸ Bu çatışmada RAF, "emperyalist aygıt"a karşı tek basındır. Heidelberg ya da Frankfurt'ta Amerikan hedeflerine saldırırken bu yolla kitleleri bilinçlendirmeyi amaçlamaz, önemli olan emperyalizmin askeri ve moral potansiyeline darbeler indirmektir.

Frankfurt eylemi sonrasındaki üstlenme bildirisinde RAF şöyle di-yordu: "B. Almanya ve Batı Berlin, imha uzmanlarına güvenli cephe gerisi hizmetleri sunmaktan vazgeçmelidir. Vietnam halkına karşı işledikleri suçların, kendilerine karşı dört elle savaşan düşmanlar yarattığını, devrimci gerilla birliklerinin saldırıları yüzünden, dünyanın hiçbir köşesinde bundan böyle güvenlik altında olamayacaklarını anlamalarının zamanı gelmiştir."²⁷⁹ Bu eylemin amacı düşmanın düzeninin bozulmasıdır, her ne kadar pek kimse anlamadıysa da saldırının etkisi anında ve bariz olmuştur. Nasıl olsa Amerikan asker ve subayları anlayacaktır,

278. "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine", *İM "Hande â... içinde*, s. 115.

279. "H Mayıs 1972 Bildirisi", *Textes de la RAF içinde*, s.212.

zaten önemli olan da budur. Bunun ucu kuşkusuz Alman devletine de dokunmuştur, belki en büyük darbeyi alan da odur. Bu eylemin kitlelere anti-emperyalist bir bilinç taşıması, olsa olsa bu eylemin ek bir kazancı olur, ama RAF böyle bir zorunluluk hissetmiyordun Bu yaklaşım, RAF'ın kendisini "devrimci özne" ile özdeşleştirilmesiyle tutarlıdır. Onun savaşında hiçbir pazarlık ihtimaline yer yoktur; RAF düşmanını değiştirmeye, daha adil olmaya ikna etmenin yollarını aramaz. RAF'a göre tek çözüm düşmanı sarsmak, onda gedikler açmaktır.

Daha ilk başlarda, RAF tarafından üstlenilen ilk eylem olan 14 Mayıs 1970'te Andreas Baader'in kaçırılması da bu üçüncü şahıssız stratejinin bir uzantısıdır. "Baader'i propaganda yapmak için değil özgürlüğüne kavuşsun diye kaçırdık,"²⁸⁰ diyecektir grup 1971'de. Bu ilk eylemde RAF acil bir sorunu çözmeyi amaçlıyordu, bunun hiç kimse tarafından anlaşılmaması olması umurunda değildir.

EĞİTİLEBİLİR ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARA YÖNELİK STRATEJİ

Bununla birlikte RAF'ın, fırsat hasıl olduğunda, kitleler, Alman aşırı solu ya da uluslararası kamuoyu olarak karşımıza çıkan kimi "üçüncü şahıslara" yönelik eğitsel bir tavır sergilediği de olmuştur. Dolayısıyla kimi durumlarda sahneye üç aktör birden çıkmaktadır: RAF, "emperyalist sistem" ve o meşhur "bilinçlenmesi" arzulanan üçüncü şahıslar.

20 Ocak 1975'te yayımlanan röportajda²⁸¹ *Spiegel*'in "Artık kimse-nin sizin için sokağa dökülmediğinin farkında değil misiniz?" şeklindeki sorusuna RAF, kamuoyu araştırmalarından alıntılarla, her ne kadar tam olarak ikna edememiş olsalar da halkın belli bir kesiminin sempatisini topladıkları; bunun da eğitsel bir ilişkinin tesisi için temel öneme sahip olduğu karşılığını vermiştir. RAF, kamuoyu araştırmalarına bu şekilde atıfta bulunmakla, aralarında hiçbir ortak noktanın bulunmadığını iddia ettiği demokratik Batı sisteminin alışlageldik oyununa tâbi olan örgütlerle kendini aynı zemine yerleştirmiş olur. Modern toplumun "tekboyutlu yönü"nü'nün altını çizmiş bir grubun kamuoyu araştırmaları ve istatistiklerden yararlanması açık bir çelişkidir. Halbuki istatistikler ve kamuoyu araştırmaları, nesnesi kalabalıklar olan, "sistem"in onları hizaya sokmasına, sahiciliklerinden arındırmasına yarayan yöntemlerden başka bir şey değildir.

280. *DerSpiegel*'deki röportaj, 15 Haziran 1970, sayı 25.

281. Bu röportajın tam metni için bakınız: *A propos du...*, s. 217-242.

RAF, kitlelerden ziyade sık sık uluslararası kamuoyunu "üçüncü şahıs" olarak muhatap almıştır. RAF emelini, "F. Almanya'ya karşı, siyasal açıdan onun aleyhine olan yurtdışındaki tüm duyguları, eski anti-faşizmi; aşırı soldan sosyal demokratlara uzanan geniş bir yelpazedeki tüm gruplarda, aynı şekilde her ülkenin hükümetlerinde var olan Alman emperyalizmine, onun tahakküm hırsına karşı hassasiyetleri harekete geçirmek amacıyla sosyal demokrasi maskesi altında gizlenen faşizmi görünür kılmak"²⁸² şeklinde tanımladığında, hep emperyalist sistemin öğeleri olarak saptayageldiği Avrupa ülkelerinin hükümetlerini bile, sesini duyurmak istediği üçüncü şahısların arasına katmış olmaktadır.

Bu yüzden RAF Eylül 1977'de Hans-Martin Schleyer'i kaçırdığında, onun Alman patronlarının patronu olmasını, "şok patronu" namını değil, yalnızca SS geçmişini öne çıkartır. Çünkü RAF Alman halkına değil uluslararası kamuoyuna seslenmektedir. Grup kendini haklı göstermek için, en azından şahıslar bakımından "I I I. Reich ile F. Almanya arasındaki sürekliliği" kanıtlamaya çalıştığını söyler. Daha önce gördüğümüz gibi, Fransız basınının tepkileri ve bazı aydınların tavırları grubun amacına kısmen ulaşmış olduğunu göstermektedir.

"Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler" ve "Uluslararası Mahkûmlara Destek Komitesi"nin kuruluşu da, RAF'ın uluslararası kamuoyunu (medya, insan hakları örgütleri, sendikalar, partiler, hukukçular...) Alman devletine karşı mücadelesinde kendi müttefiki kılmaya yönelik stratejisi içinde değerlendirilmelidir.

CEZBEDİLMESİ GEREKEN ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARA YÖNELİK STRATEJİ

Heidelberg'deki Amerikan karargâhına yönelik saldırının üstlenme bildirisinde RAF, "Amerikan emperyalizmine karşı siyasi mücadele içindeki tüm militanları, her türlü Amerikan tesisini hedefbelleyip saldırmaya"²⁸³ teşvik etmektedir. Bu türden teşviklerin muhatabı, eğitilme ihtiyacı içindeki üçüncü şahıslar değildir. Söz konusu olanlar, mücadele bilincine sahip olup buna cesaret edemeyenlerdir. Bu eylem yoluyla RAF, düşmanın askeri potansiyelinde gedik açmak, aynı zamanda da, cılız güçlerle bile ona darbe indirmenin mümkün olduğunu göstermek istemiştir. Grubun derdi genel bir hareketliliğin başlatıcısı olabilmektir. Bunun ardından zincirleme bir tepkinin doğmasını, eylemlerin yayıl-

masını beklemektedir. İlerdeki eylemleri ve mücadeleleri yönlendirmek gibi bir iddiası yoktur. Nitekim RAF'a göre, "aydınların ve işçilerin en ileri kesimleri hiçbir zaman bizzat yönetici olmazlar, hep diğerlerine örnek oluştururlar".²⁸⁴

"Devrimci Hücreler"in üyeleri, daha önce değindiğimiz RAF'a hitaben mektuplarında şöyle demektedirler: "RAF'ın 1972 eylemleri, biz dahil bir dizi insanı sarsmış ve uyandırmıştır. Bu eylemler yeri göğü inletirken devlet aygıtının tümüyle çaresiz kalması ve F. Almanya'da bile gerilla savaşının gerçekleştirilme kapasitesi karşısında sevinçten ağzımız kulaklarımıza varıyordu... Bu bize, çok uzun bir süredir düşünülen o şeyin hayata geçirilmesinin mümkün olduğunu gösterdi."²⁸⁵

GÜÇLÜ NOKTALAR-ZAYIF NOKTALAR. GÜCE DÖNÜŞEN ZAYIFLIK

1972 tarihli bir metinde²⁸⁶ RAF şöyle yazmaktadır: "Sistemin altedilmesi en kolay, en zayıf noktasını bilme sorunu ancak ve ancak tarafımızdan çözülebilir. Bunun yolu da teori ve pratik diyalektiğinden geçer; önce o, sonra diğeri mantığından değil."

RAF için, Leninist teorideki "zincirin en zayıf halkası"²⁸⁷ teorisi gibi, sistemin en güçlü ve en zayıf noktalarını saptamaya yarayan genel bir teori söz konusu değildir.

İster nicel, ister nitel olsun güç ilişkilerini diyalektik açıdan bile değerlendirebilme imkânı yoktur. Bunun yerine RAF art arda saldırır. Çünkü ona göre sistemin nerede güçlü, nerede zayıf olduğu deneyerek öğrenilir. Böylelikle "emperyalist sistem"in güçlü olduğu varsayılan yerlerden birinin, örneğin metropol ülkelerin göbeğindeki Heidelberg'in, çevre ülkelerdeki yerlerden daha zayıf ve daha kırılğan olduğu açığa çıkarılabilir. RAF'a göre pratik, asla teorinin mekanik, diyalektik veya yapısal bir sonucu değildir. Aynı şekilde müstakbel bir teorinin yaratıcısı da değildir. RAF önce darbesini indirir, ardından da doğan durumun değerlendirmesini yapar. İşte bu noktada grubun diyalektikten

284. "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine", *IM "BandeâBaader..."* içinde, s. 110.

285. Bu mektup şurada yayımlandı: *La ljmeme Noire*, Nisan 1977, sayı 8, s. 45.

286. *Texte der RAF*, XXIX, "Anti-Emperyalist Kavgayı Yükselt! Kızıl Orduyu Kurl!" s. 433.

287. Bu yaklaşım, daha önce gördüğümüz gibi İtalya'yı emperyalist sistemin Avrupa'daki en zayıf, Batı Almanya'yı da en güçlü halkası olarak gören Kızıl Tugaylar'mkinin tam zıddıdır.

anladığı Marksist anlayıştan epey farklılık arzeder. Sistemi, filan hedefe öncelik verip, ardından falanla devam ederek yıkmak diye bir şey söz konusu değildir. Riayet edilmesi gereken aşamalar yoktur. Mücadeleleri ne bir araya toplayabilirsiniz, ne de kazanımları belli bir süre muhafaza edebilirsiniz. RAF'ın istediği devleti de, kendi arzusu hilafına art arda darbe pratiğine sürüklemektir. Böylelikle onun mutlak bir güce sahip olmadığını, her şeyi önceden kestiremediğini ve "sözcüleri" ne kadar inkâr ederse etsin ne yapacağını bilemez hale gelebildiğini göstermeyi amaçlar.

RAF'ın stratejisinde zaman ve mekânın kullanımı çok önemlidir. Örgüt, 1972 taarruzunu oldukça dar bir zaman dilimine (iki haftada altı önemli saldırı) ve azami geniş bir eylem sahasına (Hamburg'tan Münih'e, Frankfurt'tan Augsburg'a kadar) yaymıştır. Yani zamanı yoğunlaştırırken mekânı geniş tutmuştur. Satrancın temel ilkesine, tahtaya en kısa zamanda en iyi şekilde yayılma ilkesine riayet etmiştir adeta. 1977 taarruzunda da aynı şekilde eylemleri yoğunlaştırma niyeti gözlenir. Haziran 1984 davası sırasında, ikinci dalga militanı Kurt Folkerts, Siegfried Buback suikasti hakkında şöyle konuşmaktadır: "Eylemi daha önce yapmadık, çünkü bu saldırıyı tek başına bırakmak istemedik; daha sonra yaşandığı gibi, bir taarruz kampanyasıyla ilişkili olarak gerçekleştirirdik. Bundan muradımız yalnızca eylemin etkisini artırmaktı."²⁸⁸

Taarruz belli bir yöreye odaklanmaz, ayrıca Giap'ın dediği gibi, "belirli bir cephe yoktur, cephe hiçbir yer ve her yerdir."²⁸⁹ Zira gerilla savaşta zayıf güçlere özgü bir müdahale tarzıdır; düşmanın hırpalanması pratiği içinde yer alır. Lyotard bu pratiği şöyle açıklıyor: "Bu bir tür misilleme, kurnazlık yada dalavere gibi bir şeydir. Bu sayede küçükler, 'zayıflar' bir an için güçlülerden daha güçlü hale gelir. Örneğin Heidelberg Hastalar Kolektifi (SPK) 'Hastalığın silahlaştırılması,' RAF mahpuslarına destek komitesi de 'güce dönüşmüş zayıflıktan başka bir şey olmayan bu maddi gücün bilincine varmak,' diyordu. Bu misillemeler, sofistlerin, ilk kuşak parlak hatiplerin mantığıyla örtüşmektedir. Fırsatlardan ibaret bir zamandaki mantık üstadının, ya da merkezi olmayan azınlıklardan ibaret bir mekândaki dünya tarihi saatinin mantığına ait olamazlar."²⁹⁰

288. Kurt FOLKERTS'iri 5 Haziran 1984'teki ifadesi, aktaran *Ligne Ruuf>e*, sayı 11.

289. Giap'tan aktaran Andre GLUCKSMANN, *Histoire des Ideologies*, 3. Cilt, Hachette, s. 239.

290. Jean-François LYOTARD, *Rudimentspal'ens*, Bourgois, s. 154-155.

BETERİN BETERİ SİYASETİ Mİ?

Tıpkı benzer durumlarda diğer ülkelerde de olduğu gibi Almanya aşırı solu da RAF'ı sık sık, "devletin faşistleşme sürecini hızlandırmak" için "beterin beteri"²⁹¹ bir siyaset gütmek, böylelikle devletin yoğun baskılarına karşı bir muhalefetin yeşermesini arzulamakla suçlamıştır. Bu ithamlara karşı RAF, "faşizmden, onunla mücadele edenlerin sorumlu tutulamayacağı"²⁹² ve yaptıklarının Almanya'da zaten varolan "gizli faşizm"! açığa çıkartmaktan ibaret olduğu karşılığını vermiştir. Grup sadece "demokratik bir surat" ardında gizlenen devletin sahici yüzünü sergilemek istemektedir. RAF, "burjuva özgürlüklerin devlet aygıtı içinde yüzeysel olarak varolduğunu",²⁹³ nitekim "ilk kitle hareketi patlak verdiği zaman öğrenci hareketi bu hakları devlete karşı kullanmak istediğinde, olağanüstü yasalarla (*Notstandgesetz*) bunların rafa kaldırıldıklarını" savunmuştur. RAF'a göre, yalnızca silahlı mücadele değil, her radikal muhalefet, hemen devletin "demokratik maskesini atıp gerçek yüzünü göstermesi" ne, yani sert tepkiler uygulamasına neden olacaktır. Bu yüzden devletin gösterdiği tepki, grubun ne denli etkili olduğunun bir ölçütüdür ve onun eylemliliğini meşrulaştırır.

RAF, devletin maskesini bu şekilde indirmek suretiyle yalnızca bir şeyi kanıtlamayı, iktidarın gerçek özünü açığa çıkartmayı amaçlamaz, aynı zamanda düşmanı ortaya çıkartmak ister, çünkü böylelikle düşmanına daha iyi vurabileceğini, onu kendi alanına, yani "açık alana" dilettiği anda taşıyabileceğini düşünür. RAF, devlet aygıtının faşistleşmesini teşvik etmek ya da hızlandırmak istediği iddialarını reddetmekle birlikte devrim ile karşı-devrimin ayrılmaz bir biçimde birbirlerine bağımlı olduğunu söyler. Bu saptamasına destek olması için Marx'ın *Fransa'da Sınıf Savaşları'ndan* sık sık şu alıntıyı yapar: "Devrimci hareket yolunu, güçlü, sıkı bir karşı-devrime vesile olup kendine bir rakip yaratarak ve onunla savaşarak açmıştır."²⁹⁴

291. Hoist MAHLER ve Jürgen BACKER, "RAF Üzerine On Tez", *Jahrbuch Politik* içinde, sayı 8, 1978, NVagenbach.

292. Stammheim'daki RAF mahpuslarının *Le Monde Diplomatique*'m sorularına yanıtları. Temmuz 1976'da *Cahiers de combattants anti-imperialistes*'m ilk sayısında yayımlandı.

293. "Die Dialektik von Revolution und Konterrevolution", *Texte der RAF* içinde, XXVII. Bölüm, s. 400.

294. Bu alıntıyla Ulrike Meinhof'un 13 Eylül 1974'te Berlin-Moabit'leki ifadesinde (*Textes de la RAF*, s. 137) ve Horst Mahler'in "Batı Avrupa'da Silahlı Mücadele Üzerine" başlıklı yazısında karşılaşıyoruz.

Ayrıca Kim İl Sung'un şu sözlerine de başvurumaktadırlar: "Sorun, bizim gerici askeri yoğunlaşmayı isteyip istemediğimizin bilinmesi değildir. Sorun, bizim gerici askeri yoğunlaşmayı devrimci askeri yoğunlaşmaya dönüştürmeyi başarıp başaramadığımızın bilinmesidir."²⁹⁵

Yani RAF bir anlamda, "karşı devrimin tırmanışı" adını verdiği şeye olumlu bakmaktadır. Tıpkı "Şehir Gerillasının El Kitabı"nda Carlos Marighela'nın yaptığı gibi: "Sürekli bir siyasal kriz koşullarında devrimci stratejinin temel ilkesi, devrimci eylemlerin adetini öylesine artırmaktır ki düşman, ülkenin siyasal durumunu askeri duruma dönüştürmeye kendini mecbur hissetsin. Bu şekilde memnuniyetsizlik halkın tüm kesimlerine yayılacaktır."²⁹⁶ Ne var ki Almanya'da devletin RAF eylemleri sonrasında gösterdiği tepki bambaşka sonuçlara yol açacaktır. Legal aşırı solun militanları, kendilerini derinden sarsan bu baskı politikaları sonucunda kademe kademe hem sözlü, hem de fiili olarak silahlı mücadeleye sırt çevirmiştir. Bu durum RAF'ın tecritini pekiştirir. "Alman kitlelere" gelince, onlar da RAF'ın siyasi zeminde ortaya çıkmasından sonra devlet ve onun iktidar aygıtıyla daha da özdeşleşirler.

SİMGESELİN GÜCÜ. MEYDAN OKUMA

Silahlı mücadele gruplarının ayırt edici bir özelliği, neden ve sonuçların bir tür orantısızlığı temelinde varlık göstermeleridir. Bir felaket bölgesi, kelimenin matematiksel anlamıyla, Thom'un, en ufak bir karışıklığın bir sistem içinde muazzam bir etki doğurabileceğine dair teorisinde olduğu gibi, mutlak bir kesintililik alanı yaratırlar. Gerçekten mevcut güçler arasında tam bir oransızlık vardır: Bir yanda ordusuyla, polisiyle, anti-terör dinleriyle devlet aygıtı, onun karşısında bir avuç silahlı militan. Her ne kadar tüm güç elinde bulunsun da devlet ne yapacağını şaşırılmış durumdadır, çünkü silahlı mücadele grubu stratejik alanda önemli bir değişikliğe gitmiş, zayıflığını güce dönüştürmüştür; gerçeğin düzleminden simgesel olanı kine atlamıştır. Onun simgeselliği etkisiz olduğu anlamına gelmez, aksine etkisi hayli yüksektir. Fakat Mauss'un anladığı şekliyle simgesel bir düzlem söz konusudur. Meydan okumanın, açık artırmanın alanıdır bu; burada ince hesaplar yoktur. Halbuki gerçeğin düzlemi, üretimin, değişim değerinin evrenselliğinin, pazarlığın düzlemidir. Aslında simgeselin gücü, silahlı mücadele grup-

295. "Devrim ve Karşı Devrimin Diyalektiği", *Texte der RAF* içinde, s. 401.

296. Marighela'dan aktaran Ulrike MEINHOF, *Textes de la RAF*, s. 44.

larından farklı hareketler tarafından da görünür kılınmıştır. Örneğin Mayıs 1968'de Fransa'da göstericiler, iktidarı hiç de hazırlıklı olmadığı bir konuma sevk etmiştir. Ya bir yığın kaldırım taşı ve ters çevrilmiş arabaya pes edecekler ya da bu "çılgın" gençleri katledeceklerdir. Her iki durumda da devletin rezil olması işten bile değildir. Devlet, RAF'ın ilk ortaya çıkışından itibaren muazzam polisiye önlemler alır, çünkü bu grubun meydan okumasına karşılık vermemezlik edemez. Güvenlik güçlerinin göstere göstere ortalığa yayılması, kamuoyuna yönelik bir gösteregidir de: Gücün iktidarda olduğunu göstermek söz konusudur. RAF militanının devlete meydan okumasının gücü, onun kendi hayatını feda etmesinden gelmektedir. Açlık grevlerinde olduğu kadar, silahlı eylemlerde ve yeraltını benimsemesinde de ortaya sürdüğü hep kendi hayatıdır; içeride bile devlete meydan okumayı sürdürür. Devletse o militanı öldürmesi veya cezaevinde ölmesini kabullenmesi durumunda bu meydan okumaya karşılık vermiş olmaz, zira zaten ortaya sürülmüş olan militanın hayatından başka bir şey değildir.²⁹⁷ RAF militanı haki-katen "makul" değildir, pazarlığa yanaştığı ender anlardaysa (Schleyer'in kaçırılması, Stockholm Büyükelçiliği'nin işgali) taleplerini o kadar yüksek tutar ki, karşı tarafın bunu kabul etmesi hemen hemen im-kânsızdır.

RAF'a hep yöneltilen temel itiraz "kitlelerden kopuk" olmasıdır. Daha önce gösterdiğimiz gibi RAF'ın stratejisi içinde kitlelerin üçüncü şahıs olarak görülmemesi nedeniyle bu itiraz çok önemli bir kavrayış eksikliğine dalalet ediyor. Bir eylemin gerçekleştirilişinde RAF için önemli olan, hem düşmana indirilen darbenin etkisi, hem de o eylemin emsal teşkil edip etmediğidir. RAF'ın stratejisini nasıl tasarladığı 1975'te bir sempatizan tarafından kaleme alınmış bir metinde hayli başarılı bir şekilde özetlenmektedir: "Artık daha güçlü, daha iyi örgütlenmiş ve yasal bir baskı düzeninin kurbanı olarak silahlarından arındırılmış devrimciler söz konusu değildir. Artık savunmacı bir ruh haliyle sözlü karşı çıkış halinden Amerikalı işgal güçlerinin kumanda merkezlerine saldırarak şiddet yoluyla cevap verme durumuna, yani taarruz haline geçilmiştir. Artık karar mercileri tersine dönmüştür. RAF'ın bu eylemleri, düşmana, kendini en güçlü, en güvenli hissettiği yerde, onun

297. Baudrillard'ın dediği gibi: "Sisteme öylesine bir feragatla meydan okumalı ki, buna ölümü ya da çökmesi dışında bir yolla mukabele edemesin," *Vechange symbolique el la mort*, Gallimard, s. 64. Baudrillard'a göre, bizimki de dahil hiçbir toplum, terörist eylem biçimi altında kendini gösteren simgesel zorunluluğa karşı koyamaz.

hakimiyetindeki metropol ülkelerde bile hissedilir darbeler indirmenin mümkün olduğunu göstermiştir. Artık devrimci kamp verdiği kurbanlarına ağıtlar düzmemekte, kendine adalet adını yakıştırmaya cüret edenlerin koruması altındaki cellatları mahkûm etmektedir. RAF'ın eylemleriyle birlikte artık düşman da kendi kurbanlarını saymak zorunda kalmıştır.²⁹⁸

RAF'ın istediği, "emperyalist sistem" adını verdiği şeyin bağrında, silahların tekeline yeniden sorgulamaktır. Bu yeniden sorgulamada, gruba göre, örnek eylemlerin gerçekleştirilmesinden geçer.

298. Victor KLEINKRIEG, "işkenceye Karşı Anti-Emperyalist Savaşçılar", *ApropOS da...* içinde, s. 27.

RAF Marksist mi, Anarşist mi? Etkilenmeler ve Referanslar

RAF ORTODOKS MARKSİST BİR ÖRGÜT MÜDÜR?

MEDYA, polis, adli makamlar, hükümetler ve büyük partiler, grubun Marksizme ideolojik atıflarından bahsetmekle birlikte, RAF militanlarını, her ne kadar onlar kendilerini Marksist görseler de, genel olarak anarşist olarak nitelemiştir. Yani grubun "anarşist" yönü öne çıkarılmış, onun kendini meşrulaştırma yolundaki çabaları kaale alınmamıştır.

Legal aşırı sol içerisinde yer alan Marksist örgütler de RAF'ı "anarşist" bulurken, anarşist örgütlerde onu "Marksist" bulup kendilerinden saymamıştır. Bu mimlemelerde RAF'ın dışlanmasına yol açmıştır.

RAF sempaticizmanlarıysa grubu nasıl görmek istiyorlarsa öyle kabul etmişlerdir. Örneğin "Tecrit Yoluyla İşkenceye Karşı Komiteler"de yer alıp kendilerini "Ortodoksluğun kefilleri" olarak görenler RAF'ın Marksist karakterini öne çıkartmışlardır. Klaus Croissant tam da bu eğilimi temsil etmektedir. Nisan 1982 tarihli bir söyleşide RAF militanlarını "Marksist devrimciler" olarak tanımlar ve "RAF'ı en çok etkilemiş metinler nedir?" sorusuna, "grup üyeleri görüşlerini Marx ve Lenin'den hareketle oluşturdular"²⁹⁹ karşılığını verir.

Bu örgütlü sempaticizmanların yanı sıra, F. Almanya ve diğer Avrupa (Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Yunanistan...) ülkelerinde 1972-77 arasında, daha çok örgütsüz anarşistlerden ve 1976'dan itibaren de "otonom" adı verilen kişilerden oluşan RAF yanlısı bir "hareketlenme" mevcuttur. RAF'ın ideolojik referansları bunları fazla ilgilendirmemektedir. Onları cezbeden yalnızca grubun pratiğidir ve solcu örgütlerin RAF'a yönelik öfke ve tiksintisine bağlı olarak ona yönelik sempaticileri de artmaktadır. RAF'ın kendini Marksizm'in içinde görüp görmemesi onlar için fazla önemli değildir ve daha baştan onu anarşist yönü ağır basan

299. A. STEINER'in Klaus Croissant ile görüşmesi.

bir örgüt olarak kabul etmektedirler.

Peki RAF üyeleri kendilerini nasıl tanımlıyorlar? *Der Spiegel*'in "Kendi hakkınızda ne düşünüyorsunuz? Anarşistlerin mi, yoksa Marksistlerin mi safındasınız?" sorusuna RAF militanları "Marksistlerin" karşılığını verecek, ama hemen ekleyeceklerdir: "Devletin güvenlik birimlerinin gözünde anarşistler, sağa sola bomba atmak dışında bir şeyden anlamayanlardır. Bu kocaman bir anti-komünist palavradan başka bir şey değildir... Bundan muratları kitleleri gerici ve faşist bir çizgiye çekmek, böylece de halkı devletin şiddet aygıtıyla özdeşleştirmektir. Aynı zamanda Marksist devrimciler ile anarşist devrimciler arasındaki kökü eskilere dayanan kapışmaya bodoslamadan müdahale etmek niyetindedirler. Ayrıca bize karşı, Marksistlerin devlete değil de sermayeye saldırması gerektiğini, sınıf mücadelesinin alanının sokaklar değil de yalnızca fabrikalar olabileceğini söyleyen günümüz Marksizminin oportünist laf ebeliğine de başvurduklarını görüyoruz. Bu yanlış Marksizm anlayışına itibar edecek olursak Lenin'i de anarşist, *Devlet ve Devrim* kitabını da anarşist bir metin kabul etmemiz gerekir. Halbuki bu eser devrimci Marksizmin en üst derecedeki strateji kitabıdır..."³⁰⁰

"Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine" adlı ilk yazılarında RAF militanları şöyle demektedir: "Blanqui'yi büyük bir devrimci saymamıza ve nice anarşistin kahramanlığını hiçbir şekilde aşağılamamamıza rağmen ne Blankist, ne de anarşistiz... Uzun süreden beri anarşistler, oportünistlerin en sert eleştiricileri olmuştur ve bu nedenle oportünizmi eleştiren herkes anarşistlikle suçlanmaktadır."³⁰¹

Görüldüğü gibi RAF militanları Marksizm'e bağlılıklarını ısrarla belirtmekle birlikte anarşist harekete karşı belli bir sempati ve saygı duyduklarını da gizlemezler. O günlerde "Hasch Asileri"nin düzenlediği bir gösteriye de benzer bir şekilde övgü düzerler: "Anarşistlerin 'Sizi kahredenler kahrolsun!' sloganı, tabanı, cezaevlerindeki, yetiştirme yurtlarındaki, okullardaki gençleri doğrudan harekete geçmeye çağıran bir slogandır. Toplumun en fazla ezilenlerine hitap ediyor. Herkesin anlayabileceği bir slogan. Doğrudan direnişe davet eden bir slogan."³⁰²

Marksizm teori ve pratikte, gerek resmi ideoloji haline gelmiş olduğu ülkelerce (Çin, SSCB, Arnavutluk, Yugoslavya...); gerek değişik grup, parti ve örgütler ("revizyonistler", Troçkistler, Marksist-Leninistler, Maoistler ve hatta bazı sol ötesi gruplar) tarafından; gerekse gerilla grupları (Kızıl Tugaylar, Aydınlık Yol, RAF...) tarafından benimsenip

300. *Aproposdu...*, s. 241.

301. *La "Brwdect..."*, s. 102.

302. *A.g.c.*, s. 118.

farklı şekillerde uygulanmaktadır. Bunların her biri kuşkusuz kendi Marksizm yorumlarını, Marx'a en sadık, en bilimsel, en sahici görmektedir. Horst Mahler bu konuya matrak bir şekilde değinmektedir: "Gerçekten de o global devrim anlayışımızı Marksist önermelerle bağdaştırmakta hiçbir güçlük çekmedik. Eninde sonunda kendimizi iyi Marksistler olarak görüyorduk ve galiba en iyi Marksistler olduğumuzu da düşünmüştüzdür."³⁰³

RAF'ın metinlerini ve pratiğini inceleyerek, grubun teori ve pratiğinde hakikaten Marksizmin yazı temel öneme sahip olduğunu, yoksa bilinçli ya da değil, başka etkilenmelerin de belirleyici bir rol oynayıp oynamamış olduğunu göreceğiz.

RAF militanları yazılarında bilhassa Marksizm'e ve onun en basmakalıp ve en az "ortodoks" yorumlarına kadar farklı ele alınışlarına atıfta bulunmaktadır. Örneğin Andreas Baader'in "Devletin, faşist anlamda şekil değiştirmesi kaçınılmazdır, çünkü sermaye içi çelişkiler bunu gerektirmektedir"³⁰⁴ sözleri, devlette (üstyapı) üretim tarzının (altyapı) yansımaları gören, ekonomist ve mekanik "yansıma" formülünün yinelenmesinden başka bir şey değildir. Bir başka yerde, "Burjuva devletin (üstyapı) işlevi, üretici güçlerin toptan sosyalizme doğru yönelmesine karşı kapitalist üretim ilişkilerini muhafaza etmektir"³⁰⁵ diye yazarken de bir başka Marksist "kalıp"tan yararlanmaktadır.

Yani, kapitalizm tarafından frenlenmemeleri durumunda üretici güçlerin kendi başlarına sosyalizme doğru gidecekleri görüşü savunuluyor. Ulrike Meinhof, metropol ülkelerdeki "objektif yönelim" in ifadesi olacak olan gerilla savaşının zorunluluğunu belirlemek için bile aynı akıl yürütmeye başvurmuştur: "RAF, amaçlı bir pratiktir, mantıksal ve diyalektik bir şekilde varolan ilişkilerden doğan bir davadır. Gerçek ilişkileri dile getiren bir pratiktir. Çünkü tüm tarih sınıflar mücadelesi tarihidir."³⁰⁶ RAF'ın bir başka metninde de şu satırlar karşımıza çıkıyor: "Kendilerinin de er ya da geç anlayacağı gibi, RAF'ın, her gerilla grubunun ve her silahlı eylemin varlığı emperyalist sistemin kriziyle mümkün ve meşrudur. Gerilla savaşını doğuran, bu savaş objektif yönelimin ifadesi haline getiren de o krizdir."³⁰⁷

Görüldüğü gibi RAF bilgi teorisinin her iki materyalist tezine de sahip çıkıyor: Lenin'in pek sevdiği "yansıma" ve "hakikate doğru yönelen

303. A. STEINER'in Horst Mahler ile görüşmesi.

304. *Texles de la RAF*, s. 84. 305. *A.g.e.*, s. 93.

306. *A.g.e.*, s. 41.

307. *A.g.e.*, s. 88.

sonsuz yaklaşıklık" tezleri. Emperyalizmin, kapitalizmin en üst aşaması olduğu yolundaki Leninist tezi benimseyen RAF, bu bakımdan enter-nasyonalist siyasal çizgisini de Lenin'in çizdiği hatta yerleştiriyor.

Son olarak, daha önce değindiğimiz sınıf tavrı ve sınıf mücadelesi üzerine metinlere bakacak olursak, bunlarda Ulrike Meinhofun, hareketin, geçici ve göreceli olan hareketsizliğe galebe çaldığı yolundaki geleneksel diyalektik materyalizm görüşünü yinelediğini görüyoruz. Bu noktada, Maoizm'in "Bir, ikiye bölünür" formülüyle iyice pekiştirilmiş olan kimlik parçalanması olgusuna öncelik tanınıyor.

Fakat RAF militanları, açıkça ya da örtük bir şekilde, çağdaş Marksistlere, örneğin devletin hem baskıcı, hem ideolojik aygıt olduğu görüşünü paylaştıkları Althusser'e; Ulrike Meinhofun "devletin ekonomik işlevlerinin, onun baskıcı ve ideolojik işlevlerinin de bir parçası olduğunu çok iyi kavradı"³⁰⁸ diye söz ettiği Poulantzas'a da atıfta bulunmaktadır. Meinhof işi daha da ileri götürmekte; Poulantzas'ın, yalnızca "ekonomik düzlemin devlete karşı görece özerkliğinden değil, ayrıca bu yolla ekonominin artık nesnelliğin değil de ideolojinin yanında olduğundan söz ettiğini söylemektedir. Bu sözler, radikal mücadeleleri yatıştırmak için halihazırda ekonomik referanslardan (üretim ve tüketim) yararlanan sistemin, daha önceleri üretim sürecinin doğurduğu çelişkileri törpülemek için ideolojiden (üstyapı) yararlanmakta olduğu şeklindeki grubun diğer metinlerinde dile getirilmiş olan anlayışla uyumludur.

RAF militanları, öznenliğe, bireysel iradeye baskın ve belirleyici bir rol atfetmektedirler. Yine de kendilerini Marksist geleneğe bağlamak isterler. Bu sayede kendilerine bir yön, bir strateji, bir uyum, bir süreklilik sağlayacak olan, yani böylece kendilerini siyasal bir güce dönüştürecek olan nesnel bir sürece eklemlenmek isterler. Bu noktada "iradeyi olmazsa olmaz bir koşul olarak gören; güçlü iradenin, öznenliğin hayata geçtiği devrimci sürecin motoru olduğunu düşünen"³⁰⁹ Gramsci'ye atıfta bulunurlar.

Yani tarihsel materyalizmin temel önermelerini yinelediği ölçüde RAF'ın Marksist olduğu söylenebilir. Nedir bunlar? Tarih, sınıf mücadelesi tarihidir; sınıf mücadelesi tarihin motorudur; sınıflı bir toplumdaki sömürü sürecinin içinde yuvalanmıştır. Üretim tarzı, üretici güçlerle üretim ilişkilerinin çelişkili birliğidir, bu birlik geçicidir... RAF militanlarının Marksist referanslara başvurması, daha çok siyasal çizgilerini meşrulaştırmak ve daha inandırıcı kılmak içindir. Onların gözünde

308. *A.g.e.*, s. 57. 309. *A.g.e.*, s. 62.

bu referanslar bir "ciddiyet" göstergesidir.

RAF metinlerinin incelenmesi, devrim ya da ayaklanma sorunlarını dert edinmiş olmakla birlikte Marksizm'den epey uzakta kabul edilebilecek bazı düşüncülerden de etkilenmiş olduklarını gösteriyor. Belki de militanların habersiz olduğu bu etkilenmeler, grubun geleceğinde en belirleyici role sahip olacaktır. "Devrimci özne"nin tanımlanmasında Marcuse'ün tezlerinin ne denli önemli olduğunu görmüştük. Grubun görüşlerinin şekillenmesinde Frankfurt Okulu'nun diğer isimleri de rol oynamıştır, örneğin RAF, "kitleler niçin hükmedilmeye izin veriyorlar?" sorusunun cevabını araştırırken *Autoritare Persönlichkeit'a*. (Otoriter Kişilik), yani Adorno ve Horkheimer'a atıfta bulunmaktadır.³¹⁰

Ayrıca RAF militanları psikanalizin uzattığı eli de geri çevirmezler. Horst Mahler bir söyleşide şöyle diyecektir: "Freud'dan başlayıp Wilhelm Reich'tan geçerek Marcuse'e varan teoriler belli bir rol oynamıştır. Onlar direnişin potansiyel bir güç olarak varolduğunu ısrarla söylüyorlardı. Ne var ki bu güç bir direniş şeklinde değil de, tam aksine zulmün faşist anları olarak kendilerini göstermekteydi. Yani insan, içindeki karşı çıkış potansiyelini bastırmakta, bu da ta nevroza kadar varabilmekteydi... Zulüm direnişe yol açmaktaydı, evet ama direniş de yeni biçimlere kavuşmalıydı; zulümden mağdur olmuşlara yönelmemeliydi... Direnişin rotasını doğru saptamak, onu kendine değil de düşmana yöneltmek gerekiyordu."³¹¹

İlk metinlerinden biri olan *Halka Hizmet Etmek'te*, RAF militanları şöyle yazmaktadır: "Proletarya saflarında intihar oranının yüksek olmasını, çokları karşı çıkışa değil de umutsuzluğa bağlıyor."³¹² Yani başkaldırının ezilenlerde içkin olduğunu, fakat onların yönlerini şaşırtdıklarını belirtiyorlar. RAF'a göre aile içinde kötü muameleye maruz kalan kadın ve çocuklar da bu hedef şaşmasının kurbanıydılar; yani protesto duygusu bireysel ya da kolektif faşist tepkiler şeklinde dışavurulmaktadır.

Özellikle üretim zemininde mücadele eksikliği sanıldığına aksine dert yanılacak bir şey de değildir onlara göre: "Proletaryanın siyasal uyuşukluğuna bakıp onda yalnızca bir uyuşukluk görmek yanlışır. Bunda, bağlanmanın hiçbir anlamı olmayan bir sisteme yönelik itiraz da vardır... Proletaryanın ekonomik mücadele konusunda hevesli olmasını, onun mücadeleden tiksindiğiyle değil de, salakça yüzdeler ve

310. Bakınız "Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine", *La "BandeäBaader...* içinde, s. 99.

311. A. STEINER, Horst Mahler ile görüşme.

312. *Texte der RAF*, XXVII. bölüm, s. 400.

budalaca bir tüketim uğruna kavga yürütmeye yanaşmamasıyla açıklamak daha doğru olur."³¹³ Yani mücadele şevkinin açıkça olmaması, baştan "sistem"i bir tür reddetmenin ifadesidir.

Frankfurt Okulu'na ve Reich başta olmak üzere psikanalize bu referansları, Nazizm üstüne yoğun bir düşünme faaliyeti boyunca bireyin zihinsel yapılarında neyin faşizme kapı araladığı hakkında epey kafa patlatmış olan Alman Yeni Solu ve SDS'inkilerle aynıdır. Faşizm olgusunu iki boyutta, devlet ve birey (mikro-faşizm) düzlemlerinde değerlendiren Reich onların epey ilgisini çekmiştir. Yeni Sol militanları gibi RAF militanları da öznelliğe, bireysel iradeye çok büyük önem veriyorlardı. İşte bu nedenle bireyi "tekil bir evrensel" olarak gören Sartre'ı da referanslarına katarlar. Tıpkı Sartre gibi onlar da, her durumun aşılabilir olduğunu ve aşılması gerektiğini, bağlanmanın önüne geçilemeyeceğini, herkesin tam sorumluluk sahibi olduğunu düşünür ve "amaç, araçların senteze dayalı birliğidir," derler. Bu nedenle RAF'ın taktikleri olmamıştır, yalnızca belli bir stratejisi vardır ve her türlü uzlaşmayı da reddeder.

Nihayet RAF militanları, tıpkı Sartre gibi, özgürlüğe, Marksist "kavranılmış zorunluluk" anlamının ötesinde temel bir önem atfetmektedirler. "Tarihin motoru" olarak sınıf mücadelelerini değil de insanın özgürlüğe ve doyunluğa olan özlemini kabul eden Bloch'a da göndermede bulunmaları işte bu yüzdendir.

RAF VE ANARŞİZM: HEDEF İKTİDARI ALMAK DEĞİL. TAHAKKÜM SÖMÜRÜDEN DAHA ÖNCELİKLİ

Özgürlük anlayışları onları anarşistlere yaklaştırmaktadır. Nitekim RAF militanları "mutlu yarınlr" için mücadele vermemiştir. "Özgürlüğün saltanatı" bir an önce hayata geçirilmelidir ve gördüğümüz gibi, bu "kurtarılmış bölge" de illegalitedir. Onlar için özgürlük bir kurtuluş sürecidir, mücadelenin içindedir. Anarşistler gibi RAF militanları da geçilmesi zorunlu aşamaları, bitmek bilmez arabuluculukları, "birkaç kuşağın feda edilmesini" reddederler. Onlara göre tevekkülü resmen onaylayan bir "tarihi sabır" yoktur.

Onların gözünde devrim, Marksistler'in yaptığı gibi üretim sürecinin seyrine göre olayların birbirine bağlandığı bir süreç değildir. Daha önce gördüğümüz gibi, sonra ortadan kaldırmak için bile olsa, RAF'ın iktida-

rı ele geçirme diye bir derdi olmamıştır. İktidarı ona darbeler indirerek yıkmak gerekiyordur, zira o yalnızca bir tahakküm aracıdır, başka bir şey de olamaz.

RAF militanları da anarşistler gibi esas olanın ve sömürüye yol açanın tahakküm olduğunu düşünmektedirler. Onlar için üretim, otoritenin varlığını sürdürdüğü sistemin yalnızca bir parçasıdır. Mahkemedeki ifadesinin bir yerinde Ulrike Meinhof, RAF militanlarına yöneltilen, fabrikada hiç çalışmadan nasıl olup da kendilerini devrimci ilan edebildikleri yolundaki suçlamaya, proletaryanın kendileri için bir sosyolojik kavram değil de, bir mücadele kavramı olduğu karşılığını verecektir: "Çalışma özgürleştirir mi demek istiyorsunuz? (*Arbeit ntacht frei?*) Ya çalışma kampı? Yoksa çalışmanın Protestan ahlakıyla ilgisinden mi dem vuruyorsunuz?"³¹⁴

*Anarchismus Vorwurf*³¹⁵ adlı 1972 tarihli bir metinde RAF, "tahakküm ve çalışma kavramlarına yükledikleri anlamlar, eski anarşistlerin tam da emperyalist sistemin şu anki aşamasında yaşananları önceden sezmiş olduklarını gösteriyor," saptamasını yapmaktadır.

RAF metinlerinin incelenmesi, göndermelerdeki çeşitliliğin de kanıtlandığı gibi, grubun kolay kolay şu ya da bu şekilde yaftalanmaya fırsat vermediğini çok iyi gözler önüne seriyor. İlk metinleri olan *Şehir Gerillası Anlayışı Üzerine*, Eldridge Cleaver'dan bir alıntıyla sona ermektedir: "Ben şahsen bu ülkede yaşanan şeylerin çoğunun öyle uzun boylu tahliller gerektirmediğine kani oldum." Bu sözler Bakunin'in 1873'te dile getirmiş olduğu şu görüşe epey yakındır: "Enternasyonal bünyesinde, dünyayı kurtarmak için gerekli olandan çok daha fazla düşünce geliştirildi, sanki onu yalnız düşünceler kurtarabilirmiş gibi; hiç kimsenin de bu düşüncelere ilaveten bir yenisini üretemeyeceğine bahse girerim. Artık düşüncelerin değil, olguların ve eylemlerin vaktidir."

RAF'ın medya tarafından anarşist olarak nitelenmesi aslında pek de nedensiz değildir; çünkü örgüt, pratiğiyle 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başı anarşistlerinin geleneğini etkili bir biçimde yeniden canlandırmıştır. Banka soygunlarını "bireysel geri alım" ya da "kolektif geri alım" adıyla ilk üstlenenler anarşistlerdir. RAF bu konuda şöyle der: "Çok kişi banka soymanın devrimciliğe yakışmadığını söylüyor. İyi de ne zamandan beri bir örgütün finansman sorunu siyasal bir sorun olmaktan çıktı?"³¹⁶ Bir soygundan tutuklu olan "Batignolles Grubu" üyesi anarşist

314. *TextesdelarAF*, s. 189.

315. *TextederRAF*, XXIX. Bölüm, s. 436-437.

316. *A.g.e.*, s. 407.

Duval de yargıçlara şöyle haykırmıştır: "Ah bir özgür olsaydım hepini-
zi havaya uçururdum! Bu paranın amacı sizleri havaya uçurmaktı."³¹⁷
RAF, bombalı saldırılarla, Juras Anarşist Federasyonu tarafından Bern
Kongresi'nde göklere çıkartılmış olan "eylem yoluyla propaganda" çiz-
gisini benimsemiş olmaktadır. Kuşkusuz daha önce gördüğümüz gibi,
bu saldırıların esas amacı rakibe darbeler indirmektir, fakat bunun öte-
sinde, "sistem"ın yöneticilerinin yenilmez olmadığını gösterebildikleri
ölçüde sömürülenleri cesaretlendirip başkaldırıya teşvik gibi bir yönü
de vardır. Bons-Enfants Sokağı'ndaki karakola bomba koyduktan sonra
mahkemede, "Başkaldırının şiddet eylemleriyle dile getirilmesini doğ-
ru buluyorum, çünkü kitleyi uyandırıyor, onu kırbaç gibi sarsıyor ve ey-
lemci idam sehpasına yollanırken bile tir tir titreyen burjuvazinin kırıl-
gan yönünü gözler önüne seriyor,"³¹⁸ diyen Emile Henry'nin yaklaşımı-
nın tıpatıp aynısıdır bu. En nihayet, üst düzey yöneticilere yönelik sui-
kastleri de ilk olarak anarşistlerin başlatmış olduğunu hatırlatalım: 19.
yüzyıl sonunda nice devlet başkanı ve kral anarşistlerce vurulmuştur.

RAF militanları, 19. yüzyıl anarşistleri gibi, mahkemelerini bir kür-
süye dönüştürmüş ve asla yargıçların bağışlayıcılığına sığınmaya çalış-
mamışlardır. Tam tersine grubun tüm eylemlerini üstlenmişler, tıpkı
tek kişinin bile burnunun kanamadığı bir soygun yüzünden duruşma-
dan atılarak idama mahkûm olan Duval gibi adalete meydan okumuş-
lardır. Louise Michel ve çok sayıda başka komüncü de mahkemelerde
aynı şekilde davranmış, hatta saygısızlık ve meydan okuma noktasında
RAF militanlarından daha ileri gitmişlerdi.

Anarşistlerden başkaları da daha sonra bu yöntemlere başvuracaklar-
dır. Bu vesileyle, 1920'li yılların başında banka ya da zenginlerin para-
larını "kamulaştıran", dinamitleme ve kundakçılık yapan, RAF'ın selefi,
Max Hölz'ün "Kızıl Ordu"sunu anmamak olmaz. Bir KPD militanı
olup³¹⁹ kendisine Marksist demekle birlikte, Hölz de, 1921 Mart sonun-
da hal duvarına yazdığı şu yazının da gösterdiği gibi, eylem ve sözleriyle
anarşistlere çok yakındır: "Burjuvaların, polis, jandarmanın, Si-
po'nun, ordunun silahlarına el koyun! Mümkün olan tüm paralara el ko-

317. Aktaran Jean MAITRON, *Le Mouvement anarchiste des origines à 1914*, Maspdro, s. 186.

318. Aktaran Henri DUBIEFF, *Les Anarchistes (1870-1940)*, Armand Colin, 1972, "İnsan Bilimleri" dosyası sayı 36.

319. 1920'de itaatsizlik nedeniyle KPD'den atılan Max Hölz, partinin talimatlarına ay-
kırı olarak silahlarını iade etmemiş, ve yeni kurulmuş olan KAPD'nin simgesi haline gel-
mişti.

yun! Demiryollarını, mahkemeleri ve hapishaneleri havaya uçurun! Tüm mahkûmları kurtarın! Hörsing, Orta Almanya'da işçileri, kadın ve çocukları, sırf işçi oldukları, ekmek ve özgürlük için mücadele ettikleri için kurşuna dizdiriyor!" (İmza: Max Hölz, Mansfield Bölgesi Başkomutanı)³²⁰ Gariptir, RAF militanları onun adını hiç anmamıştır. Halbuki Max Hölz'ün otobiyografisi fazlasıyla el altındadır ve 70'li yılların bazı Alman militanları onunla epey ilgilenmiştir.³²¹

LATİN AMERİKAN ŞEHİR GERİLLASI GRUPLARININ ETKİSİ

RAF militanları bu anarşist pratikleri Latin Amerikalı gerilla gruplarının örneği üzerinden tekrar keşfetmişlerdir. RAF için gerçekten "en önde gelen model" Tupamarolar olmuştur. Bu Uruguaylı örgüt, Brezilya'da Marighela'nın yaptığı gibi yalnızca banka soyamakla kalmamış, bu eyleme "kamulaştırma" adını takmıştır. Aynı şekilde Vietnam'a karşı yürütülen savaşa destek veren Bayer şirketinin bombalanması, orduya yönelik saldırılar, adam kaçırmalar ve nihayet CIA uzmanı ve Uruguay polisinin danışmanı Dan Mitrione'nin 10 Ağustos 1970'te öldürülmesi gibi eylemleri de öngörmüştür.

Latin Amerikalı silahlı mücadele grupları da, kendilerini anarşizm içinde kabul etmemekle birlikte eylemleriyle olduğu kadar sözleriyle de ona yakındırlar. Örneğin Carlos Marighela şöyle der: "Eylem olsun da çamurdan olsun."³²² Kropotkin ise *Asi* adlı günlüğünde şöyle yazmıştır: "Yazıyla, bıçakla, dinamitle, tüfekle sürekli başkaldırı, yasallık kapsamında olmadığı müddetçe hepsi bizim için evladdir."³²³ Son olarak, Tupamarolar'ın en önemli eylemi olan 8 Ekim 1969'da Pando kentinin ele geçirilmesinin, İtalya'da Matese'ye bağlı küçük bir kasaba olan Letino'nun Nisan 1877'de Cafiero tarafından ele geçirilmesini andırdığını söylemeliyiz,

RAF gibi Tupamarolar da solu ve solcuları eleştirmektedir: "Onlar hakikaten uyuşukluğu salık veren teoriler geliştirmek için şu (Marksist) şemaları kullanırlar. Bundan muratları cesaretsizliklerini ve halk kitle-

320. "Max Hölz, bir proleter efsane", *Les revoltes logiaues içinde*, sayı 8/9, 1979, Serge COSSERON'un makalesi, s. 51.

321. Bir söyleşide RZ militanı Hans-Joaquim Klein, Jean-Marcel Bouguereau'ya, ilk okuduğu siyasi kitabın Hölz'ün otobiyografisi olduğunu söylemişti. *Liberation*, 2 Ekim 1978.

322. "Şehir Gerillasının El Kitabı", s. 171.

323. Aktaran Daniel GUERIN, *UAnarchisme*, Gallimard, s. 87.

lerine inançsızlıklarını maskeleyektir. Bu arada aynı kitlenin, onların canını kurtarmak uğruna kendi kanını dökeceğini umarlar." Onlara göre "devrimi yapan, devrimci eylemlerdir". Kendilerinden önceki tüm devrimlerin (Leninist, Maoist, Castrocu) her türlü şablonunu geri çevirmiş ve siyasi çizginin eylem içinde tanımlanması gerektiğini savunmuşlardır. Sık sık "Sözcüklerdir bizi ayıran, eylemdir bizi birleştiren," demekten hoşlanırlar.

60'lı yılların sonunda, Marksizm'i savunsun savunmasın tüm radikal hareketler anarşist bir çizginin etkisini yaşamışlardır. Ne ekonomi, ne de güçler dengesi hesaplarıyla ilintisi olan ırk, cinsiyet, dil ve kültür farklılıklarının 70'li yıllardaki en radikal mücadelelerin merkezi olduğunu gördük. Marksizm ise bunun farkına varamamaktadır. Bütün bunları, en iyi ihtimalle çelişki ya da arkaiklik olarak görür. Örneğin Eldridge Cleaver Kara Panterler'in ırkçılığı kavramasında Marksizm-Leninizm'in yardımcı olmadığını ve kent merkezlerindeki hakiki devrimcilerin bazı Marksist-Leninistler tarafından, birtakım tahliller sonucunda devrim dışına çıkarılmış olduklarını anlatır. 1973'te Wounded Knee'de polisle silahlı çatışmaya giren Kuzey Amerika yerlileri de anarşist pratikten etkilenmişlerdir.

Son olarak tüm bu grupların Che'yi referans almasının, onun teorisyle uyum içinde olduklarından değil, bu devrimcinin azmi, kurumlar tarafından belirlenmeyi reddedişi nedeniyle olduğunu söylemeliyiz. Kavga asla sona ermeyecektir: devrimin geleceği üzerine değil, devrimcilik üzerine düşünmek gerekir.

Bütün bu mücadelelerin, post-modern adı verilen ve Batı felsefesinin temelini oluşturan değerleri -özne, akıl, gerçek, tarih- sorgulayan felsefe ve düşünce akımıyla bir bağlantısı vardır. RAF'ın devrimci özne teorisi ve bilimsel bir teoriye bağlı olmayıp, kurnazlığın, fırsatçılığın, misillemenin, meydan okumanın temel bir yer işgal ettiği bir pragmatikliğe bağımlı olan stratejisi ancak bu perspektifle açıklanabilir.

RAF, Batı uygarlığının bir krizinin dışavurumu olup, Marksist teoriyi de sorgulamış olan 60'lı yılların sonundaki devrimci hareketin ayrılmaz bir parçasıdır.

RAF ve Terörizm Üzerine

ŞİMDİYE kadar "terörizm" ve "terörist" terimlerini, silahlı mücadele grupları üzerine fikir beyan eden çoğu yazının aksine, çok ender kullandık. Çünkü bu adlandırmaların çok farklı pratikleri ve gerçeklikleri kapsadığını biliyoruz: devlet terörizminden, uluslararası terörizmden, pratikleri ne olursa olsun, şiddete başvurdıkları andan itibaren gerilla gruplarının terörizminden söz ediliyor. Bu adlandırmalar üzerinde hep bir mücadele vardır: Terörist ötekidir. Victor Kleinkrieg, *A propos du procis Baader-Meinhof* kitabında şöyle diyordu: "Ne zaman birileri terör sistemlerine karşı mücadele yürütse daima hemen 'terörist' ve 'terörizm' terimleriyle damgalanmıştır: Nazizm'e karşı olan direnişçiler Gestapo tarafından terörist diye tarif ediliyordu, Cezayirli mücahitler terörist diye nitelenmişti; buna karşılık Massu, Bigeard ve diğer işkencilerse barış havarileriydiler."³²⁴

"Terörist" terimi her şeyden önce, duruma göre CIA, KGB, MOSSAD veya Kaddafi gibi bir dış düşman tarafından yönlendirilen bir "iç düşmanı" tarif etmekte kullanılır. Devletler, bazı ülkelerde egemen olan terör veya diktatörlük düzenlerine rağmen, birbirlerine doğrudan doğruya "terörist" muamelesi yapmazlar, zira "terörist" resmen tanınmaya hakkı olmayan rakiptir. O, devletin elinden "meşru fiziksel şiddet teke-li"ni (Max Weber) almaya çalışandır.

Bununla birlikte "terör" köken itibarıyla bir devlet pratiği, bir hükmetme yöntemidir. 1794 Fransası'nda herkes teröre maruz kalabilirdi, çünkü vatanın düşmanlarını cezalandırmak değil ortadan kaldırmak söz konusuydu. Ayrıca Lefort'un gösterdiği gibi,³²⁵ terör Stalinizm'in de te-

324. *A propos du...*, s. 39; Barthes, *Yazının Sıfır Derecesi'nde* devletin Cezayir Savaşı'nı "barışa kavuşturma" diye adlandırmasına dikkat çekmiştir.

325. Claude LEFORT, *EUments d'un crilique de la bureaucratie*, Droz, 1971, s. 145-147.

mel taşı olmuştur: İyi birer yurttaş gibi davranmalarını temin için her-kese gözdağı verilmeliydi. Terör, toplumsal bağın, uygar yaşamın tahri-bidir.

Eğer "terörizm" rehin alınmış sivil halkın dehşete sürüklenip o nok-tada tutulmasıysa, 1914'ten sonra devletler arasında vuku bulan bütün savaşların terörist nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

BM'ye bağlı Uluslararası Adalet Komisyonu, savaş suçlarını tanım-larken bu gerçeği onaylamaktadır: "Savaş yasalarının ve âdetlerinin ih-lalleri, bir tek bunlarla sınırlandırılmasa da şu hususları içermektedir: askeri gereklerle doğrulanamayacak bir şekilde işgal edilen topraklarda sivil insanların öldürülmeleri, kötü muamele görmeleri ya da zorunlu çalışma veya herhangi bir başka amaçla sürgün edilmeleri; savaş esirle-rinin veya denizdeki kişilerin öldürülmesi ya da kötü muamele görme-si, rehin alınması; kamuya ait veya özel malların yağmalanması, şu ya da bu şekilde yerleşim birimlerinin sapkınca tahrip edilmesi ya da yakı-lıp yıkılması."³²⁶ Bu metne göre "askeri gerekler" bulunduğu zaman her türlü terörist faaliyet haklı gösterilebilmektedir.

Hiroşima ve Nagazaki'den beri, nükleer stratejinin gelişimiyle sivil halk sürekli rehine haline getirilmiştir. Ülkeler düşmanlarını artık sivil-leri öldürmek ya da imha etmek yoluyla caydırmaktadırlar.

Görüldüğü gibi devletleri, devletler arasındaki savaşları terörizmle birleştirebiliriz. Fakat bazılarına göre toplumun kendisi de teröristtir. Raoul Vaneighem şöyle yazmaktadır: "Terörist bir oyunun kurallarını dayatanlar ve onu yayanlar kimdir? Polisler, yargıçlar, patronlar, şefler, metanın ve onun ölüm sisteminin savunucuları."³²⁷ Baudrillard ise *Stratigies fatales'de*. terörün, "kaza sonucu ölümü ortadan kaldırıp yeri-ne 'sistematik ve örgütlenmiş ölümü koyan sistemin" en yüksek aşama-sı olduğunu savunmaktadır.

Ona göre modern dünyada ölüm artık yalnızca istatistik bir veridir; bazı durumlarda ona tekilliğini veren de "terörizm"dir.

19 Ekim 1977'de Hans-Martin Schleyer'in RAF tarafından öldürül-müş olması, alabildiğine öfkeye kapılmış olan basın tarafından manşet-ten verilirken, birkaç satırlık bir haber de dikkat çeker: Ekvator'daki Guayaquil şeker fabrikasında grevde olan 120 işçi, polislerin tesislere yaptığı baskın sırasında fabrikanın su tanklarının içinde boğulmuşlar-

326. Aktaran Jean SERVIER, *Le Terrorisme*, PUF, Que sais-je, s. 5.

327. Raoul VANEIGHEN'in, Ernest CCEURDEROY'nın *Pour la rtvolution*, Champ Libre, kitabına önsözü.

dır. Bu olayı aktaran Delfeil de Ton şu noktaya parmak basacaktır: "İnsan bizim şirin ulusal basınımızı izleyince pırıl pırıl bir dünyada yaşadığını ve bir avuç bireyin ortalığa korku ve dehşet saçtığını düşünmek durumunda kalıyor."³²⁸

Terörizmin, failini, hedefini, yöntemlerini, bağlamını ya da etkisini ön plana çıkartan sayısız tanımlanması mevcuttur.

Raymond Aron terörizmi, eylem ile etkisi arasındaki oransızlıkla tanımlamaktadır: "Bir şiddet eylemi, psikolojik etkileri yalın anlamıyla fiziksel sonuçlarına orantılandırılmadığı müddetçe terörist sıfatını hakeder." Bu tanım "terörist eylem" in simgesel yönünü kapsamakla birlikte sarîh değil, çünkü bir eylemin psikolojik etkilerinin nasıl ölçülebileceğini söylemiyor.

Du Terrorisme et de l'Etat (Terörizm ve Devlet Üzerine) adlı kitabında Sanguinetti, terörizmi tıpkı medya gibi adlandırmakla birlikte yalnızca devletin terörist olduğunu savunur: "Devletlerin doğrudan terörizme başvurmaları durumunda hedef -Piazza Fontana, Italicus ve Brescia katliamlarında olduğu gibi- halktır. Eğer tersine devletler terörizme dolaylı yollardan başvurlarsa bunun hedefi de -örneğin Aldo Moro olayında olduğu gibi- açıkça devletlerdir."³²⁹ Yani bütün güç devlettedir ve hiçbir şey onun denetiminden kaçamaz fikri.

Jean-François Lyotard ise temel olarak kullanılan yöntemi öne çıkaran bir tanım sunmaktadır: "Aslında 'terörizm'i tartışırken iki tür eylemi birbirinden ayırmak gerekir. Özünde savaş oyununa dahil edebileceğimiz bir şiddet türü vardır. Bir rakibimle karşı karşıyayım, bir yarma hareketi yapıyor, saldırıyor ve onun güçlerinin bir kısmını imha ediyorum. Buna kimsenin itirazı olacağını sanmam. 'Rote Armee Fraktion' grubu bir saldırı düzenlediğinde, Heidelberg'de Amerikan bilgisayarını tahrip ettiğinde, bu bir savaştır, kendini savaşta kabul etmektedir. Savaş veriyor ve gerçekten rakip güçlerin bir kısmını imha ediyor. Bütün bunlar iki taraf arasındaki savaşın kurallarına dahildir. Aynı grup Schleyer'i kaçırdığında ve Schleyer'in canını koz olarak kullanıp üçüncü şahıslara şantaj yaptığında, işte o zaman öncekiyle hiçbir ilişkisi olmayan ve kanımca devletin başvurduğuyla aynı özelliğe sahip olan, 'terörizm' adından başkasını haketmeyen bambaşka bir şiddet söz konusu oluyor... Aynı Schleyer bir silahlı saldırı sonucu öldürülme riskini de taşıyordu

328. *Le Nouvel Observateur*, 31 Ekim 1977. Delfeil de Ton'un makalesi: "Terörist nerede?"

329. Gianfranco SANGUINETTİ, *Du Terrorisme et de l'Etat*, s. 69.

kuşkusuz ve bu hiç de aynı şey olmazdı. O durumda Schleyer bir rakip gibi görülmüş olurdu, hem zaten o da kendisinin bir savaş içinde yer aldığı kabullenmekteydi, etrafı silahlı koruyucularla kuşatılmıştı."³³⁰ Jean-François Lyotard, terörist faaliyeti, kurbanın yöneticiler ya da kazara halktan seçildiği, bir rehine aracılığıyla şantaj yapmayla niteler. Sadece gerilla grubunu sistemin, devletin karşısına çıkaran düello pratiği terörist değildir ona göre; fakat işin içine üçüncü şahısları sokan her strateji ahlakdışıdır.

Annie Kriegel ise *Figaro'daki* bir makalesinde terörizmi hedef seçimiyle tanımlamaktadır: "Birbirlerini sık sık tamamlasalar ve eşit ölçüde kınanmaları gerekse de siyasi suikastlar ve terörizm iki farklı şeydir. Terörizm doğası gereği 'kör'dür ve rehin alınan masumlara vurur. Siyasi cinayette ise hedef rakipleri ortadan kaldırmaktır."³³¹

Medya genellikle siyasi suikastlardan "terörizm" ve kamuya açık yerlerdeki bombalı saldırılardan da "kör terörizm" olarak söz eder. Annie Kriegel, haklı olarak "terörizmin doğası gereği kör olduğu"na dikkat çekmektedir. Bu tanımlamaya göre yalnızca belirlenmiş hedeflere saldıran ya da siyasi cinayetler işleyen RAF terörist bir örgüt değildir. Bununla birlikte "masum sivillerin" ölümünden kaçınmak için ne tür önlemler alınmış olursa olsun bombalama eylemleri hep bir terörizme kayma riski içermektedir. RAF tarafından üstlenilen Springer basın grubu binasına yönelik bombalı saldırı sırasında işçilerin yaralanması buna örnektir. RAF militanları bu eylemin gerçekleştirilmesindeki sorumluluk ve kusurlarını kabullenmiştir, bu da kendilerini bağışlatmamakla birlikte, açıkça da söyledikleri gibi, terörizm pratiğini ahlakdışı gördüklerini kanıtlar.

Annie Kriegel'in "rehin alınan masumlara vurmak" tanımı uçak kaçırımlara uymaktadır. Birinci bölümde Mogadişu eyleminin RAF'la dayanışma içindeki bir Filistin komando grubu tarafından düzenlendiğine dikkat çekmiştik. 1982 tarihli bir metinde, 1977 eylemlerine katılmış olan ikinci dalga militanları şöyle diyorlardı: "Tam da baskıların arttığı ve savunma durumuna geçtiğimiz ayan beyan ortada olduğu bir durumda 'Şehit Halime Müfrezesi' bir eylem düzenleme kararı alıyordu - nesnel baskı ortamına rağmen bu mümkündü. Böylece ilk kez bir kurtuluş hareketinin militanları doğrudan buradaki çatışmaya müdahale ediyor ve metropol ülkelerdeki mücadeleye sahip çıkıyordu. Bu eylemin,

330. J.-F. LYOTARD, J.-L. THEBAUT, *Aujuste*, Bourgois, s. 130.

331. *LeFigaro*, Eylül 1980.

F. Almanya'nın karşı taarruza geçmesine zemin hazırlayan yanlış strateji ve taktik anlayışı üzerine çok şey söylendi. Bütün sorumluluğu biz üstleniyoruz... Kaynağı metropolde olan ve amacı metropolde kutuplaşma, halk ile devleti birbirinden koparma olan bir harekete bağlı durumdaki uçak kaçırma yöntemi, daha baştan başarısızlığa mahkûmdur, çünkü ister istemez uçaktaki kişiler, tıpkı emperyalist sistemin insanlara her zaman ve mutlaka reva gördüğü durumdaydılar, birer nesne gibiydiler. İşte bu durum devrimci eylem hedefine hâlel getirmiştir."³³²

RAF militanları, uçak kaçırma pratiğini mahkûm ederek, tıpkı Springer'e yönelik saldırıda olduğu gibi, bu olayda da üstlerine düşen sorumluluklardan kaçma yoluna gitmemektedirler.

RAF militanlarına göre, "terörizm kitlelerin korkutulmasıyla gerçekleşir. Terörizm kitleleri nesne olarak görür, halbuki şehir gerillası devlet aygıtı ile kitleler arasındaki çatlaklardan hareketle gerçekleşir ve hep kitlelerin yanındadır. Bunlar daima emperyalist aygıtıya yönelik eylemlerdir."³³³

Genellikle metropollerde faaliyet gösteren gerilla örgütleri, "terörist" faaliyetleri pratiklerinden dışlamışlardır. Sadece İRA bu tür saldırılar (Londra Victoria Garı'na bomba yerleştirilmesi gibi) üstlenmiştir, fakat ardından "savaşı İngiltere'ye taşımak" adını vermiş oldukları bu stratejiyi eleştirirler. Kızıl Tugaylar'a gelince, daha önce gördüğümüz gibi, masum insanların zarar görmesi riski nedeniyle patlayıcı eylem düzenlemeyi ilke olarak reddederler, fakat elimizin altındaki tanıma göre hareket edecek olursak, pratiklerinin terörizmin sınırlarında seyrettiğini görürüz. Çok geniş bir hedef yelpazeleri vardır; öldürdükleri ya da "bacaktan vurdukları" arasında, sendikacı ve gazetecilerde bulunmaktadır.

Entelektüeller arasında sadece Sartre ve Trotignon terörizmi haklı bulup savunmuştur. Yine de Sartre bunu yalnızca çok iyi çizilmiş bir ulusal kurtuluş mücadelesi çerçevesi içinde yapmaktadır. Fanon'un *Damnîs de la terre (Yeryüzünün Lanetlileri)* kitabına yazdığı önsözde, "korkutulan" olarak kalma ile "korkunç" olma tercihi arasındaki sömürge insanının eylemine "karşı-terör terörizmi" adını vermektedir.

Pierre Trotignon'a göre ise terör pratiği toplumumuzda da kendini haklı çıkarmaktadır. Hatta bir adalet talebini dile getirmektedir. "Kendini duyurmak, sempati uyandırarak değil dehşet saçmakla olur. Yarı-

332. *Guerilla, resistanceetfrantanti-impt-rialiste*, 1982 tarihli metin.

333. *TextesdelarAF*,s. 112.

nın felsefesi terörist olacak; hayır, terörizmin felsefesi değil, terörist bir siyasal pratiğe bağlı terörist felsefe... İçinde yaşadığımız toplum, gide-rek daha vahşi bir şekilde yoldan çıkmaya mahkûmdur, bu arada bizi de ağır ağır, ama kesin bir şekilde şiddete başvurmaya sevk ediyor, çünkü bundan böyle burjuvaziyi geriletebilecek yegâne şey terördür."³³⁴

Tıpkı "anarşist" terimi gibi "terörist" terimi de daha çok dışlama ve kötüleme amacıyla kullanılır. "Terörist'ten suç işlemeye meyilli, hatta çılgın bir kimse kastedilir; onunla "devrimci" ya da "siyasi" olanın arasında hiçbir alaka olmadığı vurgulanır.

Örneğin Jean Servier'ye göre teröristler "...genel olarak yetişkinlik çağına ulaşamayan kadın ve erkeklerdir, bozguncu savaş ajanlarının devşirdiği ve yetiştirdiği toylardır. Bunlar, güçsüzlüklerinin, varoluşsal mutsuzluklarının bedelini, herhangi bir davayı bahane ederek tüm insanlığa ödetmek isterler. Sadece nevrozları ilginç olan, içler acısı alını-yazılı marjinaler."

Albert Camus'ye göre "terörist" ölçsüzdür de, fakat bu saygı duyma-ya zorlayan bir ölçsüzlüktür: "İnsan ve tarih ancak fedakârlık ve cina-yetle yaratılabildiğine göre, varolmak için öldürmek ve ölmek gerekti-ğine karar veren teröristler ortaya çıkıyor burada. Hayatını tehlikeye al-maksızın her tür idealizmin boş olduğu yolundaki o büyük fikir, bomba-ların çıkardığı karmaşa yoluyla, darağaçlarına kadar bunu öğreten genç insanlar tarafından en ucuna vardırılmalıydı; yatağında ölmeden önce bunu üniversitenin yüksek kürsülerinden öğretmiyorlardı onlar."³³⁵

Guattari, 70'li yılların sonu bağlamına uyarlanmış olarak, bu ölçü-süzlük ve fedakârlık fikrini yeniden ele almaktadır: "Günümüzde genç erkek ve kızlar bu şekilde 'terörizm' yoluna atıldıklarında, bunu yalnız-ca ideolojik sistemler yüzünden değil, aynı zamanda kendi kendilerine, her bakımdan kendilerini aşan öznel bir hareketin temsilcileri ya da ke-faret ödeyen kurbanları olarak yapıyorlar... İçine gömüldükleri başarı-sızlıklar ve çıkmazlar ne olursa olsun, burada söz konusu olanın yalnız-ca 'hareket' denilen şeye, yani devrimci ve muhalif gençliğin bütününe yabancı bünyeler olduğunu düşünmek yanlış olacaktır. Özünde ona da-hil olmakla kalmayıp, onda en dikkafalı, en azgın ne varsa onu ortaya çıkartmaktadırlar."³³⁶

334. *L'Arc*, sayı 30, 1966, s. 32. Aktaran Bernard GROS, *Le Terrorisme*, Hatier.

335. Albert CAMUS, *L'Homme Revolte, La Pleiade, III*, Gallimard, s. 552.

336. F61ix GUATTARI, "Comme un echo de la melancolie collective", *Les Temps Modernes*, Temmuz-Ağustos 1979, sayı 397-397, s. 416.

Sonuç

İLK KEZ olarak bir grup -RAF- yalnızca kendisini temsil ettiğini ısrarla belirtmiş ve bunun bir hiçten ibaret olmadığını, onu da hesaba katmak gerektiğini kanıtlamıştır.

RAF'ın platformunun Alman öğrenci hareketi olduğunu, bu protesto hareketine radikal ve uzlaşmaz bir biçimde katılmış olan ilk grup militanlarının tümünün katettikleri güzergâha bakarak söyleyebiliriz. Ayrıca grubun hiyerarşik olmayan yapılanması da otorite karşıtı başkaldırıdan esinlenmiştir. RAF dogmatik olmayan bir tarzda oluşmuştur; teorik göndermeleri Marcuse, Sartre ve Reich'ı tekrar keşfetmiş olan Yeni Sol'unkilerle aynıdır. Nitekim ilk eylemleri de Alman öğrenci hareketi tarafından daha önceden saptanmış hedeflere yöneliktir: polis, adliye, Amerikan ordusu ve Springer basın tröstü.

Şehir gerillası gibi radikal bir pratiğin doğuşunda Alman öğrenci hareketiyle toplum arasındaki toptan kopuşun kamçılayıcı rolü olmuştur. Bu kopuş aynı zamanda alternatif hareket (ev komünleri, otorite karşıtı eğitim, iş kolektifleri...) denilen şeyin gelişimine de yol açmıştır. Bu her iki siyasi pratik de, vakit geçirmeksizin yeni toplum parçacıkları yaratmaları ya da hemen ve burada silahlanmalarıyla, "nesnel koşullar" tarafından belirlenmeyi reddediyor ve böylece özgünleşiyorlardır. Toplumun her türlü toptan değişimi yerel değişimler olmaksızın mümkün olamaz, bunlar da küçük gruplar ya da tek tek bireyler zemininde gerçekleşmelidir. Bu olgu, RAF'ın kendisini, bütün gerçek devrimci mücadelelerin, yani silahlı mücadelelerin hep birlikte "sistem"in imhası için çalıştığı dünya çapındaki bir çerçeve içine yerleştirmekten alıkoymaz. Örgüt bununla birlikte her türlü ulusal stratejiyi bir kenara itmiştir.

Öğrenci ayaklanması yıllarındaki Berlin'in özel konumu RAF'ın ortaya çıkmasında belirleyici olacak tanışmaları mümkün kılmıştır. O yıllarda, eski Alman başkenti, mücadeleye niyetli herkes için bir cazibe merkezidir ve RAF, aşırı solun oldukça geniş muhitlerinde şehir gerillasının yerindeliliğinin tartışıldığı bir dönemde, sağda solda irili ufaklı şid-

det eylemlerinin düzenlendiği bir zeminde oluşur. En şaşırtıcı olan, nasıl olup da RAF'ın ortaya çıkabildiği değildir, zira silahlı mücadele Alman öğrenci hareketinin gündeminde vardır; şaşırtıcı olan örgütün sürekliliği, nasıl olup da o kadar uzun süre boyunca direnebildiğidir.

Çalışmamızda her iki taarruz evresinde de tek bir örgütün söz konusu olduğunu gösterdik. Grup bünyesinde asla bir bölünme olmamıştır, ayrılıklar hep kişiseldir, siyasi çizgi asla sorgulanmamıştır ve RAF'ın yeni üyeleri, ilk militanların tüm eylemlerine ve tüm metinlerine sahip çıkmıştır. Grubun sürekliliğinde ve bir dalgadan ötekine geçişte belirleyici olan, RAF militanlarının cezaevinde yürüttükleri direniştir. Devleti, olağanüstü hapis koşulları yaratmaya mecbur tutarak gerçek yüzünü açık etmek zorunda bırakıyorlardı; devlete kafa tutuyor, açlık ve susuzluk grevleri boyunca canlarını tehlikeye atmaktan çekinmiyorlardı; her türlü uzlaşma ve pazarlığı reddediyorlardı. Militanların cezaevindeki ve her türlü taktik savunma anlayışını reddettikleri mahkemelerdeki tavırları grubun sürekli olarak ilgi görmesini ve RAF'ın devletle radikal bir çatışma içine girmekten yana olan herkes için bir referans noktası olmasını sağlamıştır.

RAF militanları, diğer silahlı mücadele grupları ya da ulusal kurtuluş hareketleri nezdinde her türlü bağımlılık ilişkisine girmekten kaçınmıştır. RAF özgünlüğünü korur ve altyapısal anlamda da özerk kalmayı başarır. Diğer silahlı mücadele grupları, anarşist görüştekiler bile zamanla RAFa yakınlaşmıştır. Hatta bazıları onunla bütünleşmeye ya da onun içinde erimeyi kabullenmeye kadar götürürler bu ilişkiyi. Doğrudan Eylem olayı bunun çok yakın bir örneğidir.

RAF bir cazibe merkezi olarak kalmayı bildiye bu, kısmen özneliğe belirleyici bir rol atfeden ve tevekkülün baskın olduğu bir dönemde burada ve şimdi mücadele etmenin gerekliliğini ve olabirliğini gösteren teorisinin çekiciliğindendir.

Yerine getirmek zorunda olduğu bir tarihi misyona sahip bir sınıfı değil de, sistemi reddedip ona karşı mücadele veren bireyi kucaklayan devrimci özne anlayışıyla çığır açmıştır. Teorik planda devrimci öznenin bu yeni tanımlanışı, şu aşamalardan geçmiş bir akıl yürütmenin ürünüdür: Sanayi toplumunun parçalanmışlığı, ilk başta yalnızca radikal tarzda mücadele eden bireyi devrimci özne yapar. Bu, RAF için elde silah mücadele etmek demektir, çünkü uzlaşma ve pazarlığı dışlayan her mücadele suç olarak vasıflandırılacak ve onu yürüten yasadışı olmaya zorlayacaktır. Bir devrimci özneler topluluğundan oluşan RAF'ın kendisi de, dünyanın dört bir tarafında silahlı mücadeleyi hayata geçiren bü-

tüm gruplar gibi devrimci bir öznedir. Mücadele ahlaki bir zorunluluktur; ya pasif kalıp "sistemin suç ortağı" olacak ya da ölüme kadar savaşacaksınız. Nitekim RAF'agöre sistemi düzeltmek imkânsızdır; temsilcileri de doğru yola giremezler. RAF kendini tüm sınırların ötesindeki bir kesime ait hisseder: RAF'ı tanımasalar bile, tahakküm altındakilerin ve ezilenlerin kampı. Stratejisi de devrimci özneyi tanımlamasına uygundur: Temel özelliği üçüncü şahıslara seslenmemektir, RAF yalnızca kendini temsil etmektedir. Pragmatik bir yol izler: Önce düşmana darbe indirir, ardından bundan ders çıkarır.

RAF kendine Marksist demekte, öyle olmak istemektedir. Diğer örgüt ya da partiler ne kadar Marksistse o da o kadar öyledir, fakat RAF asla kendini tarihin o bildik yasalarına tâbi kılmaz. Onun teorisinde proletarya ve üretici güçlerin rolü tâlidir, tarih birbirine bağlanan olaylar değildir artık. RAF militanlarının pratiği ve teorilerinin bazı yönleri onları anarşistlere yaklaştırmakta ve medya da onları daha çok böyle nitelendirmektedir. Terörist adlandırmasına gelince; bunun nasıl kafa karıştıran bir adlandırma olduğunu ve neden RAF'a uygun düşmediğini gösterdik: Bu terim çok az ortak noktaları olan pratikleri ve örgütleri hep birden kucaklamaktadır.

Alain Touraine'in toplumsal hareketler teorisine atfen Michel Wieviorka gibi bazı sosyologlar, kendilerine göre terörist hareketlerle karışmış olan Batılı silahlı mücadele hareketlerinin hepsini birden, toplumsal karşı-hareket olarak nitelendirdiler. Bu yaklaşıma göre gerilla grupları "her toplumsal hareketin temel özelliği olan kimlik, muhalefet ve bütünlük ilkelerini" tersyüz etmekteydi: Belirgin bir toplumsal etkenden ziyade soyut bir kendiliğindenliğe atıfta bulunuyor, belli bir yerde konuşlanmış bir rakibe toptan karşı koyuyor, toplumun kademe kademe dönüşmesi yerine tamamıyla bambaşka bir dünya için mücadele ediyorlardı. RAF'ın bu yorumlama şablonunun içine sokulamayacağı apaçıktır. Bir kere örgütün her türlü temsil özelliğini, ister toplumsal bir kendiliğe ister soyut bir ilkeye atfen olsun, reddettiğini gördük. Grubun gelecekteki toplum için de herhangi bir tasarımı yoktur, gelecek boyutuna sahip değildir. Öğrenci hareketi gibi RAF'a göre de bir kurtuluş, ne devletin yeni bir yönetimiyle, ne de devletin ortadan kalkmasıyla iç içe geçmiştir. Aynı zamanda eski yaşam tarzlarını da yıkmak gerekmektedir: RAF bir "hayata geçirilmiş potansiyel"dir, devrimci oluş sürecindedir. Muhalefet ilkesini tersine çevirmeye gelince, bu her devrimci hareket için olduğu gibi -zaten reformizmle devrim arasındaki tarihi ayrım da buradadır- RAF için de geçerlidir.

İncelememiz RAF'ı, kendisi hakkındaki görüşlerin, kendi görüşü de dahil, bir bütünü olarak tanımlamaktadır. Görecelilik tuzağına düşmek için bu farklı perspektifler, kaçınılmaz etkileriyle birlikte grup hakkında bir bilgi elde edebilmek için ayrıştırılmalı ve aşama sırasına göre düzenlenmelidir. Görüldüğü gibi devletin ve medyanın bakış açısı RAF'ın teorisi ve işleyişi hakkında hiçbir malumat sunmuyor bize, fakat düşsel bir zemindeki etkilerini, yani gerçek etkisini ölçmeye yardımcı oluyor.

Bu tutum, silahlı bir grubun incelenmesine uygulandığında, grubun kendi üzerine söylemini bir kenara atan ve ideolojik savunmalardan başka bir şey olmayan kalıplara yaslanan herkesi karşısına almak durumundadır. Dilthey'in başlattığı ve Weber'in yinelediği kavrayıcı yaklaşımı, ya da Sartre'a göre analitik aklın karşısında yer alan diyalektik aklı kullanmamızı sağlayan yegâne husus da grubun teorik üretiminin incelenmesidir.

RAF bütünüyle yeni bir olgudur ve böylelikle her türlü tanımlamanın ötesindedir. Geçmişteki her türlü tekanlamlı açıklama girişimi onu izah etmede başarısızlığa uğramaktadır. Bir olay bir açıklamaya, bir yoruma indirgenemez. RAF, bilimin ayrıcalıklarıyla şişinen ve yeni olanı hep "daha önce yaşanmış" ya da "daha önce görülmüş" bir şeyin dönüşü olarak tahlil eden ideolojiye direnmektedir. RAF'ın doğuşu alabildiğine hesaplanmıştır: o yalnızca bir araştırma nesnesi değil, öznedir de.

Kronoloji

1966-67

1966 sonu/1967 başı: Vietnam savaşına karşı ilk gösteriler. Berlin'de ilk ev komünlerinin, Kommune I ve U'nin kuruluşu.

2 Haziran 1967: tran Şahı'nın Berlin'i ziyaretini protesto için yapılan gösterilerde Behno Ohnesorg adlı öğrenci Kurras adlı polis tarafından sırtından vurularak öldürüldü. Polis yargılandı ve beraat etti.

1968

3 ve 4 Nisan 1968: Frankfurt'un iki büyük mağazası "Kaufhof" ile "Schneider"da, 3-4 Nisan gecesi yangın çıktı. Zarar 280 bin Mark. Ertesi gün kundakçılardan Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Thovvard Proll ve Horst Sohlein tutuklandı.

// Nisan 1968: Alman öğrenci hareketinin lideri Rudi Dutschke'ye silahlı saldırı. Batı Berlin, F. Almanya ve yurtdışında, özellikle Springer basın grubuna karşı önemli gösteriler.

1968 Paskalyası: Batı Berlin'de onbinlerce katılımcıyla Vietnam savaşına karşı uluslararası bir kongre toplandı.

24 Haziran 1968: Savaş hali ya da iç kriz durumunda hükümete tam yetki veren olağanüstü yasalar (*Notsiandgesetz*) kabul edildi.

31 Ekim 1968: Baader, Ensslin, Sohlein ve Proll üç yıl ağır hapse mahkûm edildi.

1969

13 Haziran 1969: 13 ay tutuklu kaldıktan sonra, dört kundakçı şartlı tahliye edildi.

11 Kasım 1969: Frankfurt'taki üst mahkeme üç yıllık hapis cezalarını onayladı. Sanıklar teslim olmayı reddedip yeralıtına geçti.

20 Aralık 1969: Berlin'de "Kaufhaus des Vestens" adlı dev mağaza kundaklandı. Bu, Mart 1968'den beri Berlin'de gerçekleştirilen sekizinci sabotaj eylemi.

1969/1970: Öğrenci gösterileri sırasında işlenen her türlü cürümün failleri affedildi.

1970

26 Şubat 1970: Doktor NVolfgang Huber, Heidelberg Üniversitesi psikiyatri kliniğinde SPK'yı (Sosyalist Hastalar Kolektifi) kurdu.

4 Nisan 1970: Berlin'de bir trafik çevirmesi sırasında Andreas Baader tanındı ve tutuklanıp yeniden içeri atıldı.

15 Mayıs 1970: Dahlem Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün kütüphanesinde polis nezaretinde çalışma izni alan Andreas Baader, silahlı bir grup tarafından kaçırıldı.

Ulrike Meinhof, Horst Mahler, Gudrun Ensslin polis tarafından aranmaya başlandı.

22 Mayıs 1970: 15 Mayıs eylemi, Berlin'de çıkan muhalif "Agit 883" adlı gazetede, "Kızıl Orduyu Kurmak" başlıklı bir yazıyla üstlenildi.

Haziran 1970: Ortadoğu'daki bir FHKC kampında Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ulrike Meinhof, Horst Mahler ve diğerlerinin bulunduğuna dair haberler yayıldı. Interpol Şam ve Beyrut'a telex mesajları geçti.

29 Eylül 1970: RAF Batı Berlin'de üç bankayı soyup 220 bin mark aldı.

8 Ekim 1970: Denetim altındaki bir apartman dairesinde beş grup üyesi tutuklandı: Horst Mahler, Ingrid Schubert, Monika Berberich, Irene Georgens, Brigitte Asdonck. Mutlak tecriti öngören yeni bir haspishane sistemi uygulamaya koyuldu.

1971

10 Şubat 1971: Münih'te polisle terörist oldukları iddia edilen kişiler arasında silahlı çatışma.

2 Mart 1971: Berlin'de Mahler'in yargılanması başladı. Mahkemede olağanüstü güvenlik önlemleri alındı. İzleyici ve gazetecilerin üstleri arandı.

24 Haziran 1971: Wolfgang ve Ursula Huber'in de dahil olduğu yedi SPK üyesi tutuklandı.

15 Temmuz 1971: RAF militanı Petra Schelm Hamburg'ta polis tarafından vuruldu. Yanındaki Werner Hoppe tutuklandı.

22 Ekim 1971: Hamburg'da polis ile grup üyesi olduğu söylenen kişiler arasında silahlı çatışma çıktı. Norbert Schmidt gerillalar tarafından öldürülen ilk polis memuru oldu.

4 Aralık 1971: Bir kimlik kontrolü sırasında Berlin'de Georges von Rauch polis tarafından vuruldu.

Berlin ve tüm Almanya'da gösteriler. Bir kaç hafta sonra bir evi işgal eden gençler buraya "Georges von Rauch Evi" adını verdi.

1972

14 Ocak 1972: Düsseldorf'da Karl-Heinz Ruhland'ın yargılanmasına başlandı. Çok sayıda kişiyi RAF'a yardım etmiş olmakla suçladı. Onun suçlamaları ışığında psikoloji profesörü Peter Brückner'in Hannover Üniversitesi'ndeki görevine son verildi.

25 Ocak 1972: Hannover'de 10 bin kişi Prof. Brückner'in görevine iade edilmesi için gösteri düzenledi.

28 Ocak 1972: Aşın eylemcilere yönelik kararname çıktı. "Berufsverbot", yani meslekten men kararnamesi uygulamaya kondu.

2 Mart 1972: RAF üyesi olduğu iddia edilen Thomas Wiesbecker, Ausburg'da polis tarafından vuruldu. Yanındaki Carmen Roll tutuklandı.

Hamburg'da grup üyeleriyle polis arasında çıkan çatışmanın ardından Manfred Grashof ve Wolfgang Grundman tutuklandı. Bir polis komiseri öldü.

// Mayıs 1972: Frankfurt'taki Amerikan karargâhında üç bomba patladı. Bir Amerikan subayı öldü, 14 kişi yaralandı. Zarar 872 bin dolar.

Üç gün sonra DPA ajansı Münih bürosunu arayan kişiler eylemi RAF'a bağlı "Petra Schelm komandoları" adına üstlendi.

12 Mayıs 1972: Ausburg Emniyet Müdürlüğü binasında iki bomba patladı. 6 kişi yaralandı, zarar 27 bin mark.

Münih Emniyet Müdürlüğü'nün park yerinde bomba patladı. 100 araç hasar gördü, 10 kişi yaralandı, zarar 588 bin mark.

Eylemler RAF'a bağlı "Thomas Wiesbecker komandoları" tarafından üstle-nildi.

15 Mayıs 1972: Karlsruhe'de, RAF üyelerinin yargılanmasını yürüten yargıç Buddenberg'in arabasına bomba kondu. Karısı yaralandı. RAF'a bağlı "Manfred Grashof komandoları" saldırıyı üstlendi.

19 Mayıs 1972: Hamburg'daki Springer Matbaasında iki bomba patladı. 19'u ağır 34 işçi yaralandı, zarar 340 bin mark. Patlamadan önce ilgililer uyarılmıştı, fakat bina boşaltılmadı. Eylemi "2 Haziran komandoları" üstlendi.

24 Mayıs 1972: Heidelberg Amerikan karargâhında iki bomba patladı. Üç Amerikan askeri öldü, 6 kişi yaralandı. Zarar 130 943 mark. Bu eylemin esas hedefi Amerikan ordusunun Vietnam'daki faaliyetlerine lojistik destek sağlayan dev bilgisayarın tahrip edilmesi idi.

Eylemi RAF'a bağlı "15 Temmuz komandoları" üstlendi.

27 Mayıs 1972: Tüm Alman gazeteleri aranan 19 teröristin listesini yayımladı: Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe, Holger Meins, Brigitte Mohnhaupt, Klaus Jünschke, Irmgard Möller, Ilse Stachowiack, Ronald Augustin, Katarina Hammerschmidt, Rosemarie Keser, Siegfried Hausner, Bernhard Braun, Ralf Reinders, Ingeborg Barz, Albert Fichte, Alex Achterath, Heinz Brockmann. Hepsinin fotoğrafları da yayımlandı.

/ Haziran 1972: Frankfurt'taki bir garajda Andreas Baader, Jan-Carl Raspe ve Holger Meins tutuklandı. Operasyona 250 polis katıldı. Olay mahali zırlı araçlarla çevrilmişti.

7 Haziran 1972: Hamburg'da Gudrun Ensslin yakalandı.

9 Haziran 1972: Berlin'de Brigitte Mohnhaupt ve Bernhard Braun ele geçti.

13 Haziran 1972: Heinrich Böll, maruz kaldığı taciz kampanyasından kurtulmak için yurtdışına iltica edeceğini açıkladı.

15 Haziran 1972: Hannover'de Ulrike Meinhof ve Gerhard Müller yakalandı. Ulrike Meinhof, Köln-Ossendorf Hapishanesi'nin her türlü sesten arındırılmış bir bölümünde tecrite atıldı.

19 Haziran 1972: Polis şefi Harold, anti-terör timlerinin iki haftada 8 RAF militanını yakalamalarını, halkın emniyet güçleriyle mükemmel işbirliğine borçlu olduklarını açıkladı.

25 Haziran 1972: Stuttgart'taki bir operasyon sırasında, İngiliz vatandaşı ve

eski konsolosluk görevlisi Ian Mac Leod evinde otururken anti-terör timlerinin kurşunlarıyla can verdi, İngiliz Konsolosluğu olayı protesto etti, ailesi dava açtı, şehirde gösteriler düzenlendi.

7 Temmuz 1972: Irmgard Möller ve Klaus Jünschke yakalandı.

13 Temmuz 1972: RAF'ın suç ortağı olduğu gerekçesiyle Stuttgartlı avukat Jörg Lang tutuklandı.

19 Aralık 1972: Üç ay süren bir mahkemenin sonucunda SPK üyeleri Wolfgang ve Ursula Huber ile Siegfried Hausner 3 ila 5 yıl arasında ağır hapse mahkûm edildi.

1973

17 Ocak-15 Şubat 1973: F. Almanya cezaevlerindeki hapislik koşullarını protesto amacıyla 40 siyasi mahpus ilk kez açlık grevine gitti. Temel talep tecrit uygulamasının iptaliydi.

9 Şubat 1973: Federal Mahkeme binası önünde 12 avukat, cübbeleriyle, Ulrike Meinhof'un Köln-Ossendorf Cezaevinde özel bir bölümde tutulmasını protesto etti.

15 Şubat 1973: Ulrike Meinhof, cezaevinin bir başka bölümüne nakledildi. Tecrit kaldırılmadı. Açlık grevi sona erdi.

Şubat 1973: Horst Mahler, 14 yıl ağır hapse mahkûm oldu.

8 Mayıs-2 Haziran 1973: 41 siyasi mahpusun, hapishane koşullarına karşı ikinci açlık grevi. Mayıs sonunda, Adalet Bakanı'nın onayıyla artık kendisine su verilmeyen Andreas Baader komaya girdi.

1974

13 Eylül 1974: Tecrite karşı mahkûmların üçüncü ve en uzun açlık grevi başladı. 8 hapishanede 25 mahpus zorla beslenmeye tâbi tutuldu.

9 Kasım 1974: Açlık grevinin 53. gününde Holger Meins, VVittlich Cezaevinde öldü. F. Almanya'nın birçok şehrinde ve Batı Berlin'de gösteriler düzenlendi. Rudi Dutschke'nin aralarında olduğu iki bin kişi cenazeye katıldı. Ailesi cezaevi idaresini mahkemeye verdi.

10 Kasım 1974: Batı Berlin Yüksek Mahkeme Başkanı Günther von Dreneckmann silahlı bir grup tarafından vuruldu. Eylemi "2 Haziran Hareketi" üstlendi.

1-30 Kasım 1974: Berlin'de polis araç ve binalarına yönelik dört kundaklama eylemi. Göttengen'de bir polis aracı yakıldı. Hamburg yakınlarında Sieven- sen'de yargıç Ziegler'in evi bombalandı.

Aralık 1974: Meclis, RAF üyelerinin yargılanmasıyla ilgili yeni yasalar çıkarttı. Bunlara göre şunlar yasalaştı:

* "sağlık durumlarının kötü olmasından kendilerinin sorumlu olması halinde" sanıkların yokluğunda duruşmaların sürdürülmesi;

* bir suç örgütüyle işbirliği yaptıkları ya da devletin güvenliğini tehdit ettiklerinden şüphelenilen avukatlara itiraz hakkı tanınmaması;

* RAF avukatlarının o güne kadar uyguladıkları gibi ortak savunmanın yasaklanması (yani bir avukat birden fazla sanığı savunamayacaktı artık).

4 Aralık 1974: Stuttgart-Stammheim Cezaevinde açlık grevinde olan Andreas Baader Jean-Paul Sartre tarafından ziyaret edildi. Ziyaretin hemen ardından düzenlediği basın toplantısında Fransız felsefeci RAF mahpuslarının mamz kaldığı insanlık dışı hapishane koşullarını telin etti.

16 Aralık 1974: F. Almanya eski cumhurbaşkanı Heinemann, Ulrike Meinhof'a, açlık grevini bırakması için mektup yolladı.

31 Aralık 1974: Uluslararası Af Örgütü F. Almanya'da siyasi tutuklulara uygulanan hapishane şartlarını protesto etti.

1975

5 Şubat 1975: 145 günün ardından RAF mahpusları açlık grevlerini son erdirdi.

25 Şubat 1975: CDU Berlin Milletvekili Peter Lorenz kaçırıldı. Eylemi "2 Haziran Hareketi" üstlendi. Altı gün sonra, Lorenz'in karşılığında beş tutuklu (Verena Becker, Rolf Pohle, Rolf Heissler, Gabriele Kroecher-Tiedemann, Ingrid Stepmann) serbest bırakıldı ve Aden'e uçtu. Serbest bırakılması istenenlerden Horst Mahler, bunu kabul etmeyip içeride kaldı.

Mart 1975: Klaus Croissant, Christian Strobele ve Kurt Groenwold adlı avukatlar, müvekkilleriyle suç ortaklığı içinde oldukları şüphesiyle Stuttgart-Stammheim Davası'nda RAF militanlarının savunmasını yapmaktan men edildiler.

24 Nisan 1975: Stockholm'deki Alman Büyükelçiliği, rehin alınan 11 görevliye karşılık 26 mahpusun salıverilmesini isteyen "Holger Meins komandoları" tarafından basıldı. Saat 23.48'de bir patlama oldu, eylemcilerden Ulrich Vessel öldü. Çok kişi yaralandı. Eylemciler baskından önce ekonomik ve askeri ataşeleri öldürmüştü.

Baskın sonucunda Siegfried Hausner, Hanna Krabbe, Lutz Tafner, Berna: Roessner, Karl-Heinz Dellwo ele geçirilip ilk tıbbi müdahaleyi yapan İsveçli doktorların itirazlarına rağmen hemen F. Almanya'ya iade edildiler.

4 Mayıs 1975: Baskın sırasında aldığı yaralar nedeniyle Siegfried Hausner, Stuttgart-Stammheim Cezaevinde öldü.

12 Mayıs 1975: Kısa bir süre, müvekkilleriyle suç ortağı olduğu gerekçesiyle hapisteye kalan avukat Siegfried Haag yeraltına geçti.

21 Mayıs 1975: Andreas Baader, Gudrun Ensslin, Jan-Carl Raspe, Ulrike Meinhof aleyhine açılan dava Stammheim'da özel olarak 16 milyon marka inşa ettirilen binada başladı. Toplam 500 tanık dinlenecekti. UAÖ'nden rahip Osterreicher'in de içlerinde olduğu 120 dinleyici ve 81 gazeteci duruşmayı izledi.

23 Haziran 1975: Dört ila yedi hafta tutuklu kalıp salıverilmiş olan avukatlar Klaus Croissant ile Christian Strobele tutuklandı.

29 Haziran 1975: Haziran 1972'de, RAF'a yardım etmekten aranırken polise teslim olan Katarina Hammerschmidt öldü. Ölüm nedeni boğazındaki bir urdu, kendisini muayene eden doktorun başvurularına rağmen hastaneye epey geç sevk edilmişti.

2 Temmuz 1975: Baader'in avukatı Heldmann, Stammheim Davası'na katılmaktan men edildi.

Eylül 1975: Adli makamlara bağımlı olmayan tıp uzmanları, mahpusların sağlık durumlarının, cezaevi koşulları nedeniyle son derece kötü olduğunu ve duruşmalarda iki ya da üç saatten fazla kalmalarının mümkün olmadığını belirtti.

Bunun sonucunda mahkeme, duruşmaların sanıkların gıyabında sürmesini kararlaştırdı ve Federal Mahkeme de bu karar onayladı.

13 Eylül 1975: Hamburg Merkez Gan'na bomba kondu, 11 kişi yaralandı. Üstlenen olmadı. RAF eylemin bir polis provokasyonu olduğunu ileri sürdü.

25 Eylül 1975: Lorenz olayının ardından 16 kişi hakkında tutuklama kararı çıkarıldı.

30 Eylül 1975: Stuttgart Yüksek Mahkemesi, sanıkların duruşmalara sokulmaması kararını durdurdu. Federal Mahkeme 22 Ekim'de bu kararı iptal etti.

2 / Aralık 1975: Viyana'daki OPEC üyesi ülkelerin bakanlarının toplantısı basılıp katılımcılar rehlin alındı. Baskını yapan grup içinde RZ üyesi Hans-Joaquim Klein ile kimliği saptanamayan bir Alman kadın militan da bulunuyordu.

1976

4 Mayıs 1976: Duruşmada sanıklar 1972'de Amerikan karargâhlarına yönelik saldırıların sorumluluğunu ortaklaşa üstlendiklerini belirttiler. Bu saldırılarını, Avrupa'daki Amerikan üslerinin Asya'daki Amerikan vahşetine lojistik destek sağlamaları nedeniyle, Vietnam savaşı bağlamında gerçekleştirdiklerini söylediler.

9 Mayıs 1976: Ulrike Meinhof hücresinde "asılı" bulundu. Yetkililerin intihar açıklaması yakınları ve avukatları tarafından kabul edilmedi. Ölümü soruşturmak amacıyla uluslararası bir komisyon kuruldu.

9-25 Mayıs 1976: Ulrike Meinhof'un ölümüyle birlikte F. Almanya'da polis 11 bombalama ve kundaklama, 90 ölüm tehdidi, 23 gösteri ve miting, 42 bildiri dağıtma, 52 duvara yazı yazma olayı saptadı. Yurtdışında da, Paris ve Roma başta olmak üzere 20 bombalama veya kundaklama oldu.

/ Haziran 1976: Frankfurt'taki Amerikan karargâhında bir bomba deposu, Baader, Raspe ve Meins'in yakalanmalarının dördüncü yıldönümünde havaya uçuruldu. 3'ü ağır 16 yaralı olan saldırıyı Devrimci Hücreler üstlendi.

1977

Mart 1977: Bad-Württemberg Eyaleti Adalet ve İçişleri Bakanları, daha davalar başlamadan çok önce, mahpusların avukatlarıyla görüşmelerini kaydetmek amacıyla Federal gizli servis elemanlarının Stammheim Cezaevinde gizli dinleme cihazı yerleştirmiş olduklarını itiraf ettiler. Bu tarihten sonra savunma avukatları protesto amacıyla duruşmaları boykot ettiler.

30 Mart-30 Nisan 1977 Mahpusların dördüncü ortak açlık grevi. Tıbbi uzmanların tavsiyelerine uygun olarak 15 ila 20 kişilik koşullarda bir araya getirilmeyi ve Cenevre Konvansiyonu ile savaş tutsaklarına tanınan hakların asgani düzeyde kendilerine de tanınmasını talep ettiler.

8 Nisan 1977: RAF'a bağlı "Ulrike Meinhof komandoları" RAF mahpuslarının cezaevi koşullarından birinci derecede sorumlu olan federal savcı Siegfried Buback'ı silahla öldürdü. Saldırıda Buback'ın şoförü ve bir koruması da öldü.

25-28 Nisan 1977: Dört haftadır açlık grevinde olan mahpusların sağlık durumları iyice kötüledi. Londra'daki UAÖ Yürütme Komitesi F. Alman hükümetine telgraf çekti.

28 Nisan 1977: Stammheim mahkemesi, avukatların ve sanıkların katılmadığı oturumda kararını açıkladı: Ulrike Meinhof öldüğü için hakkındaki soruşturma düşmüştü; Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Jan-Carl Raspe ise müebbet hapse mahkûm edildi.

30 Nisan 1977: ilk kez hükümet açlık grevindeki mahpusların taleplerini kaale aldı ve kendilerine gruplar halinde bir arada kalabilecekleri, birbirleriyle temas içinde olabilecekleri sözünü verdi. Açlık grevi bu resmi söz üzerine bitti. Medyada hükümet çok sert eleştirildi, şantaja boyun eğmekle suçlandı.

27 Haziran 1977: Klaus Croissant'ın, devlet güvenliğini ilgilendiren herhangi bir davada avukatlık yapması yasaklandı. Stuttgart Federal Mahkemesi'nin bu kararına bağlı olarak "Stockholm Davası"ndaki savunma görevine son verildi.

11 Temmuz 1977: Avukat Klaus Croissant Paris'teki bir basın toplantısı sırasında Fransa'dan siyasi iltica talep etti.

12 Temmuz 1977: Stuttgart Federal Mahkemesi, suç örgütüne yardım etmek suçundan Klaus Croissant hakkında giyabi tutuklama kararı çıkarttı.

20 Temmuz 1977: Stockholm baskınına karışmış olan Karl-Heinz Dellwo, Hanna Krabbe, Lutz Taufer ve Bernhard Rössner'in her biri, Düsseldorf Mahkemesi tarafından ikişer kez müebbetle mahkûm oldu.

30 Temmuz 1977: Dresdner Bank'ın başkanı Jürgen Ponto, iki kadın ve bir erkek militan tarafından ağır bir şekilde yaralandı. Saldırısı RAF üstlendi. Polis Ponto'nun grup tarafından kaçırılmak istendiğini ileri sürdü.

8 Ağustos 1977: Gardiyanların provokasyonunun ardından Stammheim'daki sekiz RAF mahpusu kırka yakın görevli tarafından feci bir şekilde dövüldü. Bu olayın ardından tecrit uygulamasına yeniden geçildi ve mahpuslar tekrar birbirlerinden ayrıldı. Buna tepki olarak mahpuslar hemen 2 Eylül'e kadar sürecek olan açlık ve susuzluk grevine başladılar. Bir önceki açlık grevi sonrasında elde ettikleri hakların iadesini talep ettiler. Bazı mahpuslar komaya girdi ve hastaneye kaldırıldı.

14 Ağustos 1977: UAÖ, Londra'dan telgraf çekerek Bad-Wurtem-berg Federal Savcılığı ve Adalet Bakanlığı'ndan olayla ilgili bilgi istedi. Örgüt, çok sayıda tutuklunun içinde bulunduğu kritik durumla ilgili hassasiyetini dile getirdi.

30 Ağustos 1977: Klaus Croissant'ın ortağı avukat Armin Newerla, savcı Rebmann'ın talebi üzerine tutuklandı.

2 Eylül 1977: Alman hükümetinin tavizsiz tutumu üzerine mahpuslar açlık grevlerini bitirdi.

5 Eylül 1977: RAF'a bağlı "Siegfried Hausner komandoları" Alman patronlarının başı, III. Reich döneminde üst düzey görevler ifa etmiş olan eski SS Hans-Martin Schleyer'i kaçırdı. Köln'deki eylem sırasında çok iyi silahlı dört

koruma saf dışı bırakıldı.

Eylemciler şu on bir mahpusun serbest bırakılmasını talep etti: Jan-Carl Raspe, Andreas Baader, Gudrun Ensslin, H. Krabbe, S. Schmitz, Verena Becker, W. Beer, G. Sonnenberg, Irmgard Möller, W. Hoppe ve Helmut Pohl.

30 Eylül 1977: 11 Temmuz'dan itibaren Fransa'da mülteci olan ve hakkında uluslararası tevkif müzekkeresi çıkarılmış olan Klaus Croissant Paris'te tutuklandı. Aynı gün Almanya'da, iş ortağı avukat Arndt Müller de tutuklandı.

13 Ekim 1977: Palma de Mayorka-Frankfurt seferini yapan Lufthansa'ya ait bir Boeing jeti "Şehit Halime komandoları" adlı bir Filistinli grup tarafından kaçırıldı.

Grup, "Siegfried Hausner komandoları" ile aynı talepleri dile getirdi; Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Jan-Carl Raspe'nin de dahil olduğu 11 RAF üyesinin salıverilmesini istedi. Ayrıca İstanbul'da tutuklu iki Filistinli'nin de serbest bırakılmasını talep etti.

17 Ekim 1977: Özel bir Alman "GSG 9" anti-terör timi Mogadişu'da alıkonan uçağa baskın yaptı. Üç Filistinli militan öldü, bir tanesi ağır yaralandı. Tüm rehinel kurtarıldı.

17-18 Ekim 1977 gecesi: Andreas Baader ve Jan-Carl Raspe, hücrelerinde tek kurşunla vurulmuş bulundular. Gudrun Ensslin asılmıştı, Irmgard Möller'in göğsüyle bıçakla deşilmişti. İçlerinden yalnız Irmgard Möller hayatta kaldı.

Birçok delilin ve sağ kurtulan kişinin daha sonra kendine geldiğinde tekzip ettiği resmi açıklamaya göre, ölüm nedenleri "intihar"dı.

Halbuki "Kontaktsperre" yasası uyarınca, Schleyer'in kaçırıldığı günden itibaren mahpuslar mutlak tecrit koşullarına tâbi tutulmuşlardı. Kendilerine mektup ve gazete verilmiyor, avukat ve yakınlarıyla görüştürülüyorlardı. Dış dünyayla hiçbir bağları kalmamıştı.

19 Ekim 1977: Hans-Martin Schleyer'in cesedi Mulhouse'da bir arabanın bagajında bulundu. İnfazı RAF'a bağlı "Siegfried Hausner komandoları" üstlendi.

20 Ekim 1977: Stammheim ölümlerini araştırmak için uluslararası bir komisyon kuruldu.

Jan-Carl Raspe, Andreas Baader ve Gudrun Ensslin, Stuttgart'ta "Waldfriedhof'a gömüldü. Mareşal Rommel'in oğlu olan Stuttgart Belediye Başkanı söz konusu mezarlıkta gömülmelerine izin verdiği için hakaret ve tehditlere maruz kaldı.

Rommel boyun eğmedi ve insanlıktan kimsenin dışlanamayacağını söyledi; yurttaşlarından bu tür tepkiler almasının kendisini kaygılandırdığını da belirtti.

12 Kasım 1977: RAF savaşçısı Ingrid Schubert, Münih-Stadelheim Cezaevindeki hücresinde asılı bir şekilde ölmüş olarak bulundu.

Kaynakça

HAPİSHANE KOŞULLARI VE DUYUMSAL YOKSUNLUK

- GROSS Jan, "Duyumsal Yoksunluğun Doğurduğu Arazlar Üzerine", *Nerven Artz* içinde, sayı 40, 1969, s. 21-25.
- GROSS Jan, "Sensorische Deprivation", *Psychiatria, Neurologia, Neurochirurgica*, cilt 73, 1973, s. 189-199.
- LASSIERA Raymond, LAMET Jean-Claude, *La Torture propre* (Temiz İşkence), Grasset, 1975.
- RASH W., "Die Gestaltung der Haft Bedingungen für politisch motivierte Tater in der BRD", *Monatschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform*, sayı 59, Mart 1976.
- Les Temps modernes*, sayı 332, Mart 1974.

RAF MİLİTANLARI VE AVUKATLARI ALEYHİNE AÇILAN DAVALAR

- CROISSANT Klaus, *În der Strafsache gegen Andreas Baader, Ulrike Meinhof, Jan-Carl Raspe, Gudrun Ensslin wessen Mordes und andere Dokumente ausdem /Nozes.v, Stutberger Yayınları, Frankfurt, 1977.*
- CROISSANT Klaus, *Proces en RFA* (F. Almanya'da Duruşma), Maspöro, 1979.
- HELDMANN Hans-Heinz, "Pladoyer zum Stammheimer Prozess", *Kritische Justiz*, 1977, s. 193-208.
- M.A.J., *L'Affaire Croissant* (Croissant Olayı), Maspero, 1977.
- ROHMANN Frank, *Anwaltsverfolgung in der BRD 1971-1977*, Neue Kritik Yayınları, 1977.
- Sozialistisches Jahrbuch*, JVA Yayınları.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI'NIN YAYINLARI

- * *Der Baader-Meinhof Report*. Dokumente, Analysen. Zusammenhänge aus den Akten des Bundeskriminalamtes, des Sonderkommission Bonn und des Bundesamtes für Verfassungsschutz. Mainz, 1972. (Özel Baader-Meinhof Komisyonu'nun ve Anayasayı Koruma Örgütü'nün, Siyasi Polisin dosyalarında yer alan belge ve analizlerin toplamı).
- * *Betrift: Verfassungsschutz* 1973, 1974, 1975, 1976, 1977. Yayımlayan içişleri Bakanlığı, Anayasayı Koruma Örgütü'nün (Bundesamt für Verfassungsschutz) faaliyet raporları. Bunlar aşırı sol, sağ ve sol terörizm ve casusluk üzerine yıllık raporlardır. Söz konusu çevrelerin faaliyetleri, yayınları, tutuklamalar ve ele geçirilen "yıkıcı malzeme" bu raporlarda yayımlanır.

- * *Öffentlichkeitsarbeit gegen Terrorismus* (Anti-terör mücadele hakkında rapor), 1979.
- * *Hat sich die Republik verändert?* Kasım 1978 (içişleri Bakanlığı tarafından derlenen Ağustos 1977-Temmuz 1978 arasında yayımlanmış makaleler).

F. ALMANYA'DA TERÖRİZM VE DEVRİMCİ ŞİDDET

- BECKER Jillian, *La Bande à Baader* (Baader Çetesi), Fayard, 1977.
- BÖLL Heinrich, *Freies Geleit für Ulrike Meinhof: ein Artikel und seine Folgen*, Kiepenhauer und Witsch Yayınlan, Berlin, 1972.
- BRÜCKNER Peter, *Über die Gewalt*, Klaus Wagenbach Yayınlan, Berlin, 1979.
- FETSCHER Irving (derleyen), *Analysen zum Terrorismus* (Terörizm Üstüne Tahliller), 4 cilt, Westdeutscher Yayınları, Opladen, 1981-1982.
- FUNKE Manfred (derleyen), *Terrorismus. Untersuchungen zur Struktur und Strategie revolutionärer Gewaltpolitik*, Droste Yayınlan, Düsseldorf, 1977.
- Commission Internationale d'enquête (Uluslararası Soruşturma Komisyonu), *La Mort d'Ulrike* (Ulrike'nin Ölümü), Maspéro, 1979.
- HESSLER Klaus, *Brief an einem Freund - den muttnasslichen Terrorist*, D. Hoffmann und Campe Yayınlan, Hamburg, 1978.
- HOLTHUSEN Hans-Egon, *Sartre in Stammheim - Zwei Thesen aus den Jahre dergrosse Turbulenz*, Klett-Cotta Yayınlan, Stuttgart, 1982.
- JUBELIUS NL, "Frauen in Tenor" (Terör içindeki Kadınlar), *Kriminalistik*, sayı 6, 1981, s. 255-277.
- MAHLER Horst, "Lettre" (Mektup), *Kursbuch*, sayı 48, Haziran 1977, s. 77-100.
- MAHLER Horst, "Zehn Thesen über die RAF" (RAF Üzerine On Tez), *Jahrbuch politik*, sayı 8, NVagenbach Yayınlan, Berlin, 1979.
- Kolektif, *A propos du proces Baader-Meinhof, De la torture dans les prison de RFA* (Baader-Meinhof Davası Hakkında, F. Almanya Cezaevlerindeki işkence Üzerine), Bourgois, 1975.
- PACKENSY Suzanne von, *Frauen und Terror* (Kadınlar ve Terör), Rovvoht Yayınları, Hamburg, 1978.
- RASCH W., "Psychological dimensions of political terrorism in the Federal Republic Germany" (F. Almanya'da Siyasi Terörizmin Psikolojik Boyutlan), *International Journal of Law and Psychiatry*, sayı 2, 1979, s. 79-85.
- RAUBALL Reinhard (derleyen), *Die Baader-Meinhof Gruppe* (Baader-Meinhof Grubu), De Gruyter Yayınlan, Berlin, 1973.
- RÖHL Klaus-Reiner, *Fünf Finger sind Keine Faust*, Kiepenhauer und Witsch Yayınları, Köln, 1974.
- ROTH Karl-Heinz, TEUFEL Fritz, *Klaut Sie!*, IVA Yayınlan, Tübingen, 1979.
- SCHUBERT Alex, *Stadtguerilla Tupomaros in Uruguay, Rote Armee Fraktion in der BRD* (Şehir Gerillası, Uruguay'da Tupomarolar, F. Almanya'da RAF), Klaus Wagenbach Yayınlan, Berlin, 1972.

- SCHULZ Till, "Der Kampf als inneres Erlebnis", *Kursbuch*, sayı 35, Nisan 1974.
- VINKE Hermann, WITT Gabriele (derleyen), *Die Anti-Terror Debatten im Parlament-Protokolle 1974-1978*, Rowohlt Yayınlan, Hamburg, Temmuz 1978.
- WAGENBACH Klaus (derleyen), *Die Erschiessung des Georges von Rauch*, Klaus Wagenbach Yayınları, Berlin, 1976.

DERGİ ÖZEL SAYILARI

- Documents*, Nisan 1975. (Alman sorunlarıyla ilgilenen bu dergi 1945'ten beri Uluslararası İlişkiler ve Dokümantasyon Bürosu tarafından yayımlanmaktadır.
- Esprit*, Nisan 1979.
- Esprit*, Aralık 1977.
- Jahrbuch politik*, sayı 8, 1979.
- Deutscher Bundestag wissenschaftliche Dienste (Alman Parlamentosu Bilim Bürosunun Yayınları), sayı 43, Bonn, 1975 ve no 49, Bonn 1978.
- Semiotext*, cilt IX, sayı 2, 1982 "The German Issue", Columbia University, New York.
- Les Temps modernes*, "Allemagne, difficile démocratie" (Almanya, Zor Demokrasi), sayı 396-7, Temmuz-Ağustos 1979.

ALMAN ÖĞRENCİ HAREKETİ VE 70'Lİ YILLARIN ALMAN AŞIRI SOLU ÜZERİNE TANIKLIKLAR

- BAADER Andreas, ENSSLIN Gudrun, PROLL Astrid, SÖHLEIN Horst, Vor einer solche Justiz verteidigen wir uns nicht. Schluss Wort in Kaufhausbrandprozess, Voltaire Yayınlan, 1968.
- Basisgruppe Medizin/Fachshaft Medizin Giessen, *Dokumentation zum Sozialistischen Patienten Kollektiv Heidelberg*,
- BERGMANN Uwe, DUTSCHKE Rudi, LEFEVRE Wolfgang, RABEHL Bernd, *La revolte des etudiants allemands* (Alman Öğrenci Ayaklanması), Gallimard Yayınları, Paris, 1968.
- Bewegung Zwei Juni ('2 Haziran Hareketi"), *DerBlues, Gesammelte Texte des Bewegung 2 Juni* (Blues, "2 Haziran Hareketi")nin Metinleri), yayıncısı belli değil, iki cilt.
- Yazarı belli değil, *Combats itudiants dans le monde* (Dünyada Öğrenci Mücadelerleri), Seuil Yayınları, Paris, 1968.
- DEMERIN Patrick, *Communautes pour le socialisme* (Sosyalizm için Cemaat), Maspeio Yayınlan, 1975.
- DIENER Ingolf, SUPP Eckhard, *Ils vivent autrement* (Farklı Yaşıyorlar), Stock Yayınlan, Paris, 1982.
- DUTSCHKE Rudi, *Ecrits politiques 1967-1968* (Siyasal Yazılar 1967-1968), Bourgois Yayınları, 1978.

- Kommune I I , *Kommune H: â Berlin-Ouest, adultes et enfants creent une commune pour enfinir avec l'etre borgeois* (II Nolu Komün: Batı Berlin'de Yetişkinler ve Çocuklar Burjuva Yaşamla Bağlarını Koparmak İçin Bir Komün Kurdu), Champ Libre Yayınları, 1972.
- LANGHANS Rainer, TEUFEL Fritz, *Klau mich!*, Voltaire Yayınları, Berlin, 1968.
- MARCUSE Herbert, *Lafin de iutopie* (Ütopyanın Sonu), Seuil Yayınlan, Paris, 1968.
- NAHOUN Philippe, *Allemagne antiautoritaire* (Otorite Karşısı Almanya), La Tete de Feuille Yayınlan, 1971.
- PULT Peter, *Die Neue Linke*, Von de Gruyter Yayınları, 1973.
- SPK, *Faire de la maladie une arme* (Hastalığı Silahlaştırmak), Champ Libre Yayınları, 1973. (*Mmmcdsı: Aus der Krankheit eine Waffe machen*, Trikont Yayınları, Münih, 1972), önsöz: Jean-Paul Sartre.
- VESPER Bernward, *Le Voyage* (Yolculuk), Hachette Yayınları, 1981.

1970-1980 ARASI ALMANYA'NIN DURUMU ÜZERİNE TANIKLIKLAR

- BÖLL Heinrich, *L'honneur perdu de Katarina Blum* (Katarina Blum'un Çiğnenen Onuru), Seuil Yayınlan, 1978.
- BÖLL Heinrich, NVALRAFF Gunther, *Rapports* (Raporlar), Maspero Yayınlan, 1980.
- BRUCKNER Peter, *Essai d'explication de la RFA â l'usage des allemands et des autres* (F. Almanya'yı Almanlara ve Başkalanna Açıklama Denemesi), Maspdro Yayınları, 1979.
- BRUCKNER Peter, KROVOSA Alfred, *Ennemi de l'Etat* (Devlet Düşmanı) La Pensée sauvage Yayınları, 1979.
- Cahiers du 46 rue de Vaugirard, *La peur au grand jour* (Kıyamet Korkusu), Syros Yayınlan, 1978.
- DUPONT Fritz (Fransız- Alman ortak çalışması), *La securite contre les libertes. Modele ouest-allemand, modele pour l'Europe* (Özgürlüklere Karşı Güvenlik: Batı Alman Modeli, Avrupa İçin Model), EDI Yayınlan, 1979.
- ENGELMANN Bernd, *Schwarzbuch: Strauss, Kohl and Co. Vom Presse ausschuss demokratische Initiative (PDI)*, Kieppenheuer und Witsch Yayınlan, Köln, 1976.
- FRIED Erich, *So kam ich unter die deutschen Gedichte*, Association Yayınlan, Hamburg, 1977.

DERGİLER

- Partisan, özel sayı. *Vingtans: L'Allemagne* (Yirmi Yıl Almanya), Maspero Yayınları, 1970.
- Politique aujourd'hui, özel sayı. *RFA: l'etouffement des libertes* (Almanya: Özgürlüklerin İlğası), 1977, SARL Yayınlan.

ALMAN OLMAYAN SİLAHLI MÜCADELE GRUPLARIYLA İLGİLİ YAZILAR

- ALBEROLA O., GRANSAC A, *L'anarchisme espagnol: action revolutionnaire internationale 1961-1975* (İspanyol Anarşizmi: Uluslararası Devrimci Eylem 1961-1975), Bourgois Yayınları, 1976.
- CANTORE Romano, ROSSELA Carlo, VALENTINI Chiara, *Dall' interno della guerriglia* (Gerillanın içinden), Arnoldo Mondadori Yayınları, Ekim 1978.
- DEBRAY Régis, *Nous, les Tupomaros- Apprendre d'eux* (Biz Tupomarolar-Onları Anlamak), Maspéro Yayınları, Paris, Kasım 1971.
- ETA, *Operation Ogro: comment etpourquoi nous avons execute Canero Blanco* (Ogro Operasyonu: Canero Blanco'yu Niçin ve Nasıl Öldürdük), Seuil Yayınları, 1974.
- FALIGOT Roger, *Nous avons lue Lord Mounbatten, VÍRA parle* (Lord Mounbatten'i Biz Öldürdük, IRA Konuşuyor), Jean Picollec Yayınları, Paris, 1983.
- LABROUSSE Alain, *Les Tupomaros* (Tupomarolar), Seuil Yayınları, Paris, 1971.
- MARIGHELA Carlos, *Pour la liberation du Bresil* (Brezilya'nın Kurtuluşu İçin), Seuil Yayınları, Paris, 1968.
- SMITH Colin, *Carlos, portrait d'un terroriste* (Carlos, Bir Teröristin Portresi), Gallimard Yayınları, Paris, 1977.
- Soccorso Rosso (Kızıl İmdat) *Brigate Rosse* (Kızıl Tugaylar), Feltrinelli Yayınları, Milano, 1976 (Kızıl Tugaylar metinlerinin derlenmesi)

TERÖRİZM, SİYASAL ŞİDDET

- BAUDRILLARD Jean, *L'echange symbolique et la mort* (Simgesel Alışveriş ve Ölüm), Gallimard Yayınları, 1978.
- BAUDRILLARD Jean, *Les strategies fatales* (Ölümcül Stratejiler), Grasset Yayınları, Paris, 1983.
- GEISMAR Alain, *L'engrenage terroriste*, Fayard Yayınları, Paris, 1980.
- LAQUEUR Walter, *Le Terrorisme*, PUF Yayınları, 1979.
- MARCUSE Herbert, *Contre revolution et Revolte* (Karşı Devrim ve Başkaldırı), Seuil Yayınları, Paris, 1973.
- MICHAUD Yves, *Violence et Politiaue* (Şiddet ve Siyaset), Gallimard Yayınları, 1978.
- NEGRI Toni, *La classe ouvriere contre l'Etat* (İşçi Sınıfı Devlete Karşı), Gallilée Yayınları, 1978.

DERGİ ÖZEL SAYILARI

- Esprit*, "Terrorisme" (Terörizm), sayı 94-95, Ekim-Kasım 1984.
- Le Magazine litteraire*, "ThGories du terrorisme de Hebert â Baader" (Hebert den Baader'e Terörizm Kuramları), sayı 168, Ocak 1981.
- Le Temps de lire*, "Quel Tenorisme?" (Hangi Terörizm?), sayı 1, 1979.

Sociologie du Travail, "Violence politique et terrorisme" (Siyasal Şiddet ve Terörizm), özel sayı, XXVIII, Nisan 1986, Dunod Yayınları.

ATIFTA BULUNULAN YA DA YARARLANILAN YAPITLAR

ALTHUSSER Louis, *Reponse à John Lewis* (John Lewis'e Cevap), Maspéro Yayınları, Paris, 1973.

ALTHUSSER Louis, *Positions* (Konumlar), Editions Sociales, Paris, 1976.

ARVON Henri, *L'anarchisme au XXe* (20. Yüzyılda Anarşizm), PUF Yayınları, 1979.

BADIOU Alain, *Theorie du Sujet* (Özne Kuramı), Seuil Yayınları, Paris, 1982.

BARRUE Jean, "Bakounine et Netchai'ev" (Bakunin ve Neçayev), *Spartacus*, sayı 43, Kasım 1971.

BAUDRILLARD Jean, *A l'ombre des majoritis silencieuses ou la fin du social* (Sessiz Kalabalıkların Gölgesinde ya da Toplumsalın Sonu), Utopie Yayınları.

FANON Frantz, *Les Damnés de la Terre* (Yeryüzünün Lanetlileri), Maspéro Yayınları, Paris, 1961, önsöz: Jean-Paul Sartre.

GAVI P., SARTRE J.-P., VICTOR P., *On a raison de se revolter* (isyan Etmekte Haklıyız), Gallimard Yayınları, Paris, 1974.

GLUCKSMANN André, "Nouveau fascisme, nouvelle démocratie" (Yeni Faşizm, Yeni Demokrasi), *Les Temps modernes*, sayı 103 bis, 1970.

GOLDMANN Pierre, *Souvenirs obscurs d'un Juif polonais né en France* (Fransa Doğumlu Bir Yahudinin Loş Anıları), Seuil Yayınları, 1976.

JÜNGER Ernst, *Traite du Rebelle ou le recours aux forêts* (Asinin Günlüğü ya da Ormana Sığınma), Bourgois Yayınları, 1981. (Almanca orijinali: *Der Waldgänger*, 1951)

KRIEGER Anne, *Les grands procès dans les systèmes communistes* (Komünist Sistemlerde Büyük Davalar), Gallimard Yayınları, Paris, 1972.

LYOTARD Jean-François, *Au Juste*, Bourgois Yayınları, 1977.

LYOTARD Jean-François, *Rudiments païens*, Bourgois Yayınları.

LUKACS Georg, *Histoire et Conscience de Classe* (Tarih ve Sınıf Bilinci), Minuit Yayınları, Paris, 1960.

MAITRON Jean, *Le Mouvement anarchiste des origines à 1914* (Kökeninden 1914'e Kadar Anarşist Hareket), Maspéro Yayınları, Paris, 1975.

MARCUSE Herbert, *L'Homme unidimensionnel* (Tekboyutlusu), Minuit Yayınları, Paris, 1968.

POULANTZAS Nicos, *L'Etat, le pouvoir et le socialisme* (Devlet, iktidar ve Sosyalizm), PUF Yayınları, Paris, 1978.

RUBIN Jerry, *Do it*, Seuil Yayınları, Paris, 1973.

SARTRE J.-P., *Critique de la raison dialectique* (Diyalektik Aklın Eleştirisi), Gallimard Yayınları, Paris, 1980.

AYRILANLARIN TANIKLIKLARI

- BAUMANN Bomi, *Tupomarov Berlin Ouest* (Batı Berlin Tupomaroları), Les Presses d'Aujourd'hui, 1976; Daniel Cohn-Bendit ve Heinrich Böll'ün önsözleriyle.
- BOOCK Peter-Jürgen, "im Schutzengraben für die falsche Sache" (Yanlış Davanın Batağında), *DerSpiegel*, sayı 9, 1981.
- KLEIN Hans Joaquim, *La Mort mercenaire*, (Paralı Asker Ölümü), Seuil Yayınları, Paris, 1980.
- SPEITEL Volker, "Wir wollten alles und gleichzeitig nichts", *DerSpiegel*, sayı 31-32-33, 1980.

RAFİN BASILI YA DA ELDEN DAĞITILAN METİNLERİ

- *Texte der RAF. Überarbeitete und aktualisierte Ausgabe 1983* (RAF Metinleri, gözden geçirilmiş ve güncelleştirilmiş basım), yayıncısı belirtilmemiş, 1983, 623 sayfa.
- *Reden der Gefangenen aus der RAF im Baaders Befreiungsprozess*, Komitee gegen Folter an politischen Gefangenen in der BRD, yayıncısı belirtilmemiş, 1975, 285 sayfa.

Fransızca Basılı Metinler

- *La "Bande a Baader" ou la violence revolutionnaire* ("Baader Çetesi" ya da Devrimci Şiddet), önsöz: Emile Marensin, Champ Libre Yayınlan, 1972, 218 sayfa.
- *Textes des prisonniers de la RAF et dernieres lettres d'Ulrike Meinhof* (RAF Mahpuslarının Metinleri ve Ulrike Meinhof'un Son Mektupları), önsöz: Jean Genet, sunuş: Klaus Croissant, Maspro Yayınlan, 1977, 240 sayfa.
- RAF mahpuslarının 20 Ocak 1975'te *Der Spiegel*'in sorularına verdiği cevaplar yukarıda adı geçen *A propos du proces Baader-Meinhof* adlı kitapta yayımlandı, s. 217-42.
- *Guerilla, resistance etfront anti-imperialiste* (Gerilla, Direniş ve Anti-emperyalist Cephe), RAF, yayıncısı belirtilmemiş, Mayıs 1982, 16 sayfa.
- "Meinhof, Ensslin, Baader ve Raspe'nin Savaş Esiri Muamelesi Görmek İçin Başvurusu - 1975", *Lutte anti-imperialiste et nouveau fascisme* (Anti-Emperyalist Mücadele ve Yeni Faşizm) içinde, Brüksel, 1977, 30 sayfa.
- "Anti-Emperyalist Mücadele Stratejisi Hakkında" ve "Kara Eylül'ün Münih Eylemi Üzerine" başlıklı metinlerden bazı bölümler, *Combattant anti-imperialiste* adlı derginin Ocak 1977'deki 3. sayısında yayımlandı.
- *Servir le peuple* (Halka Hizmet Etmek), 1971 tarihli bu metnin Fransızca çevirisi Demoitiez tarafından Brüksel'de 1976'da 33 sayfalık bir broşür olarak basıldı.

ULRIKE MEİNHOF'UN METİNLERİ

- BRÜCKNER Peter, *Ulrike Meinhof und die deutschen Verhältnisse*, Wagenbach Yayınları. Bu kitapta Ulrike Meinhof'un *Konkrete*, çıkan yazıları; Ulrike'nin siyasal güzergâhı, F. Almanya'nın kuruluş tarihi boyunca onun kavgası hakkında kısa bir deneme yer almaktadır, 192 sayfa.
- *"Die Wurde des Menschen ist antastbar"*, Ulrike Marie Meinhof, sonsöz: Klaus Wagenbach. Klaus Wagenbach Yayınları, Berlin, 1981, 190 sayfa.
- MEİNHOF Ulrike, *Dokumente einer Rebellion; 10 Jahre Konkret Kolonnen*, Konkret Buchverlag, Hamburg, 1971.
- *Mutinerie et autres textes* d'Ulrike Meinhof, Déclarations et analyses des militants de la RAF (Ulrike Meinhof'un İsyanı ve Diğer Metinleri. RAF Militanlarının Açıklama ve Tahlilleri), Editions des Femmes, Paris, 1977, 223 sayfa.

Filmografi

- *Ulrike*. Video. Siyah-beyaz. 45 dakika. 1976. Yönetmenler: Nadia Ringart ve Florence Assouline. Dağıtım: "Mon ceil", 20 rue d'Alembert, 75014 Paris. Ulrike'nin ölümünden sonra çekilen bu belgesel RAF'ın mücadelesinin temel aşamalarını ele alıyor. Ulrike'nin yakın dostu Monika Seifert, kendisiyle yapılan söyleşide ikisinin karşılıklı siyasal güzergâhlarını anlatıyor.
- *De qui depend que ioppression demeure?* (Baskı Kimin Sayesinde Sürüyor?) 16 mm.lik film. Siyah-beyaz. 50 dakika. 1975. Yönetmenler: Fred Mohr ve Pierre Andre Boutang. Fransız televizyonu birinci kanalı için çekildi. Bu film öğrenci hareketi ile F. Almanya'nın tarihini, dokümanter malzemeler ve Sartre, Croissant, Schloendorf gibi şahıslarla röportajlar yoluyla ele alıyor.
- *Die Bleirne Zeit* (Kurşun Yılları), 1981. Margarete von Trotta tarafından, Gudrun'un kız kardeşi Christianne Ensslin'in katılımıyla çekildi. Film, Gudrun Ensslin'in RAF'a katılmadan önceki hayatım ve onun ilk tutuklandığı 1968'den 1977'deki ölümüne kadarki sürede kız kardeşiyle ilişkisini anlatıyor. Legal aşırı sol militanlarla RAF militanları arasında iletişim kurmanın ne denli zor olduğunu çok güzel gösteriyor.
- *Deutschland im Herbst* (Sonbaharda Almanya), 1978. On iki yönetmenin ortak filmi. Schloendorf, Fassbinder, Thomas Harlan'ın kısa filmleri, 1977 sonbaharındaki olayların ardından F. Almanya ve Berlin'deki atmosferi ele alıyor. Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Jan-Carl Raspe'nin cenaze törenlerinden görüntüler de filmde yer alıyor.
- *Katarına Blum'un Çiğnemen Onuru*. Volker Schloendorf ve Margarete von Trotta tarafından Heinrich Böll'ün romanından sinemaya uyarlandı. Yazar bu kitapta 70'li yılların başında F. Almanya'daki "cadı avı" günlerini anlatmıştı.
- *Messer im fa?/?(Kafadaki Bıçak)*, 1978. Yönetmen Reinhard Hauf. Anti-terör mücadelesinin getirdikleri.
- *Die dritte generation* (Üçüncü Kuşak), 1979. Fassbinder bu filmde Schleier'in kaçırılmasını işler. Batı Alman teröristlerin iktidarın oyununa geldikleri iddiasını savunur.
- *Das zweite Envachen derehrsta* (İsa'nın ikinci Uyanışı). Yöneten: Margaret von Trotta. Örgütsüz bir grup, kurmuş oldukları alternatif kreşin kapanmaması için bir soygun yapar.
- *Wund kanal*, 1984. Yönetmen: Thomas Harlan. Bir eski Nazi filmde kendini oynamaktadır. RAF ve Stammheim işlenir filmde. Stammheim'i tasarlayan mimarın bazı toplama kamplarının planlanmasına katılmış olduğu kanıtlanır.
- *Stammheim*, Ocak 1986. Yönetmen: Reinhard Hauf.

Kısaltmalar

RAF	: Kızıl Ordu Fraksiyonu
APO	: Parlamento Dışı Muhalefet
SDS	: Alman Sosyalist Öğrenciler Federasyonu
SPD	: Sosyal Demokrat Parti
SPK	: Sosyalist Hastalar Kolektifi
UAÖ	: Uluslararası Af Örgütü
KPD	: Almanya Komünist Partisi
DKP	: Alman Komünist Partisi
BND	: Federal İstihbarat Servisi
RZ	: Devrimci Hücreler
DMG	: Alman Araştırma Kurumu
IVK	: Mahkûmların Savunulması Uluslararası Komitesi
BKA	: Alman Federal Kriminal Polis Ofisi
SAWIO	: Dünya Emperyalizmine Karşı Mücadele Örgütü
SLA	: Symbionese Kurtuluş Ordusu
DFU	: Alman Barış Birliği
FHKC	: Filistin Halk Kurtuluş Cephesi
SDS	: Demokratik Bir Toplum İçin Öğrenciler (Amerika'da)